07 35.851.

Почтова на жність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 1. Львів, 7. січня 1926. Рік I.

До наших Читачів!

В день Різдва Христового загостила до Ваших хат „Нова Зоря“, тижневик Української Християнської Орґанізації.

Яке завдання матиме цей часопис? — спитає неодин. Вже в першім випуску інформаційного письма „Наші Вісти“ — подали ми в головних зарисах напрям праці Укр. Хр. Орґ. Ті самі ідеї поширяти буде й наш часопис, подаючи притім важнійші біжучі справи з нашого народнього життя і з всесвітнього католицького руху. Ми не думаємо закривати наших замірів, не бажаємо йти підступом, хитростю, але явно й отверто.

Головним нашим завданням буде підносити й будити релігійне освідомлення через поширювання, поглиблювання і оборону католицького світогляду на всіх областях життя. В першій мірі хочемо боронитися проти напору більшевизму, проти новомодного сектанства і злобних нападів на католицьку Церкву.

Надто бажаємо враз з иншими народними установами співділати у національнім освідомлюванню найширших кругів українського населення; попирати правдиву освіту, що є відблиском відвічної Божої правди.

В суспільному питанню наш часопис стоятиме на прінципі науки католицької Церкви і так співпрацювати до справедливої реформи невідрадних суспільних відносин.

Боронитимемо наші народні права й установи перед насильством і несправедливістю, а політичним народним партіям йти з помічю вибороти українському народови належну йому свободу і самостійність.

Новорічна щедрівка.

В Галицькій Землі
Новая Зоря
Зійшла зза моря.
Щасть Боже!

Ясним промінням
Тьму просвітила
Людей збудила,
Щасть Боже!

А ти на небі
Ясная зоре!
Не йди за море.
Щасть Боже!

Лиш праясненько
Світи від нині
Нашій Вкраїні!
Щасть Боже!

1205

Під різдвяний вечір.

У сей святий, тихий вечір, коли Ти, Українська Громадо, засядеш при торжественно прибраній родинній трапезі, щоб поділитися зі своїми найдорощими посвяченою просфорою, коли серед взаїмних, сердечними сльозами облитих побажань згадаєш минуле і коли твоє серце здрігнеться перед непевною, може ще гіршою від вчерашнього дня будучиною, коли усіми фібрами своєї душі бажати собі будеш, щоб сей невисказаний супокій, се божеське упоєння Різдвяної ночі не минулося, щоби ясна зоря Христового Рождества просвічувала золотим полумям дорогу Тобі і Твойому безталанному Народові — приходимо до Тебе!

І у тій святочній хвилині, коли то ми всі, і сей наш прибитий злиднями менший брат з мученичого українського села і той не дуже краще від нього ситуований міський пролетар-інтелігент — тягнені непоборимою силою віри і традиції, тою самою, якій улягали наші діди і прадіди — стараємось забути про наше житейське горе і хоч думкою, на малий часочок притулитися до ріднього тину, огрітись теплом батьківської хати, виплакатися в обіймах коханої неньки, помолитися у тій церковці, яка колись нас приймала в члени своїх вірних і в члени нашого народа — в сей мент стукаємо до сердець Ваших!

В сей час, коли ми більше нещасливі чим за татарського лихоліття, коли не лише чужі стараються змести нас з лиця землі і роблять се систематично та по всім правилам модерної штуки, не оглядаються на нікого і ніщо, але що може гірше, коли у нас самих брак єдности, коли ми самі нашим хоробливим гіперіндівідуалізмом розбиваємо наші найсвятійші ідеали, коли у нас не дуже рідко нічим Бог, родина, мораль, коли часто одиноким нашим дороговказом стає псевдолібералізм усвячуючий скрайний наш матеріялізм і егоїзм, коли ми навіть часом топтаємо, що ясне і велике, а з якимсь сліпим, не даючимся витолкувати упором, попадаємо чимраз глибше в моральну грязь, коли ми не шануємо авторітету, хочби він Богом був даний длятого лише, що він не розпоряджає штиком ані кайданами жандарма, перед яким деякі з нас може навіть дуже голосні сурмачі революції і патріотизму гнуть до землі невільничі спини свої і денунціюють брата свого, коли трапляються на щастя ще рідкі случаї, де деякі з нас за кілька долярів, за мізерненьку посаду готові продати все, що в нас найсвятійше, а їх більший чи меньший патріотизм, більша або меньша непорочність характеру, це лише питання висоти юдиного гроша — у сю хвилю ми прохаємо Вас: отворіть нам хату Вашу!

Чи хочеш, Найдорожша Громадо, щоби тих кілька найкращих Твоїх годин, на які ждати мусиш цілий рік, продовжилося на Твоє ціле життя, щоби Ти не потребувала у сей Святий вечір з трепетом серця побоюватися страхіть завтрішнього дня, щоби Ти на будуче інакше святкувала це величезне свято Рождества Христового чим тепер, щоби Воно стало також святом відродження Твого духа і то не на основі змінчивих, хитких людських фундаментів а на основі християнського обовязку любови ближнього і на основі Божих заповідий — так вступи в члени нашої організації!

Ми віримо, що лише відродження в Христі може спасти наш нарід від катастрофи, яка наближається і від неволі тіла і духа, в якій находимося. Бо тепер ми християне лише на вні, по формі; і хочби ми навіть ненадійно зискали політичну належність, то заходить велике побоювання, що при недостачі правдивої релігійности у нас, при недостачі сили нашого духа запанувати безглядно над низькими нашими пристрастям, ми легко і тодуже скоро моглиб попасти в дотеперішний стан політичної неволі і морального розкладу. А ознаки такого розкладу заходили на жаль за наших світляних днів свободи і не потребуємо двитися далеко, щоб не побачити, як скоро котяться в долину народи навіть хоробливо патріотичні, де одначе над їхніми людськими ідеалами немакатегоричного імперативу, яким є християнсько-католицька віра, або де та віра зістала лише змальована на державну чи народню краску і втягнена вслужбу державі чи народові — а не увійшла в кров і кости кождого громадянина.

Наш народ поніс за великі удари і втратив за богато крови, щоби міг собі позволяти дальше плисти без крми на химерному човникови всяких псевдопоступових хоробливих ідей, що ведуть до певної анархії і розкладу народнього організму та затроюють солихані душі наші. Замість упоюватися, як маладитина, дуговими красками миляних баньок, видмуваних з усіх усюдів ріжними невідповідальним, не лише чужими людцями, замість тішитися лише ріжними проявами розкладових елементів наших сусідів, а не бачити того, що в них справді гарне і взнесле, та що важнійше не звертати уваги на ґанґрену в нашім власнім організмі, що шириться з години на годину. Обновім духа нашого хрустальними Христовими ідеалами, переведім відродження релігійних і моральних почувань і обовязків, піднесім етику цілого нашого суспільства, научім найширші маси наші почуття обовязку, влиймо правдивий християнізм у всі наші народні і суспільні установи, а тоді певно не зломить нас жадна буря і як прийде слушний час, а прийти мусить, так тоді певно станемо всі як мур до оборони і укріплення нашої державности, а опісля її ані не розкрадемо ані не перепємо!

І в тій нашій благородній праці хай нам поблагословить Дитятко Боже, до ясел котрого ми нині всі без виняту линемо і в яких складаємо в найблагороднійшій жертві найкращі наші почування!

Д-р Олександер Надраґа.

„Бог предвічний народився“...

Святий вечір, — Різдвяний вечір має в собі властиву красу, має в собі щось — величного, гарного, святого. Видається тобі, щось незвичайного діється у всесвіті, якесь звершається таїнство і воно з могутньою силою ділає на серця людські, а й на ті серця, де вже віра майже завмерла. І правдиво ні одно церковне свято так глибоко не вразилося в душі людей і в родинне життя, як свято Різдва Христового.

У всіх домах нашої гарної країни, а передовсім в сільських убогих хатах, присипаних біленьким снігом, збирається ціла сімя в торжественнім настрою, а дідух на долівці і сіно на столі і сніп пшениці на покуттю вказують, що днесь святий вечір. А хто далеко від своєї рідні, то гадкою лине під родинну стріху тай мріє про рідну хатину, про свої дитинячі безжурні літа. Не бажавби я мати до діла з чоловіком, в котрого серцю вже не живуть спомини Різдвяного вечера.

А святі храми та убогі нераз, як вифлеємська стаєнка, церкви, освічені тихим світлом воскових

свічок, наповняються сотками побожних людей. Правда, їх лиця часто чорні від злиднів, поорані недолею і слізьми але спокійні і ясні неначе від надземського світла. Їхні уста шепчуть, молитву що пливе зі стисненої груди але й зі щирого серця. А як перший раз рознесеться пісня: „Бог предвічний народився...“ — так тоді в очах всіх заблисне світло надземської радости, а не одно око засіяє слезою вдячности і одушевлення, котру ангели складають Божественному Дитяти як дорогоцінну перлу.

„Бог предвічний народився...“ ті слова кождому вказують, де є та глибока основа святочного настрою Різдвяного вечера. — Колись такої ночи збулося щось величного — нечуваного, щось більшого над сотворення нових великанських світів. Такої то ночи на Вифлеємських полях, в печері, що служила для охорони звірят, Син Божий Ісус Христос народився з Пречистої Діви Марії, Бог предвічний і безконечного величества став маленьким дитятем і обвитий пеленами спочив у яслах на сіні. Невидимий Бог став видимим в людській природі, Всемогучий став маленькою немічною дитинкою, Бог, що всім єствам дає життя і все своїми дарами наповняє, убожество терпить, Сотворитель і Цар і Владика спочиває на непорочних руках дівственної Матери. О, це є діло Божої любови, так великої і непонятної, що його ні один сотворений розум ані поняти ані зглибити не є в силі.

А задля чого Син Божий прийшов на землю?.. На це, щоби спасення принести, щоби людей ратувати з упідлення і неволі гріха, щоби небо отворити. Христос богатий став убогим, щоби людей збогатити небесними скарбами, Син Божий став Сином чоловічим, щоби діти людські зділати дітьми Божими, Христос прийшов умирати, щоби погибшим людям життя вічне дати, Христос з неба зійшов на землю, щоби людей до неба попровадити. Звідси то почування радости гомонить по цілій землі і вістку побіди і спасення звіщає всім людям. Чи може найтися ще серце, що не зворушиться, не забє живіще на спомин такого щастя?!.. А однак є такі серця — це ті, що Христа не знають, в котрих віра завмерла, котрі вже виреклися свого Спасителя.

На превеликий жаль і між українським народом є немало таких, що Христа незнають, не мало таких, що віру затратили, а й такі є, що виреклися Спасителя. Загалом кажуть, що український нарід має нахил до побожности. І це є правдою. Однак часто та побожність є зовсім поверховна, звичаєва, без внутренної свідомости й глибокого пересвідчення. Не збудована вона на камени непохитної віри, але на піску почувань серця, традиції і звичаю. Нічо дивного, що при сильнійшім подуві невірства або серед бурі тяжких досвідів, чи заливу ложних наук, така поверховна побожність розсипується і полишає по собі тільки сумну руїну. Те, що діється в Канаді, Америці, а в послідний час у нас, є аж занадто болючим досвідом.

Сам нахил до побожности не вистарчить. Треба глибокого пересвідчення, треба сильної віри, що правда Божа, що Христос приніс і відкуплення, котре дав за людей, находиться лише в одній католицькій Церкві. Це пересвідчення повинно стати так сильним, так непохитним, щоби ніяка сила не могла його вирвати, жадне переслідування зломити, а як треба, то за ту правду й життя віддати.

Як раз в теперішних часах потреба нам людей сильних вірою, незломних пересвідченням і примірним християнським життям. Невірство, що його ширять вороги Христа й Церкви, вже втискається під наші сільські стріхи. Большевизм, котрий дихає демонською ненавистю до Бога й релігії, захоплює легкодухів і неутверджених у вірі людей. Вони чекають на рай на землі, а не знають, що як раз ті віщуни земського раю, пекло між людьми запалили. Крім того всякого рода зайди з чужого краю і апостати, що за юдин гріш віру неначе одежу зміняють, ширять ложні науки і на жаль вже багато легковірних і незрячих захопили у свої сіти. Також в послідних часах часто поширювані та повторювані обвинення на Апостольську столицю і на Епископів не мало причинилися до захитання слабих у вірі.

Післанники Божі, що стоять на високій сторожі, вже дають знак; ось ворог наближився, вже вдерся в Боже царство між людьми, будьте готові до боротьби! — Нема тепер часу на роздуму, на безсильне нарікання, тепер час йти до бою.

Празник Різдва Христового нехай нам пригадає на наші обовязки християнські. Ми жовніри Христові — Христос наш Цар. Треба нам скріпити це царство Христове і оборонити перед кровавою рукою Ірода. Наш боєвий оклик: „Все відновити в Христі! — Нехай царствує Христос!“ Так, нехай Христос царем буде в серцях людей; нехай Христос царює в наших родинах, нехай буде царем у всім нашім життю так суспільнім як і культурнім і народнім, нехай стане царем цілого українського народа. А якщо це послідне здійсниться, так тоді святий день Різдва Христового стане заразом великим днем відродження українського народа.

Молитва Українського Народу в день Христового Різдва.

За 129. псальмою.

Із глибини недолі кличу я до Тебе, Господи:
Спасе мій, вислухай голосу мого!
Нехай будуть уші Твої уважними
На голос моління мого:
Визволи з неволі душу мою!

Бо коли на беззаконнія зважатимеш, Господи,
Господи, хтож устоїть?...
Тількиж Ти не лише справедливий,
Але й милосерний, Боже мій!
І в Тебе безмірне змилування єсть:
Тож визволи з неволі душу мою!

Задля милосердя Твого терпеливо чекаю Тебе,
Господи, в гіркій недолі своїй.
Знеможена душа моя чекає правди Твоєї;
Так, повну надію покладає душа моя
На Тебе, Спасе і Боже мій.
Визволи з неволі душу мою!

Ось чую могутній голос Твій, Господи,
Могутній і солодкий:
Від світання до ночі, від світання
Неустанно нехай уповає народ Мій на Господа!
Бо в Господа певне змилування,
І велика у Нього могутність:
І Він визволить народ Свій
Від усіх несправедливостей його! —

о. М. Д.

Орґанізуймося.

Ще всім нам на памяти недавно минула велика війна і немов живі стоять ще спомини і картини тих часів. Кріваві, жахливі картини, але деякі і повчаючі. Хто з нас не пригадує собі такої картини: Селом на недалекий фронт йде військо. Йдуть відділи всяких родів зброї — частини великої армії, що по згори зладженому плянови, призначеними собі дорогами, для виконання наміченого завдання йдуть певно і в порядку на призначені місця. Першим, що вражало очі глядача, був порядок, який панував серед такої маси людей. Там кождий, від рядового жовніра аж до начального вожда був, як то кажуть, на своїм місци, то є знав, що має робити, кого слухати, кому приказати і т. д. І тільки через такий порядок можна було таку масу людей прохарчувати, одягти й озброїти. І тільки дякуючи оцему порядкови була армія, як кажуть, боєздатною. Такий особливий порядок це ніщо інше, тільки орґанізація. Але бачили ми й таку картину. Після невдатного бою військо пішло в розтіч. Великі маси людей обняті панічним страхом у неладі й замішанні розбіглися, як кажуть, на чотири вітри. Ті маси людей це вже не армія, це здеморалізована товпа, безладне сполохане стадо. Не мають вони вже тієї сили, що мала їх армія, хиба ще силу грабити мирне населення, бо ворогови вже їм не опертись. Чому? Бо не стало порядку, бо розірвалася орґанізація. Значить — сила лежить не в масі але в орґанізації. Орґанізація, яку ми бачили, це була військова орґанізація. Та маємо сполуки людей обняті іншими орґанізаціями. Орґанізацією є також держава і державний лад. Орґанізацією світовою, вселюдською є соборна католицька Церква. Чим краща і доскональша орґанізація, тим більша її сила і значіння.

Ясно тепер, чому то в нас, особливо після війни, часто можна почути гадку, що нам перш за все треба орґанізуватися. І цілком слушно. Нарід, який так нещасно, як ми, вийшов із війни подобає не на зорґанізовану армію, а на розбиту, здеморалізовану масу одиниць. В тій то масі треба перш за все завести лад, орґанізацію. А треба її завести чим скоріще, бо ворог не спить. І не так тії вороженьки, як „добрії люде“ — каже наш Тарас. Бо тії „добрії люде“ — можуть бути найгірші вороги наші, тим страшніщі, що підшиваються під маску приятелів. То є „вовки в овечій шкурі“, що вкрадаються у мирне стадо на його погибель. Тому каже народня приповідка: „хорони мене, Господи, від моїх „приятелів“, а з ворогами вже якось собі дам раду“.

Богато таких ніби приятелів має наш нарід, а після війни прибуло їх більше. До них належать всякі платні й добровільні большевицькі аґенти. Всякими штучками і брехнею одурманюють вони наш нарід і сіють незгоду та деморалізацію, де лише можуть. І на жаль їх радо слухають і вірять, бо мало хто в нас знає гаразд, що таке і чого хоче большевизм. Крім того і тому, що наш нарід у своїм бідолашнім життю все мріє про ліпшу долю, про краще життя. І як колись у своїй добродушности і темноті вірив, що цісар або „білий цар“ дасть йому „землю і волю“, так тепер надіється на московських большевиків. Навіть свідомійші люде, які бачуть, що „кругом неправда і неволя“, нераз сподіються тої правди і волі звідси, де її давно потоптано, де з неї наругаються й насміхаються.

Іншого сорта, хоч одної ціни, „приятелі“ є всякі сектанти. Звичайно, біда не йде одна, а ще інші за собою тягне. Тож маємо тепер нашествіє на наші села і міста всякик „пророків“ з під темної звізди, що то „нову віру“ взялися проповідувати. Як у вас ще їх нема, то дякуйте Богу, бо вони йдуть там де вода каламутна. А як є куди то бороніться. Бороніться правдою і наукою і тому читайте та просвічуйте себе. Та самі книжки і часописи не поможуть вже хочби тому, що тепер є всякі книжки і ґазети. Лекше відріжнити зерно від полови в мішку або на тоці, ніж у книжці та ґазеті. А книжка й ґазета що й мішок; що в нього положиш, то понесе. Значить, тут потрібна пере-

Усусуське серце.

Різдвяний нарис.

Сніжиночки білі, білесенькі одна за одною падуть і падуть на чорну землицю й покривають усе села й міста, гаї, ліси, поля і могилки з поваленими березовими хрестиками, а то й без них.

І тепло земленці-неньці під пухким білим покривалом і тепло могилкам самітним.

А там горі на небі запалюються зорі, блідолиций місяченько, продирається крізь сірі хмарки й іллється срібним, дріжучим сяєвом на біле покривало, на дерева, на хатини і на березові хрестики самітні.

Поміж хрестиками хтось тиняється, наче блудить, дороги, стежечки шукає...

Мале, може дванацятилітне дівчатко, в драній одежині...

Сирітка видно...

— — — — — — — — — — — —

На відшибі. на краю села загорода. В одному з вікон хати видно ясне світло...

У хаті за столом сидить юнак іще з лиця, та з сивим уже волосом.

Читає книжку...

Читає, та чогось не йде йому сьогодні читання...

Думка шлеться в минуле, не таке давне, та таке далеке вже, таке далеке..,

Він мале хлопя... ходить до школи... так полюбив науку, книжку, вчиться пильно...

Старенький учитель не може нахвалитися його перед батьками:

— І пильний і талановитий — пішліть його до ґімназії — шкода таланту...

Думали, думали батько, ненька тай послухалися...

— Старшому Йванові оставимо поле й хату, а Петрика вивчимо — говорив батько...

Петрик у школах... Учиться гарно, вже й сам заробляє лекціями...

Скоро збігло вісім літ ґімназії... Аж тут, як грім із ясного неба, впала на край війна!

Закликають молодь у ряди українських Січових Стрільців...

Петрик зібрав у свойому селі чету добровольців і поїхав із ними до Львова...

А зі Львова вже з усіми до Стрия...

А в Стрию?! Боже, що там не діялося! Прийшов приказ, щоб усіх стрільців розпустити, оставити тільки дві тисячі інтелігентів. Тоді Петро остався, а його односельчане мусіли кинути стрілецькі ряди й вертати в своє село.

Сумно стало тоді Петрові, зневіра обхопила

дівсім організація і то організація побудована на трівких, здорових підвалинах.

Така організація вже в нас утворилася. Побудована вона на найтрівкійших і найздоровших підвалинах, якими є католицька релігія. Називається вона: Українська Християнська Організація. Для кождого Українця і для кождої Українки без ріжниці є місце в тій Організації. Вона в нинішню пору є конечна для нашого народу, для його освідомлювання, а тим самин для його самооборони. Головний осередок цеї Організації є Комітет зі своїм Секретаріятом у Львові. У кожнім повіті має бути оден, а то і кілька організаторів. На кожну місцевість — що найменше оден муж довіря, який має свої завдання, головно: зєднувати до організації членів зі своєї місцевости. Всі члени Української Християнської Організації платять на ціли організації як річну вкладку найменше 2 зол. Крім того повинні вони передплачувати і читати тижневий часопис „Нова Зоря“, який видає Укр. Хр. Організація. Передплата за перший квартал ц. р. коштує 4 золоті. Передплату і замовлення на часопис треба зложити у своїм почтовім уряді, або прислати до: Адміністрації „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуска, 39 а. Членські вкладки і заяви вступлення в члени треба присилати на таку адресу: Українська Християнська Організація, Львів, вул. Сикстуска, 39 а. Тому зголошуйтеся в члени нашої нової Організації! Де нема ще організатора ні мужів довіря, то впрост до Львова, де вже є, то вистарчить передати заяву і членську вкладку мужови довіря або організаторови. Вписуйтеся самі і намовляйте других! Чим більше з вашої громади буде членів Української Християнської Організації, тим краще буде у вас життя. Опустіє коршма, а наповниться людьми церква і читальня. Чим більше буде в нас таких громад, тим краще будуть розвиватися наші народні інституції. Стануть на сильних основах Рідна Школа, Кооперація і Просвіта і разом з Церквою працюватимуть над подвигненням нашої Батьківщини.

Відомости про Укр. Хр. Організацію поміщені в 1. ч. інформаційного письма „Наші Вісти“. Чергові чч. „Н. В.“ виходитимуть у міру потреби як додаток до „Н. Зорі.“

О. ІВАН ЗАВЕРУХА.

Святий Вечер.

Мати кутю засолодила,
Засіли діти за столом,
Сестричка свічку засвітила —
Поплили коляди селом...
Чом не беруться до вечері?
На кого бідна мати жде?
Чи не відчиняться ще двері?
Чи муж у хату не ввійде?

Привітно, тепло, ясно, чисто,
На лавах сіно й під столом,
А свічка світить урочисто,
Мов ясна зірка над селом;
Мов та звізда, що засіяла
Над Вифлеємом... Ще й дідух
Землю встелив... І хата стала
Вертепом... Радується дух...

А на покутті сніп пшеничний,
Немов свято-вечірний гість,
Богатий в колоски, величний:
Дивується, чому не їсть
Господар із дітьми вечері?
Порожна миска й ложка жде...
А діти дивляться на двері,
Чи тато в гості не прийде...

Даремно ждуть — самі се знають,
Бо він далеко — за Збручем,
Вони вже батенька не мають...
І всі занеслися плачем...
Як виїхав на Україну
За військом, що за Збруч ішло,
Так там у шпиталі й загинув,
А з ним — гей сонце їм зайшло...

його. Так люба, так рідна стала йому тоді стрілецька пісня про журавлів.

Кулі щадили його, біля нього падали його найкращі товариші, а він виходив ціло з найзавзятіщих боїв. Було нераз так, що в часах важкої зневіри бажав собі смерти, сливе шукав її, та вона оминала його, хоч косила стрілецтво, як косар траву в косовицю. Маківка, Потутори, Конюхи... живі стоять у його тямці...

Стрілецька славо, яка ти крівава!

І стає в його уяві перше Різдво на Закарпатті. — Добрі там люди, свої люде — та всеж таки це не дома. А потім друге Різдво в окопах... а за ним третє теж в окопах! Сумне, сумне! Довкруги руїна, а на вечерю кілька пирогів тай вся вечеря! А потім Різдво в окопах під Львовом. Сумно й весело заразом. — Сумно, бо ладу не було, весело, бо всеж таки йшла боротьба за рідну справу... надія на краще, без огляду на все, ще жила в його груди...

А потім перехід за Збруч. Там у боях із Москалями втратив ногу...

А потім, потім калікою безногим вернув у рідне село.

Не застав у хаті нікого. Пусткою стояла...

Батько помер у таборі, мати з жалю за синами... Брат Степан помер у чотирокутнику смерти на тиф.

Вернув і пустку застав.

Якось поладнав хату й узявся до господарки сам саміський. Радили люде женитися, та він не спішився, яка схоче вийти з любови за каліку, а так — ще час — говорив...

І отсе вже другі свята обходить сам саміський. Добра сусідка Дмитриха зварила йому дещо на свят-вечір тай Дмитро запросив його до себе на святу вечерю.

Піде, треба піти, але трохи пізніще...

Загавкала собака... вірний Брисько...

— Хтось іде... треба вийти...

Вийшов...

Стоїть дріжить із студені тай із страху перед собакою мале, може дванацятилітнє дівчатко, в драній одежині.

— Що ти, дівчино, робиш тут? Відкіля взялася?

— Я, я з сусіднього села — говорить дівча зубами дзвонячи... мене господиня прогнала... я змерзла дуже...

— Ходи в хату, загрієшся — каже Петро...

Дівча слухняно пішло за ним у хату...

Загрілася. Він почав випитувати її.

Вона називається Ксеня... Батько її був при Усусусах. Погиб під Конюхами...

— Під Конюхами? Як звався твій батечко, Ксеню?

Коб' ще хоч раз прийшов до хати,
На Святий Вечер!... Край стола
Лишила йому місце мати
Й вечеру дітям подала.
Порожне місце — наче тужить —
Де батенько сидів колись...
Кому тепер воно послужить?
Покотом слези полились...

В гору кутя роєм злетіла —
Такий вже прадідний звичай —
І вкрилась зерном стеля біла.
Колись тут був мов земський рай:
По дідуху ігрались діти,
Ще й „квокали“... Лунав тут сміх —
Тепер прийшлось мовчки сидіти,
Сміятись нині — був би гріх.

Мовчки вечерю споживали
З зітханням замість колядок
І нишком слези отирали...
А кожну страву у рядок
Ставляли в мисках для померших.
В ночі чей духи їх прийдуть —
Всі з цьої хати, від найперших —
І тих страв кушати будуть.

І тато певно теж прибуде —
Чому-б не мав до них прийти?
Радіють нині другі люде,
А тут нещасні сироти
За батьком тужать, гірко плачуть
Серед гнетучої тиші...
Нехай хоч вмершого побачуть,
А лекше стане на душі.

Він же господар цьої хати
Тут його із слезами ждуть...
. . . . . .
Чи прийде він повечеряти?
Чи бачитись із ним будуть?
— Не знати... Тільки цього свята
Він певно Бога ублагав,
Аби Святого Йосафата
До них з потіхою післав.

У захисті.

У захисті весело стало.
Ялинка в сяйві вся горить;
На галузках чічок немало;
До себе очи всіх манить.
А сирітки святочно вбрались,
В долоні плещуть — радість сміх:
Вони неначе в рай дістались,
Ялинка жерелом утіх.

Ялинка звіздочками сяє,
На ній горішки золоті,
Цукорки, яблочка — все має,
Є навіть ангели святі...
А з діточками монахині —
Служебниці зійшлись разом,
Вже колядують... Радість нині
Хай буде й сиріткам з Різдвом.

Забули бідні сиротята
О своїм гореньку сумнім:
Що вже не мають мами й тата,
Що захист — то не рідний дім...
Вже Сестри роздають гостинці:
Тій молитвеник, тій колач —
Утіха радість при ялинці.
Аж тут одна найменша... в плач...

Ти чом не колядуєш з нами?
(Сестра питає сироту),
Болить що може? — „Я до мами...
Де мама?... тато? Я піду...“
— Не плач дитинко, успокійся,
Мама далеко — не зайдеш
В ночі до ньої, та не бійся,
Її колись ти віднайдеш...

І маму віднайдеш і тата,
Вони далеко — ще прийдуть...
Глянь на Святого Йосафата:
Вони там разом з Ним живуть...
А хочеш з ними розмовляти,

— Мій батько? Максим Атаманюк.

— Максим Атаманюк? Боже! Таж це був мій щирий товариш! Ксеню, ти не маєш неньки?

— Ненька тому рік померли. Я пішла на службу та господиня така недобра, била що дня, я терпіла, терпіла, а сьогодні таки втекла...

Петро задумався...

— Ксеню, ти доня мойого доброго товариша! Я сам самісінький у світі як і ти — останеш у мене. — Добре?

Дівчатко глянуло на Петра, а по хвилі сказало:

— Ви добрі.. я остану...

Знов загавкав Брисько... та зараз успокоївся... хтось знайомий іде.

Увійшов синок сусіда Дмитра, девятилітний Миколка:

— Татуньо й мамуня просили, щоб ви прийшли до нас на святий вечір.

— Добре, добре, Миколко, прийду та вже не сам, ось бачиш у мене вже є господиня, прийду з Ксенею.

Пішли в трійку...

Весело було Петрові у сусіда Дмитра.

— — — — — — — — — — — —

Минуло чотири роки. Знов святий вечір. Тепер уже Ксеня, гарна шіснацятьлітня дівчина, наварила всего на святий вечір.

— Господинонько моя, — каже Петро — вже не довго будеш господарювати в мене — хтось тобі припаде до серця й підеш від мене — зітхнув Петро.

Ксеня почервоніла:

— Не кажіть так, я не хочу нікого, я не хочу йти від вас ніколи, ніколи...

— Не хочеш, Ксеню?

— Не хочу, не хочу!

— А хотілаб ти, Ксеню, бути мені — жінкою...

— Хочу! — сказала дівчина й спаленіла.

Він узяв її в обійми.

А під вікном залунала коляда:

„Бог предвічний народився
Прийшов днесь із небес,
Щоби взрів люд свій весь
І утішився...

А в вікно світив місяць, а на небі миготіли зорі, багато, багато зір — миготіли, раділи...

У хаті в Петра сміялися, раділи зірки оченята щасливої дівчини...

А Петро мав найкращий святий вечір...

А. Лотоцький.

То ми напишем лист до них,
Дамо на руки Йосафата...
— Чи вже той біль у серці втих?

Сестра на образ показала,
Що в сяйві тонув проміннім.
Сирітка плакать перестала,
Цілком забула про свій дім.
Тільки зітхнула ще глибоко
На образ повернула зір,
Повеселіло в ньої око,
А смуток злинув у простір.

І „Бог Предвічний“ заспівали
Бездомні, бідні сирітки;
До них з ялинки любо с'яли
Усі чічки, усі квітки...
Для них ялинка — все богацтво,
У любий час Різдвяних Свят!
Як нею тішилось бідацтво —
Був свідком цього — Йосафат...

Балканський котел.

Відколи на св. Софії в Царгороді засяв замість хреста півмісяць, балканське питання не давало спокою християнській Европі. Інакше воно й не могло бути. І сама структура османської держави й магометанська віра наказували володарям цеї держави здобувати й здобувати нові землі, нові народи підбивати. Політика европейських християнських володарів влекшувала їм це змагання. Багато з поміж християнських володарів зі шкодою для християнства й для европейської культури старалося навязати взаємини з ворогами хреста. — Не вагався робити це навіть „найбільш християнський“ французький король. Було це бельми небезпечне для християнства й для европейської культури, бож перевага Туреччини, це значило потурчення Европи. Що так воно не сталося, в тому попри інші причини й чимала заслуга Габсбургів. Безнастанними війнами з Турками, вони ослабили їх так, що Туркам не стало вже сили йти дальше переможно на Захід. А неможність побідного походу на Захід, це для османської держави значило — застій. А звісна річ, що застій, це перший степень до упадку.

Так воно й було. Та тепер уже Туреччина мусіла боронитися, мусіла боротися з визвольними змаганнями підбитих християнських народів. Християнські держави Европи були само собою по боці поневолених християн — та ця прихильність, ці спочування не були однакові — тут рішала політика. От, Росія використала це, що більшість підбитих Турками християн православні й виступила як їх опікунка, а ходило їй не про визвіл християн, тільки про доступ на Середземне Море та про сповнення давньої мрії — здобуття Царгорода й коронації російського царя в Царгороді на грецького цісаря. Прихильність до визвольного руху була тут тільки покришкою.

Та всеж таки й така прихильність влекшила балканським християнам визвольні змагання та допомогла до розбудови новоутворених держав — Греції, Сербії, Румунії, а вкінці Болгарії.

Та з визволенням балканських християн, балканський вулькан не перестав куритися. Турки не так легко вирікалися втрачених земель, а бодай впливів на них. Де не могла порадити оружям, там помагали собі дипльоматією й нераз показалися тут мистцями, знали добре староримське правило: Divide et impera! (Діли й приказуй!).

Доля хотіла, що навіть безпосередною причиною світової війни був Балкан — убиття австрійського престолонаслідника приспішило світовий крівавий конфлікт, що здавна вже назрівав.

Світова війна змінила основно правнодержавний уклад Европи. Переможні держави думали утворити нову Европу, в якій в ідеальний спосіб заведеноб справедливість, самовизначення народів, забезпеку меньшостей. Під прапором Союза народів мали зникнути всі недомагання попередних часів. Здавалосяб, що ці новітні реформатори світа звернуть насамперед увагу на Балкан, на цей котел, що доси все давав почин до всяких заверух. Від сотки літ сей котел кипить і вибухає разпораз — то чиж не найлекше завести спокій і лад в Европі, коли усунути цю небезпеку.

Та якось новітні реформатори світа, хоч і переможці, не чують у собі ні сили ні снаги до цього.

Чуємо раз-у-раз кличі: „Геть із війною!“ Та що з цього! На Балкані, як кипіло до світової війни, так кипить і тепер. Оставмо навіть на боці турецьке питання, а пригляньмося співжиттю християнських держав і державок на Балканському півострові. Можнаж було думати, що панування Турків із їх релігійним фанатизмом і з їх адміністраційною самоволею тільки терпінь і горя завдало їх християнським підданим, що вже само осягнення независимости повинноб вистати до заведення мирного розвитку поодиноких балканських держав. Та воно так здається тільки здалека. Хто близше зазнайомиться з балканськими відносинами, цей знає, що до такого мирного життя Балкан нездібний. Найбільше впадає в очі кожному непричасному глядачеві друга балканська війна. Вона ясно виказала, чого можна сподіватися по цих державах. Довгі століття неволі, постійне просякання турецькими звичаями правління й народніми навичками, часта важка боротьба за повсякденний хліб, певна інтелігенція й здібність примінюватися, сприяли в витворенні цілого ряду характеристичних прикмет серед балканських християн. Всі ці прикмети саме могли виплисти на верх що йно з осягненням самостійности. Це стара правда, що з довгої вікової неволі не можна відразу безкарно перейти до самостійности, що їй приняттям найсвободолюбніщих постанов не поставлено ніяких меж.

Тут і міститься головне вияснення цего, що висвободження з під турецького ярма не значило ще зовсім нормального уформування цеї молодої балканської державности.

Правда, чималу ролю відграють тут племінні ріжниці, що виказують заразом глибокі противенства, що сягають нераз на цілі століття назад. Відомаж річ, що на довго ще перед цим, заки Турки змінили балканських християн у свою раю, цебто поневолених християн, християнські балканські народи панували над другими християнськими народами. Так уже в далеких століттях виростала й закріплювалася племінна ненависть. Турецький нагай приспав був її трохи, та коли його не стало, ця ненависть мусіла наново спалахкотіти.

Кожен із християнських народів, що там живуть, мав свою добу розцвіту й могутности: Греки визаитійську державу, що обнимала трохи не ввесь балканський півострів, Серби великосербську державу Степана Душана, Болгари ще куди старше цісарство царя Семена, що сягало аж по Адрію а й пізніщі дві добі розцвіту, Альбанія мала свойого Юрія Скандербега, а теперішня Румунія, стара Мезія, спомин героїчних часів тай навіть

шукала споріднення з Римлянами, що володіли долішніми придунайськими землями.

Щож природнішого, як це, що відзиськана самостійність розбурхала наново сни про колишню могутність і вони з дитячою безжурністю пішли на стрічу старим народнім ідеалам. І відсіля мали ми сербсько-болгарську війну 1885 р., грецько-турецьку війну 1897 р. тай обі балканські війни з рр. 1912 і 1913 і вкінці постави поодиноких балканських держав у світовій війні. Кожна з цих державок старалася зєднати собі одну чи другу европейську великодержаву. Що державам важко приходилося зорієнтуватися в балканських відносинах, то великодержави ставали часто жертвами своїх кожночасних пупілів, які в власному інтересі ширили неясність і ловили рибу в мутній воді.

Насилля, хитрощі й підступи й досі характеризують політичну методу балканських держав і народів. Тому дуже, дуже тяжко тут рухатися европейським кабінетам і вистерігатися, щоб не попасти в наставлену на них пастку, чи не замотатися в тенета, що здавалися зразу корисними їх власним інтересам. По світовій війні одні з цих держав поширено (як Румунію, Югославію й Грецію), другіж обкраяно (Болгарію) і цим сильно захитано рівновагу на Балкані. Поверховна культура, що її балканські держави вспіли придбати за недовгий ще час самостійности, не вистає ще на це, щоб ці держави могли ще розумно й помірковано користуватися в такому короткому часі серед корисних обставин здобутою власною державністю. Противно, вони бачать у свойому теперішньому корисному положенні передусім бажану нагоду ладнати старі розрахунки з сусідними народами й племенами. Крім цього й соціяльні питання наших часів не пройшли тут безслідно.

І це, що ми чуємо тепер про неспокої й сутички на Балкані, це в части теж наслідки внутрішньо-державних відносин. Значно впливає тут недозрілість населення до самоуправи, партійне напруження, особиста постава й погляди партійних провідників, противенства між містом і селом, між цивільними й військовими, між консерватистами й радикалами й їх змагання осягнути ширші впливи в державі. Так стає зовнішня політика вислідом внутрішньої. Коли додамо ще до цього релігію, що саме на Балкані була в першу чергу політикою й визвала до життя чимало спірних питань, то годі й дивуватися, що на Балкані не може дійти до щасливої розвязки.

Злука православних Сербів, що орієнтуються на Схід із Хорватами й Словінцями, що зросли на західній культурі, не доведе нідочого, як тільки до все відновлюваних боротьб, або до підданства з затисненими зубами. Зноваж обкроєна Болгарія ніколи не пристане на трівале відсунення від моря. Так само й ріжновірні альбанські верховинці не глядітимуть спокійно на це, що їх границі так сильно обкроєно в користь Югославії. І Румунія, пересичена територіяльними здобутками, де живуть народи з вищою культурою від румунської, буде сіяти в коло себе ненависть і зівсім без огляду на ріжномовні меньшости не в силі буде стравити цього надміру. Греція буде дальше шукати зачіпки з ослабленою Македонією, щоб винагородити собі невдачі з Туреччиною.

Навіть привиклі до самостійности Чорногорці не дадуться зівсім засімілювати.

І нема тепер кому сповнювати розгону цеї взаїмної ненависти, бо саме ці великодержави, що досі вже з ґеографічного положення були покликані до цего, попадали. Не багато поможе тут вплив Союза народів.

Оттак невеселі вигляди на спокій на Балкані, він і далі куриться й жде тільки пригідної нагоди до вибуху й нераз іще заворушить Европу та стане поперек справжнього замирення на европейському суходолі. *(щ.)*

З церковно-релігійного життя.

Туга за зєдиненням.

Хоч на цілій земній кулі нараховують 670 міліонів християн, одначе лише 300 міліонів з того числа є зєдинені в католицькій Церкві Христовій під її видимим головою Римським папою. 260 міліонів нараховують так званих євангелистів, які не мають спільної орґанізації, лише діляться на множество ріжних віроісповідань і сект. Так само 120 міліонів так званих православних розпадаються на окремі так називані „автокефальні церкви“ і мають ще безліч усяких сект.

Вже давно всі відчувають і розуміють, що так воно бути не повинно, бо повинно бути „одно стадо Христове і оден його пастир“. Особливо тяжкі наслідки війни кажуть тепер народам шукати між собою згоди і порозуміння. Найпевнійшою підставою такої згоди булаби релігійна єдність. Длятого то у всіх християн так зєдинених і незєдинених помічається тепер велика охота до якогось порозуміння, яке привелоби з часом до тої бажаної єдности. Звідси йде ця туга за зєдиненням, про яку пишуть заграничні часописи. У віденськім тижневику „Шенере Цукунфт“ читаємо про:

Зїзд протестантів і православних у Штокгольмі.

Туга за зєдиненням помічається серед протестантів та православних. Літом 1925. р. відбувся у Штокгольмі зїзд представників протестантів і східних незєдинених церков. Католики віднеслися до того зїзду з великою прихильністю. Бо дух згоди й любови, який панував на тому зїзді, прихильне його становище до католицької Церкви дають надію на недалеке зєдинення всіх визнавців Христової віри

Гарний обяв стрічаємо також серед католиків латинського обряду. З французької газети („Ля ві католік“ — Католицьке життя) довідуємося про:

Тиждень католицьких літурґій у Парижі.

Як звісно є в католицькій Церкві богато ріжних обрядів крім найбільшого — латинського. І так нпр. наш греко-католицький обряд, вірменський, сирійський, коптійський, маронітський і т. д. Кождий з них гарний у своїм роді і зовсім не перешкоджує єдности і соборности католицької Церкви. Навпаки ріжноманітність обрядів лише підносить і скріпляє ту єдність і соборність. На доказ цього в найбільшім світовім культурнім осередку, в Парижі, уладжено недавно, то є від 13. до 20. грудня 1925, так званий літургічний тиждень. В тім торжестві взяли участь найвищі достойники ріжних обрядів католицької Церкви, між ними також наш Впреосв. Митрополит Андрей Шептицький. У величавих паризьких храмах, у славній катедрі Божої Матери правилися день в день Служби Божі в ріжних обрядах і мовах. Вечерами відбувалися виклади, де знавці і учені поясняли кожду Службу Божу, яка на другий день мала правитися. Так приміром бувший директор цар-

ських театрів у Петрограді, князь Волконскій мав виклад про церковний спів у Росії і т. п. Дня 20. грудня відбулося урочисте закінчення того тижня. Ранком того дня відправив наш Впреосв. Митрополит архієрейську Службу Божу після нашого обряду в асисті високих церковних достойників. Пополудни тогож дня на саме закінчення був торжественний обхід в катедрі Божої Матери, підчас якого співали „Вірую“ поперемінно одну строфу по латині, а другу по церковно-славянськи, на знак взаїмної пошани і братерства.

Церква і нарід.

Як дуже знищений прийшов наш край під Австрію, видно по тім, що в р. 1785. у Львові було всего 25.000 душ, з того 1680 Українців. Передтим мусіло там бути значно більше Українців. Це видно з того, що незабаром у Львові опущено аж 5 Церков і на їх місце не побудовано ні одної. Залишені церкви були: 1) Церква св. Духа, збудована на Галицькім передмістю ще в р. 1443. напроти „Кручених Стовпів“, опущена в 1800. році. 2) Церква св. Теодора на Краківськім передмістю, збудована ще 1453. р. й опущена в 1800. році. 3) Церква св. Еванг. Івана, збудована 1640. р., продана австрійським урядом Жидам в р. 1809, (з тої церкви збудували Жиди дві камяниці). 4) Церква св. Марії (Благовіщення), збудована на Краківськім передмістю в р. 1544., опущена 1802. р. 5) Церква і монастир Василіянок на Жовківськім передмістю опущена в р. 1809.

Про все те написано докладнійше у великій „Історії міста Львова“, виданій в р. 1828. у Львові. Тих 5 церков запустіло вже під австрійською владою, котра не переслідувала Українців за їх віру. Але видно не було кому до тих церков ходити, бо наш нарід чисто занепав був у Львові, хоч за давнійших часів було його там богато і видно, що дбав колись про свою культуру, коли будував церкви. В р. 1801. вже було у Львові 5383 Українців, як виказують акти тодішних гр.-кат. парохій.

Все і скрізь з упадком церкви розсипається й нарід і навпаки: коли скріпляється нарід, то росте і його церква. З цего ясно видно, яку дуже шкідливу роботу роблять ті киринники, що розбивають віру в народі. Бо розбиваннє віри й церкви це розбиваннє всякої організації й культури народу. („Січ“ — Шікаґо).

Загальний християнський собор.

Neues Wiener Journal приносить вісти від власного римського кореспондента про думку папи Пія XI. скликати, чи радше відновити екуменічний конґрес, перерваний в 1870 р. Папа хоче скликати в 1928 р. всесвітний церковний собор, як маніфестацію проти цього, що папі відібрано давні права. Саме в часі Ватиканського Собору в 1870 р. ввійшли до Риму італійські війська й перервали його. Представники Церкви на знак протесту проти світської влади заявили тоді, що найвищий їх достойник, папа, зачиниться в Ватикані й не скликуватиме загального собору, аж поки не зміниться політичний стан в Італії. І папи від 1870 р. додержували цего. Пій XI хоче спробувати нової форми протесту. Найблищий собор у 1928 р. бувби продовженням перерваного в 1870 р. ватиканського собору. Папа покликав уже підготовчу комісію, що підготовляє пляни праці конґресу. На першому місці стоїть справа, де має радити цей собор. Спершу думали про собор св. Петра, та ця думка не прийнялася. Папа Пій XI. бажавби вирішити на цьому соборі два головні питання. Перше: перевести, або підготовити ґрунт до зєдинення всіх християнських церков в одну вселенську. Цею справою займався вже недавно церковний конґрес у місті Малін, під проводом бельгійського кардинала Мерсіє. Ідея загальної християнської церкви була улюбленою ідеєю Льва XIII. Пій XI. вірить, що він матиме більший успіх, бо тут сприяє загальний повоєнний настрій: людство зневірене війною пересвідчується щораз більше, що одинокою певною, твердою опорою є віра й св. Церква. Другою метою собору це поладнання старого конфлікту Ватикану з італійським урядом, що триває двацять пять літ.

Крижевацький владика у Козарацу.

Неділя шеста після Сош. св. Духа довго буде в памяти грецько-католицьких вірних у Козарацу, бо тої неділі був Преосв. д-р Діонізій Нярадій, крижевацький владика, між своїми вірними у Козарацу, щоби бачитися з ними, щоби скріпити їх у св. католицькій вірі та щоби їх ободрити до виконування християнських обовязків. Прибув Преосвящ. владика в суботу 18. VII. разом із чотирма священиками.

В Козараці греко-католиків є около сто родин (600 родин) розкинених між Прієдором і Омарском, посеред православних і музулман. Церковцю мають від 1912 р., віддалену від стації Козарац півтретя км. Уже шестий рік сповняє тут душпастирську службу священик Михайло Черняк. Нарід прийняв свого владику вельми святочно з бандерією 54 їздців і супроважав його з великою процесією. Тут привитав владику найстарший поважний парохіянин хлібом і сіллю. Перед церквою поздоровив свого пастиря Преосв. владику управитель парохії М. Черняк.

Преосв. владика виголосив три проповіди: в суботу з нагоди приходу, в неділю після архієрейської Служби Болої, яку відправляв при асисті всіх священиків і в неділю по полудні після вечерні й благословення. У проповідях із любовю, по батьківськи і добре як добрий пастир загрівав нарід, щоби й дальше любив свою св. віру, заохочував до християнського практичного життя, щоби батьки виховували свої діти згідно з наукою св. Письма, щоби читали лише добрі часописи й книжки, щоби жили між собою в любови й згоді.

Майже весь час від приїзду до відїзду Преосвящ. владика сповідав. Причастія прийняло більше як 250 душ, цебто дві треті всіх. Хоч жнива були в повному розгарі, нарід спішив, щоби вижидати свого преосвященого владику, побожно взяв участь у св. богослуженні, йшов до св. сповіди, та попросту проковтував кожде слово проповіди Преосв. владики. І в понеділок вранці заповнив знову церковцю. При відході знозу гарно в процесії з піснею „Пречистая Діво, Мати руського краю“ відпровадив свого доброго архипастиря до другої тріюмфальної брами, а відсіля з бандерією на стацію. Преосв. епископ подякував й просив благословення Божого для батьків, матерей і їх дітей. *М. Ч.*

ДІТИ, МОЛОДЬ НАША — БУДУЧЧИНА НАША! ДАЙТЕ ЇМ СВІТЛА — НЕ ЗАБУВАЙТЕ НІДЕ І НІКОЛИ ПРО „РІДНУ ШКОЛУ“!

ВСЯ КОЛЯДА НА „РІДНУ ШКОЛУ“!

На радянській Україні.

Ріжні вісти доходять до нас із радянської України — залежно від цего, хто їх приносить — прихильники радянщини малюють усе рожевими красками, зноваж противники чорними — інакше воно й не може бути. Тож нам, що відгороджені від Дніпрянщини сливе китайськими мурами, дуже трудно зорєнтуватися в цих усіх вістках — тим важче, що в радянщині нема свободи преси в нашому розумінні, цебто нема свободи преси для людей, що не належать до комуністичної партії — некомуністичні часописи й видавництва зівсім не можуть появлятися, отже все, що відноситься критично до комунізму, мусить появлятися поза межами радянщини — так що місцевої критики тамошніх відносин сливе нема. Та всеж таки з вістей, що доходять до нас, чи то через часописи, чи іншими дорогами, можемо виробити собі бодай у приближенні правдивий погляд про тамошні відносини.

Отже перше всего українізація шкіл та урядування на Україні. Із більшовицьких часописів виходилоб, що вона спішно йде наперед. Харківські „Вісти“ подають разураз підсумки українізації. Із цих даних видно, що справа українізації навіть у найвищих виконних органах радвлади представляється доволі слабо. При управі справами Раднаркому була окрема комісія для справ українізації. Комісія відбула аж девять засідань, на яких розглянула 52 справи. Що це за справи невідомо. Ця комісія слухала й звідомлень учителів української мови про хід українізації. При українізації апарату раднаркому брало участь чотирьох учителів, а вчили вони в сімох групах. Деякі урядовці відносилися до вивчення української мови невважно та легкодушно, не вчащали правильно на курси та не бажали розмовляти українською мовою. Були й такі, що знали українську мову, та не хотіли розмовляти по українськи. Співробітники міністерств мають спільну українську бібліотеку й запасені підручниками та українською літературою на 90 відсотків. За опір до українізації звільнено одного урядовця з посади й це мало корисний вплив на інших. Зі статті виходить, що на 1. грудня апарат кермування справами раднаркому представляється відносно знання української мови так: добре знало українську мову 35 відсотків, знали, та ще мусять доповняти 55 відсотків, слабо знало 10 відсотків. Сподіються, що до 1. січня 1926 буде ввесь апарат зукраїнізований до кінця 1925 р. Виходилоб навіть із радянських часописів, що українізація йде дуже поволи. Що одначе йде всеж таки, видно знов із невдоволення, яке зза цего можна вичитати в руських емігрантських часописах, яких сильно непокоїть ця українізація.

Невідрадні там відносини на церковному полі взагалі. Говорять про переслідування християнства в радянщині. Під таким наголовком появилась в Новому Йорку книжка англійського офіцера Каптена Франсіза Мес Каллєга. Автор книжки жив у радянщині як співробітник „Ню Йорк Геральд-а“ й списав усе як очевидець докладно, совісно й вірно. Колиб російське духовенство не було здеморалізоване ще царатом, тоді як воно було протеґоване, то таке переслідування моглоб вийти тільки на користь церкві, та так як воно тепер є годі про це й думати. Рятунком для цеї церкви булоб її зєдинення з Римом — цего свідомі вже світліщі одиниці серед вищого православного духовенства й вони носяться вже з такими думками. На Україні великий вплив здобула українська автокефальна церква з Митрополитом Липківським на чолі. Про її силу та впливи свідчить це, що більшовики, щоби підкопати її значіння, подбали про роскол у цій церкві — хиткі одиниці серед українського духовенства утворили нову українську церкву. Як знаємо від очевидців, велику культурну місію сповняють на Україні духовники українсько-католицького обряду. Українці латинського обряду при костелах, де латинські священики повтікали, просили українсько-католицьких священиків на їх місце й дуже з них вдоволені. Священики латинського обряду були Поляки й вели польонізаційну роботу серед своєї пастви, тепер українські священики голосять проповіди по українськи й правлять богослуження в славянському обряді. Це само собою має великий освідомлюючий вплив на вірних латинського обряду.

(тд.)

Загальні збори Товариства „Просвіта“ ві Львові.

Сьогорічні загальні збори нашого найстаршого товариства „Просвіта“ відбулися дня 25. грудня 1925 р. в великій салі Музичного Товариства ім. М. Лисенка. У цьогорічних зборах узяло участь 301 учасників, а саме 133 делєґатів філій, 66 делєґатів читалень, 20 членів Головного Виділу і їх заступників, членів контрольної комісії та 57 гостей. Збори відкрив та проводив ними голова Товариства Мих. Галущинський, секретарювали С. Маґаляс і О. Павлів.

Відкриваючи збори, голова відчитав лісту померших членів „Просвіти“ та освітніх діячів — померло їх у цьому році 30. Голова присвятив помершим кілька теплих слів згадки, а всі приявні пошанували їх память повстанням із місць.

Потім секретар Головного Виділу В. Мудрий зложив звідомлення з діяльности Виділу за минулий рік. Після звідомлення вибрали збори комісію матку для зложення лісти членів Гол. Виділу на місце пятьох вильосованих і цих, що уступили й одного помершого, та лісти їх заступників у числі шість і членів контрольної комісії (5) та їх заступників (2).

Після вибору комісії матки розвинулася над звідомленням із діяльности товариства дуже поважна та річева дискусія. По дискусії дістав голос представник контрольної комісії дир. М. Заячківський, що поставив внесення на уділення абсолюторії Головному Виділові.

Опісля приступлено до вибору членів виділу, їх заступників і контрольної комісії. У склад виділу ввійшли: пп. І. Ліщинський, В. Мудрий (обох вибрано поновно), Творидло Микола, Мудрак Юліян, Таранько Михайло та о. Садовський Домет. Заступниками вибрано; пп. Омеляна Терлецького, Кривокульського Андрія, о. М. Ладу, Буняка Порфіра, Мурського Петра, Маґаляса Семена. До контрольної комісії вибрано: Саєвича Омеляна, Скрентовича Осипа, Сполітакевича Івана, д-ра К. Левицького, М. Заячківського, їх заступниками вибрано: Кліща Михайла та Лазорка Михайла.

З заслуги на полі освітньої праці, а також за заслуги для української культури й науки іменували загальні збори почесними членами „Просвіти“: 1) Гнатюка Володимира, вченого етнографа, 2) о. шамбеляна Городецького Степана (па-

роха Вербиловець у Рогатинщині), 3) Левицького Володимира (Лукича Василя) з Винник, 4) Лепкого Богдана, письменника, 5) Малицьку Константину, 6) о. Матковського Северина (парох Босир із Гусятнищини), 7) д-ра Макуха Івана (Товмач), 8) Равлюка Василя учителя зі Снятинщини, 9) Русову Софію, письменницю, 10) Стефаника Василя, письменника, 11) д-ра Смаль Стоцького Степана, вченого, 12) Чикаленка Евгена, першого видавця українських книжок за царату, 13) д-ра Чайковського Андрія, письменника, 14) д-ра Федака Степана, 15) радн. Яворського Василя з Нового Санча.

По виборах була дискусія над пляном діяльности товариства в слідуючому році. Збори почалися ½10 рано, а закінчилися о 6 год. вечером.

(ал.)

ПАМЯТАЙТЕ ПРО „РІДНУ ШКОЛУ“!

Румунський королевич кн. Карло зрікся прав до престола.

У Букарешті проголошено дня 31. січня такий офіціяльний комунікат: „Князь Карло, престолонаслідник, повідомив письмом Його Королівську Величність про невідкличну резиґнацію з наслідства та всіх прероґатив, що випливають із цего титулу, як теж із титулу члена королівської родини.

Тому король почувся змушеним прийняти цю резиґнацію та скликати Раду в четвер до палати Пелеш. Король закомунікував своє нагле рішення та візвав усіх визначних мужів стану, що були приявні на раді, щоб поперли його при виконуванні цего рішення та теж у справі проголошення його внука князя Михайла наслідником престола.

Ізза цього супроти запевнень попертя всіми приявними на раді, скликано народне представництво на понеділок 4 ц. м.

Вводини ґубернатора Риму.

Дня 31. грудня м. р. відбулася дуже торжественна церемонія передачі королівському комісареві сенаторові Кремонесію гідності ґубернатора Риму. Йому додадуть двох віцеґубернаторів і десять ректорів. У цему святі крім багато послів і сенаторів та кількатисячної товпи взяв участь Мусоліні, шо в своїй промові візвав Кремонесія, щоби за час пятиліття ґубернаторства підніс Рим до величі й значіння, як за часів першого цісарства під Августом. Всі памятники Капітолю й Пантеону — говорив Мусоліні — будуть усунені, зникнуть тисячелітні історичні памятники, що стоять самітно в своїх великанських розмірах. У місцях, де вони стоять, будуть заложені новітні парки та городи, а від Mare Nostrum до серця Риму буде заложений найбільший бульвар світа.

Чи вже кінець війни Друзів з Французами?

Із літаків розкинули на сам Новий Рік серед Друзів проклямацію. У цій проклямації взиває де Жувнель, що прибув там, щоби принести їм право утворення конституції та оборони правительства. Проклямація кінчиться словами: „Друзи! Одиноким засобом віднесення перемоги — це зложення оружжя! Закон, воля та хліб, що їх вам приношу, варті більше, ніж кріси. Тямте, що ви не в силі нічого зробити проти Франції, що може все зробити для вас“. Видно, що Франції вже за багато війни в Друзами. Тай Друзи вже схильніщі до замирення, як виходилоб із вісти в „N. Fr. Presse“ з Вашінґтону. Після цеї вісти, представник Друзів Шекіб Арслян вислав письмо до сенатора Борага в проханням посередничити в конфлікті з Францією.

Новий рік у Римі.

На Новий Рік після григор. календаря в усіх римських церквах відправлено торжественне благодарственне „Тебе Бога Хвалим“ із нагоди закінчення 1925 р. Ґубернатор Риму взяв участь у торжестві, що відбувалось в церкві Ісуса. Опісля прийняв його ґенерал Ісусівців О. Ледоховський.

НОВИНКИ.

ВСІМ НАШИМ ПРИХИЛЬНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО!

— **На діло поширення віри** причинилися складками: Америка 16,079.267 лірів, Франція 6,417.601 лірів, Нідерлянди 2,364.429 лірів. Коли взяти на увагу число населення, то Голяндія стоїть на першому місці. Німеччина (без Баварії) дала 1,682.527 лірів. Датки Німеччини незвичайно зросли: 1924 дала Німеччина (без Баварії) тілько 101.416 лірів, Баварія 412.880 лірів. Загальна сума впливів виносить 39 міліонів (проти 31¾ міліонів у 1924 р.).

— **Промови святійшого отця Пія XI,** що їх він виголосив у святому році, вийдуть друком в одній збірці.

— **Благословлення „золотої рожі“.** 6. грудня відбулося в каплиці Матильди благословлення „золотої рожі“ святійшим отцем. Звісно вже, що золота рожа призначена цего року на дар бельгійській королевій Єлисаветі, з нагоди 25 літнього ювілею її панування. Звичай благасловення рожі чесноти бере свій початок в 12 ст. Золота рожа це не проста рожа, а кущ рожі з найчистішого золота, що міститься в посріблюваній вазі. На вазі є латинське письмо папи з призначенням. Першу золоту рожу поблагословлену папою Пієм XI. дістала в 1923 р. еспанська королева.

ВСЯЧИНА.

Жиди в Відні. Під наголовком „Жидівський Відень“ принесла сіоністична „Вінер Морґенцайтунґ“ ряд вельми повчаючих статтів, що дають добрий огляд величавої орґанізації віденського Жидівства. У Відні є загалом триста жидівських товариств, із чого третина, це добродійні та запомогові товариства. Свідчить це про жидівську солідарність. Мають там Жиди й шкільний союз (наше У. П. Т.) та 55 товариств при молитовнях та божницях. Жидівських руханкових і і змагових (спортових) товариств є в Відні разом 20. Число жидівських орґанізацій молоді виносить 14. Жидівські стоваришення батьків є в усіх віденських округах. Політична орґанізація національного Жидівства (сіоністів) має сім секцій у всіх віденських округах. До політичної орґанізації Жидів треба залічити теж „Ізраелітіше Аліянц“, союз австрійських Жидів, а також „Поалє Ціон“, стоваришення сіоністичних, соціялістичних робітників. Така орґанізація Жидів повинна стати зразком для всіх католиків, а передусім для нас Українців, що нам так тяжко приходиться зорґанізуватися! Що добре треба повчитися, хочби й від противника.

Столітній ювилей стоячого ковнірця. В 1925 році проминув майже незамітно ювилей стоячого ковнірця. А саме того року є точно сто літ, як один чоловік вбрав у перше на шию ковнірець. Було то в невеличкому анґлійському селі; там жінка коваля з ощадности впала на думку, що ліпше буде, коли її чоловік носитиме при сорочці окремі ковнірці, замісць пришитих. Ця новість, що сорочки не треба вже було прати, коли ковнірець був уже брудний, поширилася дуже скоро в цілій околиці й з часом завоювала весь світ. Ще більше поширилися ковнірці, коли льондонський купець Ебенезер Бравн зрозумів, що ковнірці то добрий бизнес і отворив у Льондоні крамницю ковнірців.

Кілько є католицького духовенства в цілому світі? Після найновіщої статистики, є католицького духовенства в цілому світі 312.002. Із цего припадає на Европу 200.324 духовників. Значить на всі инші части світа припадає всего 109.678 духовників. О. Бесон у своїй „Смен Реліжіез“ виказує, що в Африці припадає 1 духовник на 400 католиків і 82.000 поган, на Океянії 1 духовник на 300 католиків і 110.000 поган, в Японії 1 духовник на 880 католиків і 220.000 поган, в Китаї 1 духовник на 800 католиків і 180.000 поган, в Індіях 1 духовник на 860 католиків і 100.000 поган.

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІКАВІ ОПОВІДАННЯ

виходять гарними книжечками що місяця на трівкім добрім папері з ілюстраціями.

До марта 1925 р. вийшли з друку:

1. Книж. Свята керниця. Пригода братчика і сестрички між Індіянами в середущій Америці.
2. „ У султана в неволі. Події хлопчика в неволі бісурменській.
3. „ Жертва дитини. Про дівчину та її родичів.
4. „ В печері пустинника. Часть I.
5. „ В печері пустинника. Часть II.
6. „ На филях моря.
7. „ Український Йов. Часть I.
8. „ „ „ Часть II.
9. „ На темних стежках. Часть I.
10. „ „ „ Часть II.
11. „ В підземеллях Риму.
12. „ В копальнях Сардинії.
13. „ В огні і крови.

Кожда книжечка коштує 1·20 зол. Почта звичайна 20 сот, поручена 40 сот. — Хто замовить відразу і пришле гроші на 5 книжечок (від числа 3), то одержить їх по зниженій ціні 6 зол. з почтою замість зол. 7.

Замовлення:

Марійське Товариство Молоді, Львів, вул. Коперника ч. 36.

НАЙБІЛЬШЕ ПОШИРЕНИЙ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

ДЛЯ МОЛОДІ І ДІТИЙ

НАШ ПРИЯТЕЛЬ

ВИХОДИТЬ ЩО МІСЯЦЯ.

Передплата: на рік в краю 2 золоті; піврічно 1·20 зол. Одно число 20 сот. — В Канаді і Америці 50 центів, в Чехословаччині 18 корон, в Бразилії 4 мільрайс, в Югославії 49 динарів.

Адреса Редакції: **„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“** Львів, Коперника 36.

Адреса висилки: **„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“** Жовква.

Т-ВО „ЕПАРХІЯЛЬНА ПОМІЧ“ В ПЕРЕМИШЛІ С. VI. ВИДАЛА ДОСІ ОТСІ ПРОТИСЕКТЯРСЬКІ ЧИСЛА „ДУХОВНИХ ЧИТАНЬ“:

1. Нашу Церкву заснував Ісус Христос
2. На які слова св. Письма покликуються сектанти?
3. Христова Церква: одна
4. „ „ свята
5. „ „ соборна чи католицька і апост.
6. Христові приповісти про Церкву: 1) про кукіль і 2) про перлу
7. Судьба Божих противників
8. Священство старозаконне
9. Новозавітне священство
10. Св. Петро верховним Ап.
11. Св. Петро виконує свою верховну владу
12. Учительська, священича й пастирська власть у Хр. Церкві
13. Наслідники св. Петра
14. Наслідники св. Апостолів

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК **„ПОСТУП“**

орган присвячений правді і благородній ініціятиві

виходить що місяця (кромі ферій).

Умови передплати в р. 1926: цілорічна передплата в краю виносить 5 зол., цілорічна передплата за кордоном виносить; для Америки і Канади 1·50 дол., для Бразилії 15 мільрейсів, для Чехословаччини 45 чес. кор., для инших країв вартість 7·50 шв. франків. — Краєву передплату посилається на адресу: Експедиція часопису „Поступ“, Жовква. — Всі закордонні грошеві посилки посилається порученим листом по адресі: Редакція часопису „Поступ“, Львів, вул. Домініканська ч. 11, I. пов. — Як зачет на передплату приймається найменш 1·50 зл., у розпродажу часопису не посилається.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Річно за границею 3 ам. доляри.
Місячно в краю 1·50 зол.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

това належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 2. Львів, 17. січня 1926. Рік I.

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ
МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.
1901—1926.

Двайцятьпять літ минає від того памятного дня, коли то наш улюблений Митрополит Андрей Шептицький вступив на митрополичий престол у Львові, двайцятьпять літ минає від тої хвилі, коли непроглядні товпи українського народа витали вперве молодого ще тоді нашого Владику в осиротілих мурах величної архикатедри св. Юра, а здається, начеби то всьо тільки що вчера було. Бо хто не має свіжо ще в памяти того великого дня 17. січня 1901. р., коли то не тільки св. Юр, не тільки вірні міста Львова витали нашого Архипастиря, але цілий український народ славив Бога за це, що зволив дати йому такого Митрополита. Двайцятьпять літ минає від того великого дня і все те наче сон майнуло перед нашими очима.

Та однак, якщо ми приглянемося блище, то побачимо, що багато прийшлося пережити в тому часі нашому дорогому Митрополитови. Нині не є Він вже тим молодим чоловіком, якого витав наш народ перед 25 літами у Львові, не є він тим молодим Митрополитом, який — по вступленню на митрополичий престол — відвідував кожде наше село, кожду нашу церковцю, щоби розпалити у вірних та у духовенства жар любови до Бога, не є він нині тим молодим Архипастирем, якого ми бачили так часто, що хрестом лежав по нашим церквам та благословення просив для нас у Господа. Ні, не є Він таким! По двайцятипяти літах став Він стареньким Владикою, з поморщеним чолом, посивілим волоссям, став Він батьком між владиками. Це знак, що не серед розкошей та вигод приходилось Йому переживати цей час двайцятипяти літ. Свідомий свойого так великого завдання, Він від першого дня на митрополичім престолі не тратив ні хвилинки часу, але всю свою працю посвячує на те, щоби двигнути свою паству морально та культурно. Не зважаючи на труди та невигоди, іде Він в найдальші закутини нашої країни, відвідує кожду нашу церковцю, проповідає до народа так ніжно, так любо, так правдиво та щиро, що кождий находить там для себе потіху, кождий находить там для себе розраду. Він сповідає народ до самого вечера, а рано ніхто його не випередить в дорозі до сповідальниці. Та крім того находить Він іще час кождого потішити, кождого розважити, з кождим поговорити. Він сам утоми не знає. У Нього завсіди вистарчає сил трудитися для добра нашої св. католицької Церкви, для добра нашого народа. Тож не дивно, що наш Митрополит позискує скоро всі серця нашого народа, не дивно, що в кождому нашому селі можемо почути цікаві оповідання, прямо леґенди про цього народнього Владику, що приміром своєї ревности і побожности народ за собою потягає

Не забуває Він також на тих, що приневолені задля невідрадних відносин матеріяльних виїхати далеко в чужину на заробітки. І їм присвячує чимало старання, щоби вони не зійшли на бездоріжжа. „Їдете в незнаний край", говорить Він, „за Божою ласкою при добрій а усильній праці можете віднести не малий хосен, та важне це для вас, щоби Ви з Богом зачинали і на самім вступі виєднали собі Боже благословення на далеку по-

дорож і на довге перебування поза вітцівською хатою. Моліть Всевишнього Бога, щоби вас стеріг від злого і не дав вам зійти на манівці гріха та невіри“. А дальше завзиває їх, щоби вертали відтак домів лучші, богатші, з наукою, просвітою та досвідом. „Не покидайте на все матери, своєї рідної землиці, не забувайте на сю церковцю, в якій вас хрестили, в якій ви були дітьми, не віддавайте в чужі руки хати, в якій ви прийшли на світ, де родичі повмирали. Не покидайте святих гробів, де спочивають їх кости“. Ось такі то щиро вітцівські напімнення дає наш Митрополит тим, що приневолені на чужині шукати заробітку.

Та не заперестав на цьому дорогий наш Владика. Він пише часто до вірних свої архипастирські посланія, як посланіє „О соціяльній квестії“ і „Божа сійба“, та многі инші в числі около 80 та поширює свою апостольську працю поза границі своєї просторої Архидієцезії. Він обїзджає всі наші кольонії в Зєдинених Державах, Канаді, Бразилії і Босні, та завдяки Його усильним стараниям повстає одно наше епископство в Канаді, друге в Зєдинених Державах, та Апостольський Вікаріят в Босні. Йому треба також завдячити численні місії серед наших робітничих і рільничих кольоній в Німеччині і Данії, до яких висилано найревнійших наших священиків. Та цього було ще за мало для Його великого духа. Він бажає зєднати в одній, правдивій, католицькій Церкві не тільки наших православних братів, але загалом усіх Славян. В тій цілі веде Він вже тайну пропаґанду серед царської Росії, та стає на чолі змагань зєдинення Церкви Східної з Західною. Здавалосьби, що при такій інтензивній праці для Церкви не найде наш Митрополит вже можности працювати на инших ділянках нашого національного життя. Річ однак так не мається. Бо не має здається одної царини життя нашого народа, на якійби не прийшлося працювати нашому Митрополитови. І хтож зможе звеличати ті всі заслуги нашого Архипастиря! Хто може звеличати Його за ті великі фундації, за Його щедрі жертви для українського народа, за Його велике серце і любов до сиріт, бездольних, за Його покров і підмогу малярям і мистцям! Чи можемо ми вичислити ті безчисленні жертви, які Митрополит розсипував у чотирох стінах свойого кабінету так, щоби ліва рука не знала, що дає права? Ні, не можливо! Ми мусимо тільки подивляти той Його великий дар, яким Він вишукує ті пекучі потреби, на які йшли Його щедрі записи і жертви.

Та серед невсипущої та інтензивної праці прийшлося нашому улюбленому Митрополитови пережити не одну гірку хвилю, що іззарання повиорювали борозди на високому чолі Владики. А чимало до цього причинилися деякі таки з нашого громадянства. Оставмо однак їх, а то тим більше, що подібну ролю — „поразити Пастиря“ — переняла на себе царська Росія.

Прийшла велика війна 1914 р., війна, що вже в перших днях принесла стільки горя і болю нашому народови, що мабуть инші народи не зазнали цього протягом цілих чотирох літ. Одначе народ кріпився. Із скарбу своєї віри зложеної в його душу дідами та батьками, із віри у відвічну справедливість та воскресення України добував він останніх сил, щоби не захитатися. Аж ось і свіжий удар! Прийшов день 19. вересня 1914 р., коли то Москалі увязнили Ексцеленцію Митрополита. І зойкнув народ з надлюдського болю. Без сумніву почули його навіть вороги, що йшли на нього з оружєм в руці, вороги, що через поганий свій вчинок вкрились соромом по вічні часи. Народ одначе ще більше полюбив свого дорогого Архипастиря. Неволя дорогого Митрополита Андрея стала нерозривним вузлом, який затягнуло Боже Провідіння між Ним а Його вірним стадом, вузлом любови дітей до Батька, що коротав дні своєї неволі то в Курську то в Суздалі то в Ярославлі. Полинули молитви-благання до Бога і весь народ загорів одним бажанням побачити свого Архипастиря, бо вірив, що з Його поворотом багато дечого зміниться. І вимолив. Розвалилися мури тюрми народів; першим, що вийшов з неї, був Митрополит Андрей. Дорогою на Фінляндію, Швецію, Німеччину, Відень вертає він 1917 р. до своєї стуженої за Ним пастви. І витав Його народ щирим серцем так, як ніколи жаден нарід не витав свого володаря. Очи всіх були звернені на Його величаву, похилу вже стать; очи всіх бачили, що московський холод вкрив інеєм буйне волосся, а життя в тяжкій неволі поорало бороздами високе чоло. Від тепер перебуває наш Митрополит стало у Львові. Не покидає Він також своєї пастви підчас звісних листопадових подій 1918 р. у Львові та переживає відтак не одну важку хвилю. В 1921 р. виїзджає Він за границю, звиджує як апостольський делеґат наші церкви в Канаді та Бразилії. При тім не забуває також наших церков у Зєдинених Державах. Був Він відтак в Анґлії, в Римі, у Франції та всюда старався вплинути на корисне вирішення для нас нашої справи. За те діждав Він гіркої вдяки! На границі 1923 р. Його інтерновано та відставлено хорого в Познань, а опісля у Варшаву. З часом доперва позволено на поворот нашого Архипастиря до Львова. Здавалося, що по тільки трудах та невигодах Митрополит осяде на стало у Львові та відпічне серед улюблених своїх вірних. Однак великий Його дух і цим разом не позваляє Йому на це. Ідея, яка полонила Його серце за молоду, не позваляє Йому сидіти спокійно між своїми. Він, як колись, так і нині їде за границю, стає на чолі змагань зєдинення Церкви Східної з Римом, а погляд Його лине далеко — далеко на схід, на землі України, в її серце — золотоверхий Київ.

Твір великого життя.

Вступаючи на митрополичу катедру Галицької Землі, Митрополит Андрей Шептицький мав уже ясно складений образ майбутнього поступовання, коли передав свою приватну бібліотеку около 3.000 томів своїй попередній епископській катедрі в Станиславові. Згодом він її випосажив і грошево, щоби начате ним діло стало талантом у руках доброго робітника.

Протягом чотирьох літ побуту на львівському владичому столі Митрополит зібрав стільки памяток галицької старовини, що вона дійсно виповнила всі вільні кутки його особистих просторих саль — кабінету, спальні і гостинної. В той час Митрополит користувався ще вказівками великого знавця рідної старовини, старечого кустоса каноника Антона Петрушевича і сеніора Ставропигійського, професора Сидора Шараневича. Отсі два заслужені збирачі і організатори поважних музеїв у Львові — Ставропигійського Інституту і Народнього Дому, злучили добу владицтва Митрополита Андрея з добами давноминулими: митрополита Михайла Левицького, що зібрав і зберіг чимало цінних стародруків і рукописів, та архівних дослідників — Михайла Гарасевича і Михайла Малиновського і першого галицького історика Дениса Зубрицького.

І дійсно Митрополит Андрей Шептицький, людина високої освіти і величезного научного знання, але без претенсій на титул дрібничкового дослідника причинків до майбутніх невеличких і малоцікавих монографій, може навіть несвідомо — що тим ціннійше — зачеркнув від разу покликаному до сего організаторови „Церковного Музею у Львові“ в половині лютого 1905 р. такі рами діяльности, яких навіть при помочі доволі чисельного персоналу музейних помічників по сьогоднішній день ще не виповнено. Але мимо того із збірок „Національного Музею у Львові“ і тільки його збірок мусить виходити кождий дослідник давнього галицького письменства, українського друкарства, найстарших памяток української іконописи і різьби, найкращих зразків українського килимарства і людового мистецтва, коли він дійсно хоче мати належну основу для досліду в своїй царині. А всему тому початок дав і постійно дає на дальший розвиток діла — Митрополит Андрей.

Коли цісарі і володіючі князі ставали основниками якихось збірок музеїв, то дійсний напрямок розвитку бібліотеки музею поручали вони осібним радам до провірки і виконання. Не так поступає Основник Національного Музею. Офіціяльну контролю над музеєм виконує Кураторія, члени якої мають слідити за належним береженням поодиноких частин збірок і правильним музейним діловодством. Але дійсно цікавиться музеєм у всіх подробицях його життя і розвитку, знає стан і напрямні його внутрішньої праці, та бере живий уділ у сій невидимій для зовнішнього світа при музейній внутрішній науковій праці тільки Основник музею Митрополит Андрей.

Через те то положення Основника Музея стає дуже тяжке. Державний володар засновав научну установу, визначив їй адміністративну владу, встановив висоту річного вивінування, від часу до часу дещо дав на заспокоєння особливших потреб, а там дальше голова його не болить. — Основник музея нації — недержавної, беззахистної і слабосильної против своїх наставників, мусить перш усього сам думати за повне заспокоєння усіх потреб музейних.

„На те він основник, бож така була його воля княжа. Де нам бідолахам до таких великих установ, коли ми не можемо спромогтися на пів вагона цукру!“ — скажуть свої.

„На щось то там хлопській нації аж музей? що то вони в нім можуть показати „світови“? хиба своє простацтво і неуцтво“! — скажуть пани опікуни.

А думки одних і других доходять до слуха Основника Музею і вражають його байдужістю своїх до так очивидно всенаціонально важної справи, та глибоким міщанським простацтвом і природною тупістю других, що не вміють глядіти на скарби мистецтва і письменства давніх діб українського народу і розуміти їх міжнародню вагу.

Отож, не маючи дійсної підмоги у великому ділі свого усього життя — ні від своєї нації, ні від її державної влади, Митрополит Андрей Шептицький рік-річно старається за удержання, розвиток і розцвіт свого твору — Національного Музею. І він через Музей віддає Нації те, що йому як Митрополитови припадає з дідбр столових, а оплатами дуже високо оцінених правних претенсій до Музею його недругів, він запевнює Національному Музеєви свобідне істновання на довгі часи.

Сьогодні, в тяжкі хвилі ворожого походу на українське шкільництво і наступу на душу самого народу, можна навіть предвидіти такийже наступ на українські культурно-наукові установи. Вчинилиж се колись Мадяри на Словаччині — продержавши Слованску Матицу у Турчанськім Мартині більше 40 літ зачиненою, а її майно сконфіскували.

Тим то належить усім, що тільки дрібку щиро дбають за дійсно вічне добро Нації — за невмиручих свідків її вольної духової творчости, скупчитися довкруги Національного Музею у Львові. Отсим кроком щирі прихильники Митрополита Андрея Шептицького виявлять Йому в XXV-ліття владицтва на Галицькій Митрополії свою особлившу пошану. Щиріж прихильники дійсного розвитку національних достижень на царині міжнародньої науки поможуть Музеєви довершити в грядучі чотири роки, до його чвертьстоліття у 1929 р., всю намічену працю науково-видавничу і розбудови.

Тож спішіть усі зо своїми приносами до спільскарбниці національного добра, щоби стати гідними продовжниками, носіями і власниками твору великого життя вже не Одиниці а усеї Нації.

У навечеря Різдва 1925/6. *І. Свєнціцкий.*

Золоті зерна

із Пастирських Посланій Митрополита.

...Я склонив голову перед Його св. волею і від сеї хвилі завязалася межи мною а вами, дорогі браття, звязь найсильнійша, яка лиш може бути, бо звязана рукою Христа, а радше скріпилася і посвятилася звязь спільної крови, спільного життя і спільної праці.

Не знаю я иншої любови, не знаю иншої цілі, не знаю иншої праці, не знаю иншого добра свого, як лише хвалу Бога на небі, а на землі ваше добро.

Релігія.

Релігія се наше найбільше добро, більше чим само життя, більше чим всі хочби як великі

гацтва і добра світа. Бо релігія то звязь, що нас лучить з Богом; то умова, святий контракт, який дає нам право до неба, вічного щастя. То умова, якою Бог нас принимає за дітий і позваляє називати себе Отцем. Чимже бувби чоловік, що зірвавби таку умову.

Релігія є не лише обовязком кождої одиниці, але і обовязком суспільним кождої части організму суспільного; отже і родини християнської, і родина яко родина має обовязок піддаватися науці Христа. І безбожною є наука, котра каже, що релігія має бути свобідна.

Християнська родина.

Нема на світі більшої краси, як краса чистого невинного серця, і нема на світі більшої радости як радість чистої любови. І нема на світі кращого цвіту над цвіт білої лелії; і нема на світі милійшого скарбу над скарб родинного щастя, опертого на Божій благодати; і нема на світі більшої сили, як свята християнська родина. Але щастя християнської родини і щастя чистої любови і невинного серця знайде лиш сей, хто зуміє пошанувати красу невинного серця, красу білої лелії.

Будучність належить до тих народів, у котрих супружество є річю святою, в котрих життя родинне чисте і святе. В таких суспільностях легко о лад і силу. Такі суспільности з елементарною силою здобувають собі бит.

Наука Ісуса Христа — шлях до добробуту.

А се говорю до вас, що шукаєте сили економічної без моральности, без закону Божого. Неможливий є бит економічний без моральности, бо є неможливий без суспільного ладу; а ладу суспільного нема, де нема рівноваги прав і обовязків. А сеї рівноваги нема, де нема етики. Нема тому і не буде під сонцем науки, котра булаби відповіднійшою дорогою до ладу і сили економічної, як Євангеліє Ісуса Христа, бо нема і не буде науки, котраби в рівній мірі як Євангеліє заховувала рівновагу прав і обовязків людей зглядом себе, означала границю самолюбія і любви ближнього; розвязувала так легко трудности суспільного життя.

Основи культури.

... Не внішні обставини і не політичне положення вкладає в руки народів розвязування великих історичних задачей, але внутрішня сила культури. Так як лиш культура дає тревалу перевагу одному народови над другим під оглядом економічним, так само одна лише культура дає народам правдиву і тревалу перевагу під оглядом моральним. А коли йде не о то, хто має перевагу, але о то, щоби якийсь нарід заняв в історії передове, почетве становиско і для людства отворив нові світлі й великі дороги, то се може дати одна лише культура, коли буде оперта на здорових і сильних моральних основах.

Християнство.

Християнство є мов велика книга, котра від XIX-ти віків картка по картці перед людьми розвивається. Всі її читати можуть. Она важністю предмету, о котрім говорить і важністю подій, котрі з нею вяжуться, накидається чоловікови і змушує кождого до читання.

Церква Христова — родина духовна.

Як родина без голови розпадається, як стадо овець без пастиря розбігається і стається жиром диких звірів, як всяке життя на землі без теплих і ясних проміннів сонця занепадає і марніє, так Церква Христова, тая велика родина духовна, теє словесне стадо Христове і його надприродне душевне життя мусілиби занепасти і змарніти, єслиби в тій Церкві нестало видимої Голови, найвищого Учителя і Пастиря.

Непобідимість Христової Церкви.

Намісник Христовий, Святійший Отець не владіє могучістю людською, але силою Божою, чого наглядним доказом є неодолиме і непобідиме істнування Церкви Христової. Найтяжчі удари найзавзятійших ворогів она все перемогла і побідила.

Христова Церква — Загально-людська організація.

Христос сам опреділяє ціль своєї науки і закона яко загально-людську суспільну організацію, котра зачинаючи від одиниці і родини, кожду часть суспільности людської і цілу людскість веде до ладу й сили. Такою організацією загально-людською є Церква Христова, котрої суспільного значіння в історії не перечить ніхто розумний...

...Принціпи християнства вищі над всі розділені добра людей, вищі над всяку партійність; стремлять до того, щоби всіх людей зібрати в одну родину і впровадити в рід людський цілковито загальну гармонію і згоду.

Зєдинення Церков — наш ідеал.

Зближаються часи, в котрих без сумніву будемо покликані до преважної але і трудної праці над зєдиненням Східних Церков. Праця та є для нас правдивим ідеалом, вона відповідає найгорячійшим нашим бажанням... Само наше положення поміж Заходом а Сходом того вимагає. Злучені з Заходом вірою, а обрядом зі Сходом, більше чим хтонебудь инший можемо колись працювати над великим ділом возстановлення церковної єдности.

І не думайте собі, браття дорогі, що коли заступаємося за католицьку віру і за Унію з престолом Римським, що комубудь з Вас через то боронимо відлучену братію нашу там за границею, там в Росії любити, мати за своїх, за близьких, противно, до того вас єще заохочуємо, щоби Ви за відлучених братів молилися і їм також випросили ту ласку, котрої ми самі стали учасниками.

Може дасть Бог, що наші спільні молитви будуть вислухані і що діждемося хвилі, в котрій наша Церква, сповнивши Боже післанництво, верне до давної слави мимо всяких трудностей, що нас спиняють і вяжуть. А хотяйби ми того не дожили, нашою річю працю приготувати, покласти для неї підвалини і зібрати сили духові святости, культури, науки, ревности і пожертвовання потрібні до так великого, так святого діла. И будетъ єдино стадо, и єдинъ пастырь.

Ідеал науки.

Так як ідеал святости, духовна жажда стати святим, великим Божою ласкою, героєм християнських чеснот, може обудитися вже в душі дитини і справити, що вона стане колись великаном свя-

тости й пожертвування та світ цілий здивує своїми чеснотами, — так само ідеал науки, підданий мудрим провідником і дитині, може виробити з часом у неї ті прикмети, котрі роблять великих учених. А тими суть: замилування науки, не яко средства до слави або удержання, але яко ідеалу, що може бути средством лише в віднесенню до Бога, жажда знання, котрої нічим не можна вгасити і то консеквентність і витревалість у праці, котра каже скоро вибрати свою спеціяльність і в ній до смерти витревати.

Праця наша на Божу хвалу і хосен для нас.

Так як коли господар замешкує нову хату і посвячує її, так і ми посвятім Ісусу Христу на Божу хвалу і на хосен для нас всі нові і старі наші інституції, школи, братства, спілки, бурси, каси, крамниці, шпіхлірі і всі установи, котрі мають служити нашому народови і просім Ісуса Христа, щоби в своїй безконечній любови заопікувався ними всіми і благословив нам у всіх наших працях, бажаннях і змаганнях звернених на Його хвалу, на правдиве і тревале добро нашого народа..

Таким домом, котрого будову Бог має благословити, є ціле наше народне життя і християнське життя кождої родини з окрема і кождої одиниці.

Прапор Христа.

Всі часткові прапори суть майже завсіди прапорами роздору і партійности. Прапор же Христа є завсіди прапором мира, бо є загально-людським прапором любви.

Наші завдання — кладення підвалин.

Нема одної галузки культурного і економічного життя в нашім народі, в котрійби ми були зробили хочби сотну часть того, чого потреба. Сто разів більше, як в кождім иншім народі потреба нам єще думати о ставленню підвалин нашої хати, о тій цілій економічній стороні народнього життя, без котрої навіть найсвітлійше положення політичне буде все безосновне і безхосенне.

„Праця єдина з недолі нас вирве“.

Єще не маємо над чим сваритися і чим ділитися. Єще не маємо достаточних богацтв народніх, щоби нас стало на то, що в найбогатших народів є збитком і марнуванням найліпших сил. Єще нас чекає довголітня і тяжка праця, до котрої всіх сил мусимо приложити. Запорукою успішної праці є для нас молодечий і сильний патріотизм, котрий в нашім народі проявляється в більшій мірі, як у тих, що вже неначе пережилися працею і боротьбою віків.

Етика — основою всякого здорового поступу.

Але в тій праці економічній і народній лежить велике небезпеченство в тім, щоби ми працюючи не затратили нічого з тих принципів етичних, на котрих кождий здоровий поступ опиратися мусить, як має лиш бути тревалий.

Злука з Ісусом Христом.

Так як галузка не може цвисти і овочів родити, коли не є злучена з пнем, з котрого тягне соки, так само душа християнина, якщо не є вщіплена, звязана, злучена з Ісусом Христом, не може по християнськи жити і видавати цвіту й овочів добрих діл. Коли вона з Ісусом Христом злучена, від Христа до неї приходить Божа сила благодати, цілком так само, як соки пня переходять до галузки.

Коли Господь Бог чоловіка на цей світ пускає, вяже його з Собою якби якою золотою ниткою, якби яким сильним ланцом, що з одної сторони самого Господа Бога в небі тримається, а з другої сторони душі християнина. Та золота нитка, то звязь свята, що християнина з Богом тримає, є в тім, що Бог Всевишній чоловіка принимає за Свою дитину, за Свого сина.

Наша зброя — євангельська наука.

... І дійсно потреба народови в наших часах горячійшої побожности, більшого до Церкви привязання і більшого тепла в християнськім життю родиннім, чим коликебудь. Вороги віри напружують свої сили, щоби Боже діло нищити. Протиставляймо їм нове оружє, а радше ужиймо новим способом старого оружя, Євангельської науки. Невірі протиставляймо віру, скріплену Божою любовю.

Цвіти Божої любови.

Як по страшних морозах лютої зими засвітить тепле сонічко і весняний дощик зрошує землю, всьо будиться до нового життя, настає радість весни, так і в душі по лютім морозі гріха, коли засвітить ясне сонце Божої любови, а теплий дощик благодати спаде з неба, настає весна в душі, нове життя, розвиваються ростинки, цвитуть цвіти святих постанов, християнських чеснот, добрих діл любови до Господа Бога.

Привіт Білорусинів-католиків нашому Митрополитові.

Білоруський тижневик „Беларуская Криніца“ помістила з нагоди двацятипятиліття митрополичої діяльности нашого митрополита — привітну статтю. Подаємо її тут у перекладі.

Святнуєш Ти — й ми з Тобою.

У зимовий вечір — 1913 року — користаючи з вільної хвилини, після приїзду до Вильна з різдвяних ферій — 2-х студентів-клєриків заходить у Білоруську книгарню.

Сини села — вони часто думали, розважали над ньою, вони цінили цей захист рідної культури, відкіля друковане слово, хоч слабоньким промінням, а всел таки розходилося, серед темних народніх мас, розходилося, воскрешало й будило іскри освіти, свідомости культурного життя“. Вони, що відчували всю недолю свойого нещасного народу й бачили потребу його відродження, переступали поріг цього культурного огнища з притаєним биттям серця.

Привітав їх щиро бл. п. Іван Луцкевич, оповідав їм як далеко поширюється свідомість народня по білоруських землях, що вже зроблено й що думають вони — білоруські діячі — робити в найблищій будучині.

Із книгарні переходять у сусідню кімнатку, на вид неначе маґазин. Тихо, тут початок білоруського музею! Кілько поважних думок про розвиток білоруського музею являються тут у молодих душах!

Відпускаючи їх дає їм проводир білоруського руху, на памятку, здаєтьсь на погляд і невеличку

річ, та яка містить у собі глибоке значіння, неначе лучить у собі пережите з будуччиною — це медалик святого Йосафата. Дає їм і каже: „А це вам із рук Великого Українського Митрополита“.

Від тоді імя Андрея Шептицького стає їм особливо дороге. Вони почули, що їх ідеал знаходить відголос у могутній душі Митрополита, вони почули при цьому, що його серце бється спочуттям, памяттю, любовю до братнього білоруського народу. Було ясне, що даючи св. Йосафата, він переливав цим у білоруське громадянство великі думки народнього відродження. Ось чому ці поважні розважання, винесені молодими апостолами рідної культури, з книгарні й із музею, так сильно зустрілися з особою Великого Митрополита.

Один із вгорі названих студентів мав щастя кілька разів бачитися й пізнатися з Митрополитом близше, на далекій чужині — у Римі, тоді коли борець за ідею, вернувши з Росії, вибирався на обїзд Европи й Америки для підмоги свойому бідному, війною покривдженому народові. Його ідея було тоді на вустах усіх, хто тільки цікавився християнським Сходом.

Дипльомати відвідували його й говорили з ним про всілякі справи. Здавалося невеличкому Білорусинові й підійти страшно.... Але всі, які там не булиб упередження, вони розвіялися відразу на перші слова Митрополита. Пригортав всіх до свойого серця сина Білорусі, як рідну дитину, засипав питаннями про Білорусь, про національний рух і релігійний. Із кождого слова віяло якимось теплом, добротою. „Вами все цікавлюся й думаю про вас, як про свій рідний нарід, вас за своїх уважаю.“

Тож годі Білорусинам не відкликатися, коли Великий Борець за ідею святкує свої ювілейні роки, роки праці, заслуги.

Лучать і вони свій голос до великого акорду братів Українців, правда, голос тихий, підневольний, але всеж таки народу, що рветься до свободи, до культури, до неба, до зір. Вчи нас, підпомагай нас, жий нам ad multos prosperosque annos — „на многая, многая літа“. *Син Білорусі.*

На порозі нового року.

Минулий рік дав Европі Льокарно. Годі не признати, що воно саме цею точкою, що з ньої мусимо глядіти й назад і наперед. Не такі ми оптимісти, щоб бачити в Льокарно зачаток Царства Божого, але й не песимісти ми, щоб у всьому бачити противне: початок Антихристового царства. Тут одинокий правильний вигляд, глядіти на все без чуттєвих та партійних упереджень. Тільки так пізнаємо правдиві причини подій. Ці причини лежать у пізнанні економічних скрут. Вони перемога тверезої реальної політики над нездоровою політикою вражінь, як це було в повоєнних роках, коли Франція ликувала над упадком німецької могутности. І тепер західні сусіди Німеччини подали їй руку до згоди не тому, що нараз почули прихильність до ньої, тільки тому, що зазнали повної невдачі в надренській і в рурській політиці та перецінили силу своїх державних засобів. Великанські задовження в Америці, коштовні, що ще тріваютъ, кольоніяльні війни, через край обтяжені держави Антанти, навіть багатої Франції, все це змусило їх змінити основно свою політику супроти Німеччини.

В додатку ще Англія, що перше відчувала на собі французьку перевагу, тепер почула, що ня перевага слабне й тому признала хвилю за відповідну помогти Німеччині двигнутися з повоєнного знесиля.

Ці всі причини й дали Европі Льокарно.

Пристрасти перешуміли й усе поплило спокійнішим руслом. І що підписання договорів у Лондоні відбулося святочно та за признаннями загальної опінії і що могло прийти до ратифікації договорів у парляментах, це теж треба вважати дальшим ступнем наперед. Самими запереченнями не зробив ще ніхто нічого. Покищо мусять переможені держави „осміхатися приємно до лихої гри“, навіть тоді, коли цю гру диктує власна користь ворога.

У державах, що становлять національну єдність і де почуття державности живіще бє понад усе, дасться перевести все, що після загального зрозуміння служить добру та вимогам держави. Не можна цего сказати про держави ріжнонаціональні, як Польща й Чехословаччина. Там мусітимуть зужити багато труду, заки зможуть напрям своєї зовнішньої політики примінити до змінених відносин великодержав.

Та ледви, щоб це могло вийти на шкоду мира нашої части світа, коли держави, що повстали як східні передні сторожі французького імперіялізму й були підпирані французькими грішми, мусітимуть рахуватися з дійсними відносинами, коли їм цих жерел не стане, цебто мусітимуть шукати мирного виходу зі своїми найблизчими сусідами. Важко мабуть прийдеться завести можливе співжиття фашистівської Італії з огляду на насильне італійщення тирольських Німців. Правда, що й між Італією й Францією є противенства й треба поставити собі питання чи глибша можність співжиття дасться завести й між Німеччиною й Францією.

Коли пригадаємо собі, як важко прийшлося недавно союзові народів переперти свій авторітет у такому дрібному пограничньому грецько-болгарському випадкові, коли з другого боку пригадаємо, як злегковажила собі Туреччина рішення союза народів в справі Мосуля, то можна виробити собі приблизний образ, як багато недостає ще цему союзові до бездоганного й справедливого функціонування. Чи поможе тут що приступлення Німеччини до союза, побачимо.

Як довго не пристануть до союза такі великанські господарські простори, як СССР та Північна Америка з більш як 300 міліонами населення, то союз народів остане тільки кадовбом. Приступлення Німеччини може в дечому перешкодити, та мало що позитивного поможе перевести. Як доси, Америка неначе має острах перед звязками чи зобовязаннями з державами Европи, а ССС Республики ненавидять усе, що заносить капіталістичним ладом — і тому покищо одні й другі заявляють, що їм годі приступати до союза народів.

А цеж ясне, що радянські республики посідачі найпросторійшого й найріжноманітніщого резервуару сирівців, все будуть обмотувані сітями комерції й що при цьому їх постава буде куди більш независима й їх соціяльно політичні застереження більше будуть діяльні, коли вони наперед не піддадуться всім приписам союза народів.

Осьтак приходимо до питання, яке стоїть перед усіми, а про яке кожен боїться говорити — до поширення большевизму в Европі, чи там до підготування світової революції.

Спершу західні великодержави покладали всі зусилля на це, щоб довести Німеччину до розпуки й так загнати її в рамена большевиків, та тепер прийшли до свідомости, що ця дорога веде

до загибелі. До недавна думали там, що вони захищені перед соціяльним переворотом, та тепер уже пересвідчилися, що й тут вони дуже помилялися.

Що большевизм СССР у значній части жидівський, це відоме давно. Так теж і поза СССР, а передусім в Америці ці організації, що працюють для світової революції — теж наскрізь жидівські. Та мало відомо, що по невдачі російської революції в 1904 р. члени російсько-жидівського союза, організації там сильно поширеної головно перенеслися до північної Америки.

Тепер ці організації постачають найбільше більшовицьких агітаторів.

Тож коли одиноку дійсно переможну державу й найбільшу фінансову могутність можна назвати колискою большевизму, то годі чудуватися, що ці небезпеки для культури починають стукати й в ворота західних держав. Познаки, що ними зголошується всюди большевизм, досить поважні. Большевизм дуже зручно працює, де незручними утисками західних великодержав найглибше підрили землю, щоб засіяти свій погубний засів. Так і Балкан знаменитий терен для большевиків.

А гляньмо дальше на Схід. В Китаю вже вплив большевиків узяв верх. І загалом всюди, де революційні рухи обявляються чи з гори, чи з низу, скрито, чи явно — всюди це рука совітів. І дивне, що саме найбільш рішаючі держави задурманені снами про володіння над світом, не добачували цього. Найскорше отямилася Італія. Вона одинока зрозуміла повагу небезпеки. Це тому, що перед літами мала вже нагоду глянути в очі початкам соціяльної революції. Це й є, що без огляду на всі пересади робить фашизм симпатичним і він тому то тут то там знаходить наслідування меньше або більше вдатні.

Загалом державникам дуже важко кермувати державою між тільки противенствами. З одного боку старий капіталістичний устрій, а з другого боку дослідна большевицька держава. Загадка за загадкою стає перед ними. Большевизм просякає в усі держави. Замітні значні поступи комунізму при найновіщих виборах у Прусії, в Чехословаччині. В маленькій Австрії тільки тому комунізм не має такого розгону, що тамошні соціяльні демократи, щоб не віддати їм впливів серед робітництва, сильно полівіли.

А в нас! По містах вплив серед робітництва росте — по селах серед нашого селянства теж то тут то там творяться большевицькі ячейки, большевицькі й большевизуючі видавництва знаходять радих читачів, отруя робить свою роботу. Причина — економічна нужда робітництва й селянства тай інші невідрадні обставини.

Виходить: невеселі вигляди на будуче, виходить: Европі грозять нові потрясення, коли керма держав не буде в умілих руках, коли Союз народів не придбає собі такого впливу, сили й значіння, що могтиме рішати всі конфлікти й повирішувати їх справедливо. Та треба звернути увагу й на те, що діється в самих совітах. У себе дома большевизм теж не одинокий пан. Дійсних більшевиків мало — невдоволених багато — удержуються большевики тільки терором. Большевики свідомі цего і тому поступаються в користь селянства, та в користь національних питань. Та чи це їх вратує на довго — це питання, до якого розвязки причиниться значно вміла політика кермуючих европейських держав.

Що дасть нам у цему напрямі 1926 рік — побачимо... *(ш. ц.)*

Смерть о. Дженокія.

Телеґрами принесли вістку, що 7. ц. м. помер у Римі о. Дженокі, бувший ґенеральний візитатор для України. О. Дженокі був це один із найздібнійших дипльоматів римської курії. Як висланець Ватикану й посол для України був о. Дженокі гостем наших владик і нашого народу в Галичині, де витали його щиро та з найбільшими почестями.

О. Дженокі був довго місіонарем на Сході, а потім професором університету. Вже тоді виявлав неабиякий дипльоматичний хист і тому папська курія посилала його на найрудніщі місії. Ще перед світовою війною вислав був його св. Отець до Бразилії. Його звідомлення про тамошні відносини причинилися значно до поправи долі новітнього невільництва в Бразилії. І інші справи поручувані йому доводив він щасливо до кінця.

Із вибухом російської революції в 1917 р. зацікавився о. Дженокі українською справою і взагалі Сходом Европи. Колиж утворилася українська держава о. Дженокі зайнявся основно українською справою й став прихильником независимости України. Як знавця України й доброго дипльомата вислано його на Україну, щоб увійшов у найтісніщий звязок із Україною та найти стежку до порозуміння з большевиками. Ізза ріжних перепон місія неповелася.

В Італії в останньому часі зблизився о. Дженокі до фашистів, зблизив кардинала Ґаспарія з Мусолінім. І коли прийде до вирівнання всіх спірних справ між папською курією і італійським правительством, то в цьому буде найбільша заслуга покійного о. Дженокія, хоч смерть не дала йому самому довести це діло до кінця.

Обовязком кождого свідомого Українця є прийти з поміччю „Рідній Школі“.

Хто зараз дає — два рази дає!

НОВИНКИ.

— **Зміна проводу в гр.-кат. Духовнім Семинарі у Львові.** З початком цього року залишили ОО. Василіяне провід у гр.-кат. Духовнім Семинарі у Львові, сповнивши вложену на себе місію. У звязи з цим дотеперішній Ректор Семинаря, Всв. о. Др Теодосій Тит Галущинський ЧСВВ, уступив зі свого становища, яке занимав через півшеста літ. Новим Ректором іменований Всв. О. Др Иосиф Сліпий, звісний вже з наукових богословських праць. Новому Ректорови бажаємо як найкращих успіхів у його важкій праці на так важнім становищі.

— **Від Апостоляту Східної Церкви.** (Львів, вул. Коперника, 36.) Як кожного так і цього року від неділі 17. січня до неділі 24. січня уряджує цілий католицький світ „Восьмидневну Молитву“, яка має на ціли випросити у Бога ласку навернення до католицької Церкви всіх незєдинених християн, всіх нехристіян, та всіх тих, які християнами лише з імени, а в дійсности відносяться вони байдуже до католицької Церкви, її науки та практик. Акція ця відноситься в особливий спосіб до нашого обряду, якому, по виєбазам найсвітлійших з Святійших Отців, судило Боже Провідіння для наших незєдинених братів бути цим світлом у ду-

ховій темряві, яке має їх привести до католицької Церкви. Св. Отець Пій XI., як і його попередники, апробував ці Восьмидневні Молитви, благословив і поручив їх цілій Церкві та сам возьме участь у них Ексцеленція наш Митрополит Андрей, поручаючи ці „Восьмидні“, каже: „Коби це благородне діло могло випросити у Бога ласку зєдинення мойого цілого українського народу“.

Як тепер складати передплату на „Нову Зорю“? 15. грудня 1925 вийшов закон, що передплату на часописи можна складати в свойому почтовому уряді. Тож хто хоче передплатити „Нову Зорю“ хай занесе гроші на свою почту й зажадає щоб сама почта виписала для нього часопис. Почта пересилає гроші зложені як передплата в редакцію, а що тижня доручує наш часопис тому, хто передплатив її. А коли не доручить, то сама вже відповідає за це. Це дуже вигідно, бо наші передплатники діставатимуть наш часопис точно.

Всі говоримо, що діти, молодь, будучина наша! Дбаймож про цю будучину — про освіту дітей наших — дбаймо про „Р. Школу“ все і всюди!

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІКАВІ ОПОВІДАННЯ

виходять гарними книжечками що місяця на тріяхім добрім папері з ілюстраціями.

До марта 1925 р. вийшли з друку:

1. Книж. Свята керниця. Пригода братчика і сестрички між Індіянами в середущій Америці.
2. „ У султана в неволі. Події хлопчика в неволі бісурменській.
3. „ Жертва дитини. Про дівчину та її родичів.
4. „ В печері пустинника. Часть I.
5. „ В печері пустинника. Часть II.
6. „ На филях моря.
7. „ Український Йов. Часть I.
8. „ „ „ Часть II.
9. „ На темних стежках. Часть I.
10. „ „ „ Часть II.
11. „ В підземеллях Риму.
12. „ В копальнях Сардинії.
13. „ В огні і крови.

Кожда книжечка коштує 1·20 зол. Почта звичайна 20 сот., поручена 40 сот. — Хто замовить відразу і пришле гроші на 5 книжечок (від числа 3), то одержить їх по зниженій ціні 6 зол. з почтою замість зол. 7.

Замовлення:

Марійське Товариство Молоді, Львів, вул. Коперника ч 36.

НАЙБІЛЬШЕ ПОШИРЕНИЙ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ МОЛОДІ І ДІТИЙ

НАШ ПРИЯТЕЛЬ

ВИХОДИТЬ ЩО МІСЯЦЯ.

Передплата: на рік в краю 2 золоті; піврічно 1·20 зол. Одно число 20 сот. — В Канаді і Америці 50 центів; в Чехословаччині 18 корон, в Бразилії 4 мільрайс, в Югославії 49 динарів.

Адреса Редакції: **„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“** Львів, Коперника 36.

Адреса висилки: **„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“** Жовква.

Т-ВО „ЕПАРХІЯЛЬНА ПОМІЧ“ В ПЕРЕМИШЛІ С. VI. ВИДАЛА ДОСІ ОТСІ ПРОТИСЕКТЯРСЬКІ ЧИСЛА „ДУХОВНИХ ЧИТАНЬ“:

1. Нашу Церкву заснував Ісус Христос
2. На які слова св. Письма покликуються сектанти?
3. Христова Церква: одна
4. „ „ свята
5. „ „ соборна чи католицька і апост.
6. Христові приповісти про Церкву: 1) про кукіль і 2) про перлу
7. Судьба Божих противників
8. Священство старозаконне
9. Новозавітне священство
10. Св. Петро верховним Ап.
11. Св. Петро виконує свою верховну владу
12. Учительська, священича й пастирська власть у Хр. Церкві
13. Наслідники св. Петра
14. Наслідники св. Апостолів

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК **„ПОСТУП“**

орган присвячений правді і благородній ініціятиві

виходить що місяця (кромі ферій).

Умови передплати в р. 1926: цілорічна передплата в краю виносить 5 зол., цілорічна передплата за кордоном виносить; для Америки і Канади 1·50 дол., для Бразилії 15 мільрейсів, для Чехословаччини 45 чес. кор., для инших країв вартість 7·50 шв. франків. — Краєву передплату посилається на адресу: Експедиція часопису „Поступ“, Жовква. — Всі закордонні грошеві посилки посилається порученим листом по адресі: Редакція часопису „Поступ“, Львів, вул Домініканська ч. 11, I. пов. — Як зачет на передплату приймається найменш 1·50 зл., у розпродажу часопису не посилається.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 3. Львів, 24. січня 1926. Рік I.

Свято Христового Царства.

Церковні свята унагляднюють нам великі тайни християнства, глибоку його науку, незрівнану вартість Божої ласки. Вони пригадуючи нам важнійші події з життя Ісуса Христа чи Матери Божої, або надзвичайні подвиги Святих та Мучеників, стають для нас жерелом натхнення й благословення.

З розвитком Церкви розвиваються також церковні свята. Відповідно до потреб часу ввела Церква неодно нове свято. І так в часах переслідовання установила Церква свята в честь мучеників за віру, в часах, коли християни стали занедбувати Пресвяту Тайну Евхаристії, введено свято Божого Тіла, в часах релігійної байдужности свято зглядно Богослуження Найсолодшого Серця і т. д. Наші часи дали принуку Голові католицької Церкви. ввести знов нове свято, а се свято Христового Царства.

Що спонукало св. Вітця ввести це свято?

Теперішні відносини: теперішна ворожнеча між народами, наслідки недавної страшної европейської війни, небезпека нової воєнної завірюхи. гнобленнє одного народу другим, страхіття так частих революцій, замахів, большевицька зараза, упадок моральности і т. д.

Поріжненому, розбитому на частини, зматеріялізованому, подекуди здичілому в його ненависти до своїх ближніх людству, бажав св. Отець вказати на одинокий спосіб виходу й ратунку з нинішнього нещастя й руїни — а се поворот до Христа, поворот до Його науки і то поворот не тільки поодиноких людий, але цілих народів, поворот не тільки в приватнім, але й прилюднім життю.

Так прийшло до проголошення нового церковного свята — Христового Царства.

Се нове свято проголосив Папа Пій XI. окремим письмом (енциклікою) з д. 24. грудня 1925.

Ось зміст сього преважного папського письма:

Ісуса Христа називаємо часто „царем", чим висловлюємо Його найвисше достоїнство й виріжняємо перед усіми сотворіннями. І так говоримо, що Христос царює в людських серцях, що панує над нашою волею, підчиняючи її Божій волі, впливаючи на неї й заохочуючи до доброго. Вкінци називаємо Христа царем сердець з огляду на Його любов, лагідність і доброту. Не було й не буде такого чоловіка, котрого так любленоби, як Ісуса Христа, се наш справдішний цар.

В св. Письмі часто називається Христос царем. В другій книзі Мойсея читаємо, що з Якова вийде князь (цар), а в псальмі (2) говорить псальмопівець так: „Я (Христос) поставлений від нього (Бога Отця) царем над Сіоном"... Сьому цареви — каже дальше псальмопівець — віддасть Бог Отець на власність усю землю, над котрою він буде правити. Те саме читаємо в псальмі 44: „Престіл твій, Боже, по віки віків; жезл справедливости се жезл царства твого"... Пророк Ісаія предсказуючи будучого Месію називає Його між иншим „царем мира", що засяде на Давидовім престолі і буде царювати по віки... (9, 5—7). Подібно говорить Єремія (23, 5) і Даниїл (2, 44; 7, 13. 14).

Так само й Новий Завіт називає часто Спасителя царем. Коли архангел Гавриїл звістив Марії Діві народженнє Сина Божого, сказав до неї: „Сей буде великий і Сином Вишнього назветься, і дасть йому Господь Бог престол Давида, його вітця; і царюватиме над домом Якова по віки. І його царству не буде кінця". (Лук. 1, 32. 23). Сам Христос свідчить про своє царство, як пр. у своїй науці до народу, де обіцює праведним вічну нагороду, а грішникам грозить вічною карою; або у відповіди римському намісникови на його питаннє, чи Він є царем; або дальше, коли по своїм воскресенні поручає Апостолам навчати й хрестити всі народи; при всіх сих нагодах називає себе Христос царем (Мат. 25, 31. 40; Ио 18, 37; Мат. 28, 18). Щож иншого хотів Ісус Христос сим заявити, як не велич своєї сили і безмежність свого царства? Тому годі дивуватися, коли Той, котрого Йоан називає „царем над царями" (обяв. 19, 16), має написане по свідоцтву тогож апостола на своїй одежі слова: „Цар над царями і Пан над панами". Коли Бог Отець настановив Христа

„наслідником всього“, тоді Христос мусить царювати, аж доки при кінці віків не положить під ноги Бога Вітця всіх Його ворогів. (1. Кор. 15, 25).

З сеї науки св. Письма показується, що католицька церква, як Царство Христа на землі, що має поширитися на всю землю й на всі народи, протягом цілого року величає в Богослуженнях свого Основника Царем і Паном, Царем царів. Так називає Церква Ісуса Христа також у своїх нинішних прилюдних молитвах.

Свідоцтва св. Письма про загальне царство Ісуса Христа доказують недвозначно, що Ісус Христос є справді нашим Спасителем, котрому маємо вірити, і рівночасно нашим законодавцем, котрого маємо слухати.

Св. Євангелія представляють нам виразно Христа як законодавця. А сам Спаситель зазначував, що кождий, хто заховує Його заповіди, той дає доказ, що Його любить. Коли Христос уздоровив у суботу розслабленого, а Жиди дорікали Йому, що Він не шанує суботи, відповів Спаситель, що має власть від Бога Вітця судити, „бо Отець не судить нікого, а весь суд дав синови“, (Ио. 5, 22). В сих словах міститься також власть нагороджувати або карати людий вже в сім житті.

Що Царство Христове є передовсім духовним царством і відноситься до духовних справ, це показується з наведених слів св. Письма і з поступовання самого Христа. Коли Жиди, ба навіть Апосполи, думали, що Ісус оснує нове жидівське царство, нову жидівську державу, Спаситель старається вибити їм се з голови; так само, коли нарід хотів проголосити Ісуса жидівським царем, Він відкидає сей титул, відходить і укривається; римському намісникови заявляє, що Його царство не є з цього світа... Після Євангелій членом того Царства може стати тільки той, хто приготовиться покутою, хто має віру і прийме Тайну Хрещення. Се Царство вимагає від своїх підвладних, щоби вони не тільки відділили своє серце від земських богацтв і дібр та стреміли до праведности, але також щоби вправлялися в самовідреченню і брали на себе свій хрест.

З другого боку тяжко помилявбися той, хто хотівби Богочоловікови відмовити власть над земськими річами, до котрих Він має повне право як Бог. Та за свого туземного життя не виконував Христос тої своєї власти, хоч позволяв, а й сьогодня позволяє, належно уживати людям, своїм вірним, тих земських дібр.

Царство нашого Спасителя обіймає не тільки католиків, але всіх людий, як це вже гарно виложив Папа Лев XIII. Нема також ріжниці між одиницями і суспільностями; суспільність сеж збір одиниць, коли отже одиниці, то й збір одиниць стоїть під властю Христа. Один Христос є жерелом приватного й публичного добра. „Нема в кім иншім спасення. Бо й нема иншого імени під небом даного людям, в котрім ми малиби спастися“. (Діян. 4, і 2). Він один є творцем долі й правдивого щастя і поодиноких горожан і народів. Всі бажають добра своїй вітчині, що повинні враз зі своїми народами прилюдно покланятися Христу й належати до Його Царства.

Сьогодня повага власти дуже підупала. А чому? Бо усунено з законів і з прилюдного життя Христа Господа. Таким робом немов зазначено, що власть не походить від Бога, а від людий. Колиж так, нема рації в тім, чому одні мають приказувати, а другі слухати. Се викликало загальне замішанне між людьми.

Противно, коли люди признаватимуть найвищу вдасть Христа не тільки в приватнім, але й в прилюднім (суспільнім) життю тоді запанує між ними добробут, справедлива свобода, супокійна карність і мир. Як царське достоїнство нашого Спасителя освячує в певній мірі людську владу, так ублагороднює також обовязки горожан і їх послух. В тім змислі напоминав ап. Павло жінки і слуг, щоби вони в своїх мужах, зглядно в своїх господарях шанували Ісуса Христа, щоби вони слухали їх не як людий, а як заступників Спасителя, бо не лицює, щоби люди спасені Христом служили другим людям: „Ви куплені ціною, не оставайте невільниками людий“. (1. Кор. 7, 23).

(Докінчення буде).

Свято нашого Митрополита.

Величаво відбулося свято 25-ліття вступлення на престол нашого Митрополита дня 17. січня ц. р. в неділю. Непроглядні маси народу заповнили ввесь простір між собором і митрополичою палатою. Сам собор виповнили процесії з усіх львівськик церков та представники культурних і економічних та громадянських організацій.

Торжественну Службу Божу правив в асисті крилошан епископ Йосиф Боцян. Прегарно співав мішаний хор під управою Л. Туркевича. Ювилейну проповідь виголосив о. пралат Леонтій Куницький. Проповідь була виголошена з талантом і тому мусіла зробити на слухачів сильне враження. Із проповідниці відчитав о. Куницький в українському пемекладі телеграму від св. Отця Пія XI., яку підписав державний секретар кардинал Гаспарі.

Після Служби Божої зібралися в рецепційній салі митрополичої палати заступники духовенства, представники українських установ і організацій. Від української християнської організації був представником рад. Зенон Лукавецький, а від нашої редакції д-р Олександер Надрага.

Промову про заслуги о. Митрополита для церкви й духовенства виголосив о. епископ Йосиф Боцян. Після нього виголосив промову від українських установ і організацій голова найстаршого просвітнього товариства „Просвіта“ Михайло Галущинський. Промова була ядерна, гарна та поетична. У своїй промові вказав бесідник на заслуги нашого Митрополита на культурному полі. Вкінці промовляв ген. вікарій і мітрат о. д-р Лакота.

Опісля відповідав достойний Ювилят на всі промови й дякував за зложені бажання. Відповідав просто та щиро, від серця...

На кінець із балькону палати в окруженні церковних достойників Ексцеленція Митрополит благословив зібраний народ.

Так відбулося свято нашого Митрополита. Враження з цего свята остануть на довго в тямці учасників.

Ол. Ід.

Католики в Чехословаччині.

В останніх днях грудня вибрався архиепископ др. Кордач із Праги в подорож до Риму. Про своє послухання в св. Отця подав він у праській „Deusche Presse“ з 25 грудня 1925 такі відомости: „Крім ювилейного року була головною ціллю моєї подорожі й справа виховання клиру у чехословацькій републиці. Будова архіепископської ґімназії в Празі на семинар для виобразування кандидатів богословія по правилам тридентського собору, що служитиме й для епископів суфраґанів

ческої церковної провінції, що його зразкова Церква буде в руках О. О. Ісусовців, прийняв св. Отець до відома зі заміткою: „Таке звідомлення, потіхою для мене“. Будова духовного семінаря в Дейвіцях після предложеного пляну на 250 до 300 питомців, в якому предвиджене поміщення для обох богословських факультетів — дуже припало до вподоби Його Святости. Старання епископату Чехословаччини про виховання клиру, мають найти доповнення в новій будові колеґії в Римі для всіх діецезій републики. Ця нова будова має повстати як найскорше зараз після остаточного рішення св. Отця на щойно недавно набутій площі під забудування на Янікулі. Колеґія міститиме в собі убікацій на 80 питомців і на відрубний відділ для духовників, (а можливо й для світських), що перебуватимуть у Римі для довершення спеціяльних студій. З уваги на вищі запотребування середньоевропейської інтеліґенції, у місійних країнах, передав я св. Отцеві просьбу всего епископату, що питомці римської колеґії повинні слухати фільософічно-богословських викладів на Григоріянії. Для них побудують великий будинок на поміщення всіх викладових саль і кабінетів збільшеного числа катедр фільософії та богословія з їх новітними розгалуженнями, а передусім досвідньої психольоґії. Св. Отець признав значіння просьби епископів та їх умотивовання й хоче рішити це з Конґреґацією справ університетських і семінарійних. Дальше подано звідомлення про змагання широких кругів клира й правительства для влекшення концентрації всіх фільософічно-богословських наук церковної провінції. Св. Отець вказав на потребу наради епископської конференції в цій справі. З уваги на провінційні семінарі в Італії та на давну практику в Німеччині (пр. в Кольонії) чотиролітних студій на університеті й пятого року практичних фахів і вправ в осідку ординарія — нема найменшого вагання щодо концентрації“.

О. Ів. Заверуха.

Ювілейний Привіт

в честь Їх Ексцеленції Високопреосвященого Владики Митрополита Кир Андрея. *)

Сей день, его же сотворі Господь —
возрадуємся й возвеселимся въ онь!

Привіт Тобі! Поклін Тобі,
Славен Архієрею,
У світлій, памятній добі
Твойого Ювілею!
До стіп Твоїх встелився цвіт,
О Князю наш і Вожде:
Не з лугів цвіт, а з душ привіт!
Най нині серце кожде
Із України всіх сторін
Несе Тобі привіт, поклін!

Звиж чверть століття хто се йде
Посеред бурі й тучі?
Чи то Мойсей народ веде
На шлях, де сяють лучі
Райдужні сонця свободи?
В світ Істини святої,
До Божеських жерел води
Цілющої — живої?...
— Це Ти! Ведеш народ до зір...
А сам даєш життя примір.

А сам даєш примір чеснот
І жертви для ідеї:
Дні радощів і дні скорбот
Ти посвятив для неї;
У жертві Богу Ти зложив
Всьо в світі найдорожше,
А горе, що з ним вік прожив,
Все мав за найсолодше —
По терню йдучи до мети,
Ніяких мук не зрікся Ти!

А, на засланню, хто страждав
В царській тюрмі — неволі?...
І другий раз... не Ти зазнав
Невольника недолі?...
Не раз грозила смерть Тобі,
Здавалось — неминуча...
Та вимолив Тебе собі
Народ... І всемогуча
Десниця Божа помогла:
Життя Твоє нам берегла.

Нехай прославлен буде Бог,
Що в хвилях найгрізнійших,
В часі ворожих перемог
І гонень найстрашнійших
Післав нам Батька-Пастиря
І доброго Владику!
Що все нам світить, як зоря,
Що звів борбу велику
За рідну Церков і народ —
За його ідеал свобод!

Чи він прийде — щасливий час?
Свята — здійсниться мрія?...
— Коли Ти молишся за нас,
Не згасне нам надія:
Не лишить Бог своїх людей,
І жнив добра начнеться...
З Тобою Бог — а з нами Ти
Як з хмари сонце, нам світи! —

Привіт Тобі шле весь народ,
Твій рідний з кости-крови.
З ним жити меш від рода в род
В почуваннях любови:
Ти здвиг у нас своїм життям
Не памятник із криці —
Ми сонце сяйний жертви храм
Завдячуєм Владиці,
Що свій народ в слезах застав
І разом з ним страждать бажав.

О, честь Тобі! Поклін, привіт!
І в це велике Свято
Забудь про зло минулих літ:
Хоч горя так богато
І Божих допустів зазнав
В часах владицтва Твого —
Та Бог ще більше ласк подав
Тобі, а з них премного
На свій народ Ти перелив:
І тим, Владико, будь щаслив!

І далі най Тебе дарить
Бог ласкою, Своєю;
І серце й душу най кріпить
В борбі за ту ідею,
Що ангелом з Тобою йшла
І в долі — і в недолі,
Що жертви дух в народ несла
З полумям світла волі —
Хай жар Твоїх святих стремлінь
Йде з поколінь до поколінь!

Нехай умножить Цар віків
Вік Твого володіння,
Щоб теплим сонцем Ти огрів
Всі народні терпіння;
Щоб Ти нас в горю заслоняв,
Як Батько, Пастир добрий,
Від ворогів обороняв,
Як Вожд борець хоробрий:
В народі Пастирство Твоє
Покровом Божим най стає!

О, честь Тобі за всю любов,
Що нам її жертвуєш;
Що труд життя для всіх верстов
Суспільности даруєш.
А за любов — любов прийми,
Як вдячности поруку,
А над народом підніми
Благословячи руку:
Благай за ним у молитвах,
Благослови народній шлях!

Владико наш! Благослови
Нещасну Україну!
Батьківським серцем огорни
Всю рідну нам руїну...
Благослови: нехай земля
Роздерта зединиться,
Нехай розлучена семя
У Церкві обновиться! — —
Най з гір Дніпра — Твій Ювілей
Благословить Святий Андрей!

---

*) Поезія о. декана Ів. Заверухи наспіла до нас уже після ювилею та з огляду на поетичу вартість твору відомого поета-священика містимо його тепер. — *Ред.*

Чеське письмо для кандидатів богословія „Museum" подає такі вісти про приріст чеського духовенства. Число кандидатів на духовників (світських священиків) у чотирьох духовних семінарях Чехії виносить з р. 1925|6 загалом 125, значиться тілько питомців, кілько в минулих роках мав сам праський духовний семінар. По національности було 39 Чехів, 86 Німців, зівсім противне відношення як давніше. У поодиноких семінарах було в Лімерицях 38 Німців, 1 Чех, в Празі 24 Німців, 17 Чехів, в Будієвичах 21 Німців 8 Чехів, а Кенігреці 13 Німців і 13 Чехів. На Моравії й на Шлезку мають три семінарі загалом 154 богословів, між тим 60 Німців і 94 Чехів. В поодиноких семінарях мають Оломунець 38 Німців і 56 Чехів, Берно 7 Німців 36 Чехів, в Вайденаві 16 Німців і 2 Чехів. В історичних країнах є значить загалом 146 німецьких і 113 чеських кандидатів на духовників, хоч число населення виносить: Чехів понад 6½ міліонів, а Німців тільки 2,975000. Число студентів богословія в шк. році 1922|23 виносить 252 (Німців 131, Чехів 121) в році 1923|24 238 (Німців 120, Чехів 118) в році 1924|25 235 (Німців 119, Чехів 116). У порівнанні з цим поправилося число студентів теольогії в цьому шкільному році — 279 (Німців 196, Чехів 135). Шість семінарів у Словаччині числять 1925|26 загально 140 богословів, з цього 89 Словаків, 47 Мадярів і 4 Німців.

Як відомо папа в жовтні 19 5 наказав праському епископові, що тільки обмежене число духовних може обнимати політичний мандат. Рівночасно заборонив священикам принимати який небудь мандат. Що можна вважати можливим, що ця заборона апостольської столиці буде початком становища Ватикану в питанні політичної чинности духовенства.

Католицькі часописи Чехословаччини жалуються на протикатолицьку пропаганду в армії. Всі касарні переповнені образами Гуса, Каменського й инших гуситських провідників. Полки носять виключно імена гуситських корифеїв. Виховання армії побудоване на атеїзмі та гуситизмі.

Переслідування католицької Церкви в Югославії.

Як рівні з рівними злучилися Хорвати й Словінці з Сербами після закінчення світової війни. Та тепер доводиться католицьким Хорватам і Словінцям зазнати багато прикростей, а то й переслідувань від братів Сербів.

Доказом цього є й пастирське послання католицьких епископів Югославії, на чолі з архиепископом д-ром Бавером. В посланні говорять вони про боротьбу з католицизмом у Югославії та зазначують загострення положення. Та католицький народ, зазначує послання, не дасться втягнути в боротьбу проти папи та Церкви, тільки зорґанізується до кріпкої оборони і стоятиме сильно за своїми конфесійними школами. У Загребі виходитиме католицький щоденник.

Які форми прибрала боротьба з католицькою церквою, пізнаємо з заяви, що появилася в офіційному орґані архіепископа д-ра Бавера, підписаної всіми католицькими югославянськими епископами. Вона стверджує важку зневагу, що її зазнав югославянський католицький епископат від білгородських правительственних властей, коли бажав переговорювати з ними в справі ріжних церковно-політичних питань. У заяві кажеться: 1. Епископи вписанням у книгу, що є в білгородського придворного маршала, прохали послухання в короля. В уряді придворного маршала сказали їм, що вони можуть одержати послухання тільки за посередництвом міністра віроісповідань. Що епископат не виступав як політичний чинник, тільки як представник католицької Церкви, то не послужився цим посередництвом. І дійсно король не прийняв епископів. 2. По першій конференції в міністра віроісповідань ждали епископи на її продовження. Що міністер віроісповідань без подання причин не явився більше в свойому міністерстві, кинув предсідник конференції епископів Білгород. 3. І в президії правительства прохали епископи послухання. Шеф правительства (президент міністрів Пасіч) не дав їм навіть відповіди. Що йно другого дня по відїзді предсідника епископської конференції, прийняв президент міністрів Пасіч трьох епископів. Зате не прийняв трьох епископів, що хотіли інтервенювати в справі переслідувань католиків у Босні, тільки відіслав їх до підрядного урядника. 4. У конференціях, що їх мав епископат в Аґрамі, предложили епископи всі зажалення, що управнюють католицьку церкву до жадання усунення цих надужить. Епископат зібрав це в одному пропамятному письмі, до якого додав потрібні вияснення для рішаючих чинників, що мало на ціли влекшити правительству розвязку всіх справ, в яких заподіяно кривду Церкві. Та в дійсности епископат не міг із в горі поданих причин внести своїх зажалень".

При обміркуванні цих вияснень епископату пише люблянський „Slovenec": „Ми в семи літах нашого теперішнього державного положення пережили вже тілько дивного дива, що нас не стрівожить уже ніщо. Та що тепер заподіяно делеґації католицьких епископів у Білгороді, переходить усякі межі. На дармо шукалиб ми за прикладами в старинній і в новітній історії. Не найдемо ні одного правительства з попередних часів, що повелосяб так із нашими епископами, як на це зважилося білгородське правительство. Що тут сталося, можемо вияснити собі тільки як один із цих політичних жестів, що їх ми вже відчули чимало, як свідому обиду католицької церкви. Хотіли зневажити наш епископат, понизити, пошкодити повазі й значінню епископів. Та тут перелічилися. Усе наше католицьке населення відчує кривду заподіяну нашим епископам, як обиду.

В Моріні в Герцеговині допустилися в ноч з дня 25. падолиста м. р. православні Серби страшного збезчещення церкви. Вони загнали в католицьку церкву стадо свиней і коней, розвели ватру перед престолом, закололи й спекли свиню й уладили пирування. Після цеї оргії обмазали вони престіл, стіни й церковні вікна кровю й людськими відходами. Потім замкнули церкву, щоби перемінити її на стайню. Церкву в Моріні вже весною 1925 р. збурили сербські загорільці сливе до основ. Великими пожертвами відбудували селяне з Невестя (недалеко від Моріня) свою вбогеньку церковцю наново.

Що при цему збезчещені церкви не йшло про ганебний вчинок кількох загорілих православних, тільки про одно звено в великому ланцюзі страхіть, що на них виставлені католики Герцеговини вже від літ, це видно з нарікань, що їх висказує герцеговинський дописувач „Reichspost" в звязи з горішним донесенням. Він пише: „Ми католики терпимо тепер у „новітній демократичній держерві" куди більше, як терпіли під пануванням півмісяця. Від „висвободження" Югославією сотки католиків знасилувано, багато померло мучениць-

кою смертю, їх доми спалено, худобу багатьох убогих католицьких селян зрабовано й цьому грабіжництву нема краю. А все це з ненависти до „латинян“, як зовуть тут католиків.

Некультурність чи несовісність?

У сьогорічнім різдвянім числі „Українського Голосу“, поміж прегарними статтями й нарисами кращих наших письменників і публицистів є одна довжезна стаття, яка не лише що фальшивим діссонансом звучить у тім різдвянім хорі, але заразом дає сумне свідоцтво культурности та громадянської совісти автора. Є це стаття п. з. „Війна чи мир?“ п. Р. Дмоховського, звісного зі своїх виступів проти целібату і наших Епископів.

Та не про целібатну реформу ходить нам тут. Особисті погляди й пересвідчення людей, тим більше людей освічених, годиться шанувати, бо нема справи, про яку не моглоби бути хоч „двох думок“. Це, що на нашу думку є у згаданій статті проявом некультурности і несовісности, є спосіб і методи боротьби шан. автора статті „Війна чи мир?“, боротьби, яку веде проти наших українських князів Церкви як таких. Таким проявом некультурности є передовсім розуміння завдання преси і то преси в роді поважного „Українського Голосу“. Таке розуміння простиме у малограмотного дядька, в якого розумінні преса є на те, щоби прим. можна свого нелюбого сусіда „пустити в ґазети“. Виходячи з такого розуміння завдань поважної преси й вихісновуючи збільшений обєм різдвяного числа, шан. автор вилаявся від серця і до схочу на наших Владиків, не пропустив навіть спліток „подільських їмосців“ і невміняємого Карманського про молодість теперішніх Епископів, словом вилив ціле ведро вонючих наклепів і підозрінь, які опрокидувати — річ зайва, а повторяти — соромна.

Лише спитаємо: нащо і для кого це все? Яка остаточно мета такої роботи і куди нас це все веде? А ось куди. Хтось уражений в своїх особистих, сказатиб, задушевних почуваннях і пересвідченнях, чи у своїй амбіції, хтось, чиї пляни разом з тим знехтовано нпр. з боку якоїсь його влади, піднімає проти тієї влади бунт та кличе за собою народні маси. Першим його кроком буде підірвати пошану, авторитет тієї влади у масах, другим — вмовити в ті маси, що його справа — то справа цілого народа, що його голос то голос народа, отже голос Божий. Знаємо це. Цеж демагогія і руїнництво, прояви звісні нам з нашої таки історії давно й недавно минулих днів. Віджили вони в недавній „отаманщині“ і зловіщим їх відблеском є стаття „Війна чи мир“. Пора вже раз перестати сіяти вітер, щоби не прийшлося збирати хуртовину. Наша народня нива спрагнена иншого посіву.

Така „війна“ ще до того і нечесна. Чейже Епископ жаден не може станути до ґазетярського двобою з шан. автором статті навіть у власній обороні і то не із людської гордині, але з огляду на повагу Достойника Церкви. Зважмо ще, що проти цивільної влади не так легко принявсяби виступити хтонебудь так, як виступає проти своєї духовної влади шан. автор, бож звісно, що сучасний закон не бере в оборону церковних Достойників так, як навіть низьких своїх урядовців.

І на прикінці немов на глум простягається знову руку до згоди в імени „духовенства і громадянства“. Бо чиж не іронією є наперед опоганити когось, а потім заявляти великодушно охоту до помирення? Впрочім дуже сумніваємося, чи шан. автор мав достаточну повновласть виступати в імени цілого духовенства і громадянства.

З церковно-релігійного життя.

Папська енцикліка на закінчення Святого Року.

На закінчення Святого Року видав св. Отець Пій XI. енцикліку в честь Христа, як царя людства. У ній напоминає народи й їх керманичів признати владу Христа над людством. На кінці енцикліки установив нове літургічне свято, свято царства й держави Христа. Це свято буде в останню неділю місяця жовтня. Також приписане папою Пієм X. річне посвячення людства Серцеві Ісуса має відбуватися в це свято. У минулому році святковано вже це свято в Римі — виїмково 31. грудня.

Папська біблійна комісія

мала в минулому році 23 роки діяльности. Покликав її до життя Лев XIII. апостольським письмом „Vigilantiae“. Вона є певного роду надзірною радою до береження біблійних студій, щоб попирати їх розвиток, вільний від похибок. В письмі „Scripturae sanctae“ з 23. лютого 1904 дав папа Пій X. біблійній комісії право надавати академічний ступінь ліценціята й доктора біблійних наук. В 1909 р. запорядив цей самий папа заснування біблійного інституту. Цей інститут має від 1916 р. право надавати своїм учням, що відбули всі курси й зложили всі приписані іспити, в імені біблійної комісії надавати степень ліценціята екзегези. Тепер складається біблійна комісія з 5 кардиналів і 25 конзуляторів із світа учених ріжних народів.

Папський декрет у справі духовних семінарів та католицьких університетів.

„Acta Apostolicae Sedis“ оповіщують декрет, яким усі духовні семінарі та католицькі університети мусять що три роки здавати звідомлення. Це звідомлення має обіймати стан й забудування, засоби, видатки й тягарі семінарів. Докладні відомости про особи, керму, професорів і студентів, про набожність і карність у семінарі, студії й катедри та про уділювання свячень та поодинокі обовязки епископів відносно семінарів.

Важний пастирський лист австрійських епископів.

Сими днями оголосили австрійські епископи пастирський лист про суспільне питання теперішности.

Сей лист зробив у світі велике враження. Привід до написання сього збірного листу дало теперішне невідрадне положення Австрії. По війні опинилася обкраяна австрійська держава в дуже великій нужді. У сій своїй нужді знайшла вона скоро опікунів, але таких, що пожалься Боже! Сими опікунами стали міжнародні міліярдери, що позичили вправді бідній Австрії гроші, але зате взяли її цупко в свої погані лихварсько-жидівські лабети. З другого боку піднесли там голову соціялісти і на спілку з богачами господарують в Австрії. Проти сеї то господарки виступають епископи в своїм листі. Опираючися головно на письмах Папи Льва XIII. та инших католицьких учених, подають вони способи ратунку з теперішного положення австрійської держави. Вони говорять на-

самперед про несовісну роботу вільнодумців (лібералів) і богачів (капіталістів), дальше про такуж роботу соціялістів, і навчають, що одинокою дорогою, котра веде людий до щастя й дочасного добробуту се поворот до Христа і Його науки.

Підроблені гроші на привернення монархії.

Мадяри не дають спати великим европейським часописам. Вони счинили з сього приводу такий крик, начеби не знать що надзвичайного сталося. А тимчасом се річ в наших повоєнних часах зовсім буденна. Правда, роботи мадярських фальшівників долярів ніхто не може похвалити, бо злочин є злочином. Але ми запитаємо: Чому ті часописи, що тепер такі обурені на Мадярів фальшівників, ні словом не відзиваються тоді, коли дехто допускається сто раз гірших злочинів, злочинів, котрі приносять зі собою руїну десятків тисяч найбідніших горожан? Чому совість редакторів тих европейських часописів спокійна тоді, коли такі пани, як Морґан, Ротшільд, Бармат, Бозель і инші спроваджують до жебрацької торби цілі держави? Чому ті панове мовчать на злочинну й руїнницьку роботу численних „королів біржі“? А знаєте чому? Бо Морган і Ротшільд, бо всі міліярдери европейські й американські, бо всі „королі біржі“ се Жиди, а мадярські фальшівники християни; а в руках сих жидівських міліярдерів є сьогодня всі більші европейські часописи. Чиж може наймит писати проти свого пана? Дивуватися тільки треба, що за підкупленими жидівськими часописами ідуть також нераз, віримо, що несвідомо, й деякі християнські часописи

Правда, тепер уже шум, що його наробили часописи починає притихати.

Часописи подають, що за границею розумні дипльоматичні круги не годяться на кампанію заграничної преси, що оперує переважно неправдивими вістями. Загранична преса, кажуть, перетягнула струну, коли взялася за орґанізацію протя угорської кампанії Times виразло докоряє за це чеській пресі, що наклонило Бенеша до відвороту в угорському питанні. Ні англійське, ні французьке правительство не думають підпринимати тут якої небудь спеціяльної акції. Були без сумнівно підроблювачі банкнотів, та вони в тюрмі й годі брати ввесь угорський народ за одно з ними.

На угорських народніх зборах (парляменті) задумують ліві партії викликати дискусію в справі банкової афери, щоби вияснити політичні підстави цеї яфери. На конференції провідників партії дня 18. ц. м. не явилися представники лівих партій, щоб не засідати при одному столі з представниками чистоти раси. Ґраф Бетлен заявив, що на інтерпеляцію відповість зараз і поставить квестію довіря. На парляментарну комісію в справі франкової афери годиться, однак під умовою, що комісія не переводитиме спеціяльного слідства, тільки приниматиме правительственні заяви в міру поступу судового доходження.

Грецько-анґлійській договір на випадок війни за Мосуль.

Після американських часописів небезпека війни на Балкані зростає щораз більше.

Тел. ком. „Chicago Tribune“ доносить із Атен, що там думають загально, що ґен. Панґальос задумує заключити договір у справі турецько англійської акції на випадок, колиб Туреччина задумувала напасти на віляєт Мосуль. У Греції сподіються, що грецька фльота скріплена двома кружляками, що їх недавно закупили, буде одною з сильніщих фльот на Середземному морі. Тимбільше, що зреорганізувала її англійська моряцька місія. Пристані в Пірею та Солуні розбудовують під англійською кермою до першорядних фльотових баз.

Із Царгорода пишуть до англійських часописів, що переговори з Туреччиною в справі Мосуля відбудуться в Лондоні під проводом Бальдвіна. Туреччину репрезентуватиме турецький амбасадор у Лондоні.

Британське правительство вислало до Анґори посла Лінсея, щоб подав цю вістку англійському правительству.

Зїзд народніх меншостей надбалтійських держав.

16. ц. м. відкрито в Ризі зїзд народніх меньшостей надбалтійських держав. Прибули представники польської меньшости на Литві, німецької меньшости на Литві, російської меньшости в Естонії, меньшости російської, польської та німецької на Лотві. Не пробув тільки представник російської меньшости на Литві, бо його сторонництво належить тепер до правительственного бльоку.

Зїзд по зложенні звідомлень рішив зкоординувати народні меньшости цих держав для оборони народніх прав і інтересів.

Грозить воєнна заверуха на Далекому Сході.

Переговори між Совітами й Китаєм про свободу транспортів китайських військ зближаються до гострої кризи. Загально думають, що боротьба за панування над манджурською залізницею неминуча. Переговори з китайськими властями, що їх із боку Совітів вів ґенеральний конзуль у Харбіні, остали без висліду. Совіти почали вже оружну інтервенцію. Комунікація на манджурській лінії перервана.

Положення в Франції тепер незавидне.

Політики зайняті тепер двом справами: державним скарбом і своїми кольоніями в Мароку і Сирії. Тай є чим журитися. Державна каса порожна, франк паде без кінця і міри, доріжня росте, а голодні робітники й урядники домагаються всюди по вічах доріжняного додатку і підвижки платень. Не зарадив цему бувший міністер скарбу Кайо і тому уступив не зарадив по нім і його наслідник Люшер, не може нічого помогти і теперішний мін. скарбу Думер, бо Французи мають гроші в скрини, але не хотять і чути про підвишку податку, тому й їх міністри скарбу раз рраз провалюються. Французи платять мабуть чи не найменші податки з усіх европейських держав. Завинили цему всі попередні французькі уряди, які починаючи від світової війни знали тільки боргувати гроші, а на Французів хухали як на розпещену дитину, щоби не платили богато податків. Знову по війні вмовлювали через весь час у Французів, що Німеччина заплатить за них всі довги. Та від трьох літ показалось щось

вовсім противного — Франція завелася в рахунках і тепер найшлася в безвихіднім положенні. Теперішний мін. скарбу Думер хотів ратувати державний скарб, накладаючи на Французів надзвичайний податок, але цему спротивилася парляментарна комісія, головно соціялісти. Тому ледви чи мін. Думер і теперішний уряд устоїться. Кажуть одначе, що премієр Бріян не думає уступати, бо він вже сім разів уступав (був то міністром то премієром); він або погодиться з французькими націоналістами, або на випадок чого стане диктатором, (бо досить часто відзиваються в Франції голоси за диктатурою), або врешті розвяже парлямент і розпише нові вибори. Друга справа, яка морочить голови французьких політиків — це французькі кольонії в Мароку і Сирії. Війна з Мароком протягається в безконечність, Франція не може з легким серцем зректися Марока, бо це означалоб банкроцтво французької кольоніяльної політики в Африці, якої величезна і богата північно-західна і середна часть є під панованням Франції. Тому Франція відкинула всякі переговори з висланником Абд-ель-кріма, який у відповідь на це проголосив себе тепер мароканським королем. Франція приготовляється тепер до офензиви, щоб з весною вдарити на Мароканців. Подібно мається справа і з Сирією, тому що і там нема спокою. Франція відкинула переговори з Друзами і зажадала, щоби хан Друзів покинув Сирію, і замешкав у Франції, на що Друзи не згодились. Війна в обох цих кольоніях коштує Францію богато грошей і робить її становище ще трудніщим.

Франція не згодиться на знесення окупації в лівобережній Надренії.

Німецький амбасадор у часі другої конференції в Бріянда одержав відповідь у справі зменшення числа окупаційних військ у Надренії, що про обниження числа цих військ не може бути мови.

Від 1. грудня м. р. зредуковуно число окупаційних французьких військ на 20.000, коли Бельгія обнизила свої війська на один полк а Англія на 1 баталіон Німецьке домагання мусить бути тимбільше відкинене, що Німеччина не виповнила умов розоруження, що їх домагалася Рада амбасадорів.

Французька преса підпирає становище Бріянда в цій справі, а „Times“ каже, що Німеччина розчарувалася, бо правительственні круги дурили ввесь нарід обітницями зменшення окупаційних військ, що їх начеб то дала Франція.

Штреземан і Лютер не одержали в Льокарно ніяких обітниць, ні устних ні письменних. Після 28 статті Версальського договору, лівобережна Надренія має бути зайнята через 15 літ як гваранційний застав виповнення договору. Так само глядить на цю справу англійське правительство.

Із нагоди приїзду до Парижа в лютім Чемберлєна буде обмірковуване між ним і Бріяндом теж питання окупаційних військ і справа розоруження.

Обовязком кождого свідомого Українця є прийти з поміччю „Рідній Школі“.

Хто зараз дає — два рази дає!

Надзвичайне зібрання Ліги Народів уже з участю Німеччини.

Як доносять із Лондону надзвичайне зібрання Ліги Народів відбудудеся в перших днях березня ц. р. На цьому зібранні приймуть Німеччину до Ліги Народів. Уже дня 7. березня ц. р. пічнеться сесія Ради Ліги Народів, в якій братиме вже участь представник Німеччини.

Кріза в німецькому правительстві поладнана.

Довго не могли німецькі партії погодитися при виборі людей на нове міністерство. Тоді Гінденбург порадив собі по військовому. Покликав до себе провідників усіх поміркованих партій і заявив, що годі їм дальше торгуватися, бо з цих торгів виходить тільки шкода для держави й поручив Лютерові скласти новий кабінет. Лютер зложив лісту міністрів без Коха, що проти нього виступали націоналісти. І центрові партії пристали на таке правительство. Демократи застереглися тільки проти такого поступування президента Гінденбурґа.

Перед димісією правительства в Румунії.

В Букарешті зібралася 20. січня румунська палата й сенат по феріях Христового Різдва.

Вчора відбулося засідання ради міністрів, на якому президент міністрів Брятіяну, здав звідомлення про внутрішньо політичне положення.

Про хід нарад ради міністрів задержують мовчанку. Зачувати, що Братіяну повідомив своїх товаришів, що перед кількома днями відбув конференцію з королем.

Король старався наклонити його з огляду на напружену політичну ситуацію, щоби продовжив мандат теперішньої палати, а тимсамим також і теперішнього правительства. Братіяну з огляду на занепокоєння, що панує в краю, відкинув цю пропозицію й вказав, що він і його партія мусять усунутися з правительства. Рада міністрів ухвалила опісля, на внесення Братіяну предложити теперішньому парляментові, як його останню працю, закон про нову виборчу ординацію.

Вістка про такий хід засідання ради міністрів викликала велике враження в букарештенських політичних кругах. По полагоді виборчого закону парляментом по звичаю подасться правительство до димісії.

Щодо укладу будучих відносин в краю, панує цілковита неясність.

Переговори між народньою партією Иораса і селянською партією розбилися зовсім. Покищо відбуваються проби навязання коаліції між партією Братіяну, ліберальною партією і селянською. Колиб Братіяну уступив, король звернувсяб до селянської партії, щоб почала переговори щодо утворення правительства, при чому Братіяну війшовби також у склад цего правительства.

З другого боку селянська партія Авереску підняласяб також утворення коаліційного правительства.

На засіданні палати з 20. січня відчитано протест народньої партії проти цензури й виїмкового стану.

НОВИНКИ.

Похорони о. Дженокія. Як доносять з Риму, похорон бл. п. о. І. Дженокія відбувся там дня 9. січня. У похороні взяла участь також Українська Папська Колеґія в Римі. Над домовиною покійного дня 8. І. відправив панахиду о. Кандюк з питомцями Колеґії, яка зложила вінок з написом: „AMANTISSIMO PATRI-VISITATORI APOSTOLICO-UKRAINI“. (Найдорожчому Отцю-Апостольському Візитаторови — Українці.)

Реконструкція образів Ватикану. Св. Отець видав розпорядок, що без сумніву зустрінеться з признанням мистців тай інтеліґенції всего світа. Саме артистична комісія предложила йому з його поручення звідомлення про стан, в якому знаходяться численні твори мистецтва, що становлять красу й багацтво Ватикану.

Коли ознайомився зі звідомленням папа, Пій XI. признав конечність приступлення до реставрації деяких образів, а передусім конечність віднови „Страшного Суду“ Михайла Ангела.

Щоби особисто пізнати стан образів, сам оглянув їх докладно й признав внесення артистичної комісії вповні оправданими. Що більше, св. Отець рішив, щоб славний фреск Михайла Ангела привернути до первісного стану, так як виглядав по памальованні.

Дописи до „Нової Зорі“. Редакція принимає дописи тільки під умовою, що може робити в них зміни й скорочення. Дописувач мусить подати своє повне ймення й назвище та докладну адресу. Рукописів не звертається.

Йордан у Львові. Величаво відбулося Йорданське свято у Львові. Гарно прибрано одну з криниць на ринку. Ще далеко до початку відправи зібрався круг криниці здвиг народа. Вскорі почали сходитися процесії з усіх львівських церков, що в поході співали коляди. Небаром надійшов хор питомців гр. кат. семінаря, а за хором епископ Боцян в окруженні крилошан. Почалося водосвяття. По водосвятті величавий похід із процесіями обійшов ринок довкола. О. епископ кропив свяченою водою здвиг вірних. Опісля подався похід до Преображенської церкви.

З нагоди 1600 роковин славного Собору в Ніцеї, що відбулося недавно в Відні й на якому був приявний наш Митрополит, помістив віденський тижневник „Das Interessante Blatt“ знимку нашого Митрополита в товаристві крижевацького епископа Нярадія та папського нунція Монсіньоре Сібілія.

Зєднуйте передплатників „Новій Зорі“!

Всі говоримо, що діти, молодь, будучина наша! Дбаймож про цю будучину — про освіту дітей наших — дбаймо про „Р. Школу“ все і всюди!

ОГОЛОШЕННЯ.

МІСІОНАР

Пресв. СЕРЦЯ ІСУСОВОГО

вже двацятьдевятий рік видають ОО. Василіяне в Жовкві.

Зміст кожного числа цікавий і повчаючий.

„Місіонар“ повинен знаходитися в кождій християнській хаті!

Передплата на „Місіонаря“ на 1926 р. виносить

в краю:		за границею на цілий рік:
цілорічна . . .	2 зол.	В Зєдинених Державах
піврічна	1 „	Півн. Америки, в Канаді,
одно число .	0·20 „	в Бразилії пів доляра.

Кожда українська родина повинна переплачувати

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований місячник для дітей, що виходить уже 7-ий рік у Львові під редакцією Михайла Таранька, народнього учителя.

На зміст „Світа Дитини“ складаються: байки, казки, леґенди, сміховинки, забави, іграшки та всякі загадки.

Велике число образків прикрашує зміст кождого числа. Сей журналик справить дітям найбільшу втіху, тож дбайливі родичі повинні його безумовно передплачувати для своїх діточок.

Річна передплата виносить 6 зол.

Для Америки й Канади 1 доляр. Для Чехословаччини 35 кор. — — Замовлення на „Світ Дитини“ принимає кождий почтовий уряд у краю.

Адреса редакції й адміністрації:

„Світ Дитини“, Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10

Почтова належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,

виходить що тижня.

Число 4. **Львів, 31. січня 1926.** **Рік I.**

Американські „місіонарі"

„На похиле дерево і кози скачуть" — каже наша пословиця. І зовсім справедливо. Коли дерево здорове, просте, коза й не подивиться на нього, бо знає, що тут нема для неї місця.

Таке саме тепер і з нашим народом в Галичині. Ми тепер „похилі", прибиті, хорі, бідні. І з тої нашої недуги, з того нашого положення, користають всякі „кози", обсідають наше тіло, наче ті насікомі, і тягнуть з нас зиски, доробляються на нас.

Чи розумієте, чому *саме тепер* явилися між нами ріжні *сектанти?* Чи знаєте, чому саме в наших часах американські протестанти висилають до нас своїх *добре платних* слуг, котрі „навертають" нас на свою віру?

Всі ті американські „місіонарі" се добре платні висланці богатих американських сектантських товариств. Треба знати, що в Америці є дуже богато протестантських сект. Деякі з них мають заможних членів, котрі силу — силенну долярів складають на цілі свого товариства. Таке товариство, заосмотрене долярами, удержує своїх *аґітаторів* і друкує книжки та часописи. Аґітатори розїжджаються по таких краях, де чують для себе жир і переважно за гроші стягають членів до своєї „церкви" чи там „громади", причім задармо або запівдармо розкидають свої книжки та часописи.

Буває й таке, що до нової „віри" пристане якийсь „задурно", не підкуплений долярами. Се звичайно або якийсь *„фільозоф"*, котрий любить богато говорити про річи, що їх *не розуміє*, або чоловік, що посперечався зі своїм священиком і йому на перекір пристає до секти. Така секта декому знов до смаку через те, що в ній має він голос, а вкінци також через те, що вона (та секта) є чимсь новим...

Ось так повстають у нас сектанти.

Чи не правду пишемо? Хто вислав „місіонарів" з Америки в Галичину? Хто їх удержує? Американські протестанти богачі, згуртовані в так зв. *„пресвитеріянську" секту.* Хто є ті „місіонарі"? Се звичайно очайдухи, *світські люди*, що одягаються як священики, се часто бувші *авантурники*, що за добрі гроші, за грубі доляри, ведуть свою роботу. Їм іде о віру, о релігію? Деж там! У них нема нічого святого, крім доляра. Ось в своїх письмах містять вони портрети християнських святих, а зараз побіч них голосних і відомих безбожників (атеїстів), котрі ціле своє життє боролися з всякою релігією.

Чи не роздають вони долярів тим, що приймають їх віру? У Львові кождий „новонавернений" діставав 15 долярів. Чи не розкидують вони задармо своїх книжок? Сама оправа такої книжки вдвоє тільки коштує, що вони беруть за таку книжку.

І про що такі книжки пишуть? Тут дурниці за дурницями. Правда, для людий несвідомих може видаватися, що така книжка на знать яка вчена. Але коли близше їй приглянутися, то тут сама *полова.* Богато слів зі св. Письма повиривaних, перекручених, зле понятих, неповязаних! Скільки дурниць буває не в одній такій книжці, легко кождому переконатися. Ось між иншим поширювано у нас минувщого року грубезну книжку, в якій доказувано на основі св. Письма, що 25. серпня 1925 р. має бути *кінець світа!* Серпень минув, 1925 рік минув, а ми ще дякувати Богу жиємо! А були такі „мудрі", що сій книжці вірили!

Одною прикметою відзначаються ті „місіонарі", а то, що деякі з них уміть *добре говорити.* Та треба знати, що се прикмета всіх протестантських пасторів. Хто йде на пастора, сей мусить бути добрим бесідником. І тільки сього й вимагають від них. Та головна річ не в гарній вимові а в тім, *що* бесідник говорить, у *змісті* його бесіди. Ми знаємо, що між губами є найкрасші мухомори, отже отруйні губи. Не все, що гарне, се добре. Не все золото, що світиться. Дивімся не на те, *як* хто говорить, а *що* він говорить.

І ще є одна „добра сторона" наших „місіо-

нарів“, а се, що вони не вимагають від своїх „вірних“ *удержування* себе, не вимагають ніяких *датків*. Та се зовсім зрозуміло. Раз, що вони добре платні своїми американськими господарями і не потребують ніякої підмоги. А по друге, що вони *„місіонарі“*, *аґітатори*, вони тільки щойно *заводять* свою „віру“, отже стараються приєднати собі „вірних“ своєю „безінтересовністю“. Се тільки так на початок. Вони знають, що наші деякі люди дуже дразливі що до грошей, тому зразу їх не чіпають. На гроші ще час. Як вже „секта“ усталиться, як вже нова „церква“ на добре зорґанізується, тоді прийде черга й на драчки. Тоді добре відчують „вірні“ безінтересовність нинішних „місіонарів“! Протестанти вміють добре „дерти“!

Про науку наших „місіонарів“, про їх „віру“, будемо говорити пізнійше і то нераз. Сьогодня звернемо увагу тільки на одно.

Всім відомо, серед яких відносин ми тепер жиємо. Коли хочемо в таких часах устоятися, не пропасти, мусимо держатися купи, мусимо єднатися, мусимо жити в згоді. Все, що нас розєднює, що нас ріжнить, треба тепер полишати на боці. Тільки в *єдности наш ратунок*. Хтонебудь вносить у наше життє розєднаннє, незгоду, сварку, хто небудь нас тепер розбиває, сей є нашим найбільшим *ворогом*, сей ділає *на шкоду нашого народу*.

А що роблять американські „місіонарі“?

Вони вводять *нову* віру, вони вносять між наш народ *незгоду*, *сварку*, *ворожнечу*, *розєднання*. Вони розбивають до решти і так слабі сили недужого народу. Бож кождому ясно, що поширюваннє нової віри не може обійтися спокійно, що воно мусить викликати *протиділаннє* з боку тих чесних одиниць, що хотять остати вірні правді, остати вірні своїй католицькій вірі і Церкві. *А релігійна ворожнеча* се ворожнеча *найгірша найгрізнійша*, *найнебезпечнійша*. Відомо з історії, що релігійні боротьби були завсігди найбільш *кроваві*.

А де боротьба, там руїна.

Отже американські „місіонарі“ ведуть свідомо *руїнницьку* роботу серед нашого народу; вони прислані люди на те, щоби наш і так бідний та нужденний народ до решти *знищити та погубити*.

Свято Христового Царства.

(Докінчення).

Коли володарі чи загалом законна влада будуть памятати на те, що вони приказують не так силою власного права, як радше в заступстві Господа Бога, тоді будуть вони инакше уживати своєї власти, будуть инакше поступати зі своїми підвладними. Наслідком сього настане лад і супокій в суспільностях. Навіть колиби носії влади показалися часом негідними, то й у такім випадку горожани будуть їх слухати, бо бачити муть в них заступників Христа. Коли таким духом будуть переняті всі народи, тоді щойно запанує правдивий, загальний мир.

Щоби до сього дійти, щоби сю ціль успішнійше осягнути, треба конечно поширити в світі знаннє царського достоїнства Спасителя. А до сього послужить найкрасше заведеннє окремого свята в честь Христа як царя. Всі свята мають великий вплив на поученнє вірних в справах віри і на піднесеннє їх морального рівня, далеко більший вплив, як всякі, хочби найважнійші церковні письма; бо такі письма дістаються переважно до рук тільки небогатьох учених, а свята поучують усіх вірних; письма „промовляють“ до вірних тільки раз, коли їх читаємо, а свята що року, раз по раз; письма порушують тільки наш дух а свята і дух і серце, одним словом, цілого чоловіка. Чоловік складається з тіла і душі, отже потребує також зовнішних понук до духовного поступу, а такими зовнішними понуками є церковні свята з їх ріжнородними і гарними обрядами. І Церква заводила після потреби ріжні свята протягом століть. Треба було в часі переслідовань заохотити вірних до витревалости у вірі й мужности, Церква заводила свята в честь мучеників. Хотіла Церква дати дівчатам і жінкам взір до наслідування, установляла свята в честь ріжних святих жен, а передовсім в честь Пресв. Діви Марії. Треба було в часі єресий піддержати вірних у правдивій вірі, Церква знов заводила нові свята. Так приміром повстало свято Пресв. Евхаристії.

Коли Церква вводить сьогодня нове свято Христового Царства, то сим іде тільки на зустріч потребам нашого часу, хоче подати спасенний середник на ту недугу, яка доскулює нинішньому людству. А сею недугою се так зв. с в і т о в і с т ь (ляїцизм) з її блудами і з її безбожними цілями.

Ся недуга не нова. Вона почалася з того, що люди стали заперечувати власть Христа над народами, стали не признавати Йому права вчити людий, проголошувати закони, кермувати долею народів, щоби тим чином привести їх до спасення. Крок за кроком почали ставити християнську релігію на рівні з иншими ложними релігіями. Опісля підчинено релігію світській власти. Були й такі, що намагалися заступити релігію Христа якоюсь „природною релігією“. Деякі держави думали, що їм вже не треба Бога. Про страшні наслідки такого відвернення поодиноких людий і цілих держав від Бога, писалося давнійше в папських посланнях. Такими наслідками се: ненависть, ворожнеча між народами, упадок моральности, горожанські непорозуміння і занепад родинного життя.

Папа має надію, що з введеннєм свята Христового Царства люди повернуть до свого Спасителя. Прискорити сей поворот повинні віруючі католики; вони повинні своїм примірним життєм, своєю ревністю, притягнути до Христа всіх байдужих, усіх дотеперішних Його ворогів.

Свята Христового Царства домагалися всі католики. Приготованнєм до нього було Богослуженнє до Найсолодшого Серця Ісусового і так зв. Евхаристійні Конґреси. До введення сього свята надається якраз теперішний „святий рік“ — кінчить Папа і розподяджає, що се свято буде від тепер обходитися в останню неділю місяця жовтня. В часі сього свята має відновлюватися посвячення цілого людського роду Найсолодшому Серцю Христовому.

Церковна політика Мусолінього.

Від часу свого успішного походу на Рим став італійський фашизм рівнозначний з Мусолінім. Перед жовтнем 1922 немав він питомої ясної фізіоґномії. Фашизм був тоді властиво тільки реакцією проти большевизму, проти нездарности державних керманичів, проти партійної гризні, проти анемічного парляментаризму, безмістового націоналізму, проти державної корупції, проти безхарактерности лібералізму, проти облуди демократії.

Перед виступом Мусолінього була Італія в руках ліберально - демократичних елементів, отже в руках ворожих Церкві і релігії. Ще останній кабінет Бономія був виразно протицерковний.

Мусоліні ніколи не признавав партійних догм. Він завсіди був вищий понад всякі формальности, а дивився на річи поважніще. Обнявши владу, зірвав зовсім з минулим. Тимсамим, відкинув також антиклерикалізм своїх попередників. Вже як провідник малого парляментарного сторонництва вказував Мусоліні на можливі користи для Італії з того, що на її землі знаходиться осередок соборної Церкви.

Коли Мусоліні станув на чолі побідної фашистівської армії, коли став одиноким володарем Італії, він, переглянувши ряди своїх сторонників, зрозумів, що при їх помочи легко зробити переворот, але годі перевести віднову нації. Віднову нації слід почати від молодіжи, котра мусить бути виховувана в моральнім дусі. А моральність без авторітету неможлива. Так прийшов Мусоліні до зрозуміння великої ваги для кождої суспільности — чинника релігії.

Правда, фашистівську італійську державу годі назвати державою католицькою. Та все таки Мусоліні признає Церкву, як обєктивний організм, признає її надприродний характер, признає її єрархію і авторитет. „Католицизм є універсальний — каже Мусоліні — і італійський народ мусить по своїй природі остати при католицизмі, і остане при нім. Я є католиком. і думаю, що для добра краю і Церкви католицизм мусить остати таким, яким він є, а не звуженим до державної релігії. Італія буде політично зреформована, релігійно ні!“

Сі слова Мусолінього. сказані ним в перших днях його влади, дають нам дока дно пізнати відношення фашизму до Церкви.

Інтеґральною частиною відношення Мусолінього до Церкви, се так зв. „римське питання“, значить положення Папи, або відношення італійського уряду до Ватикану. Під сим оглядом не прийшло дотепер до ніяких змін, але слідний вже й тут деякий зворот. Тепер Папа перестав вже бути в очах правительства ворогом Італії, тепер „римське питання“ вже не є утопією для того правительства, тепер те питання не є вже внутрішною, а міжнародною справою... Мусоліні пінав велике значіння папства.

Чи і коли приступить Мусоліні до розвязки „римського питання“, годі щонебудь сказати. Та одно певно, що тільки в порозумінню з Ватиканом.

При нагоді привернення фашистівською владою науки релігії в народних школах (1923) сказав Мусоліні таке: „Що є конечно потрібне, то, послух, дисципліна, але також пошана для традиції і для релігії. Народ є моральний тільки тоді, коли є релігійний, а як він моральний, то й сильний. Наші відношення до апостольського Престола якнайліпші. Се булоби злочином ігнорувати двохтисячлітню силу, якої вплив з кождим днем росте і простягається на чотири міліони душ“.

Для удержання родинного життя, видав Мусоліні закон, який голосить нерозривність супружя. Правда, зробив се не зрелігійних мотивів, тільки з огляду на добро держави, але все таки сей закон відповідає науці католицької Церкви.

Фашисти також з державних оглядів, спомагають католицькі місії між поганами.

Про відношення Мусолінього до Церкви, свідчить рівнож допомога його правительства на відбудову знищених перед десятьма літами землетрусом церков в Калябрії. На сю ціль призначив 200 міліонів лірів. Також на відбудову церков в инших італійських провінціях дає Мусоліні значні грощеві підмоги.

Слід також піднести, що Мусоліні зарядив

Митрополит Шептицький і робучий народ.

Наш народ витворив собі питомий образ, питомий ідеал ченця-владики. Праведний і смирний слуга Божий дбає він передовсім про духове добро, про душі своїх пасомих. Для народу є він не тільки ревним архіпастирем, але й сердешним, вирозумілим батьком, що радіє, живе щастєм народу.

А сам про себе є він строгим аскетом, що постом томить грішне тіло, до церкви ходить ще й перед голосом дзвона, з священиками править Богослуженя й Бога молить за Церков Божую, за люде, за нашу Україну, щоб Небесний Владика не дав їй загинути, а поміг перенести горе й вернув їй славу, „на весь світ широкий“.

Але владика аскет не сміє замикатися в келії й спасати тільки свою душу. Мусить він бути й громадянином. Піклуєсь він у першу чергу убогим, робучим народом, „простими селянами, що в своїх кучках і хатинах сидять, з одної мисочки поливку або борщик хлепчуть, самі собі панове й слуги суть, перед котрими ніхто славний шапки не здійме“. Тільки про таких владик збереглись спомини народу; добрим, нелукавим словом поминає народ того владику, котрий „як Богу щиро молиться, так і добре творить“.

Цему національному типови владики відповідає наш митрополит Андрій Шептицький своєю вдачею, структурою своєї душі, своїми ідеалами й ділами.

Між робучий народ іде він не тільки з батьківським словом і упімненнями, але з моральною й матеріяльною помочію, з бажанєм навчити його самопошани, викресати у нього почуття своєї гідности й суспільної вартости.

У Львові є захист для бездомних, безробітних, морально занедбаних бідаків. Богато з них — се блудні сини, що покинули рідню, попали між мійське шумовиня й відвикли від чесної праці. Деякі стають налоговими злочинцями.

Кермують тим захистом лат. братя Терціярії, (по львівськи Альбертини), котрі уладили в тім домі богослужебну каплицю. Між латинським духовенстзом не найшли вони охочого до безплатної духовної послуги й тому наш Ординаріят поставив мене 1897 р. капеляном всьої бідноти. А застав я між ними чималий відсоток Українців, захожих із сіл. В тиждень по Середпістю 1898 р. відбулися перші й мабуть доси одинокі реколекції в захисті Альбертинів. Се ігумен св.-онуфрійського монастиря о. Андрій Шептицький прямо впросився з реколекційними науками „для босяків“, щоби й вони почули Боже слово й гідно відправили великодну сповідь.

Простору кімнату, заставлену примітивними „прічами“, призначено на реколекційну салю. На першій науці явилося всего кількадесять захистових новиків. Їх оцінка випала користно для о. проповідника; на слідуючих науках були всі захистовці — 159 мущин. Переважаюча більшість реколектантів й висповідалася у о. ігумена.

Протягом тижня по реколекціях кинуло 35 захистовців Львів; Христос воскресе співали в рідним селі зі своєю ріднею.

Трох інтелігентнійших селян написало опісля пращальні листи до мене. Щиро зясували причини, котрі струтили їх на дно людської нужди

реформу державно-церковних законів, котрі дотепер були ворожі Церкві. До комісії, котрій поручено це діло, покликано також трьох поважних католицьких пралатів. Є надія, що праця комісії доведе до усунення дотеперішних надужить і до поліпшення відносин між державою і Церквою.

Очевидно, що протягом трьох літ годі було Мусоліньому перевести всі задумані ним реформи. Тут треба передовсім признати його добру волю. З того становища слід також оцінювювати дотеперішні висліди його церковної політики.

В кождім випадку Мусоліні вже дотепер не одно корисне зробив для релігійної справи в Італії, а ще більше корисного можна по нім сподіватися в будучности.

З реліґ.-церк. руху.

Колєгія кардиналів складається тепер з 66 кардиналів. З того саме половина (33) є з роду Італійцями. Між чужинцями є найбільше Французів, бо 7, відтак ідуть Німці — 5, Еспанці і Північні Американці по 4, Поляки, Австрійці і Анґлійці по 2, Ірійці, Бразилійці, Бельґійці, Портуґальці, Голяндці, Канадійці і Мадяри по одному.

Боротьба з неморальною літературою. В Австрії повстало в грудни м. р. товариство, котре поставило собі за ціль поборювати неморальну літературу. Товариство має уряджувати, головно на провінції, відповідні відчити і видавати часопис. На чолі товариства стоїть князь Ліхтенштайн.

Католицька Церква в Бразилії. В Бразилії є Церква відділена від держави. Та се виходить тільки на добро Церкви. Від коли Бразилія стала републикою (1889), католицька Церква значно там зросла. В р. 1889 було там прим. одно архієпископство і 11 епископств. Тепер числить уже бразилійська католицька Церква понад 80 епископств. — В Бразилії, як відомо, є також до 50.000 Українців, передовсім в провінції Парана і Ст. Катаріна. Між ними працюють наші монахи оо. Василіяни. В Парані є 4 ох оо. Василіян, а в св. Катаріні 3-ох. До недавна ішла робота між Українцями, хоч з великим трудом, але успішно наперед. Наші оо. Василіяни не жалували праці. Займалися і Церквою і школами і матеріяльним положеннєм бідних еміґрантів. Тільки завдяки надлюдс ким зусиллям оо. Василіян (о. Бжуховському) вдалося висвободити наших людий з робіт на плянтаціях кави, де вони гинули як мухи серед страшних життєвих відносин, і перехилити всіх на рілю в здорових околицях Парани і Катаріни. На жаль, як всюди, так і тут, почали злі духи киринити і розбивати єдність нашого народу. Таким злим духом брязилі ських Українців є Петро Карманський, про котрого роботу сподіємося невдовзі дещо більше написати. Тут зазначимо тільки, що П. Карманський розбиває наш нарід тим, що заводить серед нього нову автокефальну Церкву. В чию користь він се робить? Одно певно, що не в користь еміґрантів і не в користь загальної української справи.

Католицька орґанізація учителів Австрії. В Австрії зорґанізувалися учителі-католики в окреме товариство, що числить тисячі членів. Товариство має на провінції 7 філій і видає найбільший учительський часопис. Крім того кожда філія видає окремий часопис.

Союз католицьких академиків Німеччини уладив був в грудни м. р. конґрес, на котрий при-

---

й упадку; з великою пошаною згадували про черця, що своїм словом розбудив у них людські почування, приспані непривітливим життям, сірою буденщиною, воскресив у них на ново людину!

У відповідь на подяку за науки й труд для найбіднійших заявив о. Ігумен ось що:

„Якби дозволили мої настоятелі, я радо перейшовби тут між тих нуждарів. Ходивби з ними в лахміттю, спав на голих дошках, не жахавсяб найтяжшої праці, бо ту мігби я спасти богато душ, виратувати не одну пожиточну людину для свого народу“.

„Світ і не догадуєсь, кілько благородних душ вкриває те лахміття. І свою душу можна скорше спасти серед важкої життєвої боротьби“.

Дня 17. вересня 1899. р. висвячувався єромонах о. Андрій Шептицький на станиславівського епископа. Після нашого обряду вводять представники духовенства й вірних номіната-епископа до церкви на рукоположення. Між представниками нашого боярства був і селянин з Княгинина Іван Лозинський, і він вводив свого епископа до св.-юрської катедри у Львові.

На інтронізації в Станиславові призначено в катедрі почесне місце для представників селянства, а на перший святочний прием в своїм домі запросив епископ селян разом із представниками найвисших духовних і світських кол.

А робив він се зовсім щиро. Вступаючи на епископський престол, бажав він стати духовним вітцем — архипастирем — у першу чергу працюючих і покривджених верств. Сего жадав він і від духовенства, а висловив се у своїм пастирськім листі „О квестії соціяльній“ ось так:

„Стоячи на сторожі суспільної моральности, мусить духовенство рішучо ставати в обороні тих, що самі не вміють успішно себе боронити, мусить воно заставлятися за всі їх кривди, навіть з нараженнєм власного добра... Опіка над убогим і оборона тих, що не вміють боронитися, рівність, братерство людей, се лиш закон справедливости й любови ближнього, на якім стоїть цілий евангельський закон“.

Всего рік був епископом в Станиславові, а за той час звізитував більшу часть своєї епархії. Пізнав народ та його моральну й матеріяльну нужду.

А з окрема треба піднести його канонічну візиту Гуцульщини. Обїхав Гуцулів, і перед його очима станув страшний образ руїни наших талановитих гірняків. Брак освіти, погані звичаї, пороки вбивають душу й тіло народу, спричинюють жахливу неморальність, розтратність та легкодушну випродаж землі. В сердечних проповідях змалював владика безвихідну пропасть, над якою опинилася Гуцульщина, й завзивав до отями й поправи, бо грозить загибіль цілим родинам. „Не мине й сотка літ, а ви всі загинете й марно пропадете“ — кликав він — „Полонини, царинки перейдуть в руки нехристів. І викинуть вони святий хрест звідти, де він доси сіяв, де Христос царствував“.

Свої сумні поміченя списав опісля в пастирськім листі: „До Гуцулів“. Написав його гуцульським говором, і післав по сто примірників до кождої парохії на Гуцульщині, щоби його упімненя й науки „дійшли до кождої хати й відгомоном ще довго накликували до ратунку“.

Дня 17. січня 1901. р. вступив митрополит Шептицький на галицький митрополичий престол у Львові. Круг його праці пощирився й „нема

було до 600 делеґатів. Конґрес відбувся в однім місті в Вестфалії. Виголошено кілька рефератів („Новітна держава і образованнє“, „Ідеал католицького образовання“, „Новонімецький ідеалізм і німецьке образованнє“, „Католицьке образованнє жінок“, „Національні завдання образовання німецьких католиків“ і „Христос чи самоспасеннє як культурна основа“).

„Селянський“ конґрес.

(—) „Селянський“ конґрес! „Селянський конґрес у Станиславові!“ — трублять на всі сторони „свої“ й не свої, ціла Галичина засипана відозвами про цей конґрес.

Щож це за конґрес, хто скликає його!

Хто? Один із батьків нашого радикалізму, стовп радикалів колись — тепер батько нової „української народньої партії“.

В „юних днях, днях весни“ мрілося про іншу славу — тоді була в моді серед нашої молоді поступовість, було в моді виступати проти віри й проти духовенства. От, і пан Данилович, хоч „хлопський кожух смердів для нього, хоч мрів про великопанське, вигідне життя зложив довг „духові часу“ й пристав до радикальної партії та став одним із стовпів її. Та по війні партія розбилася, мало тільки остало вірних, багато перейшло на шлях Михайла Яцкова й Твердохліба, за ними пішов і стовп радикалів, старий Данилович. Легкого хліба забаглося, життя панського, вигідного, ну й утворив собі нову „українську народню партію!“ Є партія, та біда: нема членів! Ніяка чесна людина до такої „партії“ не пристане! От, і пішов пан Данилович до голови по розум, та став збірати біля себе всіх, хто попаде, хоч із під найтемнішої звізди, аби хтось був — аби була „партія“.

І назбіралася кумпанія невеличка, але „чесна“. Само собою, що „партія“ мусить мати „орґан“. І видавали тай за дурно розсилали по цілій Галичині свої „орґани“ під ріжними назвами, аж вкінці остали при „Селянському Прапорі“. На редактора вибрав собі о. Амброзяка, бувшого пароха села Глинки в Надвірнянщині, тепер за всякі нечисті справки суспендованого. Ще в часі богословських студій викинули його були зі семінаря, та ві Львові змилосердилися й тут він покінчив богословя. До „кумпанії“ дали йому й Ярослава Гаванського, тепер студента презвітеріянської теольоґії. Бачите тепер, з ким тримають сектанти, ці самі, що видають у Станиславові „Віру й Науку“. Та це ще не всі: є там і Стовпюк із Лаврукової столиці, є й бувший студент Теодор Когутяк, є Турянський і Кравчук. От і всі стовпи „партії“ ну тай дійсні члени її. Хіба, що додатиб до них, ще всіх наказних війтів. Таке виходилоб із цего що, як доносять із усіх сторін нашого краю, старости наказали на сесіях війтам вибрати делеґатів із кожного села та вислати їх на конґрес. На конґрес дають залізничий білєт даром і ще обіцюють у Станиславові хапатню, тож війти переважно себе вибрали „делеґатами“.

І вони ці „делеґати“ зїдуться 30. січня ц. р. в Станиславові на „селянський конґрес“ і на цему „конґресі“ радити будуть, якби то нашому селянству поправити його важке життя. Хтож буде радити: радикал Северин Данилович, суспендований священик Амброзяк і відступник від греко-католицької церкви сектант Гаванський — і війти, переважно наказні. Селян, свідомих селян Українців,

---

майже ані одного поля народньої роботи, деби він не приложив своєї чинної руки. Церков і школа, наука й штука, економія й гіґієна, та вкінці й політика — все його займало, ніщо не уходило його бистрої уваги; давав він поміч або таки й почин до всього, що тільки українському народови могло бути потрібне або пожиточне“.

І омжна було побоюватися, що не стане йому часу й сили на працю між робучим народом. Та він не маловажив і не занедбував її. Душпастирську працю між народом поставив він першим своїм обовязком. Уладжував місії навіть в найдальших, занедбаних закутинах, відбував канонічні візити. Приходив він між народ не як князь церкви, а як дбалий отець духовний й дорадник, що розуміє чорну долю хлопську, виступав все як заступник народу, поставлений на се Божою волею.

Ось такі спомини списав старий парох з Бобреччини про канонічну візиту митрополита: „Приїхав митрополит до нашої парохії й до мого дому мов добре знакомий, щирий приятель та роботящий сотрудник. В городці привитався з моїми малими внуками, відпочав коротко в хаті, а опісля пішли ми о 4. годині пополудни до церкви. Сів до сповідальниці і сповідав народ до 10. години в ночі.

— Все встаю раненько, я буджу сонце, а не воно мене, але таки митрополит випередив мене два рази.

Послідного дня візити від сірого ранку сповідали всі священики й архієрей зібраний нарід. Архієрейська Служба Божа скінчилася о пів до другої години, а опісля сів митрополит сповідати тих, котрі бажали висповідатися у нього. З церкви вийшов він о третій годині по полудні. На цвинтарі коло церкви було чимало народу. Гурток старших селян і селянок сидів на лавках під липами. Митрополит сів між ними й зачалась розмова. Громадяне з сусідного села Р. просили о поміч і раду в шкільній справі. Громада зачала будувати школу, двір відмовився від належної конкуренції, та ще й спинював роботу, мовляв, досі не було школи в селі й тепер її непотрібно!

Начальник громади з Жидачівщини просив о піддержку петиції громади о реґуляцію ріки, яка що року заливає поля й робить велику шкоду громаді.

Старша сестриця, вдова, розповіла й свій клопіт. В пору зареклямувала свого сина, одинака, а його візвали до чинної військової служби.

Митрополит всіх вислухав і казав все принотувати. Кілька днів опісля була жінка в старостві; найшлося її прошення, синови казали лишитися на господарстві, бо його візвали до війська тільки через ошибку, Дідич з Р. докоряв війтови, що поволи будує школу; виплатив належний даток, та ще й пояснив счудованому війтови, що просвіта — се сила!

На послідок приступили бідні халупники з гарним, здоровеньким, інтеліґентним хлопчиком. Місцевий учитель підготовив його до вступного іспиту до ґімназії, але родичі не мали засобів на його удержання в місті. А хлопець рвався до світла, до науки!

Митрополит вислухав їх прошення, пригорнув хлопчика до себе й запитав. „Михасю! а будеш ти добре вчитися?“ „Та ми й не приходилиби до вітця Митрополита, якби я не хотів вчитися“ — відповів сміло хлопчик. „Перед вакаціями приве-

шо справді моглиб радити над селянською нуждою, там на цему „селянському“ конґресі не буде напевно. Вони знають, що не Даниловичі, не Амброзяки й не Гаванські зарадять їх біді, а правдива освіта, оперта на християнсько-католицькій вірі. Вони бачили вже всякі „партії“ й радикальні й більшовицькі, які обіцювали й ще обіцюють їм „рай на землі“ та завели світ над пропасть. Вони знають, що й усякі „християнські“ евангельські секти, що прийшли до нас із Америки, хоч шумно й масненько пишуть у своїй „Вірі й Науці“ — не добра бажають їм, а тільки хочуть розбити наш народ на дрібні частини, щоб лекше могти визиськувати його, та зробити його погноєм для других. Вони це знають і, отворять очі й меньше свідомим братам і скажуть їм: із такою спілкою: колишнього радикала Даниловича, завішеного за нечесні вчинки священика Амброзяка й відступника від нашої греко-кат. Церкви Гаванського — нам не по дорозі. — Нехай „чесна кумпанія“ радить собі при хапатні над чим хоче — нас свідомих селян там не буде.

Грозила війна в середній Азії.

Ультімат ССРР. Китаєві.

Народній комісар зовнішніх справ Чічерін вислав 23. ц. м. китайському президентові Туан-Чі-Юї ноту, в якій домагається випущення на волю до трьох днів директора східньої китайської залізниці Іванова та привернення ладу на цій залізниці згідно з договором із жовтня 1924 р. (Іванова арештовано на приказ Чанґ-Тсо-Лін-а). Колиб центральне правительсто з якихиебудь причин не було в стані задовольнити це домагання й покінчити це в мирній злагоді, то ССРР. жадає від китайського правительства, щоб воно позволило радянському союзові, самому перевести постанови договору, цебто своїми власними силами захищати справи Китаю та радянського союза на східній залізниці.

Тоту має передати заступник радянщини в Пекіні Карахан конзулеві в Мукдені до дальшої передачі Чанґ Тсо-Лін-ові й зробити його уважним, що радянське правительство жде на відповідь.

Щож викликало цей ультімат?

Війна ґенералів і начальників провінції переливається то сюди то туди й раз є горою Чанґ, вдруге Фенґ, а втретє Ву-Пей-Фу. Так за кожен раз інший має вплив на безсилого президента держави, на біднягу Туана, що сидить у Пекіні та сам не знає, що йому діяти. Що йно недавно був Чанґ, славний Чанґ-Тсо-Лін, віцекороль чи ґубернатор Манджурії, володар північного Китаю так якби вже знищений і підчинені йому начальники покинули були вже його. Та прийшов дивний зворот. Правда, це диво, дається вияснити тайною японською помічю. Тоді почув світ, що Фенґ програв і що духу тікає до Пекіну до радянського табору. Ці події вияснюють усе, що склалося в останніх днях. У всему цему вирі походів і протипоходів треба передусім пояснити це: Фенґ, відомий під назвою ґенерала християн, є сторонником ССРР. І передусім на ньому спирається вже здавна вплив Карахана на центральне китайське правительство. Чанґ знову це сторонник Япону.

Історія теперішнього конфлікту дасться скоро оповісти. У боях між двома ґенералами був для манджурських військ Чанґ-Тсо-Ліна залізничий шлях, що веде з Харбіна на Мукден та Пекіна й Тіянтсіна, найважніщим засобом перевозу. Ра-

---

зіть Михася до вступного іспиту. Як здасть його, піде до ґімназії, а удержаннє дістане даром. Богу дякувати, що наші діти горнуться до науки“, — сказав митрополит до врадуваних халупників, вткнув хлопчикови даруночок на спомин, та о четвертій годині пішов на снідання.

Укінчений фільозоф віденського університету й сотник української армії Михайло, борець за волю України положив свою голову в чотирокутнику смерти“.

Так згадав про прихильність митрополита до селян і їх дітей безсторонний, заслужений священик-громадянин, котрий критично дивився на світ і людей, до смерти відпекувався від всякого признання й відзнак.

І годі не піднести, що митрополит є приятелем і опікуном бідної шкільної молодіжи. Талановиті робітничі й селянські діти пригортає до себе й своїм коштом посилає до школи.

Особливу дбалість і прихильність виявляв він академічній молодіжи. Для академіків, потребуючих лічення й відпочинку, оснував перед світовою війною санаторію в Підлютім, серед високих гір і чудових лісів.

З вдякою піднесла се сама академічна молодіж.

В 1915 р. уладили Українці у Відні святочний поранок в день 50-ліття уродин митрополита. Тоді виголосив представник молодіжи ось таку промову:

До золотих слів моїх попередників мушу додати й піднести одну з найбільших заслуг Ексцеленції Митрополита, а саме попираннє та моральне й матеріяльне пособлюванє нашій українській молодіжи. Кількож то синів наших бідних, українських кол завдячує тільки Ексцеленції Митрополитови, що мали спромогу вчитися й образуватися! Не студенти шукають помочи у нього, тільки він вишукує бідаків і щедро помагає їм.

На собі маю примір сього. Ексцеленція помагав мені в ґімназії, та не забув про мене й на університеті. Йому завдячую, що сьогодня можу студіювати. Мов рідний батько порадив мені їхати до Відня нв медицину. Я надумувався, бо не мав засобів на покриття великих коштів. А він сказав мені: „Я не забуду про вас“. І так справді було.

Честь і слава Йому, Покровителеви української, хлопської молодіжи!

І в приватних зносинах і при всяких прилюдних виступах виявляє Митрополит пошану й належне цінення робучого народу. Доки був молодший і сильнійший, відвідував на Великдень і Різдво доми деяких духовних і світських львівських громадян. Не вибирав він тільки верхи нашої суспільности, а також бував гостем в мешканях дозорців дому та робітників.

Велику вагу кладе він на релігійне й національне виховання ремісничої молодіжи й працюючої в торговлі, на її совісне, фахове підготування й доцільне зорґанізування. Заходив до робітничих і ремісничих установ. З членами сих установ обмірковував він середники до піддержання релігійних і національних почувань, засоби до матеріяльного обезпеченя й скріпленя тих найчисленнійших українських кол у Львові. В потребі не відмовлявся й від жертви.

За його підпомогою отворено захист для слуг.

Не стояв він осторонь від організаційної, кооперативної та всякої економічної роботи. Такої роботи вимагав він і від духовенства, уважаючи

дянське правительство покликується на свій договір із Китаєм в 1924 р. й домагається, щоби ці перевози військ оплачувано після приписаної тарифи. Та Чанґ-Тсо-Ліи не хотів платити взагалі ніяких оплат дирекції залізниць, коли вона відмовила йому кредиту, бо завинив уже був понад чотирнацять міліонів долярів. Коли радянський директор залізниці відмовився дальше принимати на борг транспорти військ, казав Чанґ-Тсо-Лін арештувати його. Відповідю на це був демарш радянського посла Копа в Токіо, що предложив там договори про безінтересовність обох держав у Китаю, та заразом сповістив у пресі, що радянський союз мігби бути змушений вирушити до Манджурії. А дальшою відповідю є ультімат Чічеріна. Чічерін звернув свою ноту до Пекіна, хоч знає дуже добре, який безсилий і як мало він може впливати на манджурського диктатора, що його сила тепер іще зросла, бо до нього пристав Ву-Пей Фу, володар осередніх провінцій.

„Ізвєстія“ пишуть, що в цему всему мачає руку інша сила, яка хоче закаламутити приязні взаємини між ССРР, Японією і Китаєм. Під цею іншою силою можна розуміти тільки Анґлію, яка боїться впливу радянського посла в Пекіні.

Китайське правительство займенувало директором південного відтинка залізниці інжиніра протирадянця. Із китайського боку видають карти їзди до поїздів, що їдуть із Харбіна на південь. Радянське посольство заявляє, що увязнення Іванова витворило дуже поважне положення.

Представник військової місії прибув до Харбіна, де збірає війська для обсади залізнині в обох напрямах. Уся дільниця Харбіна, де лежить радянський конзулят, замкнена китайськими військами, які не пропускають ніяких осіб крім членів конзуляту. У Харбіні велике напруження. Сподіваються побоїв. Японців явно обвиняють, що вони підпомагають Чанґ-Тсо-Ліна.

Одним словом війна висіла у повітрі. Та після останніх вістей китайське міністерство зовнішніх справ дало приказ Чанґ-Тсо Лін-ові випустити на волю Іванова й трьох заступників директорів, що їх увязнено разом із Івановим. Та Чанґ-Тсо-Лін уважав крок радянського правительства нечуваним нарушенням договору з 1924 р. Кажуть, що на поведення Чанґ-Тсо Ліна впливав Япан. А може й це додає йому духа, що до нього пристав і маршал Ву-Пей-Фу, що має в своїх руках янґтсекіянські провінції. Війська Ву-Пей Фу рушають у північньому напрямі з Ганкав, щоби разом із Чамґ-Тсо-Ліном, що йде походом із півночі, щоб почати офензиву проти ґенерала Фенґа. Після найновіщих вістей війська Чанґ-Тсо-Лін-а здобули Шанґгайквон. Через це національна армія Фенґ-Ю-Гсіянґа попала в дуже кричичне положення. Війська Чанґ-Тсо-Лін-а з упадком Шанґгайквану, можуть бути ужиті на инших фронтах.

Так представлялося положення в східній Азії. Війна здавалася неминуча.

Та після останніх вістей небезпека війни покищо минула. А саме з Мукдена наспіли до Льондону вісти, що між радянщиною та володарем Манджурії Чанґ-Тсо-Лін-ом прийшло до згоди, яку затвердило центральне китайське правительство. На підставі цеї угоди мають Іванова та його товаришів випустити з тюрми, а справу військових транспортів мають управильнити в мирній дорозі.

Виходилоб із цього, що визначні політ ки добре вже знають більшовиків і їх сили, коли з гори заповідали, що більшовики тільки грозять, але виповісти війни не зважаться.

її — зовсім слушно — важною віткою душпастирської праці.

Добродійну інституцію „Народна лічниця у Львові“ оснували львівські громадяни завдяки щедрій помочі Митрополита. Дає вона безплатну лікарську поміч убогим хорим і цілого краю.

Тямив він і про малі діти убогих родин. „Товариству Вакаційних осель“ давав щедрі жертви, й тільки тим чином могло воно висилати що року бідні діти на свіжий воздух і літний віддих на село.

Всесвітна війна зруйнувала наш край, вигубила богато нашого народу. Недолюдки замучили й повбивали тисячі невинних батьків і мамів. Лишилося богато беззахистних, округлих, воєнних сиріт. Колиж в 1917 р. вернув Митрополит зі заслання, став батьком воєнних сиріток. Отворив для них захисти й вивінував львівський захист просторими, земськими добрами. І найшли бідні сироти в сиротинцях привітливий, теплий куток, матерню опіку монахинь і хоть на якийсь час:

Забули бідні сиротята
О своїм гореньку сумнім:
Що вже не мають мами й тата...

Оцінюючи належно вагу освіти для робучого народу, митрополит все відноситься прихильно до Товариства „Просвіти“ й його діяльности. На канонічних візитах парохій часто заходив до читалень „Просвіти“. Року 1908. брав участь в першім українськім просвітнім конґресі в сороклітті заснування „Просвіти“, а завдяки його жертві могло се товариство отворити господарсько-огородничу школу в Милованю.

Навіть парцеляція двох великих маєтків: Коршова коло Коломиї (2.400 морґів) і Милованя під Станиславовом (1.000 морґів), мала на меті матеріяльну поміч малоземельним селянам. Поля розпродано селянам по ціні їх дійсної вартости й на довголітні сплати. Двір, сади й 20 морґів городів дарував Митрополит Товариству „Сільський Господар“. Читальці „Просвіти“ в Коршові й Лісках дістали даром гарні ланки.

Не забув Митрополит про переселенців за Океаном, та про робітників еміґрантів по ріжних краях Европи. Обїхав він майже всі наші кольонії в Зєдинених Державах і в Канаді, перевів в Римі поставлення двох українсько-католицьких епископів в Америці. Перед війною висилав душпастирів для еміґрантів в Німеччині, котрі не лиш душпастирювали, але й дбали про духові й матеріяльні потреби еміґрантів.

Довший час перебув він в українських колоніях в Босні й Герцеґовині, та перевів в них церковну й шкільну орґанізацію.

До канадійських переселенців написав пастирський лист, а саме перед світовою війною 1914 р. видав Памятку для руських робітників в Анґлії, Арґентині, Бразилії, Данії, Канаді, Німеччині, Сполучених Державах, Франції, Швайцарії й Швеції.

Піднесли ми тільки деякі епізоди діяльности тільки деякі діла Митрополита-ювилята для робучого народу. Промовчуємо його матеріяльні пожертви саме для тих кол, бо й не бажаємо дати подрібний розгляд сеї сторінки його 25-літної, плодотворної діяльности. Але й се коротке зазначення вистане, щоби ствердити, що ювилят був весь час не лише проповідником, але й виконавцем любови.

До всіх, що ллють свій піт і кров,
До всіх, котрих гнітуть окови.

о. І. Рудович.

Мілітаризм в С. С. Р. Р.

Більшовики знають, що їх партія, яка має в своїх руках владу, зникаюче мала в відношенні до числа населення, що в більшості своїй невдоволене з їх правління, знають вони також, що вся Европа боїться більшовицької зарази й жде тільки відповідної нагоди, щоб могти розправитися з більшовиками та знищити їх. Знають і розуміють більшовики це все й тому стараються за приміром таки капіталістичних держав опертися на армії. Сталін заявляє виразно, що від цего, що міліонові маси населення С. С. Р. Р. пізнають воєнне мистецтво, залежатиме доля радянського союза.

Радянська преса розглядаючи питання занедбання червоною армією вишколення й технічного приспосіблення потішається цим, що революція віднесла перемогу не танками а людиною.

Червона армія опирається тепер на двох основних чинниках: на кадровій армії та міліційній.

Свідомі цего, що кадра творить інструкторські підстави, а на момент оборони треба покликати до бою ввесь народ, радянщина підготовляє всіми силами мілітаризацію громадянства. Для помочі в цему змаганні заснували більшовики Військово Наукове Товариство С. С. Р. Р., коротко В. Н. О. (Воєнно-научное Общество). Завданням цего товариства: 1) всесторонне скріплення червоної армії на основах вироблення боєвої самостійности 2) втягнення до чинної мілітарної роботи як найширших трудящих мас.

Ці завдання хочуть осягнути шляхом: а) наукових дослідів у ділянці теорії та й історії воєнної штуки на основах ленінізму, однак при приміненні досвідів світової війни й революційних операцій, б) обзнайомлення в воєнним мистецтвом, в) розслідження стану воєнного мистецтва в чужих арміях, г) піднесення обсягу відомостей про воєнне мистецтво серед червоної армії кадрової й резервової, д) пропаганда мілітаризму серед громадянства від наймолодших літ до орудування оружям.

Відповідно до зачеркнеиих завдань В. Н О., уконстртовано вищу владу цеї інституції. І так: найвищою владою є скликуваний всесоюзний зїзд В. Н. О. Справжнім осередком і виконною інституцією є центральна рада В. Н. О. Тепер складається ця рада з 76 члеаів. Предсідником ради був Фрунзе. Тепер на чолі ради стоїть президія зложена з членів: Уншліхта, Бубнова та й Айдемана.

Сама організація В. Н. О. розпадається на звязеві окружні кружки, відділи при воєнній академії та вищих наукових заведеннях і відділи при центральних управах Наркомвоєнмор (комісаріяту морських справ).

Окружні ради В. Н. О. кермують корпусними і ґарнізоновими відділами. Корпусні ради дивізійними — дивізійні полковими кружками, аж вкінці полкові ради кермують військовими і цивільними кружками і мілітарними товариствами.

Так всі комірки ширення мілітаризму тісно повязані зі собою, чи то в поодиноких військових відділах, чи при висших научних заведеннях, чи при середніх та при всіх фабриках і варстатах фахової праці аж до „консомольських“ і „топірських“ (діточих) організацій. Вони всі тісно повязані зі собою та зіходяться в одному огнищі: в ґенеральному штабі червоної армії.

Що при цій мілітаризації громадянства не ходить про політичну агітацію та комуністичні виховання, може послужити факт, що клич, що його Фрунзе поклав для В. Н. О., а що його тепер впровадив у життя його наслідник Ворошілов — говорить: „Меньше засадничих, загальних дискусій і міркувань, а за те більше праці над подробицями технічного переведення військових операцій.“

На окрему увагу заслугує обяв організування в останніх часах сильної сіти В. Н. О. на селах серед світських селян.

І це одно найважніще. Після тайних обіжників начальної ради В. Н. О. поручено передусім почати мілітаризацію села на Україні та на Білоруси.

Важне тут і це, що головним предметом цеї мілітаризації зазнайомлення селян з розвідчою ділянкою...

Так працюють більшовики над піднесенням мілітаризму в себе. Правда, воно може їх скріпити, але й може вийти їм на загибіль — як це сталося з царською армією, що дала почин до революції. А як згадано горі невдоволених з більшовицького правління в С. С. Р. Р. куди більше від більшовиків...

Смерть кардилала Мерсіє.

Із Брукселі наспіла вістка, що там 23. ц. м. пополудні помер по довгій недузі кардинал Мерсіє.

Бельгійський князь церкви був до 1906 р. професором університету в Левен. У р. 1906 став архіепископом Мехельну й примасом Бельгії. Із вибухом війни вславився він як політик. До війни славнозвісний письменник-фільософ мало мав нахилу до політики.

Зараз, як тільки німецькі війська ввійшли до Бельгії він писав послання до Бельгійців, ізза яких попав у конфлікт із німецькою воєнною командою. Німецький ґенеральний ґубернатор Бісінґ післав кардиналові письмо з осторогою, щоб не підбурював народу посланнями. Та кардинал-патріот не злякався й дальше сміливо виступав проти Німців. Мимо цего Німці не важилися вязнити кардинала. По скінченні світової війни їздив до Америки з відчитами, в яких остерігав Америку, щоби не надто няла віру Німцям.

Дня 23. січня ц. р. вислухав іше богослуження й попращався з окруженням та зараз стратив притомність і за хвилину його не стало.

За кардиналом патріотом жалуватиме ввесь бельгійський народ.

Жидам не подобається Палестина.

Жиди нарід без Рідної Країни, без Вітчини. Після зруйнування Єрусалиму Римлянами розійшлися вони по всему світові. Остав їм тільки спомин про обіцяну землю, про Палестину. В минулому столітті повстала серед Жидів партія сіоністів, яка поставила собі завданням зробити знов Палестину жидівською країною Допомогли їм у цьому жидівські богатирі. І Жиди, головно з Россії, де їх переслідувано, стали масами переселюватися до Палестини. Рух цей ще зріс у світовій війні, коли Англія обняла протекторат над Палестиною. Правда, проти цего руху виступили Араби, що тепер творять більшість населення в Палестині. Приходило навіть до крівавих сутичок — та Жиди під

впливом сіоністичної аґітації напливали дальше до Палестини.

Однак тепер, як виховить із часописних вістей, розчарувалися.

Харківські „Вісти“ доносять, що палестинські пристані переповнені Жидами. Всі вони намагаються виїхати з Палестини до Америки, до Польщі та інших країв.

А може найбільше переселиться їх до „нової Палестини“, яку хочуть для Жидів отворити більшовики над нашим Чорним Морем, на нашій Україні.

В Київі закінчилась недавно IV жидівська безпартійна конференція. Висліди цеї конференції кинули знова дешо світла на те, що діється на нашій землі з жидівською кольонізацією.

З відчитаної там статистики виходить, що протягом останніх 5 літ скольонізовано на Україні 170.000 десятин між жидову, що збіглась по наживу зі всіх сторін б. Росії. В самій катеринославській та херсонській ґубернії осіло 36 тисяч жидів на 100 тисяч десятин української землі, на прочі ґубернії припадає решта.

А слід памятати, що кольонізація ще не скінчена, а жидів в Рад. Союзі ще багато.

Під парцеляцію.

Рада міністрів оповістила 9. січня ц. р. поіменний спис маєтків, що мають бути розпарцельовані протягом року. Спис обіймає 266 маєтків. Із них 181 маєтків знаходиться на етнографічно українських, білоруських та німецьких землях, а тільки 85 на етнографічно-польських.

А саме призначено під парцеляцію нм українському терені:

В Галичині . .	7.290 га.
на Волині . .	4.000 „
„ Поліссі . .	2.900 „
„ Холмщині та Підляшу .	3.435 „
Всего	16.625 га

На етнографічному білоруському терені разом 10.895 га, а на етнографічно німецькому терені 11.780 га.

На етнографічно-польських теренах:

У Варшавському окружному

Земсь. Уряді . .	1.200 га
у Пьотрківському .	1.500 „
у Келецькому . .	2.560 „
у Зах. Галичині . .	2.025 „
на інших теренах .	3.445 „
Всего	10.730 га.

Із наведених цифр видно, що на т. зв. „кресах“ в 1926 р. визначено під парпеляцію 39.270 га, а в корінній Польщі лише 10.730.

Ось, мертві цифри, та вони говорять нам багато.

В. К.

Чеське правительство шукає порозуміння зі Словаками.

„Bohemia“ доносить, що Свегля вів довірочно переговори зі словацькою опозицією, щоби зєднати їх для правительственної більшости. Підставою переговорів є господарські та фінансові домагання Глінки.

У правительственних кругах думають, що Свеглі вдасться довести до порозуміння. Соціяльні демократи не грозять уже виступленням із коаліції на випадок порозуміння зі Словаками.

Польський сойм.

Із Варшави доносять, що найблизче засідання сойму буде в четвер 3. лютого ц. р. Цего самого дня відбудеться засідання соймової буджетової комісії. На цему засіданні міністер скарбу Здзєховський говоритиме про ощадности, що їх переведено, в буджетовому прелімінарі на 1 26 р.

Дня 26. ц м. відбулися наради соймової скарбової комісії над проєктом новелі до маєткового податку. Прийнято внесення підкомісії яке усталює суму маєткового податку на 407000000 зол., а з цего на ґрупу I. (хліборобство) припадає 150000000 зол., на ґрупу II. (промисл) 180000000 зол. і на ґрупу III. (торговля й т. д.) 69000000 зл.

Відкинено внесення, що податок можна сплатити акціями, натомість вдержано постанову, що можна заплатити податок облігаціями.

Знамениті слова св. Отця Пія XI. про пресу.

Усім, що цікавляться справою розвитку і поширенням католицької преси, слід звернути увагу на знаменний висказ св. Отця про пресу. Недавно на закінченні одного торжества в салі Папської Консисторії Пій XI. сказав між иншим таке: В старину люде не мали тих середників ширення науки, які маємо сьогодня. Тими середниками є нині книжки і часописи. Кажуть нераз, що якби св. Апостол Павло жив тепер, він ставби журналістом.

Сумніваюся — каже св. Отець — чи булоби так дослівно. Одначе без сумніву св. Апостол Павло, котрий мимо матеріяльних недостач по так далеких країнах своїми посланіями ширив Слово Боже, котрий ті свої писання ще за свого життя зумів так далеко поширити, без сумніву св. Павло певно бувби послугувався пресою: книжками і часописами в ширенню св. Науки. Бо преса є нині могутньою розсадницею думок та ідей між людьми. (За Vie Catolique.)

Українські повстанці перед судом

Літом минулого року ведено перед Окружним Судом в Рівному карну розправу проти 101 селян з Волині за участь в Українській Народній Повстанчій (в скороченню УНО), що поставила була собі за ціль повстанням відірвати від Польщі Східну Галичину, Волинь, Полісся, Підляше і Холмщину та прилучити їх до Радянської України. Вироком тогож суду з 8 червня 1925. засуджено було десять по вісім літ, а трийцять один селян по чотири літ тюрми, разом всіх на двіста чотири літ тюрми. Майже всі засуджені в слідстві призналися до приналежности до УНПО. Засудженим не вчислено до кари слідчого арешту, який трівав через півтора року, значить — мали вони відсиджувати ще повні літа тюрми.

Проти цього засуджуючого вироку внесли всі засуджені відклик і дня 14. січня ц. р. Апеллційний суд в Люблині розглядав на явній розправі справу УНПО. Вироком з 15 ц. м. звільнив цей суд дальших шістьох обжалованих, а всім прочим понижував кару тюрми так, що одного засуджено

на чотири роки тюрми, десять по два роки, а прочих по півтора року тюрми. Надто Апеляційний Суд порішив зачислити всім обжалованим до кари відбутий слідчий арешт, так що майже всі засуджені з проголошенням вироку вийшли на волю.

Як оборонці виступали: адвокати д-р Степан Шухевич і д-р Маріян Глушкевич зі Львова, Гнігвіль з Варшави і Фухс з Рівного.

Ще справа підроблення тисяч-франківок на Угорщині.

Французький премієр Бріян поручив французькому послові в Будапешті, щоби зажадав від угорського правительства дозволу участи французьких поліційних урядників при переслуханні обжалуваних і свідків у франковій афері. По думці цего поручення французький посол явився в премієра Бетлена й предложив домагання свойого правительства.

Будапештенська поліція переслухує ряд угорських дневникарів, що розмовляли з начальним редактором „Matin-a“ Завервайном у часі його побуту в Будапешті. Завервайн мав висказатися некорисно про заховання угорської поліційної влади. Після зізнань дневникарів мав він сказати, що угорська влада робить труднощі в доходженнях в афері підроблювачів.

Будапештенська поліція задумує, як говорять, почати карні доходження проти Завервайна. Та покищо це неможливе, бо Завервайн виїхав із Будапешту до Відня.

„Prawo lidu“ містить розмову з угорським соціяльним демократом і секретарем гр. Каролія Діпер-Депезеном. Він заявив, що властивим ініціятором є військові організації на Угорщині, які підготовляли військову акцію проти сукцесійних держав.

Діпер Депес вважає, що несправедливо є звалювати всю вину на Альбрехта, прихильники Оттона теж не меньше скомпромітовані, як і Альбрехт та його прихильники. Не ходить тут впрочім ні про Альбрехта ні про Оттона, тілько про акцію, яка прямувалкби до розпочаття війни з Чехословаччиною та Югославією.

Діпер-Депес уважає більш небезпечною особистістю від Альбрехта та Оттона, архикнязя Йосифа, що має богато гарачих прихильників. Усю цю аферу на його думку можна зліквідувати тільки при помочі морального натиску Европи.

Програма нового німецького правительства.

Дня 26. січня ц. р. канцлер Лютер відчитав у райхстаґу правительственну заяву. В обсязі заграничних справ заява говорить, що новий кабінет опиратиме свою політику на трактатах із Льокарно та на програмі попереднього його кабінету.

Найважніщим завданням буде рішення що до вступлення Німеччини до Союза Народів. Покищо згадує канцлер про зменьшення окупаційних сил у Надренії та заявляє, шо ведуться переговори в цій справі з правительствами антанти та що правительство Німеччини має надію на корисний вислід переговорів.

Що до внутрішньої політики, займеться правительство питанням виборчого права та відшкодувань для бувших пануючих. Старатисямуть поладнати цю останню справу без плебісциту.

Вкінці заявив канцлер, що правительство піддержує всі заяви, що їх зложили попередні правительства в справі ратифікації вашинґтонської конвенції про 8-годинний день праці. Вхід в життя цеї конвенції Німеччина узалежнює від входу її в життя в Анґлії, Франції та Бельґії.

Правительство більшости в парляменті не має. Не беруть в ньому участи ані соціялісти (і комуністи) ані націоналісти. Але саме Лютер спекулює на те, що ухвали проти яких будуть голосувати пр. соціялісти — підопруть націоналісти і навпаки. В той спосіб хоче уряд тягнути тяжкий віз німецької політики в теперішних незавидних часах.

Якраз новий німецький уряд стоїть перед важними рішеннями. Німеччина має приступити тепер до Ліґи Народів. Для формальности має внести подання о приняття, але справа самого приняття вже давно вирішена.

Німецькі націоналісти поставили у парляменті внесення, щоби Німеччина здержалася з приступленням до Ліґи Народів аж до того часу доки инші держави, що входять в склад Ліґи не погодяться на рівноуправлення усіх народів в справі розброєння та доки з Німеччини не скинуть відповідальности за війну. Такі вимоги ставили націоналісти вже й давнійше. А тепер їх знов повторюють, щоби ясно очеркнути своє відношення до тої справи.

Німецькі націоналісти ведуть так звану прінціпіяльну політику, а уряд шукає виходу з тяжкого положення в якому опинилася Німеччина — шляхом порозуміння з колишніми своїми ворогами.

Новий грецький король.

Із Атен доносять, що Пангальос задумує проголосити королем грецького князя Андрія, що оженився з англійською княгинею й живе постійно в Лондоні.

Нові вибори в Румунії.

Румунське правительство задумує розвязати парлямент 3. квітня, та розписати нові вибори на травень або червень.

Сплата італійських довгів в Анґлії.

Із Лондону доносять, що переговори в справі заключення італійсько-анґлійського договору в справі довгів доведено до кінця. Вальпі відбув нараду з представниками лондонських банків, що мають сплатити рати в перших роках. Хоча цифри рат ще не оповіщені, то однак думають, що річні рати виноситимуть від $4^1/_2$ до $5^1/_2$ міліонів фунтів річно.

Справа українського університету.

Справа українського університету, що несподівано наробила тілько шуму в нашій пресі та в кругах нашого громадянства, знов відложена.

Як відомо, на 25 ц. м. було заповіджене перше засідання в справі державного українського університету. Це засідання мало відбутися в міністерстві освіти, однак не відбулося, — відложене, як подають телеграми, бо не явився ніодин із українських професорів.

Польсько-радянська торговельна палата.

Польське міністерство внутрішних справ затвердило статут польсько-совітської торговельної палати. Супроти цего, що приготування в цій інституції вже зівсім покінчені, отворення палати послідує в початках слідуючого тижня.

Арештування в справі надужить у польській Почт. Касі Ощадности.

У звязи з надужиттями в польській Почтовій Касі Ощадности, через що пішов за крати президент тої Каси і бувший міністр скарбу Лінде — арештовано великого польського промисловця з Лодзі Вільгельма Бава.

Більшовики арештували німецьких конзулів.

Більшовики арештували трох німецьких конзулів на Кавказі, яких обвиняють в шпіонажі проти Совітів.

Німецьке правительство запротестувало проти цього і дістало обіцянку, що конзулів випустять на волю.

Зєдинені Держави й Союз Народів.

Із Вашінґтона доносять, що сенат Зєдинених Держав Північ. Америки прийняв 98 голосами проти 1 застереження, яким стверджує, що Зєдинені Держави не приймуть на себе ніяких правних зобовязань у відношенні до Союза Народів.

Безробіття в Анґлії.

Число безробітних у Великій Британії виносило дня 18. ц. м, 1 міліон 215.900 осіб цебто 83.833 меньше ніж у цему самому часі минулого року.

Франція бажає оставити ще контрольну комісію в Берліні.

Із Парижа доносять до бюра Райтера: Надіслане до маршала Фоша звідомлення міжсоюзної контрольної комісії в Берліні стверджує, що Німеччина не виповнила в цілости зобовязань, що їх прийняла на себе в висліді нарад, що відбулися в падолисті 1925 р. Тому пійськова контрольна комісія повинна й дальше остати в Берліні поки не виконають цих зобовязань.

Мусоліні думає про романський бльок проти ґерманського.

У розмові з римським представником „Eclair“ заявив Мусоліні, що Франція й Італія повинні злучитися сердечними звенами та утворити трівким бльок, що про його вчасніще чи пізніше утворення мріють деякі европейські народи. Мусоліні підчеркнув, що ніхто, а перш усего ніхто з Французів не повинен трівожитися справою італійської імперії, при цему додав, що ніщо не повинно ділити Франції тай Італії.

Протипольські демонстрації в Італії.

В італійському місті Падуї прийшло до протипольських демонстрацій. Причина їх була така: Один Поляк (Гайльман) студент університету в Падуї висказався погірдливо про італійців і заявив, що він будучи австрійським офіцером, сам застрілив трьох Італійців.

Це незвичайно обурило Італійців і вони устроїли демонстрації проти Польків. Задумували навіть поїхати до Венеції і устроїти демонстрацію перед польським консулятом, але італіська поліція цьому перешкодила.

Арештування комуністів.

В Югославії арештовано велике число комуністів.

Слідство виказало, що комуністичною орґанізацією в Югославії кермувала централя у Відні.

Мала антанта радить...

Як відомо крім великої антанти, цебто спілки держав, що виграли світову війну, повстала по світовій війні мала антанта. Утворили її Чехословаччина, Румунія та Югославія.

От у половині лютого ц. р. збіраються міністри цеї малої антанти на наради.

Предметом нарад має бути головно справа фальшування грошей на Мадярщині. А саме Чехія хоче намовити Румунію і Югославію щоби вони разом з Чехією піднесли ту справу на засіданні Ліґи Народів.

В малій антанті, як говорять втаємничені — гармонія псується. Румунія вимагає від Чехії і Югославії, щоби вони підперли Румунію проти большевиків, які вимагають віддачі Бесарабії.

Та обі союзниці не хочуть до тої справи вмішуватися, заявляючи, що їхня політика супроти Совітів інакша, як Румунії.

НОВИНКИ.

Від Адміністрації. Багато передплатників запитує нас, чи від тепер муситься передплачувати часописи тільки через почту — тому подаємо всім до відома, що це не мусить бути. Можна, як давніще, посилати передплату просто до Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, Сикстуська 39А

Збільшення обєму „Нової Зорі“. Із огляду на це, що число передплатників нашого тижневика вже в так короткому часі значно зросло й дальше зростає, ми є в можности збільшити обєм часопису з 8 на 12 сторінок. Наші передплатники у власному інтересі повинні зєднувати нам щораз більше нових передплатників. Коли число передплатників зросте бодай до кількох тисяч, могтимемо заводити все нові уліпшення.

300 священиків арештовано в Москві. Ригські часописи доносять із Москви, що після арештування заступника Тихона, митрополита Петра, слідували в Москві масові арештування православних духовників. Всіх посаджено по вязницях Г. П. У.

Зміна приписів про пашпорти. В нових приписах про видавання заграничних пашпортів до важніщих змін треба залічити введення знижкових пашпортів для людей, що для заробітку мусять переходити границі держави морем, а саме для корабельних керманичів і рибалок, що занимаються ловлею риб. Ціна цего пашпорту виносить 3 зол., а пашпорт цей важний на 1 рік. Змінено теж ґрупу місячних прибутків для осіб, що мають право старатися про заграничні знижкові

пашпорти. Висоту прибутків піднесено з 300 на 600 зол. Цю точку поширено й на державних урядників. Заграничні пашпорти для осіб, що виїздять за границю в ціли шукання заробітку будуть видавані безплатно з речинцем важности на 1 рік.

Підроблювач двозолотівок під Львовом. Львівська поліція викрила фабрику двозолотівок на Клепарові біля Львова. Фабрика була дуже примітивна, бо ґіпсова форма двозолотівки містилася в папіросниці. „Фабриканта“ Івана Іжиковського й його помічників арештовано.

Убійство вчительки в Войнилові. Містечко Войнилів у калуському повіті потрясла страшна подія – там доконано вбійства на вчительці Шпрінґерівній. Коли Шпрінґерівна не явилася в школі подалися занепокоєні її товариші до її мешкання. Там представився їх очам страшний вид. На ліжку в калюжі крови лежав труп учительки. Полишена біля ліжка сокира була знаряддям злочину. Убійником Жид, його вже арештовано. Убита є дочкою скарбового надкомісаря.

Кінець комедії з вел. кн. Анастазією. Із Берліна доносять, що велика княгиня Ольга заявила після відвідин у п. Чайковської, що вона не тотожна з княжною Анастазією й навіть не подібна до ньої.

На розслід недуги рака. Лондонський університет видав відозву, якою взивав до зложення пів міліона фунтів штерлінґів на розслід недуги рака. Відозва зустрінулася з корисним відгуком серед загалу. Доси зібрано на цю ціль понад чверть міліона фунтів штерлінґів.

Доля винахідника. Шведський учений д-р Ґустав Далєн стратив перед кількома роками зір при дослідах із освітлюючими апаратами. Лямпи його винаходу освітлюють вулиці Штокгольму, а винайдені ним світляні сиґнали примінюють у Лондоні. Минулого року дістав нещасний учений нагороду Нобля.

Засуд старшин червоної армії. Як доносять рижські часописи із Пскова, розстріляли там 16 старшин червоної армії. Інших засудили на досмертну тюрму. Ця страшна кара стрінула їх за це, що вони відмовилися виконати присуд смерти на селянах бобруйського повіту, що в 1924 р. повстали були проти совітської влади.

Загальний православний церковний собор відбудеться в липні в Греції на горі Атос. Загальний католицький собор, як ми вже згадували хоче папа скликати в 1928 р.

Новий месія. В анґлійських Індіях в Азії проголосив себе якийсь молодий Індієць месією. Він називається Кіршна Мурті. Зібрав біля себе дванацять апостолів. Він голосить якусь нову напів християнську, напів поганську науку.

Святе письмо Заборонили були більшовики друкувати в Союзі радянських републик перед пятьма роками. Тепер знесли заборону.

Землетрус у Надренщині. У надренських околицях повторолися кілька разів сильні землетруси. Серед великого гуку відірвалися звали землі гори Майзе й звалилися на долину та затамували дорогу. Ці землетруси є в звязи зі сильно вульканічно ділаючою околицею Айфля. Неврожайна височина Айфля покрита рядом великих баюр, що є тільки отворами давніх вульканів, виповнених тепер водою.

Львів, 29. січня 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7·35—7·38, канад. дол. 7·15—7·20, чеські кор. 0·23—0·23,25, леї 0·3 00—0·3·25, франки фр. 0·29 00—0·29·25, фр. швайц. 1·45—1 48, анґ. фунт 34·50.

ОГОЛОШЕННЯ.

Заява.

Видавництво „Добра Книжка“ отсим просить нас заявити що оголошене нею видавництво „Зоря“ не є тотожне з „Новою Зорею“.

НА ДНЯХ ВИХОДИТЬ

З ПЕЧАТНІ О.О. ВАСИЛІЯН В ЖОВКВІ

Повний Требник

НАШОЇ СВ. ЦЕРКВИ.

Одобрений церковними властями. Ціна приступня (на разі не усталена). Замовляти можвже тепер у Видавництві Ч.С.В.В. у Жовкві.

Новість! **ВИДАВНИЦТВО** **1 том за 90 гр.**

„Українська Дешева Бібліотека“

почало видавати найкращі твори своїх і чужих письменників.

Що два тижні випустуть „УКРАЇНСЬКА ДЕШЕВА БІБЛІОТЕКА“, 1 книжку великого обєму 120—160 сторін друку) в гарній двокольоровій обгорці по ціні 90 гр., враз з почтовою пересилкою. Місячна передплата за 2 книжки 1·80 зол., квартальна за 6 книжок — 5 зол., піврічна за 12 книжок 9·80 зол., — — річна за 24 книжки — 18 зол. — —

Хто вплатить квартальну передплату одержить як премію великий портрет одного з гетьманів; піврічні передплатники одержать як премію оден том оповідань Лондона; пілорічні передплатники одержать шафку на 100 книжок гуцул. виробу.

ГРОШІ І ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ:
„УКРАЇНСЬКА ДЕШЕВА БІБЛІОТЕКА“

24 томи за 18 зол. Львів, вул. Куркова 10. II. **Новість!**

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,

виходить що тижня.

Число 5. **Львів, 7. лютого 1926.** **Рік I.**

З большевицького багна.

Большевики видають суми гроша на пропаґанду. Платні большевицькі аґенти, підплачені большевиками ґазети мають на ціли хвалити большевицькі порядки і большевицьке життя. Таких аґентів і ґазет повно в кождім краю, в кождій державі, серед кождого народу. Такі аґенти й ґазети є також у нас. У нас також можна знайти тиких людий і такі ґазети, що вихваляють большевиків.

Передовсім висувають наперед і хвалять так зв. „українізацію". Правда, українізація, значить українщення ріжних зайдів, що їдять український хліб, заводжування українських шкіл, українського урядування по урядах, видавання українських книжок і т. и." се гарна річ. Але коли придивимося з другого боку, скільки шкоди приносять большевики українській душі, як по тих своїх школах деморалізують наші діти, що пишуть по тих своїх книжках і ґазетах, як затроюють ціле українське життя, то справді, ціла та українізація се н і щ о супроти тої зарази, яку большевики ширять на Великій Україні. Їх робота се одно велике, страшне, злочинне вигублювання, винищування України...

Низше подаємо кілька інформацій із большевицького раю. Просимо прочитати то всьо уважно і продумати прочитане.

І так: одна французька ґазета подає, що наклад большевицького місячника „Безбожник" збільшився з 15.000 на 210 000 примірників. „Союз безбожних" уладив недавно чотиромісячний курс, на котрім вишколювано „безбожних". В Москві відбувся конґрес безбожних і була протирелігійна вистава. Перед 18 роком життя не вільно нікому уділювати науки релігії, навіть в родині. Оснований в 1921 р. інтернаціонал молоді, котрого ціль виховувати молодь в комуністичнім дусі, числив в листопаді м. р. більше як 1,200.000 членів, з того 131.000 в Німеччині, 11.000 в Франції, 8.000 в Італії, 13.000 в Чехословаччині. В самій Росії орґанізують навіть діти, називаючи їх „молодими піонірами". Таких „піонірів" було в Росії в 1924 р. 161.349, 1. січня 1925 р. аж 1,000.032, а в цвітни того самого року 1,300.000. До сих діточих „піонірських" орґанізацій принимають діти звичайно між 9 і 10 роком життя, а бувають і значно молодші. Сих наймолодших називають „червоними вовченятами" або „жовтневими дітьми", на памятку жовтневої революції. „Правда", комуністичний партійний орган, сама глузує, що сю молоду комуністичну армію ще занадто чути пеленками. Над цими діточими орґанізаціями стоять платні наставники в числі 26.000 чоловік. „Піоніри" се нарибок комуністів.

З сього всього найгірше те, що між старшою комуністичною молодю запанувало страшне здичіння й здеморалізування.

Комуністичний молодець — 10 або 12 літний — має нетільки наглядати й контролювати в школі учителів, але також дома своїх батьків. Сих батьків обовязаний він „зреволюціонувати".

Ідеалом комунізму вирвати діти з під родинного впливу і виховувати їх по державних заведеннях. До сього однак не мають іще большевики відповідних середників і обмежуються до розкладу родини. Наслідки сього страшні. Малий „піонір" грає в родині ролю аґента і шпіона. В його прияві батьки не сміють голосно говорити. Дитина має боротися проти їх „релігійних забобонів". Скарги таких шпіонів перед судом на своїх рідник батьків — щоденним явищем.

Друга французька ґазета (соціялістична) пише таке про боротьбу большевиків з релігією:

Протирелігійна діяльність большевиків змоглася значно в останніх роках. З усіх усюдів надходять вісти, що бувші вірні касують свої церкви, синаґоґи й мошеї і перемінюють їх на школи, гостинниці, діточі заведення, шпиталі і т д. Сильна протирелігійна пропаґанда йде не тільки по містах, але й по селах. Тут твориться щораз нові гуртки безбожних, а число таких, що ходять до церкви, з кождим днем маліє. В богатьох місцевостях утворено окремі курси для пропаґаторів безбожности. Декуди знов, як пр. в Одесі, основано навіть протирелігійні семинарі для таких курсів.

Неменша пропаґанда безбожности іде також між військом. Тому рідко коли побачиш жовніра

в церкві. Від жовнірів шириться атеїстична зараза по селах.

Найсильнійшу протирелігійну пропаганду ведуть большевики між ортодоксами (православними старої школи). У сій роботі дуже їм на руку роскол православної церкви (на ортодоксальну і „живу церкву“). Дуже податними для атеїстичної пропаганди є Жиди. Жидівські робітники й молодь переважно атеїстичні. Купці зате придержуються сильно релігії. Число зліквідованих синагог незвичайно велике. Цікаво, що бувші рабіни належать до найрухливійших агітаторів атеїзму. Найтяжше йде пропаганда атеїзму між музулманами.

Протирелійну роботу піддержує вся большевицька преса. Крім того виходять окремі часописи на ріжних мовах, котрих головна ціль — ширення атеїзму. До пропаганди атеїзму уживають також радія. Від часу революції (1917) вийшло около 2.000 видань протирелігійного змісту...

Ще инша (німецька) газета говорить про новий большевицький супружий закон. Силою сього закона кожде тілесне змішання є рівночасне з „реґістрованим“ супружем. Комуністична держава не дбає ані про силу, ані про тривкість супружя. Їй іде тільки про те, щоби кождому тілесному змішанню та його наслідкам відповідали також матеріяльні наслідки. В часі супружя посідають супруги все спільно. Навіть земля є спільна. З окрема однак що до селян є застережене, що жінка має тільки тоді право до половини збору, коли працювала з чоловіком бодай при двох зборах. Сей закон використовують селяни так, що „женяться“ перед пільними роботами на весні, а перед другими жнивами „розводяться“ з жінками... Через те мають задармо робочу силу і не мусять ділитися збором.

Наслідком сього закону є страшна роспуста і цілковитий упадок родини. Деякі зміняють жінки зглядно чоловіків що тижня. Инші мають по кілька, а навіть кільканайцять жінок і діти від кождої. Через те попадають їх діти на вулицю і збільшають і так велике число бездомих дітей.

Ось такий рай в большевії.

Коли зважимо, що ніяка суспільність не може вдержатися без релігії і без сильної родини, то стане нам ясно, що большевики ведуть свою суспільність на певну і очевидну загибіль.

Нам тільки невисказано жалко, що й наша Велика Україна мусить коротати свої дні під большевицьким чоботом та затроювати свою здорову кров большевицьким бацилями.

Де причини?

Після світової війни в европейських державах, де влада в руках парляментарних демократій — панують кризи та безнастанні зміни правительств. Зачнімо від Польщі. Кілько тут уже було правительств за протяг семи літ істнування польської держави. А потім у її союзниці Франції. Тай чи тільки в них?! А в Німеччині, в Австрії, в Чехословаччині, Югославії, в Нідерляндії. Скрізь постійні зміни правительств це неначе трівкий стан цих держав.

Деж причини?

Передумовою кожної культури сильний авторітет і висока пошана традиції. Таке маємо в католицькій церкві. Тут ієрархія є охороною перед усіми хвилевими індівідуалізмами, перед модними псіхозами та модними примхами. Тут передання, згідність століть, це друге джерело віри. Без сильного ділання чинників традиції й авторітету нема теж і політичної культури. До народу належать не тільки ці, що жиють, але й ці, що померли. Ці останні своїми змаганнями, культурними творами, політичними й соціяльними здобутками. Нащадки не повинні відкидати їх, а дальше продовжувати.

Авторітет забезпечує загальнонародні справи перед вибуялими інтересами одиниці. Він продовжує традиції, не піддається пробним досвідам дня та примхам припадку й зберігає напрям правління від безнастанніх зикзаків.

Недостача авторітету та традиції це прикмета парляментарних демократій. У них правительства з низу, з маси. Та народ, маса це неначе той лан збіжа, що хилиться то сюди, то туди, за вітром. Парляменти цеж відзеркалення маси, поділеної на тисячі противенств, примховатої. При кожному важніщому питанні приходить до змінних уложень більшости. Тож ясно, що й правительства, що вийшли з якоїсь більшости мусять теж підлягати безнастанним змінам. Це вже недуга новітньої Европи; нема ні політичних чинників традиції, ні сильних авторітетів. Де повинні стояти дуби, там стоять стебла — де повинні мати значіння традиції, що з них говорять геройські віки народів, там має значіння буденщина. Та що без авторітетів, без провідників не йде в світі, то до керми приходять псевдоавторітети: великі плютократичні (богатирські) сили нових часів. Вони мають у своїх руках телеґрафічні бюра, часописи, університетські катедри, політичних адвокатів — і при їх помочі роблять зависимими від себе всі правительственні машинерії.

Односторонна влада з гори не зазначилася добром в історії. Вона довела до скрайнього абсолютизму, що в пересвідченні, що „держава, це він — король увесь народ уважав тільки робучим тяглом, жерелом прибутку. Само собою, що мусіло прийти до усунення такої форми правління. Та протилежна крайність і односторонне панування з низу, чи не страшніше. Воно доводить до цего, що державний авторітет стає кістю, біля якої друться гієни, державнаж господарка стає стайнею, що за неї жеруться вовки, воно доводить до цего, що вкінці значить: република це мошонка, а прим. французька република це: „брати Ротшільди“, що значить, що плютократичні сили не тільки що мають куди меньше змислу для рідної країни, для патріотизму, для мистецтва та для письменства, як прим. Людвик XIV, але й куди краще розуміються на виснажуванні країв, як розумівся на цему соняшний король із Верзалю.

Ось де причина лиха! Та деж рятунок? Над цим ломлять голови, роздумують тепер найбільші уми культурного світа. А безпосередну причину до таких роздумувань дало їм не тільки важке положення европейських держав, але й заведення диктатур в Італії та в Еспанії. Це останнє насуває думку, чи й у інших державах заміна парляментів диктатурами не булаб рятунком із важкого положення. Не легко правда зробити таку заміну в державах, де демократизм просяк уже в „кість і кров“ народу. Та раз порушена думка не сходить уже зі стовпців часописів.

Наведемо кілька таких голосів.

Віденська „Reichspost“ почала друкувати відповіди на питання: „Чи є загальна европейська криза парляментарних системів?“

Замітне, що більшість відповідей притакує питанню та обстоює на будуче, головно для

народів, де недуга парляментаризму вже явна, консервативнійші, авторитетніші системи. Навіть такий оптиміст, як канцлєр д-р Зайпель, признає: „Де вже глибоко вжерся сумнів щодо стійности парляментаризму й де цей сумнів удержується, там не перемогти його реформами парляментаризму, там уже сам сумнів доведе до кризи парляментаризму, там треба признати: одно й це саме не для всіх добре.

Високо цінений в Америці й у наукових і в політичних кругах архієпископ Гленнон із Санкт Люїз, каже: „Европа здається не потребує демократії. Відколи ідеали світової війни, що мали вирятувати світ для демократії, не здійснилися, маємо враження, що латинські народи хочуть рятуватися іншими способами. Як Італія, так Еспанія втратили довіря в демократичні ідеали й конституційні правительства. І дійсно диктатури в цих краях кращі, як парляменти. Романи потребують очевидно сильної руки, що правилаб ними, що булаб у стані зробити кінець хибам й підкупствам, що цвіли за дотеперішних правительств. Враження, що їх зібрав я за час мойого недовгого побуту у Франції, пересвідчили мене, що цей народ можна легко привести до цего, що він підіпре кожне правительство, яких воно недомагань не малоб і як часто воно не змінялосяб, бо маси зревольтує тільки крайня нужда. Та коли вже у Франції прийде до дійсної кризи, то й там може наглий зворот привести до диктатури, що зробить кінець безнастанньому відсуванню відповідальности. Колишній управитель Босні й Герцеговини, ґенерал оберст Степан бар. Сархотіц, каже: Думці, що західні демократії показалися добрими в світовій війні й тому до демократії належить будучина, не достає обєктивности. Перевага обох середньо европейських цісарств супроти західних демократій і обох звязаних із ними монархій була чейже видна в трьох перших роках усім. І вона булаб вдержалася й у четвертому році, колиб цим демократіям не дали були помочі всі части світа: Американці, Азійці, Африканці й Австралійці Тож твердження про вищість західних демократій позбавлене основ, Добрими виявилися династії, що мають свій корінь у народі, добрими виявилися престіл, традиція й авторітет. Зважуся на сміливу думку, що колиб не звалили були монархії, то народи вже тепер, по семи літах, переболілиб війну. Історія скаже ще колись, чи західні демократії не дали підстав до ще більших катастроф і що правдивий був висказ Ніцшого: „Модерна демократія це історична форма занепаду держави“. Справді демократична політика мусілаб була уже в Парижі — при збереженні оправданих відшкодувань — звернути увагу на постійну, впорядковану й мирну будучину всеї Европи, та святий еґоїзм переміг розум і вигляд на дальше та натворив лиха. На сході диктатура пролєтаріяту, а на південному заході диктатура панів, а між ними хисткі міщанські демократії, поперетинані сильнонаціональними, соціяльнодемократичними й комуністичними партіями, вкінці централістичні оліґархії в наслідних державах. Цей справді невеселий вигляд виправдує питання: „Куди пливе Европа? Чи до комунізму, чи до диктатури, чи до демократії? Чи до загибелі?“ — Еспанський посол у Відні Antonio de Layos y Beaumont наводить, як прийшло в Еспанії до диктатури: Тут прийшли надужиття, що їх приносить із собою загальне виборче право з усіми ошуканчими й неморальними привичками, виборче право, що сприяє тиранському впливові політиків-самолюбів, що шукають тільки власної користи. Ці надужиття ввели таке замішання в парляментарному устрою, що країна могла попасти в безлад, тимбільше, що старим політикам не ставало цивільної відваги. Вистане вглянути в парляменти всіх країн нашого континенту, щоби впевнитися в нетрівкости си-

---

Д-р. ІВАН КЛЮҐ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

Іван Гонтар був уже сорок три роки вчителем у невеличкому опільському селі. Це була його перша й остання тай одинока посада. Важко приходилося йому рішитися на відхід — та він пересвідчився вже аж надто, як вичерпалися його сили, тож совість веліла йому не оставатися.

І він пішов одної днини в шкільну салю та написав прохання, щоб дали вже його в відставку. До прохання додав всі вимагані прилоги.

І шкільна влада вволила його волю.

Іван Гонтар міг відійти — він скінчив уже свій життєвий труд. У відповіді на прохання про відставку признали його довголітню й корисну діяльність... тепер прийшла година розстання. Громада, що в ній виховував він дітей і діти дітей, хотіла зробити вчителеві на пращання ще приємність і подарувала йому гарне й вигідне крісло. Парох виголосив перед представниками громади, що передавали дарунок, промову до вчителя й до його учнів та учениць, що теж були зібрані в салі...

І як старенький сивоголовий парох говорив, стояли йому слези в очах — вониж оба парох і вчитель довгі літа жили разом і разом трудилися. Дві школярки сказали тужливий пращальний вірш. На прикінці від спинюваного плачу ледви могли говорити. І зі старим учителем не було краще. Він бувби найрадше взяв голову в руки тай голосно заридав — та він зібрав усі сили й сказав своє останнє слово, що мав іще сказати до старих і малих, тільки мусів спішитися, бо якийсь невиносимий тиск у серці не давав йому говорити.

Потім підійшли війт із парохом до старого вчителя й хотіли відпровадити його аж до залізничої стації. Та старий учитель хопив правицю пароха й лівицю війта й прохав, більше очима, що зайшли слізми, ніж словами, що так важко добувалися йому з уст:

— О, позвольте мені самому відбути цей останній мій шлях!

Оба мужі зрозуміли його в цілому його болю... й сталося так, що Іван Гонтар дорогу зі свойого місця праці міг відбути сам один, як бажав собі.

Він отворив іще в останнє шафу. Хто прийде на його місце, не найде ніщо, що требаби зганити. В житло, що було по другому боці шкільної салі, не хотів він уже заглядати. Усю обстанову вивезли вже до міста, де хотів Іван Гонтар дожити свойого віку — а порожніх кімнат він ніяк не хотів уже бачити. Ще рав глянув кругом по салі... на пусті лавки... на малюнки по стінах, на таблицю. Шматок крейди впав був на землю, він підняв його й поклав на свойому місці.

Потім вийшов...

І пішов стежинкою, що вела до церковці й на цвинтар. Там була могилка його жінки. Трицять

стеми, що таксамо як системи минулих століть — далека від цего, щоб бути неминучою. Колишній угорський міністр д-р Грац пише: „Парляментарна демократія в конституційній монархії була системою взаїмної корекції, системою минулих століть, при якій небезпеки абсолютизму виминалося таксамо, як і небезпеки занадто на край загнаної демократії. Ця система не була ніякою порукою до осягнення найвищої цілі політичного розвитку, зате порукою проти деяких темних точок політичного життя, які появляються й під абсолютною і під крайнодемократичною системою. Приносив абсолютизм часто конфлікти між пануючими й підданими, то крайня демократія виявлялася часто тільки як право звільнитися від найнездарнішого правління. По моїй думці схиблена кожна занадто односторонна система тай небезпечна для розвитку. Куди краще функціонують мішані політичні системи, при яких вибір найкращого до керми державою послідує після комбінації ріжних метод і при яких є більше жерел державного авторітету, що зрівноважуються й так творять стан політичної рівноваги, що найбільше сприяє спокійному та при цему корисному розвиткові. Кожна односторонно збудована система попадає в покусу надуживати своєї влади. Чи це буде демократія, чи абсолютизм. Крайна демократія може бути так само нетолерантна й невиносима, а заразом і таксамо пуста та вбогодуха, як лихий абсолютизм. І хто припадково не симпатизує з пануючими ідеями, ні трошки не почуватисяме краще як в абсолютній системі. Сила влади й парляментаризм мусять бути так построєні, що одно поправляє друге та оба взаїмно запліднюються. Кріза парляментаризму вийшла на мою думку з пересади демократичної ідеї. Кріза зникне, коли найдеться коррелят для цих пересад і утворить якісь мішані правління, що може статися таксамо добре через поворот до давних політичних форм життя, як і через винайдення „нових політичних метод“...

Як бачимо, люде здебільша бачать рятунок у золотій середині Чи це правильно — покаже будучина. Системи правлінь не змінити з сьогодні на завтра — і нові системи мають вигляд тільки тоді, коли вони є вислідом органічного розвитку. Може теперішні часи й мають завдання поглядової науки. Тож і ми, хоч покищо недержавна нація, стараймося використати цю науку. Така наука — найкраща праця, що тепер може бути вроблена для сподіваної кращої будучини. *Ш. Ц.*

Громадянству під увагу.

Українська Християнська Організація утвирилася саме в ту пору, коли з одної сторони розлад у нашій суспільности доходив як здавалося до крайніх меж, а з другої сторони вже стали помітні признаки нових настроїв і стремління до порозуміння та обєднання.

Здійсненням тих стремлінь: знайти насамперед трівку точку опертя і на ній розпочати творчу додатню працю, утворення Української Християнської Організації. Тією основою, так вправді давною але й від давна знехтованою людьми є католицький світогляд. Боєвим кличем у праці нової організації є: „Все відновити в Христі!“ Так все! То значить, що не лише особисте, не лише родинне, але й народнє суспільне, культурне, економічне життя повинно спиратися на великих заповітах Христової науки і кат. Церкви.

В тім вся суть і мета нової Організації. Хто підсуває їй інші завдання і цілі та інші мотиви, той не розуміє її ідеї. І може тому з недостачі розуміння ідеї Укр. Христ. Орг. ще досі не відкликнулось на її поклики „багато званих“.

два роки тому зложили її тут на вічний спочинок. Перед могилкою спинився старець іще раз до останньої молитви, до поздоровлення останього. Дрож пробігла по всему його тілі. Та він стиснув губи й переміг себе, запанував над бурею, що зривалася в його серці. Потім упав на вколішки й зірвав листок плющу з могили. Здавалося йому, що земля наче притягає його до себе й він мусів ужити зусилля, щоб піднестися. Повагом він подався до церковці. Пішов подякувати Господеві за все щастя й горе, що зазнав за протяг сорок трьох літ і думати про живих і мертвих, що з ними звела його разом його діяльність та розмовитися тут в останнє з Богом.

Була соняшна, ясна, осінна днина. Із крислатих лип, що росли біля церкви спадав вялий, пожовклий лист і шелестів під повільним ходом старця.

Він пішов бічною стежинкою, щоб не мусіти вже переходити попри школу.

Так вийшов на дорогу, що вела до залізничої стації. Треба йому йти годину, щоб дійти до цілі, треба йти годину шляхом, що ним ішов тисячу разів у часі своєї сороктрилітньої служби в невеличкому опільському селі.

І слався шлях покритий сірим осінним пилом. Праворуч лисніли в осінному сонці жовті й білі квітки, а ліворуч бренів всіми красками осені ліс. Було вже близько полудня. Дорога була самітна, безлюдна. По синьому небі йшли малі білі хмаринки. Сонце, мов за легким серпанком, світило блідим золотом. Ластівки сиділи на телеграфічних дротах, готовилися до відлету в вирій.

Та Іван Гонтар не бачив цего всего. Картини минулого виступали перед його душею й стискали його серце.

Ах, як часто й із як ріжними думками ходив він цим шляхом за протяг минулих сорок трьох літ.

Коли вперше пустився цим шляхом, вийшов був саме з учительського семінаря. Ніс із собою в кишені йменування на помічного вчителя. Мав тоді двацять літ. Іван Гонтар бачив себе знов таким, як був тоді. Він бачив знов темні кучері, що спадали йому тоді на чоло — тепер волося йому зрідло, виніжніло та побіліло. Поглянув на паличку зі слонівковою ручкою, що йому подарував шкільний товариш на пращання. Тоді, як він уперше йшов цим шляхом, весело вимахував цею паличкою і повен юнацьких сил, тепер мусить уже сильно опиратися на палицю, бо йти йому сьогодня важче як перед сорок трьома роками.

Перед сорокома роками, три роки після його першої подорожі цим шляхом, їхав він теж цею дорогою. Влада дала йому на прохання всієї громади місце вчителя, коли помер старий учитель, що його помічником був Гонтар. Тоді новойменованому здавалося: шлях стелився золотом і тільки рожевими квітами надій обополи сповитий, коли він їхав ньою легеньким возиком, а при його боці гарна, молода жінка. Із ньою повінчався він у свойому родинному місці.

О, він бачив тепер це все знову... як вони обоє, попід руки їхали напроти свойого щастя. Він чув знову солодкі слова, що їх вони шептали собі... Минулося!

(Дальше буде.)

Пора вже отрястися з байдужности та вигідного очікування: „що то вийде з того“, а всім стати до спільного діла. Укр. Христ. Організація мусить обєднати як найбільшу скількість членів, щоби могти справитися зі своїми завданнями. Вправді число членів Укр. Хр. Організації постійно зростає. Зі всіх сторін краю і з поза меж його напливають членські заяви щоденно — шлють свої членські вкладки і із серця йдучі слова заохоти та бажання успіхів. Але все те ще за мало для так широко закроєного діла Української Християнської Організації. Тут потрібні маси членів. Бо лиш коли організація опреться на широкі народні українські маси, щойно тоді зможе вона сповнити як слід свої великі завдання.

Важна справа.

У цему числі містимо відозву нашого найстаршого освітнього товариства „Просвіта“. З чимже звертається до громадян Українців наше найстарше товариство. Воно завзиває їх, щоб усякий хто почуває себе Українцем вписався в члени „Просвіти“.

А ти, Шановний Читачу, прочитаєш цю відозву, або й не прочитаєш тільки з заголовка пізнаєш, що це з „Просвіти“ той спокійнісько відложить часопис.

Чи не так? Колиб воно так не було, то сьогодні не булоб на землі Українця ні Українки, що не вважалиб собі честю належати до великої семії членів Т-ва „Просвіти“, до найстаршого нашого культурно-освітнього товариства, до матері всіх товариств, до товариства, що без огляду важкі перепони вже так багато зробило для рідного народу — колиб так не було, тоді кожен Українець і Українка сказалиб собі: Я Українець, я Українка, тож мушу належати до „Просвіти“, тоді не потребувалоб товариство видавати ні відозв ні закликів, не потребувалоб заохочувати до впису в члени „Просвіти“, бо не булоб уже кого закликати, всі ми булиб одна велика, „нова семя“, семя, що розуміє вагу освіти всего народу, всі булиб членами „Просвіти“.

Та так не є! І наше найстарше товариство, ще тепер по близко шістьдесятьлітній діяльности мусить закликати нас, щоб ми вписувалися в члени...

А чому це так? Тому, що ми ще досі не розуміємо й не хочемо розуміти народніх загальних справ і в усему шукаємо зараз особистої користи.

— Я належавби до „Просвіти“, якби мав щось за це — говорить так не один, навіть не червоніючи — як би „Просвіта“ давала за вкладку книжочки, як давніще, то ще — а так — що я з цього маю...

Колиб ми всі були свідомі Українці, то певно не почулаб „Просвіта“ такої відповіди ні відкого— кожен Українець і Українка вважавби собі за честь належати до товариства „Просвіти“ навіть колиб воно не давало йому особисто ніяких користей. Але так не є! Кожен член, як бачите з заклику „Просвіти“ має навіть особисті користи...

Тому звертаємося до наших Читачів — прочитайте уважно заклик нашого найстаршого товариства й не відкидайте залученого чека й коли хто не є ще членом товариства „Просвіти“, нехай негайно вишле 2 зол. як членську вкладку, а коли вже й вкладку заплатив, то нехай зєднає бодай одного нового члена й залученим чеком вишле членську вкладку. — Цего вимагає народній обовязок і честь народня кождого з нас, як Громадянина Українця й добро й честь усего народу нашого. — Покажім бодай таким легким до виконання ділом, що ми свідомі Українці! Вписуймося самі, хто ще доси не є членом товариства „Просвіти“ й других заохочуймо, намовляймо.

Хто придбає бодай одного члена товариства „Просвіти“, цей вже зробить корисне народнє діло.

Тож до діла, не гаймося ні хвилини.

Підбиті азійські раси й небезпека війни.

Найважче питання, що перед ними стоїть тепер світ, а передусім західні народи — це пробудження підбитих рас. Світова війна розбудила приспані інстинкти расової свідомости.

Від берегів середземного моря аж до західніх побереж Тихого Океана розгорілися сотки міліонів азійських народів новими ідеалами. Економічні причини розпалили наново почування, що грозять конфліктом між „білими“ й „коліровими“. Похід „білих“ переможців мусів скоріше чи пізніше довести до повстання. Як дозго підбиті були несвідомі та без освіти, підчинялися легко вищій інтеліґенції та багатшим засобам переможних великодержав. Та політика британського імперіялізму, так правити підбитими народами, щоб їх піднести до вищої цивілізації та вкінці зробити їх зрілими до самоуправи, мусіла накинути питання, чи правлення всіми цими великанськими просторами вести зовні чи з нутра.

Стара віра білої раси, що її післанництво „управляти світ“ знаходить щораз більший спротив. Противляться цему не тільки народи, що політично підбиті, але й народи, що є тільки під економічною зверхністю. Це й основна причина теперішних труднощів у Китаю.

Стара ідея про право народу з вищою цівілізацією та з вищим економічним розвитком, панувати над прочим світом мусить бути добровільно закинута.

Постанови Союза народів це ясний приклад цего розвитку. Без огляду на краску народу, расу, та величину приниматимуть народи в повному рівноуправленні до Союза народів.

Колиб і пробували задержати панування білих рас над коліровими, то таке змагання мусілоб із часом недописати. Тут входить у гру число. Рідко беремо під увагу, що на сім громадян британської імперії є шість колірових. Розріст демократичньої ідеї поширився вже на всю Азію. Славну заяву президента Вільзона про „право самоозначення народів“ скрізь привітали підбиті раси як magn-y chart-y освободження. Демократичні краї прийняли прінціп, що правительство це заступництво скількости, а не конче якости. Колиж прийнято прінціп „числа“ як форму правительства то, хоч і як це болюче для білих рас, ніяк не спинемо дійсности, що будуччина світа при колірових расах.

Цей вигляд викликає найнеспокійніщі та найнесподіваніщі питання. Та чи справді мусять вони бути страшні, як можуть нам показуватися при поверховному міркуванні? Відповідь на це питання зависить від становища білих супроти безсумнівного права колірових на независимість і рівність, як тільки вони дійшли до зрілости.

Коли білі вперто старатисямуть задержати

політичну й економічну зверхність над численішими коліровими расами, то є тільки один можливий кінець, а саме світова організація „білих“ проти „колірових“ у війні, що перед її страхіттями мусить зжахнутися уява. Та по правді до цего не мусить дійти.

Не прийде до цего, коли віддасться „підчиненим“ все зростаючу участь у правлінні їх власних країв і коли їх так підготовиться до остаточної самоуправи.

Коріння можливого антагонізму між „білими“ й „коліровими“ є куди меньше расової, як економічної природи. Це свідомість економічного використовування їх країн чужими та перепони, що їх ставлять білі нації великим расам, як Японці та Китайці. Ці народи пізнають, що це їх краска причиною їх економічного підчинення й це загальне позбавлення прав стягає їх в одно саме під знаком краски. Колиб не було цего економічного обезправнення, колиб вони не мали почування, що їх краска й раса є пятном їх меньшевартности, то їх расова свідомість може не булаб зівсім ворожа білим.

Ріжности раси з їх змінними признаками й із їх власною історією, що в значній части розвинулися з ріжних кліматичних умовин, мають велику вартість для світа. Воно й небажане й неможливе винищити ці ріжниці й привести всі народи під одно знамя.

Загалом це важке питання можна розвязати тільки тоді, коли признаємо, що „всі люде родилися рівними“ й таксамо ніяка нація не має права відбирати другій рівноуправнення раз на все.

Коли всі це зрозуміють, тоді напевно не буде й небезпеки війни ні в Азії, ні ніде в світі.

Пилип Сн.

Громадянине! Впишися і стань членом „Просвіти“!

Після смерти о. Івана Дженокія.

Наша суспільність є дуже легковірна. Вірить усяким дурненьким нераз поголоскам, не провіривши справи докладно, не розібравши її критично. Крім того ми цілком не розбираємося на так зв. висшій політиці. Ми беремо всьо просто, звичайно, оцінюємо високі й замотані часто питання зовсім по господарськи. І ще є одна у нас хиба. Ми не вміємо шанувати чести других осіб, ми часто кривдимо найневиннійших людий.

Приміром сього особа недавно помершого апостольського візитатора *о. Івана Дженокія.*

Супроти нього прогрішилися наші люди і згаданою в горі легковірністю і непошанованнєм чести та доброго імени невинного чоловіка. Крім того виявили при сім також свої господарські політичні спосібности. Очевидно, не всі ми скривдили Покійника. В першій мірі провинився тут перемиський „Український Голос“, а відтак львівське „Діло“ поміщеннєм статті п. П. Карманського під заг. „Візитатор України. Хто був о. І. Дженокій ?

Супроти голосів обох названих часописів подаємо низше зградку про о. Дженокія берлінського. „*Українського Прапору*“, органу кругів, котрі найкрасше можуть знати, хто був справді о. І. Дженокій?

В „Українськім Прапорі“ (ч. 2. з 15 січня с. р.) читаємо:

„В тихій невеличкій келії скромної домівки місіонарів св. Серця у Римі покінчив дня 6. січня с. р. з питомим собі погідним спокоєм і ясністю ума шістьдесятьлітне життє о. Іван Дженокі.

Помер Покійний як звичайний монах без висших церковних відзначень і достоїнств; похоронний віз третьої, найдешевшої катеґорії, перевіз його домовину до гробниці місіонарів його чину.

Церква супроти суспільного питання.

Про суспільне питання писалося у нас вже чимало по ріжних наших християнських часописах. Неодна вийшла вже також про се книжка чи брошура. Пригадаємо хочби славне пастирське послання нашого Митрополита про суспільне питання (вийшло перед війною). Се питання таке важне, що ніколи не забогато про нього говорити. Головна передовсім для нас річ знати, як на се питання дивиться католицька Церква. Бо як дивиться Церква, так і ми мусимо дивитися.

Ми вже згадували в попереднім числі, що недавно тому оголосили австрійські епископи настирський лист про суспільне питання. Сей лист є дуже важний. В нім виказують епископи погляд католицької Церкви на лібералізм, соціялізм та большевизм і вкінці подають вказівки й науки про те, як зарадити теперішньому поганому суспільному положенню цілого людства.

З огляду на велику вагу сього послання передаємо його зміст також у нашому часописі.

* * *

Нові часи, часи численних винаходів на всіх областях техніки, часи сильного зросту промислу й торговлі, заповідали великий поступ народнього господарства, заповідали нову весну народів. Та сі сподівання не сповнилися. Лихо яке було, таке й є, ба ще навіть збільшилося. Папа П й XI. малює в своїй мировій енцикліці сумну картину сього лиха. Згадавши про зовнішні, міжнародні ворожнечі та про пресумні наслідки світової війни, пише він: „До сього прилучаються внутрішні ворожнечі, що загрожують істнованню держав і цілих суспільностий; на першім місци слід оставити клясову боротьбу, що винищує народи та наносить велику шкоду праці, рукодільству й тороговлі, приватному й публичному добробутови. Се нещастя збільшається ще через зростаюче пожадання зовнішних дібр з одного боку, а вперте вбстоювання посідання з другого боку, а з обох боків спільне лакімство й жажда панования. Наслідком сього повстають по части добровільні, по части вимушені штрайки, народні бунти й державні репресії, що виходять на велику загальну шкоду...“

„Лихо втиснулося навіть до родинного життя і викликало здичіння обичаїв. Людий ріжного віку й ріжних становищ опанував якийсь несупокій й невдоволення. Слідна загально нехіть до послуху й до праці. Замість довіря й певности бачимо журбу й страх, замість духа підприємчивости й праці — бездільність й неробство, замість спокійного ладу — замішання і безрадність. Торговля між народами устала, наука й мистецтво дрімає. Людська суспільність вертає до варварського здичіння. Якаж причина сього стану? Папа вказує на слова Ісуса Христа: „Всьо се зло з нутра ви-

Але жалібна громада, що супроводжала в останнє його домовину, являлась зовнішним знаком сих великих трудів і всесторонної рухливої діяльности, якими було богате життє Покійного. Були там представники папи і найвисшої церковної єрархії, представники італійського правительства в особах міністрів внутрішних справ і освіти, сенатори, парляментарні посли, журналісти, дипльоматичні представники чужих держав, відпоручники міста Риму й італійського громадянства, шляхта і робітники, банкирі й бідаки, університеські професори і школярі. Одні прощали його як людину, що належала до вельми визначних церковних діячів, якого імя вичислювано від довшого часу при кождій новій номінації кардиналів, або як виконавця ріжних дипльоматичних доручень; другі як місіонаря, що сповнював свого часу своє місійне завданє серед дуже примітивних чорних тубольців Нової Ґвінеї, або як визначного і керм'ючого члена італійського товариства для поборювання невільництва; треті віддавали йому останню честь як ученому теольогови з широким поглядом і з відвагою боронити своє пореконанєн; инші як італійському патріотови і приклонникови порозуміння між Ватиканом та Квіриналом, або як людині яка нікому не відмовила своєї поради чи помочі, були й такі, що прощали Покійного як члена сеї постійної меншости, що готова боронити, справедливо справу і заступати свою думку коштом своїх особистих користей чи почестей.

О. Дженокі перебув панованнє трьох папів, а покінчив життя в часі понтифікату четвертого, За Льва XIII. і Бенедиктва XV. почувався він краще, за Пія X, який вислав його як апостольського делеґата до Перу для розслідження тамошніх соціяльних відносин гірше; як було за час теперішнього понтифікату, треба полишити історії й будучому відкриттю ватиканського архіву для сучасних документів.

Покійний був відомим нашому громадянству. Осінню 1919 р. був він назначений апостольським делеґатом до українського народу заходами тогочасної української місії при Ватикані. Його завданнє відносилось в першу чергу до придніпрянської України. На місце свого призначення о. Дженокі виїхати не міг ізза перепон, які ставило йому тодішнє польське правительство. Щойно опісля і зі значним опізненням приїхав до Варшави, де стрінув Уряд УНР. з от. Петлюрою й застав приязні зносини між Польщею і урядом УНР.

При кінці 1922 р. назначила його апостольська столиця а остольським візитатором (розуміється у відсутности митрополита Шептицького) для Західної України. По всякій правдоподібности одержав він з Риму інструкції розглянути становище греко-католицької церкви, стан нашого духовенства й можливости примирення Українців з Польщею. Се був саме час, коли представники Польщі за кордоном всякими способами переконували, що співжиття Українців з Поляками в Польщі дасться якнайкраще поладнати. О. Дженокі, приїхавши до Львова, застав якраз народини автономічної орієнтації в українських кругах, а в церковних справах побачив серед кругів нашого духовенства ті ріжниці поглядів, які в слідуючих роках розрослись до прилюдної боротьби поміж нашим духовенством і втягнути в неї наше громадянство.

Сих пару фактів треба було пригадати для будучої справедливої оцінки становища о. Дженокія до української справи взагалі і його ролі у вирішуванню Ватиканом справ греко-католицької церкви з окрема. Те, що бачив Покійний в 1919 р. у Варшаві й дещо з сього, що довідався в роках 1922—1923 у Львові, не могло скріпити опозиції проти заходів Польщі й її приятелів у Ватикані.

Дехто з нашого громадянства, знаючи в о. Дженокім одинокого представника Ватикану, що мав обовязок познайомитись з українсько-польськими відносинами і приписуючи йому ріша-

---

ходить“. (Марк. 7, 23). З пожадання уживання, з лакімства, з гордости чоловіка. Головною однак причиною сього всього є по словам папи, те, що „люди покинули Бога й Спаса Ісуса Христа“. Длятого попали вони зі стану давійшого щастя у сей вир лиха і длятого не можуть вони себе уздоровити.

На сім основує папа своє напімнення до „католицької акції“, значить до поширювання Царства Божого й до привернення миру Христового у тім Царстві. Католицька Церква може й мусить — говорить папа — працювати над привернення миру між народами.

Ідучи за сим напімненням папи підносять отсе австрійські епископи голос у суспільній справі, а передовсім бажають вказати на головне завдання теперішної хвилі, на віднову сучасної суспільности в Христі. Епископи перестерігають перед надмірним пожаданням богацтва й власти, перед господарським лібералізмом і капіталізмом, яких погубність наші часи найдоскульнійше відчувають. Дальше перестерігають перед соціялізмом, проти котрого виступав уже папа Лев XIII. Вкінці пригадують епископи християнську науку. котра одна може завести лад серед теперішних відносин.

Епископи відзиваються передовсім до робітництва, котрого доля лежить їм найбільше на серці, але при тім мають на оці добро також цілої суспільности.

Лібералізм і капіталізм.

Неправдиве і злобне є говорення тих, котрі кажуть, що католицька Церква радить тільки робітникам терпеливо слухати капіталістів і їм безумовно підчинятися; що вона охоронює виключно богатих і сильних.

Неправдивість сього заміту доказує вже факт, що католицька Церква через більш як півтора тисячу літ — від Климента Александрійського до Венедикта XIV. — задержала консеквентно свою канонічну заборону побирати відсотки і тим спиняла розвиток капіталізму серед католицьких народів. Ніколи не дозволяла й не похваляла Церква капіталізму. Якраз в дусі церковного законодавства осудив і заборонив папа Лев XIII. в своїй енцикліці про робітниче питання „ненаситну лихву“ в усіх її новітних видах, отже також лихву що до платні. А церковний кодекс, що вийшов в 1917. р. за папи Венедикта XV. забороняє в 1543. каноні всі лихварські умови, отже також лихварську умову в справі платні. Одним словом католицька Церква осуджує визискуючий і безбожний капіталізм.

В св. Письмі читаємо: „Мудрість побудувала собі дім і витесала сім стовпів“. (Притчі 9, 1). Се можна було віднести до давнійшого суспільного християнського ладу з його органічно розвиненими ріжними станами. За те не є мудрістю будувати або хотіти удержати в ладі суспільний будинок без основ всякого суспільного ладу; а се діється саме в наших часах. Так звану господарську сво-

юче слово в українській справі і в актуальних питаннях греко-католицької церкви, а зглядно у відносинах апостольської столиці до Польщі, робить його відвічальним за всі некорисні для нашого національного буття рішення. Чи таке становище є слушне, полишаємо в нашій безсторонности рішенню будучих історичних розслідів. (Ми вже тепер можемо зовсім рішучо заявити, знаючи справу докладно, що о. Дженокі був тут цілковито по нашім боці і робив, що міг, щоби нам помогти. Та не треба забувати, що хочби й яка впливова одиниця, не може часто переперти того, чого бажає.

Сьогодня в імя тої самої безсторонности мусимо признати, що Покійний до останньої хвилі свойого життя студіював з великою радістю усі матеріяли, які представляли слушність нашої справи, і подавав їх дальше в компетентні церковні місця, що зрозумів духа греко-католицької церкви і ролю духовенства в нашім національнім життю та не дав збаламутитись нікому в переконанню, що сила нашого душпастиря лежить головно в довірю, яке здобув він через особисто-людські і громадянські прикмети свого характеру серед повірених його духовній і душевній опіці вірних. Ідея, що тільки приклад національно-і культурнотворчої діяльности католицької церкви українського обряду може мати вплив на українські маси поза рижською греблею, не була йому чужа, але навпаки, ясна і зрозуміла.

Кривдою для Покійного булоб, колиб ми забули на сі прислуги, які він віддав без сумніву нашій справі на італійській землі до кінця 1922 р., а може й пізнійше.

Вінець з блакитно-жовтими красками, зложений на домовині Покійного в імени Українців помістили найблизші товариші Покійного, місіонарі його чину, на однім з перших місць.

З церковно-релігійного життя.

Католицька організація в Італії. „Osservatore Romano" подає дуже цінні вісти та справоздання про католицьку організацію та її ділання під теперішню пору в Італії. Можна певно сказати, що ціла праця йде по лініям, які бажав сам св. Отець Пій XI. і їх звичайно підносив у своїх промовах та ріжних паломницьких гуртів.

По думці св. Отця ділання католицьких і загалом християнських організацій має старатися цілу суспільність у всіх її складових верствах переняти духом Христовим і так приготовити сильну основу до заснования Христово Царства на землі. Знаменним обявом цеї діяльности має бути апостольство свіцьких людей, так щоби в кождій парохії могли вони помагати душпастирській праці священика.

Дуже потішаючим обявом є щораз сильнійші пориви католицької молоді в цілій Італії. Велике число студентів висших шкіл лучиться спільно до великої апостольської праці у релігійному відродженню свого народа. Уряджують відповідні конгреси, курси, поради а й релігійні маніфестації.

В деяких околицях як прим. в Тревізо уладжено особливший курс для пропаґанди, щоби відповідних молодих людей вишколити і приготовити до великої справи, В инших місцевостях уладжено т. з. суспільні тижні для католицької молоді. Провід у цілій тій акції веде католицький університет Насв. Серця Христового в Медіоляні під проводом теперішнього ректора о. Джемеллі.

Цей знаменний католицький рух і організація не обмежається тільки на Італію але переходить до Німеччини, Австрії і Франції. І наша Українська Християнська Організація ніщо так горячо не бажає як розбудити подібну акцію на нашій землі і серед нашої української суспільности.

Св. Отець жертвам повени. Пошкодованим наслідком повени жертвам дав св. Отець 200.000

боду називається навіть здобутком. Позволяти собі і другим на всьо, збогачувати себе без огляду на Божі заповіди і державні закони, використовувати безоглядно свою господарську силу — се стало чимсь дозволеним. самозрозумілим. Сей господарський лібералізм довів до капіталізму в найгіршім змислі, до насильного панования посідачів. Наслідком сього є замішання в суспільнім організмі.

Св. Письмо говорить: „Якщо дому не збудує будівничий, надармо будують будівничі". (Пс. 126, 1). Новий капіталізм погордив сею поміччю. Він іще й хвалився: Моральними пословицяни не будується залізниць. Божий закон став невигідний для капіталістичної господарки. Теперішний промисл завдячує свій розвиток безмежному розвиненню всіх господарських сил, безоглядному використанню всіх можливостий праці й збогачення. При сім господарськім розвиткови не слухано голосу Церкви. Тоді Церкву усувано з публичного життя і легковажено. Безвірна суспільність проголосила над нею засуд смерти. Длятого міг капіталізм прийти до значіння, без ніяких перепон, навіть в католицьких краях. Сей капіталізм є блудом, є погубою в господарськім життю народів. Великого промислу не осуджує Церква, бо св. Письмо говорить; „Підчиняйте собі землю". (Твор. 1, 28). Розвиток від домашнього господарства до замкненого міського господарства середних віків, від замкненого міського господарства середних віків до народнього господарства наших часів, розвиток малого промислу до великої індустрії, торговлі до світової торговлі, відбувався по природним законам поступу. Годі осудити також кредит сам в собі, котрого потребує і котрим послугується до свого розвитку велика індустрія, бо й се можна переводити по справедливости. Не можна також осуджувати того, що робітники винаймають свою працю. При сучаснім великім промислі инша форма ледви чи можлива; але й при сій формі можлива вистарчаюча платня, можливо ріжними добродійними уладженнями й охоронними законами піднести приємности життя і їх забезпечити. Погубність для господарсакого життя народів вийшла з сього, що капіталізм пішав шляхом віддаленим від святих Божих законів.

Треба осудити те, що пануючою стала засада: Шукайте вперед за богацтвами сеї землі, і добудете повне щастє. Новий капіталізм стремить до сього земського щастя без огляду на Божі заповіди і домагається безмежного, вільного від всяких обовязків права власности.

Треба осудити те, що капіталізм уважає ціле народне господарство не середником до заспокоєння потреб, але середником до можливо найбільшого збогачення одиниць. Індустрія працювала щораз більше до безмежности і старалася здобувати щораз нові области збуту. Се кривдило инші стани, викликувало замішання в господарськім життю і доводило до обопільної господарської боротьби держав. Та ся конкуренція веде до воєн, а остання світова війна, котру ми всі пережили, є сього найстрашнійшим приміром. (Дальше буде.)

лір для Голяндії, 100.000 лір для Угорщини і 50.000 лір для Бельгії.

В справі охорони церковного мистецтва. Недавно оголосив кардинал Ґаспарі письмо до всіх епископів світа, в котрім говорить про охорону церковного мистецтва. Кардинал згадує про дотичне давнійше письмо св. Вітця і про утворення окремої центральної комісії для церковного мистецтва. Ся комісія видала брошуру, до котрої вказівок поручає кард. Ґаспарі примінитися епископам. Зміст брошури такий: В Римі основано центральну комісію для церковного мистецтва. Комісія складається зі знаних літурґістів і критиків мистецтва, зі знавців старини, з різьбарів і малярів. В кождій дієцезії слід оснувати місцеву комісію для церковного мистецтва, котра повинна стояти в тісних зносинах з центральною комісією в Римі. Завдання місцевих комісій такі: вони повинні уложити спис церковних мистецьких будинків і предметів, провірювати пляни нових церков, як також їх внутрішної окраси і пособляти виробленню мистецького смаку в католицькім народі через книжки, виклади й курси. Для збереження й удержання церковних мистецьких творів дає брошура такі вказівки: На будуче не сміє ніодна церква вводити якихсь новостий чи змін без згоди місцевої (дієцезальної) комісії. Всі роботи в церкві або коло церкви мусить потвердити і переводити якийсь фаховець. Мальовила на церковних стінах треба що чотири роки чистити, а инші образи й ризи слід чистити що два роки. Так звані „вота“ треба на будуче переховувати в склянних скриночках і держати на місци визначенім місцевою комісією. Щоби перешкодити опоганюванню церков ріжними менше вартними і невідповідними предметами, не вільно без згоди місцевої комісії уміщувати чогонебудь на вівтарях. Місцеві комісії мають уважати головно на те, щоби ціла обстанова церкви відповідала стилеви Божого дому. Коли яка бідна церква не має фондів на те, щоби справити собі щось дорожшого і красшого, нехай радше вдоволиться меншою скількістю предметів обстанови. Всяку погань („богомази“, партацтво), треба на будуче з церков раз на все усунути. Ті самі приписи відносяться також до церков монастирських і семинарицьких. В духовних семинарах повинні бути виклади про церковну штуку.

Церковні привилеї Італійців. Один французький письменник займається церковними привилеями Італійців і пише так: Дехто запитує: Чому папою від століть є завсігди Італієць? На се відповідь: Головою католицької Церкви є епископ Риму. А що епископом Риму є Італієць, се таке саме природне, як те, що епископом Парижа є Француз, що епископом німецького міста є Німець. На друге питання, яке нераз можна почути, а саме: Чому колеґія кардиналів складається переважно з Італійців, відповідає автор так: Кардинали се дорадники папи, отже як такі повинні мешкати в Римі, повинні знати місцеві відносини і місцеву мову. Та й инші народности є сильно заступлені в колеґії кардиналів. Тепер саме число неіталійських кардиналів є більше, як було раньше, пр. в 1906 р. було неіталійських кардиналів 24, а в р. 1925. вже 34 (число італійських лишилося те саме — 35). Велике число італійських епископів (268) оправдує знов згаданий письменник тим, що більше як половина сих епископств була основана перед 6. століттям, а дальших 82 перед 15. століттям. А зносити такі старі епископства не годиться. В кождім випадку св. Отець число італійських епископів поменшує тим способом, що стягає кілька епископств в одно. Так вже сьогодня бувають випадки, що один епископ завідує нераз пятьма дієцезіями. Так само стягають тепер духовні семинарії; тим способом буває одна дієцезія нераз на 8 до 25 дієцезій.

Чисельність італійських дієцезій. В Італії дієцезії бувають нераз дуже малочисельні. І так є там 15 дієцезій з числом населення около півміліона, около 100 дієцезій з населенням від сто тисяч до 400 тисяч, дальше 73 дієцезій з числом заледви 50.000 до 100.000, 62 з менше як 50.000, а досить богато з числом навіть менше як 30.000. Для порівнання з нашими дієцезіями додамо ще, що в Шотляндії нема більше душ по дієцезіях, як від 12.000 до 13.000, в Сполучених Державах (101 дієцезій) є пересічно по 183.000 душ в дієцезії, в Канаді (35 дієцезій) по 96.000, в Австралії (20 дієцезій) по 58.000, в Колюмбії по 342.000, в Чілє по 830.090, в Еспанії по 350.090, в Франції по 470 000, в Ірляндії по 115.000. В Ірляндії для 3,242.000 католиків є 28 дієцезій. А в нас? У нас на три й пів міліона католиків грецького обряду є аж три дієцезії, отже на одну дієцезію випадає около міліон двіста тисяч душ.

Реформа церковного законодавства. Ми вже згадували в останнім числі, що в Італії задумує правительство зреформувати церковне законодавство. Тепер доносять часописи, що комісія, котра сим займалася, вже покінчила свої праці і передала в грудни 1925. р. свої рішення міністрови справедливости. Після рішень комісії держава малаби удержувати прихильні взаємини з Церквою. Згадана реформа булаби неначе конкордатом між державою і Церквою. Монаші чини мають бути признані. При іменованню папою епископів буде держава поступати не так ворожо, як дотепер. Має також бути згода між Церквою і державою що до управи церковним маєтком.

Положення католицької Церкви в Данії. Данія се край протестанцький. Протягом цілих 300 літ був протестантизм державною релігією. Щойно 1849. р. проголосила нова конституція свободу віри. Від того часу починає в Данії зростати католицизм. Тепер є вже в Данії 36 католицьких парохій, виходять католицькі книжки й часописи. Коли в 1841. р. було там заледви 865 католиків, то сьогодня є їх вже 35.000 (всього населення є в Данії $3^1/_4$ міліона). — В Норвеґії було в 1920. р. 2612 католиків з 23 священиками, а в Ісляндії (100.000 мешканців) є всього 100 католиків.

Вписуйтеся в члени

Української Християнської Орґанізації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).

Адреса:

Укр. Христ. Орґанізація Львів, вул. Сикстуська 39а.

Раковський говорить...

Раковський, б. президент УСРР перед відїздом до Парижа говорив дописувачеві Аґенції Аваса про значіння переговорів французько-радянських, що саме мають початися в Парижі, як тільки приїде там радянська делеґація. Ця делеґація складатисяме з представників народніх комісарів загран. справ, фінансів і торговлі, дальше з представників

Ради праці, Державного Банку та найвищого промислового банку. У пізнішому реченці прилучиться до радянської делеґації спеціяльна комісія до переговорів із французькими промисловцями.

Раковський зазначив дальше, що без участи радянського союза Европа, а передусім Франція не могтиме звільнитися від диктатури заморських країн, головно Зєдинених Держав. Коли радянщина одержить від Франції довгоречинцевий кредит, причиниться до розвитку французького промислу та до оживлення торговельних взаємин між Францією й Радянщиною,

Переходячи до загальних справ, заявив Раковський, що нема перепон, що моглиб утруднити започатковане вже зближення між Польщею й Радянщиною.

Щодо справи територіяльного стану посідання в Европі, то наше становище — говорив Раковський — диктують договори, що ми їх підписали та засада самоозначення народів, яку признаємо. Длятого попрікнули ми акт насилля, яким було в р. 1871 відірвання від Франції Альзації й Льотаринґії. Радянщина готова заключити з кожною державою договір, такий як в останньому часі з Туреччиною. Заключення цего договору це пересвідчуюче заперечення вісток про мнимий радянсько-італійський договір, звернений проти Туреччини, або про союз проти Італії, Англії, або інших держав.

Раковський закінчив заявою, що Радянщина може взяти участь у конференції розоруження тільки в характері рівноправного члена. Факт, що Радянські Держави візмуть участь у цій конференції може тільки влекшити навязання взаємин між Радянщиною й Америкою.

Ось тільки то гарних слів наговорив Раковський і Франції й на адресу інших держав. Та мабуть европейські держави знають уже ціну цим обіцянкам і не дадуться зловити на гарні словечка. Знають ціну радянських обіцянок і народи — знають, що значить самоозначення в російських радянців — показали це на Грузії, ну тай на нас і на Білорусах, коли не питали нашого народу. Не питали, де народ хоче належати тільки силою прилучували до себе, або віідавали другим. Але треба гроша, то що шкодить наговорити хочби й копу гарних слів. Це ніщо не коштує, а помогти може.

Відновлюйте членські вкладки до Товариства „Просвіта“!

Окупанти кидають кольонську полосу.

Докладно сім літ, один місяць і шість днів трівала обсада Кольонії. Був це для Німців час терпінь, шкід і морального пригноблення. Тепер антанта додержала слова й покинула першу полосу.

Спущення англійського державного прапору перемінилося в свято, в якому участь німецького населення робила більше враження як виступ із англійського боку. Загалом 30 січня виїхало з Кольонії біля пятьсот мужа останніх англійських військ. Великанський здвиг народа тиснувся на самій площі тай на прилежних вулицях. Німецька поліція могла тільки з трудом вдержати лад. Пять хвиль перед третьою годиною рушив англійський курінь із музикою й уставився проти чола готелю „Ексцельзіор“ у чотири лаві. Біля старшин станув англійський ґенеральний конзуль у Кольонії та дотеперішний британський окружний делеґат отаман Бірш. Багато кінових операторів робило знимки. Точно о третій годині спрезентувала мужва кріси й отаман Торп дав приказ зняти прапор, що поволи спускався. Музика заграла гимн „God save the King“.

Напруження цеї хвилини, що символізавала звільнення Кольонії й цілої кольонської полоси, було таке велике, що десятитисячний здвиг вибух нестримними окликами радости.

Англійське військо подалося до недалекого залізничого двірця, щоб відїхати в напрямі Вісбадена. Товпа не знала стриму радощам. На готелі появився біло-червоний кольонський прапор. Також і вулиці міста прикрашували прапорами.

У Бон в цій самій годині зняли французький прапор, а в 11 год. перед пол. відійшла бельгійська залога з Гамбурґу а пізніще з Мерсу.

Престольна промова англійського короля.

Дня 2. ц. м. відбулося святочне отворення нової сесії парляменту. Король Юрій відчитав престольну промову, в якій сказав між іншим:

Мої взаємини з іншими державами дальше приязні. В часі останньої перерви в працях парляменту перебував мій царгородський амбасадор в Анґорі для управильнення справи границь Туреччини та Іраку. Моє правительство приступає з повною щирістю до виміни поглядів із турецьким правительством для скріплення сердешніх взаємин між Туреччиною й Великою Британією. Договір заключений між мною й королем Іраку, опертий на ухвалах Ради Союза Народів, підписали вже представники обох сторін і парлямент Іраку ратифікував уже його. Цей договір вскорі предложать палаті.

Один із моїх міністрів удасться вкоротці до Женеви, щоби взяти участь у комісії, яка має підготовити конференцію розоруження.

Саме перед отворенням теперішньої сесії правительство гостило в Лондоні італійського міністра фінансів, що заключив порозуміння з моїм правительством у справі консолідації італійського довгу на справедливих умовинах. Із радістю довідався я, що це трудне питання розвязано в мирний спосіб.

Правительства Франції, Бельгії, Англії та Німеччини запрошені до участи в лондонській конференції, що має розважити можливість міжнароднього порозуміння в справі уодностійнення годин праці.

Як бачимо з горі наведеної промови, порушив у ній король переважно справи зовнішні, та загальносвітові, а саме справи границь Туреччини та Іраку, справу розоруження та справу міжнароднього порозуміння в справі уодностійнення годин праці. Ні словечка не згадав король про внутрішні англійські справи.

Щодо порозуміння з Туреччиною, то Англія жадає від Туреччини признання рішень Союза Народів у справі Мосуля. Туреччина не хоче на це згодитися. Англійський амбасадор вернув до Лондону за новими інформаціями.

У дискусії над престольною промовою заявив

Болдуїн, що пять урядів жадає відложення нарад приготовної комісії до конференції розброєння. Велика Британія мусітиме прихилитися до бажань більшости. Треба сподіватися, що СРСР матиме час надуматися й узяти участь у нарадах конференції, бо без співділання східніх держав годі уявити собі розоруження Европи. Вашінґтонського рішення Англія не затвердить, поки не пересвідчиться, що й инші держави займуть це становище.

Відложення конференції розоруження.

На 15 ц. м. мала бути скликана розоружна конференція. Та на домагання французьких ґенералів, французьке правительство зажадало відложення цеї конференції. Як видно, бажання Франції заважило, бо конференцію справді відложено. Із заяви Балдуїна в англійському парляменті виходить, що відложення цеї конференції крім Франції жадало ще 4 інші держави. А саме заявив Балдуїн у парляменті, що супроти висказаного пятьма державами бажання відложення цеї конференції, Англія змушена прихилитися до цего бажання.

Грецькі клопоти.

Викрито комуністичний заговір у Греції.

Атенська поліція заявляє, що попала на слід комуністичного заговору проти правительства ґен. Панґаляса, диктатора Греції. У часі ревізії найшли багато компромітуючих матеріялів.

Англія жадає від Греції сплати довгів.

Із Атен доносять, що англійський посол вручив грецькому міністрові заграничних справ письмо, в якому англійське правительство жадає, щоби Греція вирівнала довги, що їх затягнула в часі війни. Ці довги виносять біля 150 міліонів драхм.

Греція підпише балканський ґарантійний договір.

Ґенерал Панґальос заявив дневникарям, що в заграничній політиці Греції ніщо не зміниться. Ми пройняті „духом Льокарна“ — сказав ґенерал — і сподіваємося, що будемо в можности небаром підписати балканський ґарантійний договір, що буде додатком до договорів в Льокарні.

Зустріч Стреземана з Бріяном.

Зустріч Стреземана з Бріяном, коли не зайде яка перешкода, буде в останньому тижні м. лютого. Мабуть оба міністри зустрінуться на Рівері.

Засуд у процесі проти членів „Чорної Райхсвери“.

Після дводневної розправи закінчився в Берліні процес проти 11 обжалуваних членів „Чорної Райхсвери“, що були обжалувані в каптуровому вбийстві Паніра. Убийства довершили вони тому, бо підозрівали, що Панір зрадив „Чорну Райхсверу“ перед комуністами та антантою. Суд засудив чотирьох обжалуваних на кару смерти, між ними й поручника Бенда, що підущував до цего вбийства.

Як уложаться церковні відносини у Чехословаччині.

Розмови, ведені праським архиепископом із чехословацьким міністром Бенешом, після його повороту з Риму, були жерелом вісток про приготування заключення конкордату з Ватиканом. „Prager Presse“ довідується з міродатного джерела, що конкордат не приготовляється, а справа взаємин держави й церкви буде поладнана в дусі взаїмної льояльности.

Мусоліні їде до італійських кольоній.

Мусоліні відїздить у перших днях березня до північної Африки й відвідає італійські кольонії. Цій подорожі приписують велике політичне значіння.

З Товариства „Просвіта“ у Львові.

Членська вкладка до Т-ва „Просвіта“ на 1926 рік виносить 2 (два) злоті річно. За членську грамоту платиться додатково ще 50 грошів. Хто хоче передплачувати в біжучім році видання Т-ва згідно з ухвалою останнього Загального Збору Матірного Т-ва з дня 25. грудня 1925 р., платить 2 (два) амер. доляри, або рівновартну їм суму в злотих в днях плачення.

Всі члени при закупні книжок видання Т-ва „Просвіта“ в нашій канцелярії Т-ва одержують 25 проц. опусту від ціни купна.

Високі культурні завдання зможе Т-во „Просвіта“ виконати тільки при допомозі всього громадянства З цього випливає загально-народній обовязок, що кождий Українець і кожда Українка мусить вписати себе безумовно в члени Т-ва „Просвіта“ у Львові.

Справу членства до Т-ва „Просвіта“ пригадувати собі всюди і завсігди та приєднувати всіх знайомих і товаришів (ок) звання і праці.

При цій нагоді не можемо поминути дуже болючої справи і не пригадати всім членам з попередніх літ, а головно з 1924 і 1925, які залягають з вкладкою, що на підставі §§ 16 і 17 статута Товариства всі члени, які не вплатили вкладки на 1925 р. а передтим і за 1924 р. перестають з днем 1. січня 1926 р. бути членами Товариства „Просвіта“ у Львові. Одначе Головний Виділ продовжує цей реченець до дня 28. лютого 1926 р. для тих членів, котрі в найкоротшому часі виконають свій обовязок і вплатять залеглі вкладки до Т-ва на протязі до 28. лютого 1926 р. Коли це не станеться нове приняття в члени Т-ва може наступити тільки на підставі рішення Головного Виділу Т-ва і по зложенню членської вкладки.

Щоби нашому загалови облегчити справу вплати вкладки, додаємо наші чеки до часопису і просимо ними покористуватися і не полишати Т-ва „Просвіта“ без матеріяльних основ так потрібних до істнування Т-ва і до ведення дальшої діяльности.

У Львові, дня 16. січня 1926 р.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові:

М. Галущинський вр., голова. *В. Мудрий вр.*, секретар.

НОВИНКИ.

Преосвящ. еп. Григорій Хомишин був особисто в Ексц. Митрополита Андрея Шептицького й зложив йому бажання з нагоди 25-літного ювілею його митрополичої діяльности.

Справа пашпортів, що так дається в знаки горожанам ріжних держав, передусім у Польщі, зацікавила вже Союз Народів. Секретаріят Союза Народів заповів на 12. травня ц. р. конференцію в справі пашпортів. До участи запросили не тільки

Членів Союза Народів, але й Зєдинені Держави, СРСР, Туреччину та Махіку, хоч вони ще не належать до Союза. Всі держави годяться на це, що треба усунути пашпортові труднощі. Панує загальне пересвідчення, що пашпорти знесуть зовсім, а натомість заведуть один одностайний міжнародний пашпорт для горожан усіх держав, як запроєктувала міжнародня конференція, що радила недавно в Парижі.

Залізнича катастрофа на шляху Львів-Варшава. Дня 1. ц. м. на території стації Любича коло Рави Руської вискочив товаровий поїзд із шин, наслідком відірвання гамульця в одному із ваґонів і тягнув за собою перевернені ваґони ще довгий час. Страти значні. Знищилися не тільки ваґони, але й усе що було в них. Жертв у людях на щастя не було.

Новий лік проти шкарлятини. Американський лікар д-р Джорж Дік і його жінка Ґледіц теж лікарка, обоє з Чікаґа, відкрили недавно бациля шкарлятини. Цей бациль осідає на мігдаликах у горлі недужого осібняка й викликує запалення мігдаликів. Йдучи за цею теорією виготовив інший американський лікар д-р Дочі лік проти шкарлятини.

Хідники з трачиння. Французькі часописи подають, що в Лондоні почали вживати до хідників плит із мішанини цементу та деревного трачиння, насиченого для трівкости мінеральним розтвором. Хідники з цих плит дуже трівкі, ходиться по них тихіще, ніж по бетонових або камінних плитах, а при тім вони не розгріваються так літом, ані охолоджуються зимою, як плити з інших матеріялів.

Львів, 4. лютого 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7·30. —7.33, канад дол. 7·10 — 7·15, чеські кор. 0·23 — 0·23·25, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·29·00 — 0·29·33, фр. швайц. 1·45 — 1·48, анґ. фунт. 34·00 — 34·50.

одинокий багато ілюстрований журнал для всіх, виходить двічі в місяць. Квартальна передплата виносить 7 зол. — Адреса: „Світ“, Львів, вул. Руська 3.

Членська вкладка до Товариства „Просвіта“ на цілий рік всего на всего 2 золоті.

ОГОЛОШЕННЯ.

„Записки Чина св. Василія Великого“

орґан присвячений історії і культурно-релігійним питанням, виходить від 1924 р. під редакцією оо. Василіян і при близшій співучасти українських наукових сил.

Досі появилися: Том I. вип. 1. в обємі 10 арк. друку великої 8⁰ коштує 10 зол.;
Том I. вип. 2—3 в обємі 16 арк. 8⁰ коштує 15 зол.;

При „Записках ЧСВВ“. істнує „Бібліотека Записок Чину св. Вас. В.“, якої вийшли:

Ч. 1. **Д-р В. Щурат:** *Довкола намогильного каміня Ів. Федорова. Ціна 0·50 зол.*

Ч. 2. **М. Возняк:** *З поля української духовної вірші. Ціна 1·— зол.*

Ч. 3. **Проф. І. Огієнко:** *Український наголос початку XVII-го віку. Ціна 0·80 зол.*

Замовляти можна в домівці Редакції: **Львів, вул. Жовківська ч. 36,** і в Видавництві ЧСВВ. в Жовкві.

„МОЛОДА УКРАЇНА“

ілюстрований журнал для українських родин

виходить у Львові, раз у місяць в обємі 4 арк. друку.

Зміст журнала ріжноманітний, підібраний з усіх царин культурного життя, так що зацікавить кождого, хто бажає дечого корисного навчитися. Інтеліґент, селянин, робітник найдуть у ньому багато інтересного матеріялу до читання у вільних від праці хвилях. В першій мірі надається „Молода Україна“ для сільських читалень, стоваришень і касинових установ по наших містах і містечках.

Річна передплата виносить 12 золотих.

Для Америки й Канади 2 доляри. Для Чехословаччини 70 корон. Замовлення на „Молоду Україну“ приймає кождий почтовий уряд в краю.

Адреса:

„Молода Україна“, Львів, Зіморовича 8, I. п.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 6. Львів, 14. лютого 1926. Рік I.

Дослідники Біблії.

В передостаннім числі нашого часопису писали ми про те, що в нас появилися аґітатори ріжних американських сект. Між иншими є також такі, що називаються „Дослідниками Біблії". Сі „дослідники" розкидують між наших людий свої книжки, брошури, часописи й летючки. Ось нам попала в руки одна така летючка, ширена в околицях Красного, а надписана: „Оскарження духовенства".

Відповідати на заміти, які в тім „оскарженню" повписані, ми сьогодня не будемо.

Ми займемося сьогодня тільки самими „дослідниками Біблії". Щоби з кимсь говорити, треба його насамперед пізнати. Отже сьогодня ми хочемо тільки запізнати наших читачів з тими панами „дослідниками Біблії". Иншим разом переходитимемо їх важнійші науки та порівнаємо їх з наукою св. Письма.

„Дослідники Біблії" се секта чисто американська. Вона не тільки повстала в Америці, але в Америці має також свій властивий осідок, з котрого черпає фонди на свою пропаґанду. Осередком сеї секти є Bible Hous (Біблійний Дім) американської Watch Tower Bible- and Tractat-Society [Стражниця (Вартової башти) товариства для студій над Біблією і для біблійних розвідок] в місті Brooklyn. Теперішний президент того товариства, „брат" Рутерфоро, (той самий, що оголосив згадане „Оскарження духовенства"), оснував в часі своєї европейської інспекційної подорожі в 1920 р. центральне европейське бюро в Ціріху і підчинив тому бюрови Швайцарію, Францію, Бельгію, Голяндію, Австрію, Німеччину, Італію, а тепер також мабуть і Польщу. Управитель того европейського бюра є однак зовсім залежний від американської „Стражниці". Його іменує президент „Стражниці" і усуває. В кождій державі є знов окремі місцеві управителі, котрих вибір рішає також американський президент.

Централя в Brooklyn застерегла собі також право накладу всіх письм; се значить, що за право перекладу якоїсь книжки треба централі заплатити. Виходить отже, що „Стражниця" се справдішний осередок цілої секти. Ось приглянутися близше згаданій нами українській летючці, а можна при її кінци побачити, що й та летючка друкована в Brooklyn-і! Що се всьо значить? Се значить, що тут є чисто американський інтерес (бізнес), що американська централя хоче тягнути зиски з усіх видавництв!

А свої видавництва вона, та централя, вміє добре продавати! Цікавість темної маси до своїх книжок викликує ріжними крикливими заголовками, як ось: „Міліони тепер жиючих людий ніколи не вмруть". Инші знов книжки, а передовсім брошури та летючки розкидає задармо. Очевидно свої видатки на сю даровизну покриває централя з величезних доходів, які має за инші книжки, пр. за книжки Рісселя. Одно покриває друге.

А треба знати, що „дослідники Біблії" як Американці вміють реклямувати свої видавництва і вміють їх поширювати! Вони не дивляться на те, що переносити рекляму на поле релігії є зневагою релігії. Їм се байдуже, бо їм в голові не релігія, а інтерес.

Вкінци „дослідники Біблії" уміють справді по американськи обдурювати людий. Вони вміють добирати сильних слів, котрі роблять на темних людий враження. Вони пр. називають себе „поважними дослідниками Біблії". Виходить, що крім них ніхто більше не займається Біблією поважно, що вони перші стали Біблію поважно студіювати. Таке говорити свідчить або про манію великости або про неуцтво, або одно і друге разом.

Скажемо ще кілька слів про основника секти „дослідників Біблії".

Сим основником є Карло Ріссель (Russel), кальвініст. (Звідси його, як кальвініста, ненависть до католицької Церкви). Прихильники Рісселя називають його „найбільшим учителем релігії від часу апостола Павла". Ріссель родився в 1852 р. в Пітсбурзі в Пенсильванії, був купцем і попав в секту адвентистів, від котрих переняв віру в близький кінець світа. Тепер почав він пояснити св. Письмо, хоч не мав до того найменшого на-

уково-богословського підготовання. Інтерес показався дуже рентовний, бо в Америці при рухливости можна зі всього робити гроші. В р. 1879 оженився він з одною своєю поклонницею Ф. Аклей, але по 17 літах розвівся з нею, хоч вона була йому дуже помічною як редакторка в його праці. Коли покинена жінка домагалася від нього удержання, основник нової „релігії“ поступив зовсім не по джентельменськи, бо передав весь свій маєток основаному собою товариству, котрого він був президентом, і так хотів скривдити свою жінку. Справа пішла перед суд. Тут показалося, що Ріссель не є таким бідним, як себе представляв, бо має „тільки“ 317.000 долярів, котрі він передав товариству на те, щоби викрутитися від плачення удержання жінці. Наслідком сього суд присудив, що „найбільший учитель релігії від часів апостола Павла“ мусить своїй розведеній жінці давати удержання. Головною причиною розводу було те, що й пані Ріссель стала в собі почувати духа пророцтва, а пан Ріссель, головний пророк, не міг коло себе стерпіти пророчиці!

Такий є основник секти „дослідників Біблії“.

По сих загальних увагах про нову у нас секту займемося в слідуючих числах основнійше її наукою.

Д-р ФРІЦ ВІРЦ (Гаґа, Голяндія).

Помічення невтрального.

Думки про культурну боротьбу в Чехословаччині.

З церковними маєтками, а саме епископств, капітул, монастирів і т. д. поступає Чехословаччина так, начеби вони належали до приватної особи. Приватна особа або родина може забезпечити своє істнованнє 150 до 250 гектарами землі, але істнованнє церковних інституцій є зовсім загрожене земельною реформою. Сеж відоме вже малій дитині, що такі церковні інституції мусять удержати не тільки кілька осіб, але цілі гурти, а крім того церкви, і т. д. Пригляньмося передовсім монашим чинам.

Монаші чини, з котрих деякі (Бенедиктини) основані вже в 10 і 11 ст., а инші (Премонстратензи, Цістерзієнзи) в 12 і 13 ст., не мають загалом, коли виконують намічене собі завданнє, ніякого надміру; особливо воєнні і повоєнні часи нанесли їм сильні шкоди.

Вихованнє свого священичого нарибку, веденнє або бодай спомаганнє душпастирства на селі, удержаннє своїх церков, парохіяльних будинків, датки на загальні церковні, харитативні і гуманітарні цілі (пр. шпиталі, доми убогих, або спомаганнє бідних) спричинюють монастирям великі видатки; тепер, при незвичайнім оподаткованню державнім і громадськім, вони ледви в силі покривати конечні і обовязкові видатки.

Сповняючи свої державно-громадянські обовязки видали монастирі великі суми на воєнні позички, причім мусіли приняти на себе значні льомбардові довги. Коли тепер нова держава знесла зобовязання що до воєнних позичок давної держави, то богато тих церковних інституцій попало в великі фінансові клопоти й нужду.

Додати до того, що духовні інституції мусять давати надто тяжкі маєткові данини. В 1919 року постановив революційний конвент брати податки не від доходів, а від субстанції маєтків.

Так пр. праському архієпископови визначили надзвичайну суму 14 міліонів корон маєткового податку, чого очевидно архієпископство не в силі виконати. Припустім, що архієпископ хотівби виконати той приказ спродаючи велику часть своєї землі; та сьому з гори перешкоджено законом про земельну реформу. Архієпископ мусів отже на заплачення маєткового податку продати дорогоцінні мистецькі предмети історичної вартости.

Коли тепер земельну реформу переводять з усякою безоглядністю головно в церковних інституціях, так ті інституції в будуччині не будуть уже більше в можности сповняти свого церковного й культурного завдання.

В своїм часі занедбано тут творити церковні громади. Та основаннє таких церковних громад тепер стало неможливістю, бо меншости жиють в такій тяжкій фінансовій крізі, що не в силі добути гроший на своє істнованнє.

На доказ, що монастирі дотично числа осіб годі рівнати з родинами, наведемо кілька чисел:

Монастир в Страгові коло Праги має 85 членів і удержує 24 парохій з 87.000 католиками.

Монастир в Теплю має 105 членів, 26 парохій і 42 церкви з 70.000 католиками.

Монастир у Гогенфурті удержує ґімназію в Будвайс, монастир в Осеґ ґімназію в Колоті, монастир в Теплю ґімназію в Пільзні, монастир в Бравнав ґімназію тамже, так само монастир в Ярже коло Кашав удержує ґімназію.

Сі монастирі мають також цінні бібліотеки й мистецькі збірки, з котрих може користати також публика; сі монастирі були від найдавнійших часів і є до сьогодня великими сподвижниками господарського поступу й лісової культури і своїм приміром та поученнями спонукали селян до кращої управи землі. Один монастир в Теплю оснував 30 нових осель. Та й инші підприємства завдячують монастирям свій початок, підприємства, що й державі приносять гарні доходи і місцевому населенню дають заробіток. Так пр. німецький монастир на Шлеську оснував купелеву стацію Карлові Вари (Карльсбад). Передовсім слід тут піднести оснуваннє монастирем в Теплю славного Марієнбаду. Там, де сьогодня лежить купелева стація Марієнбад, знаходилася ще перед сто трицяти роками дика рівнина серед непроходимих пралісів. Тисячі літ відпливали безкорисно дорогоцінні цілющі жерела і творили на рівнині непроходимі мочарі. Завдяки діяльности й пильности монахів та їх ігуменів з монастиря в Теплю, повстала в 1790 р. славна купелева стація, котру вже в 1820 р. відвідували короновані голови та знатні особи европейської слави.

В 1900 р. розвинувся Марієнбад заходами монастиря в Теплю в світову купелеву стацію. Відомо, що англійський король Едвард від 1903 року аж до своєї смерти перебував що року в Марієнбаді зі своїм двором і часто відвідував монастир в Теплю і запрошував ігумена монастира о. Гельмера в гостину до Льондону.

Ще під свіжим впливом славного монастиря в Теплю, його прегарної бібліотеки і надзвичайного музею та всього того, що я бачив в Марієнбаді, пишу з глибоким жалем у серцю отсі кінцеві слова. Мені годі поняти своїм людським розумом, як може новооснована держава відважитися знищити такий комплекс!

Ми переживаємо рік 1926. Ми маємо дійти до висшої культури, а деякі політики великої

і малої антанти запевняли мене й хотіли мене переконати, що велика світова війна була тільки культурною боротьбою.

Чи се не булаби велика іронія, колиби так звані культурні борці, що сьогодня є панами й учителями в своїх новооснованих державах, зреклися просто всіх своїх ідеалів і знищили всі ті славні культурні інституції?

*

(*Від Редакції*: Чехословацьке правительство конфіскує також маєтки нашого монастиря оо. Василіян на Закарпаттю. Переведеннє конфіскати має відбутися в Мукачеві дня 15. лютого ц. р.)

Католицизм і його вороги у Франції.

Від 140 літ Франція це культурно-соціяльна досвідна країна Европи. Вонаж головно вітчиною всяких новітніх вільностей, новітнього парляментаризму й республіканізму, новітніх культурницьких боротьб, зляїцизування (зісвітщення) громадянського життя, розділу церкви від держави, зубоження церкви загарбанням церковних дібр, прогнанням черців, терпимістю всіх вір, та нетерпимістю католицької віри. Хто хоче пізнавати благословенство чи прокляття певних прінціпів свободи, хай досліджує тільки нову й найновійшу Францію.

Показується таке: здорове громадянське й державне життя можливе тільки при єрархічному розчленуванні народу, де могутні чинники сили є в службі релігійної правди й виступають як оборонні сили її. Це не можливе під знаком розділу громадянства на свобідні атоми. Коли це допустити, приходять до значіння вкінці зівсім негативні демонські сили в посідання загальної думки, плютократія (богатирі) й Жиди опановують державний апарат, а зате ідеальний світ засуджений на життя в катакомбах.

Француз Anquetil написав книжку „Satan conduit le bal" (Сатана проводить танцями). Книжка ця одержала 1925 р. в Женеві інтернаціональну літературну премію. У трьох місяцях розійшлася ця книжка в 250.000 примірниках. Це головно збір документів. На їх основі виказує автор ясно, що новітні вільности ведуть у багно, де горою підкупство й грошолюбство головно в кермуючих громадянських верствах Франції. А все під знаком надто напнятої свободолюбної думки.

Безперечно що побіч безбожної зіпсованої Франції є й християнська. Та хоча вона вкладає таку силу енергії у церкву й науку, в письменство й жертвенність і хоч у Франції багато сьогодні католицьких першорядних учених і письменників, то вони здебільша наче зівсім без впливу, або засуджені на Сизифову роботу. Їм здається, потрібно Константина, цебто сильного, наверненого авторітету, щоб вийти з катакомб та стати відновним чинником громадянського життя.

Діявола, все демонське, негативне, руйнуюче треба взяти на ланцюг, коли християнство має мати благодатній вплив на все.

Тільки правда має право на свободу!

Завданням правильних державних ладів запевнити свободу правді, а брехню держати в тюрмах.

Хтож буде Константином рятівником Франції? Пливкий, розбитий на сотні противенств парлямент та його прислужники в правительстві ледви? Скоріш якийсь будучий диктатор, як Прімо де Рівера чи Мусоліні; коли не прийде замість карикатури монархії, таки сама справжня монархія.

Та це все сни будуччини! Можливе воно аж тоді, коли й у Франції, змученій гнилим парляментаризмом, постійно зростати й розвиватисяме фашистівський рух.

Покищо положення французької католицької церкви, без огляду на ввесь героїзм та енергію, дуже важке. Не тільки тому, що офіційний режім, у якому духа церкви заступає дух льожі чи там Alliance Israelite, працює в ворожому католицизмові дусі, але також і тому, що цей режім відбирає церкві ці матеріяльні засоби, що до них має вона право, таке само право, як кожна культурна тай виховна праця. Культурної праці не можна

Д-р ІВАН КЛЮҐ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

(Дальше).

Іван Гонтар мандрував дальше. Відбував свою останню дорогу не сам. Гляди, відкіля зявилися нараз усі ці діти, що тепер тиснулися до нього! Малі хлопчики й дівчатка, що з ними він ходив цим шляхом у минулих днях. Вони уже давно виросли й великі, всі ці діти, що йшли тепер біля старця. Вони сиділи дома в селі, що він його сьогодні кинув і думали про нього з меньшою чи більшою вдякою. Багато з них лежало на цвинтарі біля церковці, інші лежали в могилах героїв на безмежних боєвищах на своїй і не своїй землі, любі його хлопці, що він виховав їх на бравих юнаків і мужів. Та ні, сьогодні були вони знов тут, хотіли відпровадити його в останнє. Гонтар чув, як малі мягенькі чи й шорсткі від праці рученятка всувалися в його руку, як чорні й ясні, бурі й сині діточі оченятка гляділи на нього... глянь, там була мала Марієчка, що все здавалася йому білою весняною квіткою й що потім чахла й пропала.. там знов було двох жвавих хлопців халупника, що їх засипало, як копали глину... там було чотирнацять хлопців і дівчат, що перед літами померли на тяжку діточу пошість... там було й цих одинацять, що впали в війні, як оборонці рідної землі... там були й діти, що він був на їх вінчанні й їх діти, що їх він опісля вчив у школі... ах, протиснувся й один, що він його колись і карав і благав, напоминав тай остерігав і який без огляду на це покінчив у карному заведенні як злочинець... він боязко прокрадався до старця й шептав до нього: „Ти сповнив свою повинність!" І почали всі високі й ніжні, низкі й глухі діточі голоси говорити й шуміти срібним шумом: „Пане вчителю, ми хочемо вам іще раз подякувати за все добро!"

Іван Гонтар спинився й простер широко рамена, начеб хотів усі ці діти пригорнути до серця або поблагословити їх.. тут зникли вони всі...

Глибоким віддихом втягав він тепер тепле, яснозолоте осіннє повітря. Він озирнувся, та села вже не було видно. Праворуч і ліворуч простягалися голі стерні, а над ними в повітрі наче стелилися дріжання і блискотіння. А над усім цим простиралася безмежня тиша, широкі, невидимі крила,

опирати на все тільки на героїзмі й добровільних жертвах. Хіба що найдуться рідкі виїмкові люде — а вони не все є тай не всюди. Католицька культура ренесансу й барока, хрестоносні походи й місії булиб не до подумання, колиб не було великих матеріяльних вартостей. Тай неправду говорить новітня держава, коли каже, що вона не підпирає ніякого ісповідання. Вона все опанована якимось ісповіданням. І своїми університетами тай школами, всіми своїми установами ширить завсіди якесь ісповідання. Коли не „Вірую“ церкви, то „вірую“ лібералізму, льожі, новопоганства. Нема ні безвіросповідних людей ні держав, бо навіть т. зв. безвіря цеж віросповідання.

Повне зубоження дуже ослабило французьку церкву. Розцвіт церкви вяжеться не тільки зі зростом ідеалізму вірних, але із відзисканням загарбаних їй світською владою матеріяльних цінностей. Католиків якоїсь країни годі змушувати до безупинного плачення подвійних податків, а саме державних на заспокоєння всіх вільнодумних інституцій і приватних податків на їх католицькі церкви тай школи.

Тому французькі католики повинні зосереднити всі свої зусилля на це, щоби відзискати загарбане. Зібрання сил для цеї мети булоб може для французьких католиків куди корисніше, як покланятися тільки одному оптимізмові. *Ш. Ц.*

Над гробом кардинала Мерсіє.

Дня 23. січня с. р. помер архієпископ з Мехельн в Бельгії, кардинал Мерсіє. Був се муж того роду, що про нього мусить з пошаною згадати кождий католик. Мерсіє належав до того типу кардиналів, котрих Італійці називають „великими кардиналами“. Він належав до типу Дросте-Вішерінґа, Діпенброка, Нюмана, Віземана і Рамполі; він належав до кардиналів, що відзначалися не тільки як мужі побожности, але також як герої духа. Ніцше сказав раз, що католицька Церква створила в єрархах, в священиках, найкрасший тип чоловіка. Ся сила духа й характеру поясняє нам вплив справдішних єрархів. Також люди як Клемансо і Льойд Джордж можуть стати мужами світової сили. Але як марно виглядає Клемансо зі своїми адвокацькими кручками, зі своїми грошевими справками і неморальними пригодами свого життя супроти аскетичної постаті Мерсіє! Як малим є Льойд Джордж, колишній анґлійський премієр, премієр пятьох частий світа, як малим є він як публіцист-кореспондент американських часописів — за одно слово платять йому по долярови! — супроти світової слави характерного дипльомата кардинала Рамполі!

Кардиналови Мерсіє слід приписати головно три заслуги: віднову схолястичної фільософії основанням новосхолястичної школи в Льивен, ведення боротьби з модернізмом і змагання що до злуки церков, передовсім анґліканської і православної з Римом.

Сим останнім питанням займався Мерсіє головно в послідних літах свого життя. Зєдинення Римом тих, що покликуються на Ісуса Христа, — каже Мерсіє — справді головна передумова дійсної санації світа. Як довго була тільки одна Церква, так довго жило людство в єдности. З роздором церков запанував індивідуалізм і шовінізм між народами. Тепер по страшній европейській війні якраз час подумати про зєдинення церков, бо це може бути згоди й вічного миру між людьми, котрі ріжняться в так важних питаннях, як питання релігійні. Отсі погляди Мерсіє дали понуку до конференцій в Мехельн, на котрих раджено над зєднанням церков. Конференції займалися головно російською церквою. Вислідом їх було основанне окремого Бенедектинського монастиря в Бельгії, що має працювати над зєднанням російської православної церкви. Душею цілої тої уніонної праці був кардинал Мерсіє. Про нього міг справедливо сказати один російський дипльомат: „Доброта кардинала Мерсіє більше зділала для зєдинення церков, як найбільш учені богословські розправи“.

Світова війна дала нагоду Мерсіє занятися також політикою і виявити свій горячий патріотизм. Він не покинув своїх вірних в часі німецької окупації; остав на місци, картав Німців

що їх пошум наче чути було. Надпливали голоси, таємничі, шепітливі минулого, що пройшло цим шляхом, що ним ішов Іван Гонтар усе поволіще, все важче.

Ніжний голосочок заговорив тепер до нього.

— Батечку, — говорив голосок — чи велике, гарне місто далеко ще?“ О, голосочку, відкіля ти приходиш? Голосочку дитини, що мандрувала раз тудою перед трицяти пятьма роками... уперше при батьковій руці в „велике, гарне місто“... відкіляж ти прийшов голосочку дитини, що її вже давно не було й тепер знов є?

Й Іван Гонтар бачить мале хлопя, мале, сердешне хлопя з довгими кучерями, що ними вітер грався разураз, як воно підбігає біля нього, як тоді, коли то радісною весною, коли то він свойого малого Олеся взяв був уперше до „великого, гарного міста“. Малий, синій плащик мало хлопя тоді на собі й довгі, біленькі панчішки... і за кожним двацятим кроком мусів батько приставати й давати йому відповідь на питання:

— Батечку, чи ми маємо ще так далеко до міста, як три царі до маленького Ісусика?

Минулося... минулося!...

Та голоси в повітрі не втихали...

Інший голос виринав із осінного повітря, інша невидима стать ішла побіч Івана Гонтаря.

— Пане вчителю, — говорив голос і стать — я хотів вам іще раз подякувати, що ви так сміливо заступилися за мною, як мене хотіли обжалувати перед судом, як підозрілого в підробленні документів“. Старець потер чоло рукою.

— Так — бурмотів він до себе — однак серце в тебе таки щеміло.

— Пане вчителю — шептали його інші голоси — ми хочемо вам іще раз подякувати, що ви так вірно стояли за нами по смерти батьків.

— І ми, пане вчителю, хочемо вам подякувати за це, що ви помагали нам, як батько окалічів, а мати передчасно померла — ми сироти по Мельникові! — Таке шептали голоси праворуч.

А з ліва доходили голоси:

— Пане вчителю, я дякую вам, що ви помогли мені сина видістати з табору полонених...

— А я дякую вам за подання в справі моєї інвалідської платні — говорив інший голос у срібному, миготливому повітрі.

Інший? Ні, сотки інших говорило й дякувало й дякувало.

(Дальше буде.)

за їхні надужиття серед бельгійського народу та піддержував земляків на дусі.

Як кардинал мав Мерсіє нагоду жити серед всяких вигод. (Кардиналом був через 20 літ). Він переживав дні, котрі могли иншого чоловіка оголомшити, як день 15. листопада 1918 р., коли бельгійський король на чолі своєї армії складав йому чолобитню як властивому моральному побідникови у війні. Та Мерсіє працює в неопаленій кімнаті, спить на простім сіннику, ба навіть як недужий в клініці лежить на твердій соломяній постелі. При операції на рака відкидає наркозу, „щоби могти з Христом терпіти“, відкидає опісля встрикування морфіною. „Насамперед душа, відтак тіло“, — ось клич Мерсіє, того великого епископа, великого патріота і мужа!

З церковно-релігійного життя.

Ювилей коронації св. Вітця. Сими днями обходить цілий католицький світ річний ювилей коронації св. Вітця. Сей ювилей, що мається обходити кождого року, повинен пригадувати католикам вагу й високе післанництво папства, повинен їм пригадувати на те, що папство є релігійно зорганізованим хребтом християнства, що хто стоїть у злуці з папством, сей стоїть у злуці з християнством, що з відірванням від папства починається занепад людскости, занепад культури, що тільки в злуці з папством можна знайти забезпеченнє людської гідности й людської свободи.

Рим (Ватикан). Урядова Ватиканська газета (Оссерваторе Романо) з 1. січня 1926 р. подає звіт центрального Комітету для святого Року про число паломників. Звіт іще не зовсім повний. Як дотепер обчислено, прибуло до Риму громадних паломництв на Святий Рік 983 з 356.810 учасниками. Число поодиноких паломників (не громадних) є що найменше подвійне так, що всіх паломників можна числити більше як міліон. Зорганізованих паломників прибуло до Риму з Італії 212 090, а Німеччини 39.875, з Еспанії 12.892, з Франції 11.593, з Англії враз з Ірляндією 6.287, з Югославії 5.464, з Швайцарії 5.325, з Бельгії 5.285, з Угорщини 4,782, з Чехословлччини 3.854, з Польщі (тут зачислене і наше українське паломництво) 3.207, з Австрії 2.738, з Портуґалії 2.370, з Америки 5.286 і т. д.

Ґенеральний секретар фашистівської партії Фаріначчі, найбільший фанатик між своїми партійними товаришами, розпочав боротьбу з кардиналом-державним секретарем Ґаспарім. Кардинал Ґаспарі стягнув на себе гнів фашистів тим, що виступив проти переслідовань фашистами католицьких організацій, а передовсім проти подвійної гри фашистів, котрі з одного боку удають прихильність до Церкви, а з другого боку тероризують всяке католицьке життя. Фаріначчі підносить проти Ґаспарого ріжні неправдиві заміти, між иншим, що між кардиналом а папою є велика ріжниця думок. Що сей заміт неправдивий, доказує останнє письмо папи до Ґаспарого, в котрім св. Отець хвалить свого кардинала-секретаря і висказує йому горячу подяку за його дотеперішну діяльність.

Югославія. Мало кому відомо, що провідник Хорватів і теперішний міністер просвіти Стефан Радіч є жонатий з Чешкою, ряною атеісткою. Сим поясняється дещо більш як особливе поведеннє Радіча. Вправді всі віча і збори зачинає він завсігди християнським поздоровленєм, але на них аґітує проти папи і проти католицьких епископів. Сіллю в оці є йому провідник словінської народної партії о. Д-р Коросеч. Загалом Радіч виступає проти католицизму, а пропаґує національну релігію. В ласках у нього є старокатолицизм. Вплив Радіча в Югославії упадає однак з кождим днем. Народ від нього починає вже відвертатися.

Румунія. Історія зреченняся престолу з боку королевича Карла (по найновійшим вісткам Карло відкликав своє зреченнє) звернула знов увагу світа на своєрідні релігійні відносини на румунськім королівськім дворі. Король Фердинанд є сам католиком. Його мати, знана як поетка під іменем „Кармен Сильва“, королева Єлисавета, була протестанткою. Жінка короля Марі є Анґліканкою, а син Фердинанда й Марі — Карло — православний! Отже в одній родині аж три релігії! Король Фердинанд був вихований в строго католицькім дусі. Він довго опирався хрещенню свого сина Карла в православній релігії. Та за мало мав енергії і вкінци уступив. Коли Карло підріс, оженився проти волі родичів з дівчиною низького роду і вже тоді (1919) зрікся престолу. Завдяки намовам своєї матері взяв зречення назад, розвівся з жінкою і оженився з грецькою княжною Оленою. Тепер мав Карло розвестися з Оленою і повернути до першої жінки. З сеї причини, як також тому, що він не міг дивитися супокійно на страшну корупцію, яка запанувала в Румунії, зрікся був Карло престолу.

Анґлія. Католицька Церква робить в Анґлії дальші поступи. В минулім році основано нове епископство (Лянкастер). Тим чином має тепер Анґлія 4 архіепископств. В р. 1926 висвячено 131 священиків, 84 світських, а 47 монаших. Усіх священиків (світських) є в Анґлії 2 644, а священиків-монахів 1.432, разом отже 4096. Минулого року було 4031. Католицьких середних шкіл є в Анґлії 477, учеників в них 54.588. Народних шкіл 1257, а учеників 359.078. Католицьке населеннє виносить 2,042.630 душ. Приріст 1925 р. — 11.775 душ. Число хрещень виносило в 1925 р. 67.565. Всіх католиків в анґлійській державі начисляють 15,256.399, з того в Европі 6,121.046, в Азії 2,669.954, в Африці 977.291, в Америці 4,054.751 і в Австралії 1,423.357. В Канаді крім 3,383.603 католиків лат. обр. є також 250.000 наших Українців гр. кат. обр. В Індіях має ще Анґлія около 415.000 католицьких Сиромаляґарців. А що в Зєдинених Державах живе 27,863.600 католиків, то в обох державах, що говорять по анґлійськи, в Анґлії і Зєдинених Державах, є разом 43,119.999 католиків. До такого числа не доходить там ні одна протестанська секта.

Палестина. Різдвяні свята, як латинські, так і грецькі, випали сього року в Єрусалимі дуже величаво. В латинській процесії до Вефлеєму брало участь богато духовенства й вірних, між ними около 400 італійських моряків. — Над границями Палестини небезпека з приводу війни Французів з Друзами. В початках січня нападали Друзи помимо переговорів, які тоді йшли з Французами, на християнські села положені над границею Палестини і мордували та рабували християнських мешканців. Християни з Сирії втікають громадно до Палестини. В самій Палестині однак спокій і туди без ніяких перепон можуть відбуватися паломництва. — Перед кількома тижнями мали єрусалимські Жиди велике свято. Їм дарував був анґлійський король полковий прапор, під стягом котрого билися на сході жидівські леґіонери. Сей прапор занесено серед великих парад до єрусалимської синаґоги там приміщено на почетнім місци. Щойно

опісля запримітили Жиди (сіоністи), що на прапорі, приміщенім в їх синагозі, знаходиться хрест... Та годі щонебудь сьому зарадити, бо прапор се дарунок короля. А Араби мають з чого сміятися. Жиди задумують перенести згодом прапор до свого університету на Оливній горі. — В Єрусалимі мешкає тепер 15 конзулів ріжних заграничних держав (між иншими також польський конзуль).

Еспанія й Портуґалія. З нагоди десятого міжнародного конгресу католицьких есперантистів, який відбувся минувшого року в Парижі, подають часописи такі вісти про розвиток католицької преси в Еспанії: В р. 1904 відбувся в Еспанії в місті Севіля перший конґрес католицької еспанської преси. Другий конґрес був в 1908 р. в Сараґосі, а третий в 1924 в Толєдо. Сі конгреси займалися орґанізацією католицької преси. Розуміється, що також перед 1904 р. були в Еспанії католицькі часописи, але еспанські католики в наслідок ріжниць в політичних поглядах були розєднані, їх часописи взаїмно поборювали себе, і через те католицька преса була без впливу та мала більш політичний, як католицький характер. Тепер відносини хоч не зовсім, та все таки дещо покращали. Католицьких дневників є сьогодня в Еспанії около 50. Тому що Еспанія поділена на 53 дієцезії, отже на кожду дієцезію припадає пересічно один дневник. Тижневиків є значно більше, бо около 200 До сього ще слід додати, що майже кожда більша парохія видає що тижня свої парохіяльні звіти. Між науковими журналами заслугує на згадку „Іберіка“, видавана Єзуїтами. Богато є в Еспанії також місячників, переважно аскетичного змісту. Є се органи побожних товариств. Еспанські католики видають також журнали літературні, фільософічні, науково-церковні. Всі майже наведені журнали редаґовані священиками. Крім виразно католицьких часописів і журналів виходить іще в Еспанії богато таких органів, що хоч не називають себе католицькими, але пишуть у католицькім дусі. Поза сим є ще часописи соціялістичні, републиканські і ліберальні. Між численними католицькими товариствами є й такі, що мають на ціли поширювати між народом католицьку пресу, дописувати до католицьких часописів і збирати датки на фонд католицької преси. Слід іще згадати, що в цілій Еспанії день 29. червня є днем католицької преси. Тоді відбувають у церквах зібрання, на котрих уряджують складки на пресу. Наслідком сього всі еспанські католицькі часописи є добре грошево забезпечені.

Німецькі часописи доносять, що в Еспанії розвинули тепер німецькі протестанти сильну пропаґанду. Видають численні протестантські часописи і брошури. Нарід держиться супроти сеї пропаґанди доволі відпорно.

Стан Церкви в Портуґалії дуже сумний. Переслідованнє католиків почалося тут іще в половині 18 ст. Тоді прогнали з Портуґалі Єзуїтів, заборонили католикам зноситися з Апостольським Престолом і робили заходи, щоби відірвати портуґальську церкву від Риму. Від 1820 переслідовання ще змоглися. В 1840 позамикано всі монастирі і поконфісковано їх маєтки. Опісля настали дещо кращі часи для Церкви, але помимо того усунено духовенство зі шкіл і підчинено цілковито Церкву світській владі. Помимо заборони вернули тоді деякі прогнані монаші чини до Портуґалії і почали католицьку роботу. Передовсім звернули увагу на вихованнє молодіжи, на місії між народом, на духовні семинарії, на католицьку орґанізацію, на релігійну пресу і на духовні вправи для священиків. Наслідком сеї праці почала рости релігійність серед населення. Та в 1901 р.

Церква супроти суспільного питання.

(Дальше).

Треба осудити те, що жертвою сього стремління впало особисте достоїнство робітника, що робітника зроблено предметом визиску, що зменшено його платню заведенням праці жінок і дітий, що не узгляднювано його життєвих потреб, а тим менше його релігійних обовязків, що унеможливлювано йому вести правильне родинне життя та в супокою приготовлятися до властивої і найвисшої його цілі, до вічної щасливости в небі. Робітника не тільки ошукано що до його справедливої заробітної платні, але й кривджено його на душі. Папа Лев XIII. саме перед сим горячо перестерігав. Коли робітництву відбирається віру в позагробове життя, а рівночасно ошукується його що до земського щастя, то воно мусить, каже папа, почувати огірчення. Воно звертає тоді всю свою увагу тільки на відмовлені йому земські добра і стає щораз більш незадоволене, пожадливе, непомірковане й безоглядне, а се веде до найстрашнійших заколотів.

Капіталізм став погубний також тому, бо під його впливом зникла всяка спільність між людьми. Коли впала та найтіснійша спільність, яку витворює релігія надприродними силами спільність Божих дітий в одній Божій родині, то розпалася також всяка инша спільність, котра є на землі і котра від тамтої спільности бере свій ріст і життя — спільність родини і спільність держави. Всьо заниділо. З людий без самовідречення, без опанування змисловости, зі слуг жадоби роскошів і захланности, з людий без любови Бога і ближних, не в силі повстати органічний твір, життєздатне товариство, а за те гинуть родини, народи й держави. Се є наслідки капіталізму.

Крім того в найновійших часах розвинувся капіталізм в плютократію, в царство гроша, якого не бачили найгірші часи поганства. Через монополі, трусти і концерни опанував він ціни всіх споживних середників і став в можности безогляду на домагання справедливости піднести ті ціни та ухилитися що до сього від всякої контролі. Від коли панує та плютократія, від тоді чи мир чи війна чи революція, всьо се служить тільки до збогачення тих богачів; навіть крайна нужда народу дає їм нову можність укріпити їх панованнє. Банки і кредит і біржа стали отруйними деревами. Вони служать богачам до обрабування народів і до загарбання їм всяких ощадностий; наслідком зубожіння стають широкі маси вповні залежними від тих плютократів, попадають у їх справдішну неволю.

Тим банкирам, плютократам, підчинене не тільки робітництво, але й дуже богато працьодавців, малі й великі фабриканти, але передовсім промисловці і середній стан. Банковий світ се всевладна сила в державах. Доки вона панує в дотеперішних розмірах, доти даремне є всяке охоронне законодавство робітників, доти не можлива поміч слабшим верствам. Те, що роблять ті богачі, се гріх взиваючий до неба о пімсту. Вони викликують замішання що до поняття права й справедливости, вони спонукують народи до

прийшло нове переслідованнє Церкви. Проба заложити католицьку партію не вдалася. Коли відтак в 1910 р. впала монархія, то нове республиканське правительство проголосило себе протирелігійним і виступило люто проти Церкви. Позамикано монастирі і монаші школи, прогнано або увязнено епископів і священиків, заведено примусові цивільні вінчання і розводи, поконфісковано церковні маєтки, позамикано крім чотирох усі духовні семинарії і заборонено священикам носити священичі одежі. Провідник ворогів Церкви, Коста, заявив, що по двох ґенераціях зникне в Портуґалії католицька Церква. По кількох літах знов полекшало. Тепер епископи працюють над оживленнєм церковного життя в Портуґалії. В першій мірі борються за католицькі школи, католицькі товариства і католицьку пресу. Головну увагу звернули однак на духовні семинарії. Тепер уже кожда діецезія має свій семинар. Можна сподіватися, що вже в короткім часі католицька Церква в Портуґалії дійде до гарного розцвіту.

З орґанізаційного руху У Х.Орґ.

В неділю 7. лютого відбулися у Львові сходини гурта студентів львівських Високих Шкіл. Після реферату про суть і завдання Української Християнської Організації та дискусії на цю тему прийшло до вибору відпоручника від студентської ґрупи Укр. Христ. Організації до центрального Комітету. Одноголосно вибраний відпоручником в. Іван Гладилович, студент фільософії. Крім того вибрано організатора і мужів довіря для організаційної праці серед студенства всіх львівських Високих Шкіл.

Голос священства в справі виступів перемиськім „Українськім Голосі“.

У 3. числі нашого часопису вважали ми за вказане зареаґувати на систематичні виступи в „Українськім Голосі“ проти епископів, зокрема проти статті „Війна чи мир“. Тепер одержали ми в цій самій справі письмо з кругів духовенства перемиської епархії, яке наводимо тут дослівно.

Витаючи радісно появу „Нової Зорі“, просимо о поміщення отсих слів.

Настали тяжкі часи для нашої Церкви. Схвильовані уми, затрівожені серця добрих її синів. По страшній світовій війні, яка спричинила стільки горя, зачалася в нас внутрішня, релігійна боротьба, яка все найстрашнійша, бо потягає на дно людських пристрастей. З журбою глядимо в будучину!

Переняті любовю до нашої Церкви, підписані священики Перемиської Епархії висказують свій глибокий жаль, що в тижневику „Український Голос“ надуживається друкованого слова, яке призначене головно для широких кругів вірних нашої Церкви. Розуміємо свободу слова, знаємо, що кождий може висказати свобідно свою думку в якійнебудь для Церкви і народу важній справі. Стверджуємо однак, що від довшого часу дотепер ведеться на сторінках згаданого часопису вельми шкідлива боротьба, якої ціллю є понизити наших Владик як таких серед загалу вірних і підкопати їх авторітет. Цю шкідливу роботу мусить осудити кожний совісний чоловік. Не лише духовенство, але кожна віруюча людина мусить стати мужно та солідарно проти підкопування достоїнства й авторітету в Церкві, бо тим самим боронить серед теперішнього лихоліття одну з останніх підвалин сили народу. (Слідують підписи 22-ох священиків).

безмежного уживання. До них відноситься те „горе“, яке колись говорив Спаситель до богачів.

Обовязком навчаючої Церкви пригадати тим плютократам їх обовязки, щоби не прийшло до загибелі Европи. Папа Лев XIII. домагався, щоби заступники працьодавців і заступники робітництва входили між собою в переговори. Та до сього треба спільної основи поглядів, а сею спільною основою може бути тільки християнський моральний закон зі справедливістю і обопільною прихильністю. Також підприємці мусять визнавати християнські основи, мусять поводитися з робітником як з чоловіком і християнином і не робити його невільником. Вони мусять пізнати свій обовязок давати робітникови справедливу платню і так уможливлювати йому життє на землі. Вони мусять також відноситися до робітника з любовю й правдивою пошаною та уважати його як рівноуправненого в суспільности.

Дальшим обовязком посідачів уживати богацтва на добро суспільности, давати при помочи того богацтва нову можність праці для тих, що шукають роботи, бо всі люди, що можуть працювати, мають обовязок праці і право до праці. Замість дикої грошевої спекуляції і біржевої гри, мусить прийти запевненнє можливости праці працюючого народу. Богато також християнських кругів є заражених тим погубним духом грошевої спекуляції. Гріш не є на те, щоби служив біржевій грі, а щоби створював нагоду до праці. Селянські каси щадничі й райфайзенки не повинні також іти слідами великих банків. Через спекуляцію збільшується потреба кредиту й виставляється на небезпеку спокійний хід господарства та добро цілого народу. Ремісники й селяни повинні мати знов можність набувати гроші на малі відсотки.

Посідачі мусять вкінци пізнати також обовязок обмежити уживання богацтва. Самовідреченнє се заповідь сучасности, передовсім заповідь посідаючого; воно дає можність сповнювати діла любови ближнього. Християнська суспільність повинна становити „одно серце й одну душу“. Се можливе й у наших часах. Де панують такі погляди, там суспільність захищена перед погубою капіталізму та перед страхіттєм господарських катастроф.

Була се подія незвичайної ваги, коли Ісус Христос увійшов у дім богатого митаря Закхея, а сей пізнавши марноту земських богацтв і вартість вічних дібр, позбувся лакімства й зрозумів блаженність добродійства та сказав: „Се, Господи, половину мого маєтку даю убогим, а коли ошукав кого, в четверо зверну“. (Лук. 19, 8). Колиби так і нинішні богачі пішли слідами Закхея та пізнали правдиву вартість свого богацтва! Колиби вони зрозуміли, що де є Христос, там є близько і царство Боже; де нема Його, там є царство сатани, котрий як князь сього світ дає свої богацтва тим, що йому поклачяються та йдуть у його неволю і тим самим наражаються на вічну загибіль.

(Дальше буде).

Зложенням членської вкладки до Товариства „Просвіта“ причинюєтеся до поширення і скріплення знання і культури серед свого народу.

Справа українського університету в соймі.

Українські посли зголосили 5. II. нагле внесення, підписане всіми иншими національними меншостями в справі невиконання правительством постанов соймового закона з 1922 р. Законом тим правительство зобовязане оснувати український університет на основі засад управильнених законом про вищі акад. школи і запевнити йому фінансові засоби. Закон ввійшов у життя два роки після його оголошення, цебто 1924 р., а правительство обовязку не сповнило. Бажаючи влекшити правительству оснування українського університету, українська суспільність оснувала у Львові приватний університет і до властей внесено просьбу леґалізувати статут товариства. Адм. власти відкинули просьбу. Дальше внескодавці говорять про ініціятиву мін. Грабского в напрямі оснування „руського інституту“, звертають увагу, що сім міліонів Українців у Польщі позбавлені власного культ. огнища. Оснування українського університету у Львові оправдане й тим, що львівський університет ім. Франца Йосифа за Австрії був утраквістичний. Двом тисячам українських академиків відібрано змогу образуватися. Внескодавці предкладають проєкт закона в справі оснування у Львові повного українського університету і вставлення до буджетового прелімінаря 2 міл. 494 тисяч зл. на цілі майбутнього університету. Студії й іспити в приватнім українськім університеті признають заграничні університети, тому внескодавці взивають польський уряд управильнити цю справу відповідним розпорядком.

Німецьке правительство рішило вступити до Союза Народів.

Дня 8. ц. м. рішило німецьке правительство одноголосно вступлення Німеччини до Союзу Народів. Зараз і вислали про це ноту до ґенерального німецького конзуля в Женеві. Зараз на другий день переслали її ґерерального секретареві Союза Народів.

Аґенція Вольфа подає довгий коментар, що спонукало Німеччину до такого рішення. Приступлення Німеччини до Союза Народів рішене було вже в засаді в вересні м. р. Виміна цеї постанови протягнулася наслідком спорів, що зайшли між Німеччиною та аліянтами в питанні окупації кольонської полоси.

Наводячи користи, що їх вступлення Німеччини може принести Німцям, ставить коментар на першому місці признання Німеччині постійного місця в раді, з огляду на можність політичного ділання яке отвирається через це перед Німеччиною. Годі опиратися на дотеперішній діяльности Союза Народів, що давала нераз оправдані причини до жалоб Німеччини. Хоч не треба манити себе марними надіями на вплив, що його Німеччина може цим способом зиськати на загальне політичне положення, то всеж таки Німеччина, матиме змогу брати участь і голосувати в усіх справах, що підпадають під компетенцію Союва Народів.

Щож до праць у Раді Союза, то аґенція Вольфа зазначує, що при всіх політичних питаннях, членам ради прислугує право спричинення дискусій в раді. Так одержить Німеччина спромогу брати участь у всіх важних політичних дискусіях. Між іншим Німеччина могтиме спричинити ревізію неможливих до виконання договорів.

Поручаємо Шановним Читачам видавництво Матвійчука, якого анонси поміщуємо в нинішнім числі нашого часопису.

Бухарін про жовтневу революцію.

Вісім літ уже минуло від заведення на землях колишньої царської Росії комуністичного ладу...

Більшовики обіцяли тому девять літ рай на землі тай дурили себе й других, що вскорі заведуть комуністичний лад у всему світі.

Тепер, по девяти літах, визначнішим більшовикам починає поволи прояснюватися в голові.

У цій справі говорить Бухарін:

„Мушу сказати, що є цілий ряд питань, що їх ми порушили в нашій дискусії, що знаходять у рядах робітництва живий відголос, а передусім справа будови соціялізму в одній державі. Робітники ставлять ці самі питання тільки в яскравіщому, в простішому виді й дають на них ці самі відповіді, що в горі.

Один пр. товариш каже:

„Якжеж можемо осягнути щось у такій дідівській країні як наша?

А другий відповідає:

— Коли з гори знаємо, що ми не в силі сповнити це завдання, то навіщо зробили ми жовтневу революцію?

„Ця справа хопила вже за серце не тільки партійного рядовика, але по части й безпартійного робітника. Усі ці питання мучать широкі верстви робітництва. Тому, коли пересічний робітник, що хоч трохи думає, попаде на ріжні відємні боки нашого теперішнього ладу, коли бачить люксусові торговлі побіч беззахисних дітей, то й у девятому році революції, цей робітник думає мимоволі:

— Куди йдемо?

А чиж робітник не завдає собі такого питання. — Само собою завдає.

Питання введення соціялістичного ладу в одній державі це теж саме питання, що його ставить перший лучший робітник. Він тільки інакше формує його. „Навіщож соціялізм, коли в нас волочиться маса нуждарів біля величавих крамниць і ресторанів“.

Тілько Бухарін. Певно, що такий наглядний образ більшовицького раю серед якого доводиться жити радянським робітникам, мусить привести їм перед очі, що навіть в часах лютого царату було краще жити, бо бодай не було тілько безпритульних дітей. А за такою думкою без сумніву прийде й друга:

— А чи не можнаб змінити теперішній лад на кращий і бодай вернути до давніх гарних часів..

Конкордат із Румунією.

Між Ватиканом і румунською владою ведуться переговори над конкордатом. Спинилися переговори на цему, що влада хоче мати нагляд над церковним майном у Румунії. Румунська влада хоче теж, щоб Ватикан переніс на румунську королівську владу ці права, що їх мав угорський король. Ватикан не може пристати на це.

Міжнародня політика Великої Британії.

Великий англійський часопис, що звичайно подає думки англійської влади, приніс велику статтю про завдання Великої Британії в зовнішній політиці. Її головна задача в цему, щоб поширити льокарнський договір на всі держави. Дух Льокарна противний із одного боку більшовизмові а з другого пересадному націоналізмові.

Поширення льокарнського договору має на свойому шляхові дві перепоні: фінансову кріза у Франції та економічну кріза в Німеччині.

Другим великим завданням зовнішньої політики Великої Британії це змагання, щоб Зєдинені Держави Пів. Америки наклонити до вступлення до Союза Народів.

Справа злуки Австрії.

Був. канцлер Зайпль заявив берлінському дописувачеві, що злука Австрії з Німеччиною покищо неможлива. Всякі демонстрації в користь цего пляну шкідливі.

Димісія мін. Морачевського.

На пленарних нарадах Клюбу ППС. розглядали справу новелі до закону про маєтковий податок. Вислідом нарад була ухвала, щоби новелю відіслати назад до комісії. Так голосуватиме ППС. Мін. Морачевскі заявив у клюбі, що подається невідклично до димісії.

Мусоліні грозить Німеччині.

На інтерпеляцію Фаріначія в справі німецько-італійських відносин, виголосив Мусоліні в парляменті промову.

Мусоліні говорив:

„Політика фашистівського правительства була супроти Німеччини завсіди поміркована. Та по льокарнських договорах по заключенню торговельного договору почалася в Німеччині безсоромна кампанія, немов на команду, що полягала на неправді, як пр. на вістці, неначеб італійське правительство хотіло в Боцені усунути памятник Вальтера фон дер Фогельвайде. Маємо пошану для поезії навіть коли вона невеликої вартости“...

А потім говорив:

„Знаю тільки Альто Адідже, а не Тироль і там відбувається реіталізація (поновне італійщення), віднімеччення давної італійської країни. На 180 тисяч тамошнього населення припадало 80 тисяч Латинців, а решта 100 тисяч, це нащадки варвар, що передерлися крізь Альпи“.

Мусоліні зазначив, що фашистівське правительство з усією рішучістю змагатиме дальше до відіталійщення Трентіна, щоби дати йому добродійство рапальської культури.

Опісля висміяв погрози бойкоту:

„Ми народ дуже гостинний, що походить із нашої старої багатовікової цивілізації й хочемо остати такими, навіть коли надуживається цеї гостинности. Та ніхто не повинен дуритися, що зможе підбити Італію туристичним бойкотом. Італія жиє зівсім із чого іншого та розпоряджає дуже чисельними життєвими силами, а серед людей, що прибувають до Італії, багато приїзджає зівсім не того, щоби нам складати дарунки, тільки щоби робити ощадности. У кожному разі в справі цего бойкоту, заявляю з притиском, що коли завтра станеться він дійсним і конкретним та вестисяме при мовчазному попертю відповідальних чинників, то ми відповімо бойкотом до квадрату, а на можливі утиски відповімо утисками до третьої степені.

А німецькому народові — кінчив Мусоліні — кажемо: „Хочемо жити з тобою в приязни, але при тому глядітимемо тобі в очі. Яку долю хотіла нам приготовити Німеччина, це виходить із ухвал всенімецького союза, що радив у Штерцінгу 1918 р. Німці говорили тоді про підбиття Італії аж по Верону. Коли Німці не мають поняття про фашистівську Італію, що можуть пізнати її з великою шкодою для себе. Ця моя промова визначує політичне й дипльоматичне становище Італії. Коли німецьке правительство проголосить солідарність із своїми підбурювачами, то дістане належню відповідь“.

А на кінець загрозив виразно:

Один із провінційних фашистівських щоденників, що його я читаю все дуже уважно, дав перед кількома днями шестистовпцевій статті такий наголовок: „Фашистівська Італія не опустить ніколи свойого прапора над Бреннером“. Я відіслав директорові щоденника цю статтю з такою поправкою: „Фашистівська Італія може, коли це буде конечне, занести свій трибарвий прапор дальше, але ніколи не може взяти його назад“. Такою погрозою під адресою Німеччини закінчив Мусоліні свою промову. Само собою, що вона припала до вподоби всім Італійцям. Серед загального одушевлення посли стоячи відспівали фашистівський гимн.

Коли втихло, промовив Фаріначчі:

— Слова, що впали з уст вожда, хай свідчать перед чужими, що сьогоднішня Італія вже не слаба Італія вчорашнього дня!“

Фаріначчі візвав послів, щоби почали складкову акцію в цілі збудування памятника для Цезара Батістія. (Він був соціялістичним послом у віденському парляменті. Із вибухом війни з Італією перейшов він туди та став італійським військовим старшиною. Коли попався в австрійський полон, Австрійці повісили його в Боцені на ринку). Палата привітала це внесення бурею оплесків.

Оттак грозив італійський премієр Німеччині.

За границею промова Мусолінія, саме в часі, коли Німеччина вступає до Союза Народів, не могла зробити доброго враження. Англійська преса відповідає на промову Мусолінія осторогою, що такі погрози, коли не є красномовною фразою, стануть предметом нарад Союза Народів.

Із Інсбрука доносять, що всі соймові сторонництва внесли інтерпеляції, якими взивають австрійське правительство, щоби звернуло увагу Союза Народів на положення на границі Бреннера. Колиб австрійське правительство не задовольнило цего домагання, що Тироль зуміє сам звернутися до Союза Народів. „Innsb. Nachrichten“ пишуть, що в північному Тиролі не найдеться ніодин здібний до оружя, що не виступить проти нападів фашистів. „Найвищий час — пишуть I. Nachl. — щоби вмішався Союз Народів та перешкодив конфіскатам, заки заговорять кріси“.

Vossische Zeitung довідується, що німецький уряд розглядає проєкт ноти до великодержав

Членська вкладка до Товариства „Просвіта“ на цілий рік всего на всего 2 золоті.

у справі промови Мусолінія. Нота зверне увагу, що промова Мусолінія може загрожувати мирові Европи та що суперечить прінціпам Союза Народів, котрого Італія є членом.

Дописи.

Волянка-Тустановичі. *(Вистава „Вифлеємської Ночі“).* Старанням Сирітського захисту С. С. Служебниць Пр. Діви Марії, а під режисерством енергійного п. Маціва, виставлено „Вифлеємську Ніч“ у сімох відслонах у Тустановичах, в Бориславі й у Східниці. Слід згадати, що „Вифлеємську Ніч“ п. Маців вміло скомбінував із творів І. Я. Луцика, В. Левицького, С. Калинця та Яросл. Вільшенка. П. Маців крім режисерства сам характеризував, зміняв обстановку й сам суфлював. За це належиться йому похвала. Що до самої вистави, то випала на загал добре, з виїмком Рахилі й Ірода, в яких було за мало жестів. Замітити треба тут накінець, що бориславська публика недописала, бо крім кількадесять робітників, нікого, з інтелігенції не було. Та за це зажадали за салю „Народнього Дому“ на 75 прц. більше, як Поляки в Східниці, а 125 прц. більше як чит. „Просвіти“ в Тустановичах. — Сумне воно, та правдиве.

Зредукований робітник.

З Бразилії. *(„Робота“ п. Карманського і наслідки її. — Просять книжок.)* В часі світової війни та й по ній часто густо приходили й ще приходять до нас Українців в Бразилії ріжні просьби до грошевих складок чи то для сиріт, які стратили батька, маму у війні, чи для голодних братів наших. І наша кольонія, Ірасема хоч невелика охочо і щедро складала останню лепту, аби нуждарям прийти в поміч. — Сим письмом та сама коління Ірасема витягає до Вас, Дорогі Побратимці руки й просить вас вже не о гроші, не о запомогу на хліб насушний, бо дякувати Всевишньому Господу Богу голоду не чуємо, але просить о що іншого, о книжки до бібліотеки. Ми Українці Ірасеми жили тихо, спокійно завдяки радам і заохоті своїх душпастирів, працювали щиро, щоби не лиш доробитися хліба, але також, щоби доробитися якогось маєтку і придбати своїм дітям. Хоч вийшли які непорозуміння між нами, бож ми люде а не ангели, при добрій волі полагоджувалося все в дома. Так було аж до приїзду П. Карманського. Приїхав той пан як делеґат відпоручник Укр. Гал. Ууряду. Принимано його яко делеґата і заступника Гал. Уряду зі всякими почестями. Вся Бразилійська Україна утішилася, що дочекалася свого представника. На три місяці наперед, наш одинокий часопис „Праця“ розписав народню позичку і наша кольонія під проводом свого душпастиря вибрала комітет, що мав занятися збіркою народньої позички. Коли ця збірка була в найбільшім розгарі, загостив до нас п. Карманський. Ми приняли його з почестями, стрілянням з моздірів, з промовою у брамі. Гостив той пан у о. пароха в Монастирі. Комітети прибрали собі ще других Українців, кинулись по кольонії і в короткім часі, бо в 3 днях зібрано майже десять контів. На нашу кольонію велика сума грошей, а все люди давали лиш на попередню заохоту о. пар. Клима Бжуховського.

Бачив п. делеґат, що наш душпастир має значіння та вплив на кольонії, вишукав собі ніколи з нічого невдоволених вархолів, щоби відтак кинути кість незгоди між нас. Він кинув підозріння на о. душпастиря, що гроші готові не дійти до цілі, коли зложать тую позичку в руки о. пароха. Приняв п. делеґат сам народню позичку, і гроші особисто вислав до Уряду. Відтак переписувався з тими вархольниками, бо з Ірасеми постановив собі зробити дійну корову до дальших цілий. Заложив Укр. Союз і хотів щоби всі товариства записали свої маєтки на Союз, та половину доходу давали до каси Союза. Ухвалив на зборах заложити велику гуртівню, але вже по пів року змінив плян, щоб заложити Народний Банк. Притім все не спускав з ока Ірасеми, на котру покладав велику надію на будуче. Тихцем підбурював людей і тим підкопував повагу о. душпастиря. Вмішав і місцеву політику до сеї незгоди, яка збільшувалась з кождим днем завдяки його кертичній роботі. Допровадив до сего, що поділив кольонію на дві партії, а відтак відїхав до Відня. По кількох місяцях, не маючи в краю що робити, приїхав знов до Бразилії, щоб дальше вести роботу. Заїхав п. Карманський як передтим до о. Василіян до Прудентополя, там виписав у „Праці“ подяки від уряду за збірку народньої позички. Дістали ми цей нумер „Праці“ читаємо й очам не хочемо вірити, бо не можемо дочитатися подяки першим організаторам тої народньої позички. Всі визначніщі Українці є в тій подяці, а про Н. О. Василіян що перші порушили ту справу ані слівця. Думаємо собі от друкарська помилка. Час все таки покаже, думаємо собі. Ба та пізніще від певних людей довідуємося, що вже в Відні п. Карманський перед Урядом викрикував на О. О. Василіян, що то не вони, а він перепровадив народню збірку і що без него нічого не булоби. Тимчасом на нашій кольонії шо раз більший розлад підсичуваний п. Карманським ширився. А вже як зачав видавати часопис „Хлібороб“, як зачав в кождім числі підюджувати одних проти других, як зачав цькувати на О. О. Василіян, що нічого не зробили за 30 літ, аж він перший нас ушасливить і запровадить до раю; як кликав до пімсти над тими, що не хотіли йому піддатися під його команду, тай допровадив до того що його приклонники спалили нам дім товариства „Просвіти“ в Ірасемі. Тим спричинили нам шкоди на двайцять тисяч мільрайсів; бо то був новий обширний дім зі сценою, буфетом і цінною бібліотекою. Се були добірні книжки оправлені ще з перед часів воєнних і найновішого видання. Сей книгозбір безперечно належав до найліпших і найліпше впорядкованих у цілій Бразилійській Україні. Не жаль нам будинку, що може друге місце займав на наших оселях в Бразилії, але жаль нам бібліотеки, якої в тих часах і за великі гроші не буде мож набути.

У нашім, так прикрім положенню удаємось до вас із просьбою всі дорогі родимці, обдаруйте нас книжками, які може і залишені позістають у ваших бібліотеках. Ми не вспромозі постаратися про таку добірну бібліотеку, яку нам саморідні вороги спалили. Робимо заходи, щоби дім побудувати, досить вийде на це гроша, бо матеріял в тих часах у троє дорощий. Дарунок ваш се буде дорогоцінний скарб, з котрого будемо черпати світло і знання потрібне до щоденного життя. Позаяк у сім році вибираються до Парани нові Місіонарі О. О. Василіяне, проте просимо ті книжки надавати до О.О. Василіян у Львові, вулиця Жовківська ч. 36., а їх просимо, щоби привезли ті книжки, бо це найпростійша дорога. Маємо сильну надію, що наша просьба буде вислухана, тому вже тепер щедрим Жертводавцям засилаємо щире Боже заплать і пишемось з великою поша-

ною. — За Виділ Товариства „Просьвіти“: *Заст. Голови Іван Навосядлий, секретар Михайло Прийма, скарбник Михайло Бобко.*

З жалібної хроніки.

О. Іван Дамаскин Николай Литвинович, Юв. Архід. і Декан Еп. Кап. в Станиславові декорований Хрестом „pro Ecclesia et Pontifice“, Совітник і Референт Еп. Консисторії, Іспитователь синодальний, Совітник Суду церк. в справах супружих і дисциплінарних. Цензор дієцезальний, бувший професор релігії при ґімназії, заосмотрений Найсвятійшими Тайнами, упокоївся в Бозі в суботу, дня 6. лютого 1926 р. в 86-тім році життя, в 50-тім році священства.

Покійник занимав визначне становище в церковній ерархії. Був час, що він був кандидатом на епископський престол у Станиславові. Довгі літа був він ґімназійним катехитом і настоятелем бурси св. Миколая. Виховав кілька поколінь нашої молоді, в яку вщіпляв християнську любов, людяність і справедливість. Був людиною наскрізь чесною й праведною, В останніх літах життя довелося йому пережити важкі хвилини: його донька, вдовиця по соймовому послові Криницькім, померла, стративши на війні найстаршого сина. Память його остане на все в тямці цих громадян, що він допоміг їм вийти в люде. В. Й. П.

В монастирі ОО. Редемптористів у Голоску — далеко від свого рідного краю — скінчив життя Єромонах того монастиря **о. Van de Gehuchte.** Приїхав до нас недавно, перед місяцем із Бельгії. У похоронах крім ОО. Редемптористів із цілим Новіціятом і Ювенатом взяли участь від світського духовенства о. Гошовський й о. Михайло Жовнірчук, а від монашого о. Йосиф Лучинський. Ч. С. В. В. і трьох ОО. Студитів. Покійний є першим з ОО. Редемптористів, що покінчив життя на нашій землі. Нехай мов рідна пером буде йому українська земля!

Кріваві заворушення в Каліші.

Із Каліша наспіла до Варшави вістка про маніфестації безробітних перед каліським маґістратом. Настрій був дуже горячий. Серед окликів велика юрба робітників вдерлася до маґістрату. Прийшло до крівавих сцен. Посадника міста ранено. Поліція, хоч змобілізовала всі відділи, не могла дати собі ради. Візвали військо й прийшло до вжиття стрільного оружя.

Після перших вістей, що наспіли до Варшави мало бути вбитих 9 осіб, та виявилося, що є тільки багато ранених. З поліції ранений один комісар і поліціянт. Крім цего кількох стійкових одержало лекші рани камінням. Так ранений і посадник.

Ґенеральний страйк у Домбровському басейні.

Вуглеві промисловці в Домбровському басейні зірвали умову з гірняками й підписали умову з новою орґанізацією „Praca Polska“, про яку говорять, що цю орґанізацію утворили самі промисловці. На вістку про це робітники рішили проголосити ґенеральний страйк у Домбровському басейні.

Чехословаччина признала СРСР de iure.

Із Москви доносять: Комісаріят для заграничних справ одержав від радянського посольства в Празі повідомлення, що Чехословаччина признала СРСР de iure.

НОВИНКИ.

Комісія для Росіян при конґр. Сх. Церкви. Часопис „Tifod“ — Амстердам 6. II. ц. р. подає: Сь. Отець іменував при конґр. Сх. Церкви окрему комісію для Росіян (на їх землях і еміграції), на чолі якої стоїть кардинал о. Чінчієрі.

Недуга секретаря Конґр. Сх. Церкви. З приводу хороби секретаря Конґр. Сх. Ц. кардинала Тасс, на час його недуги буде назначений секретар заступник. (Tif, Amsterdam 6. II. 1926.).

Комета, що її бачитимемо голим оком. По обчисленням англійського астронома Краннеліна, одна з недавно відкритих комет в найблищих тижнях дістане ясний блеск і розвине віху видну голим оком. Буде це комета Ензора, відкрита нічю 13 грудня м. р. у Преторії (в Трансвалю, в південній Африці) хірурґом тамошнього шпиталю. Комета наблизиться виїмково близько до сонця й тому могтимемо бачити її голим оком. Тепер вона на південному небі, та небаром перейде на північне й тоді побачимо її. Від половини лютого, головно в перших днях березня можна буде бачити її перед сходом сонця на полі східнього обрію, як зорю другої величини. Її віху можна буде здаєтся легко бачити голим оком.

Завіщання кард. Мерсієра. Париські дневники оповіщують тепер завіщання кардинала Мерсієра, писане ще в 1908 р. У цьому завіщанні є між іншими й такі слова: — Коли в часі повнення мойого післанництва вразив я кого, або лихо з ним обійшовся, то прохаю в нього прощення. Коли хтось думає, що скривдив мене чимнебудь, то хай знає, що з усего серця прощаю йому й прошу Бога, шоби теж простив йому. Завіщання кінчить такими словами: „Не лишаю великого майна. Особистого майна я не мав, а це що я здобув, виконуючи духовні чинности, або це, що приніс мені друк моїх праць, я старався все вжити на добрі цілі, навчившися жити з дня на день. Ці дрібні ощадности, що останутъ по моїй смерти, мають бути вжиті на кошти мойого похорону, а це, що ще з них остане, хай буде вжите для вбогих і на освіту. Моїм сестрінкам лишаю мою співучасть у власности сільського хутора. Решту повинні вони доповнити, навчившися працювати на своє удержання.

Землетруси та їх наслідки.

Землетруси це явища, що їх гроза збільшується з кожним віком, а то з цеї простої причини, що людей щораз більше й катастрофи цего роду потягають за собою щораз більше число жертв.

Так нпр. перед двома чи трьома століттями такий землетрус, який навістив у 1723 р. Япан і стояв життя 70.000 Японців, потягнувби за собою в десятеро менше жертв. Бож Токіо, що після переписи населення з 1915 р. мало в добі останнього землетрусу біля півтретя міліона жителів, було на початку XIX ст. ще невеликим

людським зборищем, що числило несповна 150.000 мешканців.

Старинна історія не дала нам споминів про великі цего роду катаклізми. Треба сягнути до 526 р. по Хр. щоби найти справжню катастрофу. 120.000 осіб убитих у полосі Середземного моря. Потім у р. 1683 землетрус на Сицилії потягнув 50.000 жертв, а потім у р. 1755 40.000 найшло смерть у Лісабоні 40.000 осіб у Квіто в Еквадорі в р. 1797.

Рекорд що до частости повтаряння цих явищ і їх нагальности припадає Японові, де на протязі 13 літ записано 17.750 землетрусів, не вчисляючи цех потрясень, що їх можна відчути лишень при помочі виїмково вражливих апаратів. На протязі 75 століть записано в Японі 2000 землетрусів, що їх жертвою падали гоми й людське життя. Перед останньою катастрофою землетрусу в Японії, найбільше жертв забрав там катаклізм із 1891 р. Жертвою цего землетрусу впало тоді 222.501 домів, 7273 вбитих і 17.175 ранених.

По нагальних землетрусах розпадається земля звичайно на глибокі й довгі щілини. Одна з таких щілин після землетрусу в р. 1881 в Японі мала довжини 112 км.

Львів, 12. лютого 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7·90. —7·93, канад дол. 7·70 — 7·72, чеські кор. 0·23 — 0·23·50, леї 0·3·40 — 0·3·75, франки фр. 0·30·00 — 0·30·50, фр. швайц. 1·60 — 1·65, анґ. фунт. 36·00 — 37·50.

Вписуйтеся в члени

Української Християнської Орґанізації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).

Адреса:

Укр. Христ. Орґанізація Львів, вул. Сикстуська 39а.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

20 книжечок діточих (байок) багато ілюстрованих за 4 зол. висилає

Матвійчук, Львів, Панська 17.

РУХОМУ АЗБУКУ ДІТОЧУ до науки читання і додавання в пуделках по 60 ґр. висилає:

Матвійчук, Львів, Панська 17.

„Записки Чина св. Василія Великого“

орґан присвячений історії і культурно-релігійним питанням, виходить від 1924 р. під редакцією оо. Василіян і при близшій співучасти українських наукових сил.

Досі появилися: Том I. вип. 1. в обємі 10 арк. друку великої 8⁰ коштує 10 зол.;

Том I. вип. 2—3 в обємі 16 арк. 8⁰ коштує 15 зол.;

При „Записках ЧСВВ“. істнує „Бібліотека Записок Чину св. Вас. В.“, якої вийшли:

Ч. 1. **Д-р В. Щурат:** *Довкола намогильного каміня Ів. Федорова. Ціна 0·50 зол.*

Ч. 2. **М. Возняк:** *З поля української духовної вірші. Ціна 1·— зол.*

Ч. 3. **Проф. І. Огієнко:** *Український наголос початку XVII-го віку. Ціна 0·80 зол.*

Замовляти можна в домівці Редакції: **Львів, вул. Жовківська ч. 36,** і в Видавництві ЧСВВ. в Жовкві.

Другу книжечку для дітей богато ілюстровану, спеціяльність колірові образки, нове видання патріотичне, висилає

Матвійчук, Львів, Панська 17,

по 2·50 зол. за оправлений примірник.

„МОЛОДА УКРАЇНА“

ілюстрований журнал для українських родин

виходить у Львові, раз у місяць в обємі 4 арк. друку.

Зміст журнала ріжноманітний, підібраний з усіх царин культурного життя, так що зацікавить кождого, хто бажає дечого корисного навчитися. Інтеліґент, селянин, робітник найдуть у ньому багато інтересного матеріялу до читання у вільних від праці хвилях. В першій мірі надається „Молода Україна“ для сільських читалень, стоваришень і касинових установ по наших містах і містечках.

Річна передплата виносить 12 золотих.

Для Америки й Канади 2 доляри. Для Чехословаччини 70 корон. Замовлення на „Молоду Україну“ приймає кождий почтовий уряд в краю.

Адреса:

„Молода Україна“, Львів, Зіморовича 8, I. п.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена гуртом.

„Діло"

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 7. Львів, 21. лютого 1926. Рік I.

За зєдинення церков.

Справу зєдинення церков, передовсім православної церкви з католицькою, порушував уже не один із папів. Горячо займався сим питанням в останніх часах славний папа Лев XIII., а по нім Венедикт XV. Також і нинішньому св. Вітцеви лежить ся справа дуже на серци.

Ось свіжо з нагоди „святого року" висказав папа Пій XI. надію на поворот православних до церковної єдности.

З нагоди 300-літнього ювилею мученичої смерти св. Йосафата, оголосив папа до цілого світа, до всіх відлучених християн, горячий поклик до злуки.

Те саме бажання висловив голова церкви в своїй промові на консисторії д. 24. марта 1924. року, а опісля на консисторії дня 18. вересня 1924 р.

На сій останній консисторії сказав папа так: „По стороні східних і по стороні католиків заходу є богато причин взаїмного відчуження. Ми мусимо доложити всіх зусиль, щоби усунути пересуди, щоби позбутися ложних поглядів на науку і історичних блудів, котрі спинюють діло зєдинення. Се може статися тільки під трьома умовами: Ми (католики) мусимо визволитися від деяких блудів дотично правд віри і установ східної церкви; східні мусять зі свого боку унаглядпити собі єдність віри східних і західних Вітців церкви; по одній і по другій стороні мусить бути виміна поглядів в дусі братньої любови".

З нагоди знов 1600-літнього ювилею першого Нікейського собору (325 р.) напоминає папа в листі до кардинала Таччі (4. цвітня 1925) учених священиків, що займаються історією і літурґією східних церков, щоби друкованим словом і на конференціях старалися просвічувати загал. По латинських семинаріях мають від тепер навчати питомців про науку східної церкви та про инші питання, що вяжуться з тою церквою. При тій нагоді пригадує папа, що монаше життє прийшло на захід зі сходу. Длятого поручає св. Отець передовсім Венедиктинам, котрих основник, св. Венедикт, перший перещепив зі сходу монаше життє на заході, щоби вони працювали над зєдиненням церков.

Думки наведених папів переняв також померший недавно кардинал Мерсіє і розвинув їх у своїй програмовій промові, виголошеній в часі „Тижня зєдинення церков". Се була остання більша промова славного кардинала.

У сій промові взивав Мерсіє католицьких священиків, щоби відносилися до православних з повною пошаною, щоби не насилували їх совісти, але ждали, аж вони самі добровільно, по власному переконанню, стануть католиками. Католики мають тільки приготовляти почву під ділання Божої ласки, мають тільки усувати перепони й улекшувати поворот до єдности.

Православні мають право до пошани з католицького боку, бо хоч вони не признають примату папи римського, але приймають усі Тайни, мають велике набоженство до Пречистої Діви і до Святих, шанують переважно католицьку єрархію і богато з них не знає причин відлучення від католицької церкви.

Під перепонами зєдинення є найголовнійшою — по думці кард. Мерсіє — фальшиве або принайменше недокладне поняттє латинників про релігійні обряди східної церкви. Сей блуд тим погубнійший, що в очах східних обряд і релігія, побожність і правда — становлять майже одно.

Кардинал пригадує слова папи Льва XIII., котрими він ставить на рівні оба обряди, східний і західний. Католицька церква бажає удержання обох обрядів. Вона поручає латинським місіонарям, щоби придержувалися строго сього становища католицької церкви, і забороняє змінювати обряд. На зміну обряду потрібна папська диспенза. І новий кодекс канонічного права (канон 93, § 2) каже: „Забороняється священикам намовляти латинників до приняття східного обряду, а східних до приняття латинського обряду".

Щоби вкінци духовенство і вірні східних церков не побоювалися при зєдиненню небезпеки латинщення, зложив папа Лев XIII. в своїй енцикліці „Praeclara gratulationis" з 20. липня 1894 р.

таку святочну заяву: „Ані він (Лев XIII), ані його наслідники не будуть ніколи нарушувати прав, привилеїв і обрядів східних церков“.

Кардинал Мерсіє навівши отсі слова, просить в своїй промові місіонарів, щоби строго придержувалися сих засад римських папів, а всіх загалом католиків взиває до горячої молитви за зєдинення східної церкви.

Чи можна їх брати поважно?

Дещо про „дослідників Біблії“.

Ми вже згадували, що одна американська секта прозвала себе „поважними дослідниками Біблії“. Сьогодня викажемо, що тим „поважним дослідникам Біблії“ 1) недостає поваги, 2) недостає Біблії і 3) недостає досліду.

1) Недостає поваги. „Дослідники Біблії“ голосять про недалекий прихід тисячлітного царства, що має попередити кінець світа. Такі річи голошено вже нераз в часах загального роздратовання й подразнення. Хто бере сю справу поважно, сей іде за словами Христа Спасителя. Коли раз апостоли спитали Христа про час кінця світа, дістали від Нього відповідь: „Про сей день і годину ніхто не знає, ані ангели в небі, ані Син, а тільки сам Отець“. (Мат. 24, 36). Те саме читаємо у Марка (13, 28—32), Луки (21, 29—33) і Діяніях (1, 7). Христос наче предбачуючи нинішних „дослідників Біблії“ додає у Луки: „Глядіть, щоби вас не зведено; бо многі являться під моїм іменем і будуть говорити: Прийшов час!... Не біжіть за ними.“

Колиби ми мали до діла з поважними людьми і поважними дослідниками св. Письма, так на сім моглиби скінчити. Та з американськими „дослідниками“ инша річ. З огляду на них мусимо ще поставити кілька запитів.

Чи се поважно супроти виразних слів Божественного Спасителя присвоювати собі знання того, що Бог Отець застеріг собі самому, отже неначе видирати Йому Його тайни?

Чи се поважно добачувати в св. Письмі (тайне обявленнє) пророцтво про хід історії і до тої цілі надуживати св. Письма і історії? Котрий поважно думаючий чоловік впаде загалом на думку, що Боже обявленнє є на те, щоби заспокоювати людську цікавість про хід історії? Се вже не є наука, се вже не пояснення св. Письма, а чиста фантазія. Як св. Письмо не має на цілі учити нас астрономії, так тим менше не має на цілі учити нас всесвітної історії.

Чи се поважно говорити, що науку про позагробове життя, про пекло, про чистилище й небо взяла католицька Церква з поетичного твору італійського поета Дантого („Божественна Комедія“) і з образів французького маляра Доре? Чи се поважно вмовляти в читачів, що Данте був монахом? Се ніяка наука, тут нема поваги, тут звичайне неуцтво, тут нікчемна злоба мішати науку католицької Церкви з фантазіями поета і з образами маляря!

Чи се поважно говорити, що Христос на хресті не сказав до розбійника по правиці так, як записано в Євангелію: „Істинно, кажу тобі: сьогодня будеш зі мною в раю“, але пересуваючи протинку запевняти, що Христос сказав: „Кажу тобі сьогодня: будеш зі мною в раю“, — бо так комусь вигіднійше? Що сим чином кажуть ті люди говорити вмираючому Спасителеви абсурд, се їх зовсім не бентежить!

Чи се поважно говорити, що католицьку науку про наслідників апостолів винайшли епископи в четвертім століттю? Се каригідне неуцтво, се грубе незнання старохристіянської літератури, хочби листу св. Ігнатія, що вмер 117 р. в Римі як мученик.

Чи се поважно говорити, що символ віри, уложений св. Атаназієм, епископом александрійським, се твір сатани (!) з 539 р.?

Чи се поважно говорити, що духовенство заборонює читати вірним св. Письмо?

Д-р ІВАН КЛЮҐ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

(Дальше.)

Десь у якомусь селі в околиці задзвонили на церковній дзвіниці. Іван Гонтар зняв капелюх і молився.

На голос дзвонів опустилася сива голова. Осінній вітер грався його сивою чуприною. Голова опадала щораз низше.

Ах, так як сьогодні дзвонили раз дзвони в його селі, в селі, де він учителював, в один із найтяжчих днів його життя. У цей день мусив він іти за похоронним возом, що віз труну, в якій спочивала його покійна жінка.

Гостро зарисовувалася сумна картина знову перед його духовим оком. Він мусив відвезти її до окружного міста для операції, що як здавалося, не була небезпечна — привіз її неживу.

І знов бачив себе за похоронним возом із осьмилітним синком... чув молитви шкільних дітей і селян, що прийшли були на залізничу стацію, щоби відвезти до дому помершу його жінку, що їм тільки добра робила в днях недуги, нужди, в годинах безпорадности й безпомічности...

Іван Гонтар стогнав важко. Його серце давив тепер важкий біль — та він зібрав усі сили й пішов наперед.

Він повів оком по соняшному осінному краєвиді, щоб прогнати чорні думи. Осінний вітер грав у дротах телеґрафічних стовпів при шляху... тоді мусив він думати про свіжі, ясні голоси шкільних дітей. Не одну чудову чутливу українську пісню співав він із ними. І вони потім усе співали її при роботі й у свята, або як у весняний чи літній вечір збіралися всі під липами біля хреста свободи, що був невподалік від школи.

Як часто прислухався він тоді їх співам! Тепер не одну самітну ніч пролежить він безсонно в гамірному місті. Хіба чути буде туркіт возів і ходу соток людей, тай хіба удари міського годинника.

Гонтар випростувався. Тільки не розніжнюватися!

„Тиж сам жадав спочинку — сказав він собі, й уявляв собі як стара його своячка, що від смерти його жінки господарила в його хаті, улаштує його нову домівку. Вона не хотіла, щоб він був при тому, щоби заощадити йому зворушень. Чи добре прибють там над його столиком олені роги, що їх носіїв він уполював, коли ще в вільних годинах був веселим ловцем.

Новий образ виринув перед ним; гурт колишніх товаришів ловів... тепла, захистна кімнатка в сільській гостинниці, що в ній вони сходилися

Чи се поважно говорити, що папство повстало в 539 р. і впало в 1870 р.? Чи тепер уже нема папів? Та той самий „учений“, той самий „дослідник Біблії“, що пише в одній книжці про упадок папства в 1870 р., зараз в своїй другій книжці, забуваючи, що написав недавно, предсказує упадок папства в 1919 р.! І від сього року минуло вже 7 літ, а папство як стояло, так стоїть...

Чи се поважно називати папу антихристом та відгребувати забуту вже протестантську ненависть до св. Вітця, яка може відповідала XVII століттю, але яка ніяково виглядає в XX століттю?

Що „дослідники Біблії“ палають такою ненавистю до папи, поясняється тим, що основник сеї секти, Ріссель, як ми вже згадували в останній статті, походить з кальвінської родини. А кальвіни знані з своєї ненависти до папи!

2) Недостає Біблії. Сі слова можуть видаватися декому дивними, але помимо того вони є правдиві. Ми спитаємо наших сектантів: Звідки вони мають Біблію? Звідки у них хочби Новий Завіт? На се відповідає історія: секта „дослідників Біблії“, як загалом всі секти, що відпали від католицької Церкви, *взяли Біблію з рук католицької Церкви.* Без католицької Церкви не малиби вони навіть Нового Завіту!

Як повстав збір новозавітних книг званий Новим Завітом або св. Письмом Нового Завіту?

Всі книги Нового Завіту були написані в першім століттю. Їх переписувано і поширювано поодиноко. Та рівночасно з правдивими книгами св. Письма стали появлятися вже в першім століттю, а ще більше в другім століттю, книги підроблені, неправдиві (так звані апокріфи). Сі книги писали ріжні ложні учителі, от якби наші нинішні „дослідники Біблії“; між иншими неправдивими вигадками заповідали вони також про близький кінець світа.

Щоби відділити правдиві книги від підроблених, ложних, уложила католицька Церква в другім століттю так званий канон, значить, зібрала разом усі правдиві новозавітні книги і назвала сю збірку каноном, Новим Завітом, св. Письмом Нового Завіту. Так отже завдячуємо св. Письмо Нового Завіту авторитетови (повазі) католицької Церкви. Хто покликується на Новий Завіт, сей рівночасно покликується на авторитет Церкви.

А сю Церкву називають „дослідники Біблії“ антихристом! Отже тим самим признають авторитет антихриста!

Найбільше улюбленою „дослідниками“ книгою Нового Завіту є Обявлення св. Йоана. А сю книгу майже через чотири століття відкидала східна Церква, а признавала тільки західна, римська. Щойно пізнійше, під впливом римської Церкви, признала й східна Церква Обявлення книгою канонічною. Кому отже завдячують „дослідники Біблії“ свою улюблену книгу? Нікому иншому, як католицькій Церкві, або, як вони її називають, антихристови...

3) Недостає досліду. Хто шукає в св. Письмі приватного збудовання і в тій цілі його читає, сей не мусить журитися науковими дослідами. Колиж хто виступає прилюдно і то ще в ролі учителя, що всьо хоче знати ліпше ба ще й иншим хоче давати приписи що до читання св. Письма, такий мусить виказати своє наукове уздібненнє. А коли він, як се роблять наші „дослідники Біблії“, покликується „на намащені правдою очи“ (гл. Ріссель, „Божий плян віків, I, 312), котрими він читає св. Письмо, то треба йому сказати, що наука не знає ніякого „намащення очий“, яке малоби заступити наукове образованнє, і що тут треба мати не тільки очи, але й щось, що замешкує льокаль поза очима. Тут треба мати знаннє всіх наукових питань, що вяжуться зі св. Письмом.

А се не таке легке, як неукам здається. Щоби розуміти св. Письмо, треба знати кілька чужих старинних мов, треба пізнати дотичні старинні часи й культури, віддалені від нас на тисячки літ, треба пізнати докладно всі відносини й обставини, серед котрих якась книжка Старого чи Нового Завіту була написана.

І так пр. щоби можна належно зрозуміти св.

по неодних удатних ловах... жарти й оповідання, що їх тоді оповідали ловецьким стилем... все минулося... минулося.

Мучило його хвилину, думати ще про це...

Гонтар старався викликати інші картини в своїх споминах. Егеж, ось вони знов всі чотири його любі товариші з сусідних сіл, що з ними він довгими зимовими вечерами грав квартети по знайомих! На хвилинку спинився й притиснув обі руки до серця. Чи це тому, що болі й тиск у нутрі зросли, чи щоб наслухати тонів, що пролунали давно? О, певно, це на те, щоб наслухати. Він чув знову першу скрипку, що на ній його молодий товариш грав так по мистецьки... Він уже давно під землею, передчасно скосила його підступна недуга легких. Він сливе до останнього віддиху поборював її по геройськи, поки не впав на порозі своєї шкільної кімнати. Чув Гонтар гру челя знову, що йому очі світилися й часом несподівано запливали слізми, коли тільки грав улюбленого Бетовена... ах, і цей його товариш помер уже. А третій пішов далеко, щоби прожити останні дні біля сина... а четвертий чах десь у шпиталі. Так вірно й по братерськи держалися вони колись разом — та тепер життя порвало золоті нитки злуки, що так щиро вязали їх усіх пятьох.

Гонтар поглянув на годинник. Мав ще досить часу, міг іти повагом і роздумувати. Там на боці серед стерниц, лежала стара козацька могила ще з часів татарських нападів. Оповідають, що Татари загналися були аж на Опілля й заскочили невеличкий відділ козаків, що йшов на розвіди. Татари всіх їх вибили. Головний відділ козаків прийшов за пізно. Прогнав, правда, Татар. Потім селяне поховали козаків, висипали високу могилу. Так каже переказ. Хвилинку надумувався Гонтар, поглянув потім на годинник і завернув із дороги та пустився до козацької могили.

Могила була від року його найулюбленіщим шматком землі — й місцем найбільшого смутку. Нераз приходив він із учнями на цю могилу й оповідав їм переказ про геройську смерть козаків та про вдячність селян, що висипали своїм оборонцям високу могилу.

Та від року ходив старець сам саміський на цю могилу, припадав із риданням до землі на вколішках стоючи... бо перед роком його одинока дитина, його син, упав на боєвищі, розірваний гранатою в вечірному бою на шматочки.

Усе це пригадав собі тепер Гонтар, коли підходив до самітної могили посеред поля. Серце билося в нього глухо й важко підчас цего ходу. Він казав козацьку могилу поправити по смерти сина, неначеб його син, що був тоді скарбовим урядником і запасним четарем — неначеб він сам спочивав у цій могилі. Він посадив на могилі найкращі рожі, які тільки міг найти, сам доглядав їх і плекав. Ходив що дня до могили й молився там

Письмо, треба конечно знати мову єврейську, арамайську, сирійську і инші семіцькі мови, дальше мову грецьку й латинську, треба знати історію старинного Сходу і народів, серед котрих жив ізраїльський нарід, треба знати край і людий від Нілю по Евфрат і Тигр. Як кождий письменник, так і автор св. книг є дитиною свого часу й культури, він жиє світоглядом свого окруження, говорить його мовою, з його культури бере він свої образи і порівнання. У сім всім треба добре визнаватися, треба се всьо докладно перестудіювати, і то тим основнійше й глибше, чим висше хто цінить Біблію. Колиж „дослідники Біблії“ думають, що вони перевисшають инших людий в пошані до св. Письма, то тим основнійше повинні вони студіювати те св. Письмо.

Тимчасом для „дослідників Біблії“ се всьо не має ніякого значіння, їм студіювати не треба, бо їм поважну і тяжку студію заступають „правдою намащені очи“. Чомуж вони не беруть собі до серця слів св. Йоана: „Помажи мастю твої очі, щоби видів“? (Обяв. 3, 18), тоді бодай побачилиби вони, що нічого не знають!

Такі є ті наші „поважні дослідники Біблії“! Ані поваги у них, ані Біблії, ані досліду!

Добиваннє себе.

Увесь наш український нарід у Галичині стогне в нужді, карається серед грошевих клопотів. Великі податки не дають жити. Збіже йде за безцін. Купити що — не доплатишся. Біда тай годі. А сю біду-нужду ще ми самі збільшуємо. Ми накладаємо на себе добровільно далеко більші податки, як держава й повіт і громада разом. Які се податки?

Се податок на тютюн, а ще більше на алькоголь (горівку, вино, пиво, гарак, тощо). На тютюн і алькоголь видаємо річно десятки міліонів золотих. Колиби так ми ті гроші, викинені на дим і горівку, обертали прим. на школи, то ми моглиби мати в кождім селі свою рідну українську школу, а в кождім місті свою середну школу. Ми моглиби соткам-тисячкам наших бідних студентів дати удержання.

А так ціла наша гірка кервавиця йде на удержаннє трафіки й корчми.

З усіх сторін нашого нещасного краю доходять сумні вісти про піянство по наших селах. Якийсь час було опамятання під тим оглядом. Люди пили менше. А тепер знов взялися до горівки і то передовсім молодіж. Є околиці, в котрих наша молодіж пропиває в корчмі увесь свій тижневий зарібок. Пішла нерозумна мода, нерозумний погляд, що парубок, котрий не курить, не пє і не бється, не є вже парубком!

Сумно воно і то дуже сумно.

В часах, коли сотки наших інвалідів примирають з голоду, коли наші студенти у Львові і за границею гинуть на чахотку (сухоти) з голоду і холоду, коли Рідна Школа пропадає, коли „Просвіта“ ледви животіє, коли наші церкви зруйновані, коли наші часописи упадають одна за другою, коли наші книжки припадають на складах порохами, коли наше безробітне робітництво не має що в уста вложити, коли наші сироти голодують, коли навколо страшна нужда, нечувана руїна цілого нашого життя — наші люди пють, пропивають дорогий гріш, бавляться по корчмах!

Люди? Ні, люди мають серце і розум. А хто не має серця і розуму, сей не чоловік...

Супроти такого загального стану з признаннєм треба піднести акцію одного підльвівського села Підборець, котре розпочало в себе боротьбу з корчмами. Подаємо низше допись з сього славного села, яка появилась сими днями в часописи „Діло“. А подаємо сю допись на те, щоби наші инші села брали собі примір з Підборець, щоби пішли їх слідом і розпочали також у себе боротьбу з найбільшим ворогом людства, а зокрема нашого українського народу, з піянством.

Ось та допись:

Плебісцит за скасованнєм шинків у Підбірцях. Величезні моральні й матеріяльні шкоди, які спричинює алькоголь між нашим народом, приневолюють наших громадян по селах до акції за скасуванням огнищ деморалізації і розтратности, це є за скасуванням шинків-коршем. За почином старшини кружка У. П. Т. у підльвівській громаді Підбірці відбулися в неділю, дня 7. лютого ц. р. в тамошній читальні „Просвіти“ численні сходини членів читальні „Просвіти“ і Кружка У. П. Т. з метою порадитися над акцією у справі скасування обох коршем у цій громаді. Місцевий парох о. Петро Пилипець виголосив в церкві відповідну горячу проповідь, завзиваючи нарід до тверезости. Опісля в читальні п. Іван Герасимович зі Львова мав реферат на тему поборювання алькоголю і нікотини та пояснював закон з дня 23. квітня 1920 в справі плебісциту за цілковитим скасуванням коршем. Після реферату вивязалася жива дискусія, в якій брали участь п. Іван Дропа, п. Михайло Дропа, п. Іван Паробчак, п. Михайло Гамалій і инші. Опісля одноголосно ухвалено розпочати акцію в справі скасування обох коршем в Підбірцях і підписано писемне жадання в цьому напрямі, яке звучить: До Хвального Громадського Уряду в Підбірцях. На підставі арт. 4 закону з дня 23. квітня 1920 р. (Дневник Законів Річипосполитої Польської ч. 37 з дня 6. травня 1920 р. поз. 210) нище підписані просять, щоби Громадський Уряд у громаді Підбірцях зарядив в законом передбаченому часі загальне голосування в справі цілковитої заборони алькогольних напитків і взагалі скасування всіх

за вмерлого, що для нього не могло бути могили ніде в світі. У цих перших страшних тижнях можна було бачити його годинами на цій могилі серед ланів збіжа — поки люде не почали говорити, що нещастя помутило йому мабуть розум.

Ах, коли він потім вертав із козацької могили після цих самітних мандрівок назад до дому, то йому здавалося неначе стіни кімнат його дому були з сірої криги й неначе справді холодні як крига руки хапалися його чола й думок його. Та як старий учитель одної днини завважав, що цей крижаний холод готов був перейти й на його шкільних дітей, тоді він отямився. Пішов вечером до церкви й там довго, довго молився, розмовляв із Господом. А потім знову запанував над собою — тільки що рішився вскорі покінчити свою життєву роботу.

Тепер стояв перед могилою. Озимок цвів синьо на ньому. Він сам його посадив тут, сам плекав його. Між ними червона як кров троянда. Він учахнув її собі, та коли нахилився над нею, найшло на нього нараз почування омління. Він мусив присісти на хвилинку на лавочці з мурави, що теж сам зробив невподалік на могилі.

По хвилині спокою полекшало йому. Тільки коліна дріжали дальше й серце билося, билося так сильно. Та всеж таки міг він зібрати думки й розпращатися з уявленою могилою сина.

(Кінець буде.)

коршем (шинків) у громаді. Підбірці, дня 7. лютого 1926. — Підписи.

Звертається увагу, що на таке жадання треба зібрати що-найменше одну десяту підписів усіх громадян і громадянок дотичної громади, а голосувати мають право всі мущини й жінки (також парубки й дівчата), що скінчили 21 літ життя. Як більшість заявиться за скасуванням коршем, то закон приписує, що коршми в дотичній громаді мається скасувати.

В Підбірцях зараз зібрано 43 підписи (бо решта учасників сходин мали по менше, як по 21 літ). Одначе підєм духа в громаді є великий і надіються ще цього тижня зібрати потрібне число підписів та впевняють, що при голосуванні щонайменше три четвертині громади заявиться за знесенням коршем.

Нехайжеж і инші громади підуть за цим гарним прикладом, а створять вікопомне діло, за яке їх благословитимуть прийдешні покоління.

Дяківський орґан.

По примірі инших станів почали й наші дяки орґанізуватися. Проява дуже відрадна й похвальна. Річ тільки в тім, щоби наші дяки не забували, що вони є дяками, значить слугами Церкви і то Церкви католицької.

Тим часом з їх орґану *„Голос дяків“*, який виходить в Коломиї вже другий рік, показується, що дяки вступили на хибну дорогу. Можна преці орґанізуватися, можна доходити своїх прав, але не треба вносити зараз роздору у наш церковний табор, не треба забувати, що служиться *католицькій* Церкві.

Коли наше духовенство пізнасть, що за офіціяльним орґаном дяків „Голос дяків“ криються таємничі особи (богато вже за себе говорить видавництво „Запорожець“!), коли наші дяки зачнуть виступати проти католицької Церкви, тоді дяки будуть мусіти самі собі приписати вину, як їх акція скінчиться неповодженєм. *Католицькій Церкві можуть служити люди тільки з католицькими переконаннями.* Вороги католицької Церкви не можуть бути на становищи дяків.

Ми знаємо, що загал наших дяків є чесний, релігійний і католицький. Але його обовязком не допустити до того, щоби дяківський орґан редаґували одиниці невідповідні, бо тоді за ті одиниці мусить відповісти загал.

Не хочемо сьогодня входити з „Голосом дяків“ в ширшу полєміку і підносити те, що в нім не повинно бути. Та не можемо бодай на одно не звернути уваги. В ч. 1—2 за 1—15 січня с. р. є між всячиною коротка замітка такого змісту:

„Святий Рік“, але не для всіх. Папа римський проголосив 1925 рік „Святим Роком“. Для власників гостинниць в Римі а головно для самого папи цей рік дійсно був святим, бо Рим відвідало 3 міліонів паломників, які лишили там сотки міліонів грошей“.

Питаємо: хто се пише і для кого? Чи слугам католицької Церкви лицює так писати про найвисшого Начальника католицької Церкви?

Дяки повинні звернути увагу своїм редакторам, що „Голос дяків“ не є орґаном *радикальної* партії, а орґаном *католицьких* дяків.

Таким несовісним поведеннєм шкодять дяківські редактори самій дяківській справі і відтручують від дяків духовенство, котре прихильно до них відноситься і бажалоби щиро помогти їм у слушних заходах біля поправи їхнього незавидного матеріяльного положення.

Розвиток монархістичної думки в Баварії.

Як відомо в Баварії з усіх німецьких країн монархістичний рух найсильніший. Причин цего є більше, та найважніше це, що політика вітельсбахських королів була дуже розумна та здержлива, а також спосіб, як відбувся переворот у Баварії і відірвання баварської народньої партії від центра.

В інших частинах німецької держави взяли керму перевороту в свої руки ліві політики, що не стояли одалеки від практичного політичного життя. Баварська соціяльна демократія під проводом Авера брала, правда, теж участь у правлінні, та вона вся була проти Айснера, і можливо, що по вбиттю Айснера булаб захопила владу в свої руки, колиб рівночасно й Авер тому, що був важко ранений, не усунувся був із політичного життя на протяг цілого року.

Так мусила нещасна країна видержати ще два місяці найгіршого панування юрби, що рівна йому хіба колотнеча що була в Угорщині. І таксамо як там, як протиділання такій владі, скріпила думку про короля.

Повний рік видержала ще країна соціялістичне правління, що після всего перебутого, всеж таки ще видалося можливе. Цему рокові завдячує Баварія втрату найважніших державних прав у користь німецької держави в ваймарських постановах та в своїх власних бамберських постановах. Гофман, керманич цего соціялістичного правління був політично невизначний, а не доставало йому ради розумнішого партійного товариша Авера, що тоді боровся зі смертю. Його слабе, безрадне правління не могло довго вдержатися. Тому й упало без великих потрясень у цей самий день, у якому не вдався такий самий замах Капа в Берліні. Тож для Німеччини була Баварія країною, що перша зірвала з червоною владою. Туди тягнули з усіх усюдів ряди мужів, що не знаючи душі країни, думали проводити тут у життя свої пляни, що не мали ніщо спільного з інтересами країни, а часто йшли проти цих інтересів. Імя нового президента міністрів Кара стало одним із найпопулярніших у цілій державі.

Як уданий замах Капа в Монахії надав країні зівсім відмінне внутрішне політичне лице, як в інших частинах держави, так і в Баварії це духове відділення найшло свій орґан у заснованій д-ром Баєром уже в падолисті 1918 р. баварській партії. Ця партія, як колись центрум, мала перевагу в парляменті. У заснуванні цеї партії лежить друга причина, що вможливлює монархістичній рух у Баварії. Вже в самих починів партія вважалася монархістичною, хоч програма її оминала цю точку.

Шведський католик так як і північно-німецький відноситься зівсім інакше до питання монархії, як старобаварський. А мудра політика в цьому напрямі зєднувала йому й франконського та баварсько-шведського католика. Що в Баварії не було ніколи переслідувань некатоликів, то й вони враз із евангелицьким духовенством є прихильниками монархістичного руху.

Нема сумніву, що республиканська форма правління переважній більшості Баварців, а навіть хто зна чи не більшості Німців, дуже несимпатична. Колиб тільки зовнішні й економічні відносини вможливили зміну державної форми, то певно передусім вся хліборобська Німеччина заявиласяб за монархією. Та покищо република має сильного союзника, цебто призвичаєння. Тай вибір Гінден-

бурґа державним президентом чимало причинився до сконсолідування Німеччини.

Колиж все таки в Баварії монархістичний рух постійно зростає, то тут помагають місцеві відносини.

Приналежність баварського племени до водозбору зівсім відділеного від інших німецьких рік сприяла сильно витворенню в старобаварських князівствах зівсім замкнутого в собі, сильно звязаного зі собою державного ладу вже в часах, коли в інших німецьких країнах було це ще неможливе. Політично виявилися ці ріжниці й при заснуванні німецької держави рядом баварських застережних законів. І населення ці закони нераз вище підносило, як вони на це заслугували. Треба собі тільки представити, що німецький цісар у цілій Баварії ні одніського урядника, крім свого пруського посла в Монахії, не міг навіть перенести, щоб зрозуміти яке це обезправнення було для Баварії, коли нараз на основі ваймарських постанов: військо, залізниця, почта й усі фінанси стали справою держави, хоч Баварія приміром не одержала доси за власні кошти вложені в будову баварських залізниць ніякого відшкодування.

Ясно, що годі було Баварцям погодитися й із червоним тоді Берліном. Вониж і не вповні ще погодилися були з Бісмарківською державою. Внутрішня політика червоного Берліна мусіла викликати в них огірчення. Із цего огірчення виросла перша туга за королями, що без сумніву вміли краще зберігати державну спадщину.

Було вже багато нагод, де спадкоємець корони міг сягнути по скипетр серед загального одушевлення більшої части країни. Однак совісність спадкоємця корони, що не хотів випереджувати спокійного розвитку змагань і який знає, що ошоломлення хвилини лихий дорадник, не веліли йому користуватися нагодою. І мабуть зробив добре. Королівство повинно бути не тільки бажанням, але й потребою, коли має бути трівке.

Багато каже, що відкладати годі й вказує при цьому на популярного престолонаслідника Рупрехта, що відомий у найменшому баварському селі, як вожд і полевий маршал, як найздібнійший політик у Баварії. Його особа лучить у собі прикмети, що їх його наслідник ледви чи міг би мати всі. Та здається годі опирати розвиток подій на хоч і дійсно визначній особистости. Питання ще, що лежить у надрі баварської будучини: чи провінція німецької держави чи королівство. Та в рішенні цего питання не має місця питання осіб, хоч і як бажане для Баварії, щоб її історія могла вписати колись на своїх картах світлу особистість короля Рупрехта.

На останній нараді баварської народньої партії заповів провідник партії, тодішній президент міністрів Гельд пропамятне письмо про щораз більше впровінціялізування німецьких союзних держав, а передусім Баварії. Сміливе діло, коли подумати, що тут партія подає лісту не своїх здобутків, але своїх невдач. Повне зєдинення держав, яке проведено ваймарськими постановами не повелося, раз тому, що воно означає фізичне зубожіння Баварії, а по друге тому, що те зєдинення знижує культурну висоту Німеччини до рівня міста, що за ним Баварці не мають підстав тужити. Ні партія, ні баварський сойм не в силі спинити сього сумного факту не з лихої волі, тільки що потрібують тут повновластей, яких не дає баварське законодавство з 1919 р.

І тут джерело, монархістичного руху й причина чому він не маліє тільки постійно зростає. Найбільша монархістична організація в Баварії, баварський „Heimat-u. Königsbund“ це збірна точка тих, що хочуть привернути монархію законним шляхом. Цей союз незалежний ні від якої партії. Правда, що між 80 тисячами його членів найбільше є членів баварської народньої партії, та є в цему союзі заступлені всі партії, що дивне, навіть соціяльні демократи. Та найбільше невдоволені з теперішного стану власне члени баварської народньої партії. Положення партії було дуже незручне. Пі-

Церква супроти суспільного питання.

(Дальше).

Соціялізм, комунізм і большевизм.

В св. Письмі читаємо: „Безодня безодню призиває“. (Пс. 41, 8). Капіталізм викликав большевицький соціялізм, свобідна господарка — своє противенство, примусову господарку. Одно й друге се безодня загибелі.

Між масами робітництва повстало невдоволення; воно зростало щораз дужше. Так мусіло бути. В робітниках збудилося бажаннє людського істновання, можливости упорядкованого родинного життя, земського добробуту, запевненої екзистенції. В розумінню того бажання обявляється правдива любов ближнього.

Збудилося бажання справдішної суспільности. Робітник не хотів стояти самітно в світі, не хотів бути виставлений беззахистно на насилу капіталізму. Звідси вийшла потреба організуватися і помагати собі, вийшло домаганнє зломати неволю капіталізму силою організації. Се була поміч. Правдива любов ближнього мусіла мати глибоке розуміння й того другого бажання, розуміння можливости добути справедливу й вистарчаючу платню та мати запевнену працю.

Ставало щораз сильнійшим домагання добути в світі пошану і рівноуправненнє з иншими станами. Се було наслідком правдивого пізнання, що праця є важним жерелом вартости, отже має повне право до пошани в суспільности. З сим злучилося домаганнє дійти через політичну діяльність до впливу в світі і так тим лекше здобувати собі права.

Та ще більше повстало бажаннє. Самими земськими добрами не ущасливиться правдиво ніякого робітника. Між робітництвом зродилося бажаннє благословенств релігії. Знищеннє родинного щастя ослабило серед робітництва також релігійне почуттє. Серед нього зродилася глибока туга за родинним щастєм і за любовю Бога. Се проявилося ще більше по війні, коли так богато надій завело, коли такі нещастя на всіх впали. Вирвати робітників з того горя, в яке завів їх капіталізм, се обовязок любови ближнього, обовязок тим більший, що революційні агітатори намагаються взяти робітництво в свою опіку і повести його до боротьби з католицькою Церквою. Сими агітаторами се соціялісти.

Соціялізм обіцяв робітникам поліпшити їх господарські условини і сим притягнув до себе велике їх число.

Деяким здавалося, що соціялізм визволить робітництво з нужди, що створить йому новий рай на землі. Деякі думали, що коли робітники дійдуть замість працьодавців до господарської сили в суспільности, коли відберуть капіталістам увесь маєток, коли опанують ціле народне госпо-

шли чутки про монархістичні замахи. І хоч міністр президент заперечив це, дійшло аж до цего, що ветерани партії готові були покинути свої уряди в партії.

Та замахом цего не зробити. Треба перше поправити відносини. Цікаве, що в Баварії часто почуєте, що перше треба завести монархію в Прусії, а тоді вже в Баварії. Противно в Берліні кажуть: „Ви Баварці мусите зачати".

Будуччина покаже, чи вдасться Баварії привернути короля. Що монархія 20 століття інакше виглядатиме, як перед 1918 р. це самозрозуміле.

Одно ще треба тут замітити: коли в країні всі від правих до лівих бажають короля, то ледви чи вдасться привернення королівства спинити.

Ер. Ар.

З церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан).

В часі „Святого Року" виголосив *св. Отець* 360 промов. — Сього року обходить католицька Церква 200 літний ювилей канонізації *св. Альойзія Ґонцаґи*, патрона молодіжи. Головне свято відбудеться в Римі, але папа поручив обходити його також по всіх католицьких (латинських) церквах. Св. Ґонцаґа походив з Мантуї і вмер в 23 році життя в часі епідемії, обслугуючи хорих. — Церква приготовляє вже від довшого часу *ревізію Вульґати* (Вульґата, се латинський переклад св. Письма, зладжений св. Єронімом). Над ревізією працює папський біблійний інститут. Йому поручив сю працю перед 18 літами папа Пій X. Протягом двох місяців має вже появитися перший том тої монументальної праці. До першого тому ввійде введеннє і твореннє (перша книга Мойсея). Над ревізією Вульґати працює 50 учених монахів Венедиктинів під проводом кардинала Ґаскета. — Дня 19. січня 1926 р. відкрито *при римськім університеті факультет для суспільних наук*. При тій нагоді приняв ректор університету відпоручників католицького студенства, котрі висловили йому свою радість із заповідженого відновлення богослужень в університетській каплиці. — Дня 30. грудня 1925 р. відбувся в Римі заходом „Евхаристійної ліги мира" відчит про *навернення Ізраїльтян*. Відчит виголосив о. Асельдонк. Він вказав на те, що над наверненнєм Жидів працювали Домініканіи й Єзуїти, а спомагали сю працю папи Павло IV., Пій V. і Григорій XIII. Також Венедиктини поклали коло сього немало заслуг.

Німеччина.

Професор д-р Ауфгавзер оголосив статистику розміщення Німців в цілім світі. Крім Німеччини живе Німців в Европі разом 23,260.700, з чого 15,388.500 є католицької віри. В поодиноких державах живе їх (в скобках подаємо число католиків): в Австрії 6,200.000 (6,000.000), в Чехословаччині 3,740.000 (3.000.000), в Швайцарії 2,600.000 (800.000), в Польщі 2,300.000 (700.000), в Франції 1,900.000 (1,800.000), в Росії враз зі Сибіром 1,400.000 (450.000), в Румунії 900.000 (500.000), на Україні 870.000 (290.000), в Югославії 731.000 (480.000), в Угорщині 638.000 (520,000), в Данцігу 350.000 (90.000), в Італії 265.000 (262.000), в Люксембурзі 260.000 (255 000), в Лотві 200.000 (2.000), в Естонії 200.000 (2.000), в Бельгії 180.000 (150.000) в Данії 158.000 (4.000), на Литві 65.000 (10.000) і т. д. Крім того з Зєдинених Державах є Німців 8,000.000 (2,600.000), в Канаді 400.000 (130.000), в Бразилії 400.000 (180.000), в Арґентині 80.000 (35.000) і т. д. — Славна *Кольонська Катедра* знаходиться в небезпеці. Мури сеї церкви розсипаються. Колиби не приступлено негайно до реставрації, славне мистецьке діло готово стати одним румовищем. На щастє Німці розуміють свої обовязки. Тепер іде жива акція в справі грошевих збірок на реставрацію загроженої катедри. — Звісний німецький *професор клясичних мов д-р Бернгард Барт вступив* враз зі своєю жінкою до

дарство і всі стани, тоді розкуються кайдани, тоді весь дохід з праці припаде робітникам, тоді настане свобода, рівність і братерство, тоді люди без хиб і пристрастий піддадуться радо і добровільно новому ладови і тоді зацвите золота доба. — Що за нещасне засліпленнє! В дійсности соціялізм є також блудом. Робітництво зведене соціялізмом поставилося ворожо до християнства, бо воно не було в силі здійснити таких чисто земських надій. Деякі уважали соціялізм бичем Божим на капіталістів, щоби усунути зі світа байдужність до нужди, котру спровадив капіталізм. Та соціялізм не приніс спасення. Він промостив дорогу комунізмови й большевизмови. А чим є комунізм і большевизм, бачимо на бувшій Росії. Світови грозить звідти страшна загибіль. Ціла християнська культура Европи знаходиться в небезпеці заглади. Длятого конечно перестерігати завсігди якнайсильнійше перед блудами соціялізму.

Соціялізмови не було трудно помішати поняття права власности, бо плютократія загарбала несправедливим способом так богато власности, бо панувала така нерівність посідання! А преці блудом є говорити, що чоловік не має права на приватну власність, що законно набута власність є злодійством і що треба знести приватну власність. Приватна власність основується на природі, вона конечна для суспільного спокою і для родинного щастя.

Соціялізмови не було трудно понизити інституцію супружя, коли заперечено його таїнственний характер, коли зневажено його надуживаннєм і коли зроблено родинне життє для робітника майже неможливим. А преці се небезпечно нищити родину і легковажити Богом дані закони.

Соціялізмови не було трудно назвати християнську науку про суспільний лад з ріжними станами безвартістною, бо численна група промислових робітників була поза суспільним організмом. А преці се є блудом і погубою зносити всі станові ріжниці і одним тільки робітникам признавати виключне панованнє, бо через те нищиться всякий суспільний лад.

Певно, се легко намовити робітничі маси до революційних рухів; коли серед робітників так богато невдоволення. Та блудом є вірити, що можна привести робітництво до добробуту без довгих трудів і тяжких зусиль. Кожда доба мусить наново уладжувати свої господарські форми, а такий нагальний розвиток, як великого промислу, вимагає ще більших студій і тим стараннійшої праці, чим погубнійші були промахи. Коли замість спокою й розваги уживається підбурювання, тоді мусить дійти до недовіря і боротьб, шкідливих не тільки для інтересованих сторін, але й для цілого народу.

Вирівнаннє прав працьодавців і робітників мусить основуватися на християнській любові ближних, котра віддає кождому, що йому належиться. Кождий мусить почуватися членом організму, су-

монастиря. Професор вступив до Капуцинів, а його жінка до Францішканок.

Бельгія.

Міліон долярів *на відбудову університетської бібліотеки* в Льивен зложили недавно Бельгійці. Більша часть суми походить з дрібних датків шкільних дітий, учителів і бібліотечних урядників.— *Стан уродин* в Бельгії представляється тепер доволі сумно. Коли в 1910 р. було бездітних родин 19 прц. (260.495), то в 1920 р. підскочило се число на 27 прц. (408.458). Зменшився також процент родин з 4 і більше дітьми. В 1910 р. було 28·5 прц. (391.018) родин з 4 або більше дітьми, а в 1920 р. тільки 21·5 прц. (322.294).

Зєдинені Держави.

В жовтни м. р. мав *президент Кулідж* промову на одних зборах, в котрій підніс *значіннє релігії для суспільного й державного життя.* Він сказав між иншим: „Я пізнаю щораз більше, що правительство, як що воно хоче бути щасливе, мусить опиратися на релігійности народу. Сама наука не вистарчає, бо вона дає силу робити як добре, так і зле. Само образованнє розуму помножує тільки господарське безладдє, коли не йде в парі з моральним поступом. Я не знаю иншого жерела, з котрого можнаби було черпати більше моральної сили, як з релігії. Найкрасше законодавство не вистарчає до того, щоби виховати нарід в правдивій мудрости і обичайности. Сього не в силі зробити ніяке правительство. Се може зділати тільки одна релігія“. Так говорить президент найсильнійшої держави в світі. А які погляди на релігію мають наші політики-керманичі на Радянській Україні? — Наче доповненнє промови президента Куліджа знаходимо в недавній промові *Бальтіморського архієпископа Curley'a* на одних зборах. Архієпископ говорив про *релігійне положеннє Америки та про завданнє американських католиків.* Між иншим сказав він: — „Американська нація не має благороднійшої й сильнійшої опори над католицьку Церкву в усім, що відноситься до національної солідарности, національної згоди і національного добробуту. Спасенна національна моральність, благородний спосіб думання і чисте моральне життє не можуть бути вислідом самих законів. Горожанський закон не зробив ще ніодного народу чесним, благородним і чистим. Глибоке розуміннє релігійного обовязку супроти Бога й вітчини є більш варте, як всі закони. Америка не потребує більше законів, а більше релігії...“ Дальше виступав архієпископ проти тих організацій, що мають вічно на устах Христа і релігію, а ширять ненависть до своїх ближніх. Вже тепер ідуть *в Чікаго* приготовання до сьогорічного *Евхаристійного* конгресу. Числять на два міліони учасників. — Часописи подають таку *статистику католицького шкільництва* в Зєдинених Державах: Парохіяльних шкіл є кругло 7.000 з 2 міліонами дітий. При сих школах працює 50.000 монахів, (зглядно монахинь) і 3.000 світських учителів, зглядно учительок. Від 1900 р. збільшилися сі школи на 85 прц., а число дітий на 200 прц. Поодинокі школи числять від 2.500 до 3.000 дітий. Висших шкіл (виділових) є біля 2.000 з 180.000 учениками. Тут працює 10.000 монаших сил і 1.500 світських учительських сил. В останніх 10 літах збільшилося число шкіл на 116 прц. Відчиненнє деяких шкіл (по шістьох більших містах) коштувало $^1/_2$ до 1 міліона долярів. Так званих „нормальних шкіл“ є 75 з 11.000 учениками. Семинарів (фільософія і теольогія) 78 з 950 учителями і 5.000 студентами. Малих семинарів, що приготовляють до священичого стану 84 з 8.000 учениками, отже кандидатів на священиків є разом 13.000. Католицьких колегій або гімназій є 121, а католицьких університетів 22 з 61.000 студентами і 5.000 професорами. В останніх чотирох літах зросло число всіх учеників на 80 прц. Шкільні забудовання всіх католицьких шкіл представляють вартість 125 міліонів долярів. Число некатолицьких учеників по сих школах виносить 32 прц. Сей значний процент некатолицьких учеників дає гарне свідоцтво католицьким школам; маючи науку в державних школах зовсім безплатну, воліють некатолики посилати свої діти до католицьких шкіл, хоч тут беруть досить високу шкільну оплату. З наведеної статистики показується, що около 20 міліонів американських католиків складає річно на удержаннє своїх шкіл кругло 70 міліонів долярів. Нас в Сх. Галичині є 4 міліони, а скільки складаємо на свою Рідну Школу?

спільности. В тім змислі поручають епископи передовсім згідну співпрацю працьодавців і робітників у правдивій робітничій суспільности. Працьодавці мусять почуватися відвічальними керманичами народного господарства, кождий з окрема керманичем одної його части, з обовязком служити по найліпшій совісти робітникам, котрі працюють разом з ним. А робітники повинні доброю волею, обовязковістю, вірністю і поміркованістю помагати керманичам.

Австрійський епископат згадує також про суспільне питання села, куди тепер рушили з пропагандою соціялісти і напоминає відвічальні чинники упорядкувати відносини сільського робучого населення в дусі справедливости і християнської любови.

Соціялізмови не було трудно підкопати поняттє державної влади з Божої ласки, влади відвічальної перед Богом, бо та державна влада показалася нераз немічною супроти капіталістів. А преці неможливий лад в суспільности без державної влади, що чується відвічальною перед Богом.

Замість влади відвічальної перед Богом ставить соціялізм владу перед ніким не відвічальну, котра, щоби удержатися, приневолена уживати всіх насильних середників. Будуча держава соціялістів булаби державою абсолютною, без Бога, що гнобилаби Церкву, державою без горожанської свободи.

(Дальше буде).

Польща не дістане постійного місця в Раді Союза Народів.

Як тільки прийшло на чергу вступлення Німеччини до Ради Союза Народів, затрівожилися зараз держави, що мали й мають досі порахунки з Німеччиною.

В першу чергу Франція а за ньою Польща. Щоб зрівноважити вплив Німеччини в Раді, стала Польща домагатися й собі постійного місця в Раді Союза, певна підпертя Франції, а після словного конфлікту Німеччини з Італією за італійських Німців, і підмоги Італії.

Та зараз заметушилися другі держави. Перша запротестувала проти такої розвязки Швеція, а за ньою Чехословаччина та Бразилія.

Англійська преса з малими виїмками висту-

пає теж проти поширення Ради Союза Народів крім Німеччини ще й іншими державами. „Manchester Guardian“ виступає проти політики Франції, яка попирала кандидатуру Польщі. Часопис пише: „Коли британське правительство дасться замотати в сіти інтриг, тоді з Льокарна лишиться хіба кінематографічна знимка святочного підписання пактів“.

„Daily Express“ містить протипольську статтю в якій називає Польщу терням у Союзі Народів і висуває справу Вильна і Східної Галичини. До цеї статті підписаної Робертом Донелдом долучено карту Польщі, на якій Вильно є поза її межами.

Лейбур парті (Партія праці) висказує в резолюції вдоволення з приводу прохання Німеччини вступу до Союза Народів і згоди на признання їй постійного місця в Раді згідно з договорами в Льокарно. Опісля резолюція каже, що збільшення постійних місць у Раді С. Н. для задовільнення інших держав можна вважати нарушенням льокарнських пактів, отже не повинно найти попертя В. Британії.

Такі рішучі виступи вплинули здається навіть на прихильників Польщі, що вони заявилися проти її вступлення в постійні члени Ради С. Н.

Домагання Польщі стрінулося оконечно з рішочою відмовою. Сталося це наслідком демаршу правительств Швеції, Еспанії й Бразилії в Парижі й Льондоні, які спротивилися й застереглися проти домагань Польщі.

Наслідком інтервенції послів цих держав, висловилося англійське міністерство зовнішних справ у справі домагань Польщі і післало польському правительству свою рішучу постанову. У цій заяві зазначує британське правительство, що ніколи не брали під увагу узглядненння бажання Польщі в справі одержання постійного місця в Раді С. Н. Одиноке, що можна дати Польщі, це тимчасове місце в Раді, та тільки при деяких обставинах і умовинах.

16. лютого наспіла до Льондону вістка, що Бріян заявився проти домагань Польщі. Французький посол повідомив Чемберлєна, що французьке правительство не думає згодою на признання Польщі місця в Раді, унеможливити вступлення до Ради Німеччині та наразити цим на небезпеку льокарнський договір.

Югославія керманичем балканської політики.

Югославія, що досі узалежнювала свою політику від положення загально світової політики, починає вже вести свою власну політику Замість загострювати противенство між Югославією та Італією, яке треба розуміти більше з точки Хорватів та Словінців, Югославія щораз більше старається жити в згоді з Римом, щоб мати вільну руку з іншого боку.

У Білгороді вважають, що прийшла пригожа хвиля до заснування нового балканського союза. Безпосередньою причиною новий режім у Болгарії. Югославія має поважні інтереси в консолідації Болгарії. Уже перша заява міністерства Ляпчева про зовнішню політику потверджує вістку про тісний сербсько-болгарський союз. Теж хто знає дуже важкі відносини Македонії, мусить притакнути такій розвязці, як одинокій. Тільки так можна ввести в країні, що її від десяток літ нищила крівава ворожнеча, спокійну атмосферу.

Рівночасно запевняють, що дуже можливий є вигляд на заключення югославянсько-грецького союза. Інтерес Англії й Франції в реорганізації грецької армії, щоб мати точку опертя проти Туреччини, поставило генерала Пангальоса в вельми корисне положення й на міжнародньому полі.

Спілка Греції з югославянсько-болгарським бльоком доведе до балканського союза. Такий союз в наслідок природної спільности інтересів всіх трьох держав, зайнявби дуже важне місце в будучому розвитку.

Чим більше поступатиме на Балкані консолідація, що дбатиме тільки про інтереси своїх держав і лиш на стільки вміщуватисяме в світову політику, кілько вимагатиме цього здорове вирівнання сил — тим дальше відсуватисяме оружний конфлікт над Середземним Морем.

Само собою, що керманичем у цій політиці булаб найбільша тепер на Балкані держава — Югославія. *Н. Б.*

Конференція малої антанти.

„Times“ у телеграмі з Букарешту подає такі дані про наради малої антанти в Темешварі.

Мала антанта радила в першу чергу над справою підроблювання тисячфранківок на Угорщині. Рішено втягнути до ради Францію й прилучитися до кроків Франції щодо влаштування поважної контролі над Угорщиною. Не рішили, чи слід жадати тільки покарання людей, що брали дійсну участь у підроблюванні грошей, чи й політичних виновників.

Щодо питання можливости поширення льокарнських ухвал на інші держави, висказувано сумніви, чи з огляду на фальшівницьку аферу, зможе Угорщина приноровитися до мирної струї середущої Европи. Балканський гарантійний пакт вважали ще за передчасний супроти невирівнаних іще ріжниць між Грецією та Югославією.

Румунський міністер Дука вияснив теперішній стан переговорів у справі віднови польсько-румунського договору згідно з засадами Союза Народів.

Із великим вдоволенням прийнято вістку (що її потвердив Бенеш) про відложення визнання радянщини.

Нові розпорядки про мову в Чехословаччині.

Дня 5. ц. м. видало чехословацьке правительство розпорядки, якими управильнює права народніх меншостей в обсязі політичної адміністрації та в судівництві — з виключенням шкільництва, почти й залізниць.

Після нових розпорядків чеські округи, що їх є 423, поділено на три категорії; 1) такі, що в них дана меньшість творить дві третині населення, 2) такі, що в них меньшість має 20 відсотків і 3) такі, що в них нема 20 відсотків населення меньшости.

Перша категорія обнимає 107 округів, цебто в тільки округах творять Німці понад дві третині населення. У цих 107 округах живе 2,243.000 Німців. До другої категорії належить 34 округи. У цих округах живе 753.000 Німців. Третю категорію творить решта округів.

Державною мовою є чеська мова й усюди адміністраційні власти обовязані принимати подання в державній мові. Також посадник у кожному місті мусить знати чеську мову, а також у кож-

ному селі мусить бути один урядник, що знає державну мову.

Всюди теж адміністраційна влада може ввести примус чеських оповіщень і чеських назв, де цего вимагає загальне добро.

В першій катеґорії в внутрішньому урядуванні та в суді є мова більшости населення. У другій катеґорії урядування може відбуватися після бажання сторін, а в третій катеґорії тільки по чеськи.

Анґлійська політика.

Анґлійсько-італійське порозуміння.

Велика Британія пішла дуже на зустріч Італії біля поладнання італійських воєнних довгів, бо Анґлія потребує Італії до переведення своїх плянів.

Французькі часописи пишуть, що Італія обіцяла Англії оружну поміч на випадок англійсько-турецької війни. За те має Анґлія помагати Італії в її територіяльних аспіраціях що до Тріполіса й Церенаїки.

Анґлія проти розоруження.

Ліберальний часопис „Manchester Guardian" приносить сензаційне відкриття, що Польща в порозумінні з Францією хотіла зменьшити до половини свої кредити на військо, та анґлійська влада заявила Польщі, щоби не зменшувала війська з огляду на небезпеку з боку радянщини, інакше Англія не підпиратиме польської кандидатури на членство в Раді Союза Народів. Так хоче Велика Британія сплести обруч кругом радянщини.

Та це мабуть тільки здогади, бо як знаємо з останніх вістей, Англія заявилася проти вступлення Польщі до Ради Союза. Про це пишемо в іншій статті.

Німецька відповідь Мусолінію.

Німецька загальна думка виступила гостро проти виступу Мусолінія. Часописи пишуть, що Мусоліні зважується говорити тому так напасно, бо Німеччина розоружена. Ніхто в Німеччині не говорить про питання Бренерських границь, писалося тільки про права Німців в Італії, щоб могли послугуватися своєю рідною мовою.

У німецькому парляменті внесено в справі промови Мусолінія інтерпеляції. На ці інтерпеляції відповідав д-р Штреземан. „Це самозрозуміле — говорив він — що німецька влада не може заборонити бойкот, що його переводять самі громадяне Німеччини, так теж не може заборонити часописам протестувати проти політики італійщення в південному Тиролі. Мусоліні загрозив, що заборонить вступ німецькому робітництву в Італію. Це поступок, який годі скваліфікувати. Як Італія натискає на Югославію зза незнатних італійських меньшин у Дальматії, так само має право й Німеччина обстати за культурними правами своїх меньшин.

Д-р Штреземан заявив, що промова Муссолінія противиться духові Союза Народів і Льокарнського договору, що його підписав і Мусоліні.

Характеристичний цей італійсько-німецький спір саме перед вступленням Німеччини до Союза Народів. Виглядає так, начеб Мусоліні хотів заперечити, що вступлення Німеччини до Союза Народів ослаблює впливи Італії в Союзі.

Сирія федераційною державою.

„Petit Journal" доносить, що звідомлення де Жувнеля, яке має розглядати мандатова комісія, що радить у Римі, представляє події в р. 1925. теперішне положення в Сирії та таку програму на будуче: 1) утворення в Сирії федерації малих автономічих держав, 2) получення цих держав запевнене взаїмно пактом безпеки; заключуваним на 30 літ. Примінювання пакту підлягатиме суверенному арбітражові Франції.

Розоруження Угорщини.

Союзники повідомили Угоршину нотою, які домагання розоруження Угорщина ще не виконала.

Смерть Примаса Польщі Кардинала Дальбора.

Архієпископ Ґнєзна й примас Польщі Едмунд Дальбор помер, як доносять з Познання, в 66 році життя.

Архієпископ кардинал Дальбор, як зазначують німецькі часописи, зєднав був своєю безсторонністю й довіря вірних німецької народности. У політичних питаннях був він вельми повздержливий. Кардиналом став 1919 р.

Становище кабінету Бріяна.

Хоч Бріян при останньому голосуванні в парляменті одержав більшість, то це вважають тільки його особистим здобутком. Більшість, що найшла ся разом при неґативній заяві довіря для правительства, непостійна. Мусить виявитися також чи й при позитивних заявах щодо нових безпосередніх податків ця більшість держатиметься разом.

„Як то робиться".

Розпорядком Мін. Промислу і Торговлі з 6. X. 1925 р. і доданих до нього Виконних постанов уведено в життя нові приписи про гуртову почтову оплату часописів, їх доручування і передплачування.

Спосіб цей істнуючий досі в Познанщині поширено таким чином на цілу державу і наш часопис, щоби могти користуватися правом гуртової почт. оплати, вже від 3. числа висилається на основі того нового закона. Від того числа наш часопис доручається постійним передплатникам у такий спосіб: через т. зв. Накладовий Уряд при Почт. Уряді Львів 1. висилається до кождого Почт. Уряду Віддавчого на провінції т. зв. Карту пренумерати. На тій карті Адміністрація виписує, кому і по скільки примірників кожного числа „Нової Зорі" має даний Уряд доручити. Саму ґазету висилається спільно для всіх передплатників, що належать до одного Віддавчого почт. Уряду без адресів, на адресу даного Уряду. Такий Віддавчий Уряд, маючи вже урядово прислану Карту пренумерати, є обовязаний (§ 18 Виконних постанов) доручати одержані примірники часопису передплатникам при найблизшім обході листаря, який має мати при собі спис передплатників свого району. Прізвище передплатника може йому почт. урядник виписати олівцем на ґазеті.

Якщо посилка з часописами не надійде до Віддавчого Почт. Уряду, або прийде не та скількість примірників, яка подана на Карті пренумерати,

або надійдуть примірники сильно ушкоджені, тоді має цей Уряд негайно сам внести реклямацію до Накладового Уряду Львів I, а цей знова має постаратися, щоби бракуючі примірники ще раз вислано. (§ 17. Вик. пост.)

Отсих кілька пояснень подаємо до відома нашим шановним передплатникам з приводу частих неточностей і непорозумінь що до доручування нашого часопису. Є випадки, що Віддавчі Уряди звертають нам примірники часопису з дописскою „адресат не пшиймує“, хоч адресат часопис замовив і передплату зложив. Треба тоді ще раз висилати і часопис доручується пізно. Іншим разом звертають часопис або повідомляють нас, що не знають кому ґазету доручити, хоч у свій час вислано до них карту пренумерати, без якої ми не моглиби часопису надати. І дарма, що з самого початку впевняли нас у тут. Накладовім Уряді, що в них будуть „пруске пожондкі“, одначе, поминаючи деякі вже стосовані пруські методи, „пожондкі“ лишилися ще старі шляхетські. Тому просимо шан. передплатників в разі недоручування часопису все звертатися до свого Почт. Уряду. Також просимо замовляти і передплачувати часопис впрост в Адміністрації, а гроші присилати переказами або нашими чеками, які розішлемо в марті, а не через Почтові Уряди, як було подано в 2. числі, бо деякі з них не знають, „як то робиться“. *АДМІНІСТРАЦІЯ.*

НОВИНКИ.

Статистика католицької єрархії. В католицькій Церкві є 14 патріярхів, 219 архієпископів, 944 епископів, 20 апостольських делеґатів, 198 апостольських вікаріїв, 84 апостольських префектів і 400.000 священиків. Всіх католиків є 304 міліони. Нунціїв має Апостольська Столиця 26.

Народности на віденському університеті. Після урядових даних записалось в останньому семестрі на віденський університет 9300 слухачів, коли в попередньому зимовому півроці було 9439. На це число складається: 6923 звичайних слухачів, 1203 звичайних слухачок, 708 надзвичайних слухачів, 644 надзвичайних слухачок. Щодо народности слухачів віденського університету то було: 6172 Німців, 940 народних Жидів, 302 Мадярів, 149 Болгарів, 132 Сербів, 94 Поляків, 78 Хорватів, 58 Греків, 51 Чехів, 50 Єгиптян, 50 Румунів, **43 Українців,** 29 Москалів, 24 Англійців, 17 Словінців, 15 Італійців, 15 Японців, 13 Литовців, 12 Китайців, 8 Альбанців, 8 Голяндців, 6 Персів, 6 Шведів, 5 Французів, 5 Македонців, 5 Турків, 5 Індійців, 4 Вірмени, 2 Арабів, 2 Еспанців, 2 Данців.

Дідич бандитом. Власник маєтку Людвіново на Підляші Константин Розвадовскі завязав бандицьку спілку зі своїм форналем Ґжегожом Влосінськім. На першу жертву взяли собі селянку села Ялочі Мотрю Кравець, що недавно дістала від правительства Зєдинених Держав чималу суму долярів, як відшкодування за смерть її чоловіка, що служив в американському війську. З револьверами в руках напали дідич і форналь вечером на Кравчиху. Кравчиха думала спершу, що це тільки „панські жарти“, та коли Розвадовскі почав дусити її, а форналь ревідував хату, вона почала боронитися й кликати помочі. Збіглися сусіди й по короткій боротьбі звязали напасників та відвезли їх на постерунок поліції, де закували їх у кайдани та відставили до вязниці в Дрогичині.

Страшний вибух в копальні вугля в Америці. Із Нового Йорку доносять: В копальнях вугля в Огайо наступив страшний вибух. Нещастя склалося о год. 8. рано, коли вже вся зміна була під землею. 700 робітників було в копальнях, 24 в коритарях. Невідома ще судьба 700 робітників у підземелях. Із сусідних околиць збіраються біля копальні великанські товпи людей, що бажають довідатися про судьбу засипаних. Як доносять із Огайо в останній хвилі, управа копальні оповістила, що робітники, що остали в підземеллі вратовані. Важче або лекше ранених перевозять до шпиталів у спеціяльних поїздах.

Завіщання цісаря Франца Йосифа I. Від часу смерти Франца Йосифа I. (21. падолиста 1916) ходили про його завіщання найріжнородніщі вісти, нераз зовсім суперечні. Тепер оповіщують уже докладно відпис документів. Завіщання ділиться на чотири части: 1) властиве завіщання, в якому цісар визначує архикнягині: Ґізелю, Валєрію та Єлисавету своїми спадкоємницями. 2) Кодициль, що відноситься до забезпечення семї Франца Фердинанда. 3) Кодициль, що визначує ренту кн. Оттонові Віндішґрецові на підставі подружого походження князя з дочкою цісаря Єлисаветою. 4) Добра фідеікомісові: майно вартости 60 міл. корон у золоті дає до розпоряду наступного володаря на австрійсько-угорському престолі. Вкінці містить завіщання в закінченні відзив до народів австро-угорської монархії, до армії та фльоти, а на прикінці уступ, у якому цісар заявляє, що в разі, колиб корона не мала остати при Габсбурґах, цих 60 міл. корон мають бути ужиті після кодексу з 1. червня 1811. Як видно з цего закінчення, було в цьому завіщанні цісаря неначе прочуття будучини.

Крижані гори знаходяться головно від східнього побережа Нової Землі, Землі Франца Йосифа та від Шпіцберґу. Найбільшу скількість крижаних гір дає верховина Ґренляндії. Було раз навіть, що стрінули крижані гори в віддалі 500 миль на захід від Ірляндії. Найбільші скуплення крижаних мас замітні біля Нової Фунляндії. Ці великанські крижані гори, що плавають по морі, дуже небезпечні для мореплавства на Атлянтійському океяні, головно на південь від Нової Фунляндії та Нової Скотії. Памятний це випадок із „Тітаніком“. Кораблі зустрічали на цих водах нераз 300—350 крижаних гір на протязі одної доби.

Крига понесла 20 рибалок на море. Із Риги доносять про страшну катастрофу в Риському заливі. Оноді пізним вечером заалярмували Ригу що біля 20 рибалок удалося на ловлю. Та що море при березі замерзло, потягнуло судна аж до вільного від леду морського простору. У цій хвилині, коли рибалки потім спустили судна, величезна крига, що на ній вони стояли, відірвана від берега та гонена вітром, понесла їх на море. Рибалки давали сиґнали ватрами, та вітер гнав їх дальше на море. Судно, що виїхало їм зараз на ратунок, стратило вскорі сиґнали з очей. Супроти цего, що надходила ніч, рятункова акція була дуже трудна. Судьба рибалок доси невідома.

Страшні снігові в Новому Йорку. Із Нового Йорку доносять: Всю північну частину Зєдинених Держав навістили страшні снігові бурі так нагальні, яких не тамлять іще від 1888 р. 20 поїздів застрягло в снігу, що впав так обильно, що його висота виносить 10 стіп. Усі школи в Новому Йорку та в інших державах замкнені. Фабрики або стримали працю або працюють у дуже обмеженому обсязі. Комунікація в місті в богато місцях припинена. Десятки осіб зазнало нещасливих випадків ізза ожеледи. Підземні залізниці постійно переповнені. 20.000 робітників працює горячково над очищенням вулиць, щоби вможливити містови доставу харчових засобів.

Судова розправа за два феники. В одній торговлі в Кенігсвінтері хотів один чоловік зміняти 20 марківку. Купчиха не мала тілько дрібних у касі. Тоді цей чоловік зажадав коробочку сірників і заплатив двацяти марківкою. Купчиха зміняла у сусіда двацятимарківку й виплатила 19·95 марок, значить полічила коробочку сірників 5 феників. Це було покупневі за дорого, він доніс на купчиху поліції і за цих два феники, що купчиха зажадала за багато, прийшло до судової розправи та вкінці 14. січня ц. р. на головній розправі засудив суд у Бонні купчиху на 3 марки кари.

Народній єгипетський музей фундації Рокфелера. Давид Рокфелер утворив нову фундацію а саме призначив квоту десять мілонів долярів на будову й удержання народнього єгипетського музею в Каірі та на заснування архіольоґічного інституту. Ця фундація найбільша з усіх дотеперішніх записів на научні й гуманітарні цілі.

Львів, 18. лютого 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7·48. —7·50, канад дол. 7·28 — 7·30, чеські кор. 0·23 — 0·23·75 леї 0·3·00 — 0·3·50, франки фр. 0·29·50 — 0·29·75, фр. швайц. 1·45 — 1·50, анґ. фунт. 36·00 — 36·50.

Читайте та ставайте передплатниками нашого часопису!

Заохочуйте всіх знакомих до передплати „НОВОЇ ЗОРІ“!

Чим більше буде передплатників, тим кращий стане наш часопис.

Веселий куток.

Краще лайдак, як дурак.

Сотник Милорадович, нащадок старшинського українського роду, був любимцем царя Миколи I. Любив цар його за гумор, дотепність та щирість.

Ось раз заложився Милорадович із своїм приятелем теж військовим старшиною, що скаже цареві отверто в очі, що він лайдак.

Невдовзі цар Микола I. переходив у Зимовій Палаті в окруженні достойників кімнатою, в якій Милорадович відбував дижур.

Милорадович удав сильно задуманого й сидів недвижно при столі, підперши голову долонями.

— Чого ти такий задуманий, мій друже? — спитав цар, коли підійшов до нього.

— Думаю, ваша імператорська величносте, над цим, як то дивно тепер на світі: кожна людина або дурак, або лайдак.

— А до якого ряду залічиш мене? — спитав зацікавлений цар.

— Само собою, що не до першого — відповів Милорадович.

Цар був дуже вдоволений із відповіді, а Милорадович виграв заклад.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Суд окружний як торговельний Відд. II. Фірм 286 25.
Самбір, дня 20 жовтня 1925. Сп. І. 186.

Зміни й додатки до вписаних уже в торговельному реєстрі кооператив.

При фірмі „РИЗНИЦЯ“ кооператива з обмеж. відпов. в Самборі треба вписати: На Загальних Зборах дня 29 червня 1925. ухвалено зміну пар. 8 статута в цей спосіб, що пай члена виносить 25 зол. і кождий член може мати необмежену скількість паїв. Крім цего ухвалено зміну параґрафів 15, 18 і 66 статута, а передусім, що доповнення паю до квоти 25 мусить послідувати найпізнійше до кінця адміністраційного року. Дата впису: 20 жовтня 1925. 1—1

ПРАВДА ЛИСТКИ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕННЯ СВІТОГЛЯДУ.

„Правда“ є серією брошур на теми суспільні, фільософійні, релігійні і служить поширенню та поглибленню знання в цих областях. Листки виходять 10 раз до року, більш менш що місяця і обговорюють у приступно науковій формі звичайно одну тему.

До вересня, 1925. вийшли:

1. **Математика і релігія.**
2. **Голос Катакомб.**
3. **Церков в боротьбі.**
4. **Чиїм ділом Церков.**

Друкуються: **Тиранія моди — Окультизм і спіритизм. — Церков всесвітною. — Ґеольоґія й релігія** і інші.

В передплаті 10 випусків коштує з висилкою річно 5 золотих. —

Адреса Редакції: **Львів, Коперника 39.**

ВАЖНЕ ДЛЯ ОО. З НАДХОДЯЧИМ ПОСТОМ!

ЩОБИ ОХОРОНИТИ ВАШИХ ВІРНИХ ПЕРЕД РІЖНОРОДНИМ СЕКТЯРСТВОМ

ЗАКУПІТЬ БРОШУРУ

СТЕРЕЖІТЬСЯ ЛОЖНИХ ПРОРОКІВ

(ЦІНА: 20 СОТ.) — І ДАЙТЕ ДО РУК ЦІКАВИМ.

ЗАМОВЛЯТИ: **ГР. К. ПАРОХ. УРЯД, ЗБОРІВ.**

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність сплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 8. Львів, 28. лютого 1926. Рік I.

Головне жерело деморалізації.

У Відни виходив від десятьох літ часопис „*Абенд*“ („Вечір“). Він був дуже поширений, бо мав до 100.000 передплатників. Розголос зєднав собі „Абенд“ відкриваннєм ріжних надужить і кормленнєм неперебірчивої публики пустими сензаціями. Напрям того часопису був скрайно соціялістичний, большевицький. У нім писали проти всякої традиції, проти авторитету, проти свого правительства, проти фінансових потентатів і проти всякої корупції. Одним словом часопис уходив за дуже опозиційний, за дуже соціялістичний, за дуже протибуржуйний і за дуже прихильний робітничим та загалом низшим верствам. Головним редактором „Абенду“ був очевидно жид, а називався Александер Вайс. Також і головним адміністратором того дневника був жид, Артур Фукс.

Та сими днями вийшла на дневне світло дуже погана справа. Показалося, що пан Вайс був собі звичайним часописним бандитом, що він зачіпав людий тільки в тій цілі, щоби відтак за мовчанку брати від них грубий грошевий окуп. Тим способом доробився пан Вайс понад міліон шілінґів. Зачеплені часописом деякі банки платили Вайсови за мовчанку і по сто тисяч шілінґів. Головний редактор часопису, котрий поставив собі за ціль: оборону пролєтарів, працював в хосен буржуїв і жив в товаристві тільки буржуїв як правдивий буржуй.

Дальше виявилося, що й головний адміністратор, „директор“, пан Артур Фукс, був як посередник в спілці з Вайсом, і також доробився на часописнім бандитизмі (анонсами) гарного маєтку чотирьох міліонів шілінґів.

Цілий Відень був обурений сим часописним бандитизмом.

Та сказати правду, не мав він чого так дуже обурюватися на бідного Вайса й Фукса. Таких Вайсів і Фуксів, таких часописів, як „Абенд“, є повно і в самім Відни, і в цілім світі. „Абенд“ се тільки незначна одиниця між часописами, Вайс і Фукс се тільки капля води в морі часописного бандитизму. Чи справедливо обурюватися за веденнє війни цілою армією — на одного вояка?

Три четверті і віденської і загалом світової преси не ріжняться нічим від згаданого „Абенду“.

Не на бандитизм одного „Абенду“ треба обурюватися; треба радше сто разів більше обурюватися на ту публику, що не тільки терпить, але ще й читає та піддержує всякі „Абенди“!

Три четверті нинішньої світової преси є в руках богатих ґешефтярів, є на їх удержанню, сповняє їх службу, веде торг ідеалами так само, як вином, горівкою чи чим иншим. Хто більше заплатить, того сторону держить, того службу робить.

А читачі? Читачів легко обдурити, загіпнотизувати, за собою повести. Часописні ґешефтярі дуже зручні в сій роботі. Чиж Вайс і Фукс не мали читачів між робітництвом, між пролєтаріятом, хоч стояли в службі буржуазії? Пролєтаріят читав в „Абенді“ пламенні статті в своїй обороні, а службодавці й редактори збирали міліони, одні за мовчанку, а другі наслідком мовчанки. Був отже і вовк ситий і коза, а найбільше Вайс і Фукс.

„Абенд“ мав також читачів і поза пролєтаріятом. Та з сими непролєтарами ще лекше діло, як з пролєтарами. На непролєтарів є инший спосіб. Їх притягається головно неморальністю, сензаціями, поступовістю, радикалізмом. Як кого... І тут є подвійна бухгальтерія. Капіталізмови дуже саме на руку здеморалізоване й зґанґреноване людство. З таким людством іде ґешефт далеко лекше.

Та пощо ми се всьо пишемо? Що нас обходить віденська чи світова преса? У нас преці ґешефтярської, продажної преси нема...

Думаєте так? Дуже помиляєтеся! Є вже на жаль і в нас часописи, що стоять на чужім, ворожім нам жолді, є вже і в нас такі редактори, що сповняють роботу своїх хлібодавців-ґешефтярів, що працюють серед нашого народу за гроші ворожих нам людий. І в нас діється те саме, що за границею, тільки очевидно на меншу скалю.

Длятого й нам треба бути дуже обережними й уважати на те, що ми читаємо, на який часопис гроші шлемо. Лихий часопис се страшна отруя і для одиниць, що їх читають, і для цілого народу.

Читаймо отже тільки свої християнські і щироукраїнські часописи, а всякі підозрілі й непевні, всякі нехристіянські письма кидаймо від себе і бережім наших ближних перед ними, як перед отруєю, як перед головним жерелом деморалізації.

Чи Біблія є одиноким жерелом віри?

Протестанські секти, а між ними й „дослідники Біблії“ кажуть, що одиноким жерелом віри є тільки Біблія. Та проти сього їх твердження виступає *саме св. Письмо*.

Треба насамперед знати, що Біблія є неповна, що деякі біблійні книги пропали, прим. деякі листи св. ап. Павла, і що *Новий Завіт не оповідає всього про Ісуса Христа*, не подає всього, що наш Спаситель ділав і учив. Доказом сього отсі місця св. Письма Нового Завіту:

Св. Йоан (16, 12) пише: „Ще много маю вам говорити, та не можете тепер знести“. А дальше (20, 30): „Много й инших знаків учинив Ісус перед лицем учеників, що не є записане в сій книзі“. І знов (21, 25): „А є й много иншого, що зділав Ісус, що якби списати з окрема, думаю, що й сам світ не міг би помістити книг, котрі требаби написати“.

Св. евангелист каже в своїх Діяніях Апостольських (1, 3): „(Христос) являвся (перед апостолами) живим після своїх страждань у многих ознаках, через сорок днів показуючись їм і говорячи про царство Боже“. Деж записане те, що говорив Христос через сорок днів?

Також св. ап. Павло в листі до Римлян (10, 14) каже: „Якжеж можуть призивати того, в котрого не увірили? А як можуть увірити, котрого не чули? А як можуть почути без проповідаючого?“ А в першім листі до Тимотея (6, 20) читаємо: „Зберігай те, що тобі повірено“. Який змисл малиби сі слова, колиби всьо було записане, колиби всьо було „чорне на білім“?

Крім того всі новозавітні книги, се тільки *принагідні письма*, написані для якихсь докладно означених цілий, серед означених відносин. Колиби отже не було тих цілий і тих відносин, то ми не малиби загалом тих книг. Бо Христос не сказав своїм ученикам: Ідіть і пишіть, але приказав їм: Ідіть і навчайте!

І так св. Матей пише своє Євангеліє для невірних Жидів, щоби їм доказати, що розпятий ними Ісус Христос був обіцяний пророками Месія. Св. Марко, як помічник і товариш св. Петра в Римі, переказує в своїм Євангелію на бажаннє Римлян проповіди св. Петра. Св. Лука сам заявляє на вступі, що списує своє Євангеліє для одного знатного Римлянина Теофіля. Св. Йоан боронить в своїм Євангелію божества Ісуса Христа проти ложних учителів. Так само при зовсім принагідних обставинах повстали всі послання св. Павла і письма инших авторів Нового Завіту.

Як може отже принагідне письмо бути одиноким жерелом віри? Щож сталосяби з нашою вірою, якби тих письм загалом не було? Ніщо припадкове не може мати так великого, незаступного значіння для обявлення правдивої релігії.

До того кожда книга *потребує пояснення*, тим більше, коли вона повстала серед особливших відносин. Що й новозавітні письма не вистарчають самі для себе, щоби виключити всякий сумнів і всяку ріжницю думок, се можна легко доказати. Ми вкажемо тільки на історію внутрішнього розкладу протестантизму й кождої иншої

Д-р ІВАН КЛЮҐ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

(Кінець.)

Усісеньке його життя пройшло ще раз перед ним.

Там далі стелився сірий шлях. Тудою йшов разом батько з сином, як він уперше забрав був мале хлопя в „гарне велике місто“. Як він малого хлопця вперше в невелике повітове містечко — це було саме це „гарне велике місто“ — дав до ґімназії... О, Іван Гонтар тямив іще всі ці слова, що їх тоді говорив своїй дитині. Вони впали на добру землю. Тудою шляхом ішли вони оба разом у девять літ опісля, коли молодий студент вертав по іспиті зрілости до дому. Він виріс був на рослого, пишного юнака... і добрий був він. Коли станув із батьком перед рідною хатою, сказав:

— Батечку, підемо насамперед до ненечки!

А як станув перед могилкою матері, упав на вколішки й поклав своє свідоцтво зрілости на могилку й шептав тихо:

— Ненечко, дорогенька, дорогенька ненечко!

Тудою ходив він потім піврік за півроком на університет, бравий, пильний, веселий студент.

Тудою йшов він, коли вертав від державного іспиту, що його здав із відзначенням... коли добився становища, завсіди цей самий, добрий син. Сірим цим гостинцем ішли батько й син разом, коли мололий запасний четар мусив рушати на війну.

— Дякую вам, батечку, — сказав він тоді на прощання — побачимося знову або тут або там!

— Егеж, там, Олесю! — шептав Гонтар до себе, все ще сидячи на лавочці з мурави.

А потім підвівся, глянув іще раз на озимок і троянду й сказав;

— Прощавай! Прощавай!

Та нараз ударила на нього така горяч, така горяч... Щось наче затягало серпанком його очі й наче говорило:

— Для твойого сина не має могили!

Голова сильно заболіла в нього, як він так стояв, ноги дріжали, хиталися тихо, ледво замітно.

Годинник вказав йому, що він забарився трохи й що йому треба спішитися, коли хоче застати ще найблизчий поїзд. Та йти було йому тепер іще важче й трудніще як передше, віддих був важкий і хрипливий. Мав таке почування, як то буває часом у тяжких снах: хочемо йти наперед і мусимо йти, а чуємо якісь болючі перепони, що їх ні бачити, ні хопити, ні усунути не можна.

Тепер не тільки осіннє повітря блискотіло перед очима старця, що з трудом ішов наперед. Усі предмети мали тепер для нього блимаючі грани, а земля стернищ наче притягала його до себе.

Глухо промчав у далі поїзд по лискучих шинах. Гонтар знав, що йому треба спішитися, бо його поїзд приходив зараз за другим.

Тепер був він сам саміський серед поля в полудне... і він пустився бігти...

Спершу здавалося буде годі, та потім пішло. Він не зважав на це, що часом зашпотувався.

секти, що відділилася від Церкви. Колиби св. Письмо було таке ясне й певне й легко зрозуміле, то чому кождий реформатор инакше його розуміє, инакше викладає, чому така ріжниця поглядів і релігійних переконань між тими сектами? І то ще та ріжниця не відноситься до якихсь менше важних річей, а до найважнійших, до істотних (пр. що до Евхаристії)!

Показується отже, що до належного розуміння св. Письма конечне ще й устне Переданнє, передане нам апостолами; показується, що видимим товариством може управляти тільки живий авторитет!

Сектанти покликуються на *інспірацію* (*натхненнє, вдохновеннє*), с. є. на те, що св. Письмо є від Бога, що воно є словом Божим.

Та вони сеї інспірації не розуміють.

Що таке інспірація? Се поміч Божа при писанню книги; значить яснійше: сю книжку називаємо інспірованою (натхненою), до котрої написання спонукав письменника св. Дух, при писанню котрої обявив св. Дух письменникови Божі правди, і при писанню котрої захищав письменника св. Дух від поблудження. А секти кажуть инакше. Вони кажуть, що св. Письмо не містить в собі Боже слово, а що воно є Божим словом. Вони се розуміють так, що автор св. книг був при їх писанню нічим иншим, як звичайною машиною до писання, що він писав тільки те, що йому Бог казав писати, що він навіть не розумів того, що пише.

Та так годі розуміти інспірацію, годі розуміти св. Письмо. Колиби так було, тоді кожде слово св. Письма ми мусілиби брати зовсім буквально, без огляду на те, чи те слово відноситься до релігії, чи до наук природних або до якоїсь иншої річи.

Католицька церква вчить: кождий св. письменник як дитина свого часу й його культури, писав мовою свого часу, мав погляди свого часу про природні річи і ті погляди висказував своїм способом чи способом свого часу. Звідси ті численні конфлікти між наукою і Біблією. Та в дійсности се не є конфлікти між наукою і Біблією, а між наукою і перетягненою вартістю Біблії, між наукою і ложним пониманнєм інспірації.

Св. Письмо потребує отже конечно пояснення! Про потребу пояснення говорить зрештою саме св. Письмо. В Діяніях апостольських читаємо про мурина й діякона Филипа, що коли Филип запитав мурина, чи той розуміє пророка Ісаію, котрого саме читав, дістав відповідь: „Як можу розуміти, коли хто не пояснить мені?" Також св. Петро говорить про листи св. Павла, що вони подекуди трудні до зрозуміння, отже потребують пояснення.

Колиби св. Письмо було таке ясне й самозрозуміле, тоді й Жиди булиби пізнали в Ісусі Христі Спасителя і булиби Його не розпяли!

Одні „дослідники Біблії" розуміють св. Письмо, воно для них усіх ясне й зрозуміле!

Та зрештою й самі „дослідники Біблії" признають, що св. Письмо потребує авторитетного пояснення, тільки що вони приписують той авторитет свому основникови, Русселеви, тому „найбільшому богословському учителеви від часів апостола Павла". Поза Русселем ніхто більше св. Письма не розуміє, він один має право його викладати й поясняти, на нього зійшов св. Дух, він є новим апостолом, рівним св. Павлови й иншим св. авторам!

На такі нерозумні й богохульні твердження нема відповіди. Найкрасша тут відповідь — помолитися до Бога, щоби вразумив збаламучених, нещасних людий...

І по кількох хвилинах стало йому нараз так легко й добре, неначе ввесь тягар і все почування знесилля покинуло його... Та по яких сто кроках знов ударили млости. Гонтар мусив перестати бігти й іти поволіще. Мав тепер тільки одну думку: стрінути якунебудь людину й сказати їй, що він чується недужий. Та шлях, що він на нього тепер зійшов був неначе без живої душі, мов вимер.

Ах, там при шляху стояв камінний хрест, оброслий червоним осінним листям. Гонтар знав його. Він за кожен раз спинявся перед ним на короткий привіт, коли тільки йшов цим шляхом. Перед хрестом була лавочка. До ньої пустився він тепер напів непритомний. Коб тільки міг сісти на неї, бодай на кілька хвилин... колиб тоді надійшов хто!

Із трудом дійшов до лавочки й важко зітхаючи впав на неї.

Пробував підвести голову до розпятого... та бачив тільки мов крізь серпанок і голова впала йому важко на груди. Він чув як билося в нього серце сильними та неправильними, а часом нагальними ударами. Потім пробував говорити коротеньку молитву... та говорив її вже тілки думкою, язик відмовив йому служби.

Щоб не впасти оперся обіруч об лавочку й із тихим стоном упав перед себе.

— — — — — — — — — — — — —

Небаром по полудні їхав тудою селянин. Він мав на свойому возі крісло з поруччам, що його громада хотіла вислати зараз за вчителем на його нове житло.

Селянин найшов умерлого під хрестом, що неначе спав із усмішкою на устах.

Хвилинку стояв селянин безрадний біля тіла, а потім підняв тіло сильними раменами в гору й із трудом та з напругою поклав його в вигідне крісло, що стояло на возі.

Так їхав Іван Гонтар у вигідному кріслі, що йому подарувала його вдячна громада, назад до свойого села й до своєї школи.

А що в пустих її кімнатах не було вже нічого, ні ліжка, ні леговища, то посадили його в кріслі, в канцелярії, що в ній він доси працював, поки не зложать його на катафальку.

Так сидів він мов у тихому сні, все ще з тихою та щасливою усмішкою. На грудях у нього була червона як кров рожа з козацької могили.

Перший, що навідався до помершого вчителя, був старий парох села. Він станув на вколішках біля мерця, молився, цілував його холодні руки та плакав як дитина. Та як побачив незвичайний спокій на лиці покійника, підвівся й сказав:

— Тепер спочивай ти, чесна, добра людино!

Так спочивав Іван Гонтар ціле пополудне в свойому кріслі. На його блідому видові лежав спокій вічности а кругом нього була тиша вічности, замкнена в чотирьох пустих стінах кімнати. Тільки від часу до часу переривав цю тишу тихий прихід, хлипання й відхід цих, що хотіли ще раз побачити свойого любого покійного вчителя тай іще раз розпращатися з ним на все. Так, тепер на все. Третього дня похоронили його біля його покійної жінки на сільському цвинтарі, посеред покійників, що він їх сливе всіх виховав і підготовив до життя тут і там горі. У його зложених руках спочивав хрестик і зівяла вже рожа з козацької могили.

Зукраїнщив *Логан.*

З церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан). Ювилей з нагоди 700-літної смерти св. Франца з Ассісі буде тревати від 4. жовтня с. р. до 4. жовтня 1927 р. Відвідувачі гробу св. Франца будуть могти доступити відпусту, який небавом оголосить св. Отець. Сподіються великого числа паломників. З самої Німеччини вибирається покищо понад 20 паломництв. Недавно відсвятковано в Римі ювилей св. Франца Салезійського, патрона католицьких журналістів. В богослуженню уладженім при тій нагоді взяло участь богато католицьких письменників.

Чехословаччина. В днях 19. і 20. січня с. р. відбулася в Празі під проводом архіепископа Кордача конференція чеськословацького епископату. На конференції радили епископи над відносинами держави до Церкви, над реформою богословських студій по духовних семинаріях, над організацією християнської добродійности в цілій републиці, над справою військового душпастирства та над шкільними справами. З огляду на невистарчаюче релігійно-моральне вихованнє молодіжи в теперішних родинах і школах, рішено заступити те вихованнє в відповідних товариствах і організаціях. З вдоволеннєм принято до відома намір правительства підвисшити платню священикам. Висловлено також подяку св. Вітцеви за щедру підмогу на будову чехословацької колегії для богословів в Римі. — Дня 10. січня с. р. говорив архіепископ Кордач на одних зборах на провінції про становище католицької Церкви супроти робітництва між иншим так: „Між сторонниками большевизму є певно богато таких, котрі виступають проти поміркованого соціялізму і так званої буржуазії тому, що не знають — відчужені від християнства — способу вирівнання клясових інтересів шляхом справедливости й любови. Католицька Церква поручає таких збаламучених поучувати, а головно давати їм примір правдиво християнського життя. Нинішне негодованнє між народами, а передовсім між робітничими масами, і боротьба з так званою буржуазією се тільки фаза соціяльного розвитку людства. Перед сто літами зведено побідно сю боротьбу в часі французької революції ізза рівноуправнення третього стану проти двох історичних станів: клиру й шляхти. Боротьба приняла форму революції, бо королівський абсолютизм у Франції гнобив насильно природний розвиток ідей і життя. В 20. століттю йде про останню фазу того розвитку: про вирівнаннє природних домагань четвертого стану, робітництва. Ся народна верства є тепер дуже численна. Не дасться заперечити, що лібералізм, як спадкоємець ідей французької революції, супротивляючися в практиці тим ідеям, абсолютною перемогою духа й гроша при помочи так званого капіталізму гнобив насильно згадану еволюцію в напрямі вирівнання господарських відносин. Се насильство викликало з боку четвертого стану реакцію протинасильства. Католицьку Церкву, котра намагалася перевести клясове вирівнаннє при помочи справедливости й любови, той самий лібералізм позбавив всякого впливу на народні маси, проповідаючи по всіх школах, від університетів до народних шкіл, погубні ідеї атеїзму й матеріялізму. Супроти робітництва займає католицька церква не становище боротьби, а становище поучення й напімнення духовенства та по християнськи думаючих висших станів, бажаючи перевести вирівнаннє всіх кляс через просвіченнє, а головно через примір правдиво християнського життя, опертого на справедливости й любови“. — Католицькі студенти в Словаччині зорганізувалися останніми роками в свої власні католицькі товариства. Зразу жили вони спільно з чеськими студентами, та коли Чехи стали виступати явно як вороги Церкви, Словаки відділилися від них. Словацькі студенти мають свої католицькі товариства не тільки в Словаччині, але й у Чехії, де студіюють, бо на словацькій території є тільки один і то неповний університет. Що року уладжують вони свої конгреси, в котрих беруть участь тисячі слухачів висших шкіл. Мають також окремий студентський орган, редагований в строго католицькім дусі.

Югославія. Від чотирьох уже літ ідуть переговори між Ватиканом і югословянським правительством що до конкордату. Розходиться головно про управильненнє шкільного питання, про мову в церкві і про іменованнє епископів. Справа шкільна вже так, якби поладнана. Зате не прийшло до згоди в справі мови в церкві; Апостольський престіл позволив відправляти в сербській мові похорони і читати по сербськи Апостола та Евангеліє, але правительство сим не вдоволяється, а жадає всього богослуження в сербській мові. На се знов Рим не хоче позволити. Справа іменовання епископів також вже поладнана. Заключеннє конкордату спиняє отже тільки справа богослужебної мови. — Від часу війни розвинувся між православними Сербами особливший релігійний рух. Селяни, чоловіки й жінки, сходяться до приватного дому, щоби спільно помолитися, читати Біблію та заохочуватися взаїмно до праведного життя. Вони називають себе „богомольцями“. Зразу парохи противилися тому, щоби мірянин голосив проповіди. Та православні епископи взяли богомольців в оборону, заявляючи, що мірянин може голосити проповіди без дозволу пароха. До богомольців прилучився також минулого року „Союз християнської молоді“. На останнім своїм конгресі рішено між иншим, що всі богомольці мусять займатися пасічництвом.

Франція. Католики Франції є зорганізовані в „Католицький народний Союз“. Організація має два міліони членів. Завдяки сій сильно зорганізованій католицькій армії не вдалося бувшому правительству Еріота перевести в життє своїх ворожих Церкві плянів (зірваннє з Римом через знесеннє посольства при Ватикані, прогнаннє монахів з Франції і заведеннє в католицькій Альзації та Льотарингії таких самих безконфесійних шкіл, які є в прочій Франції). На слідуючий рік визначив собі згаданий Союз такі завдання: вибороти для монахів повну свободу, яку мають всі инші французькі горожани (сього треба в „свобідній“ Франції щойно добиватися!), вибороти свободу навчання (щоби можна всім основувати приватні школи) і вибороти забезпеку та охорону прав родини. — Альзація і Льотарингія, краї відібрані Французами від Німців, мають віруюче католицьке населеннє. Французьке правительство хотіло тут завести такі самі „свободолюбні“ порядки, як у себе, та католики сих країв, споможені католиками цілої Франції, оперлися тому рішучо. В наслідок того радість протирелігійних Французів з відобрання Альзації й Льотарингії Німцям значно змаліла і появляються щораз частійше голоси, що коли Альзатці й Льотаринці будуть дальше обставати при своїх релігійних вольностях, то ліпше Французам ті краї відпродати... — Католицькі Французи виготовляють книгу, в котрій має бути представлена участь католицького духовенства в останній світовій війні з боку держав антанти

(Франції, Англії, Бельгії, Італії, Канади й Америки). З дотеперішної статистики виходить, що в арміях антанти служило 60.569 священиків (світських і монахів) по части під оружем (у Франції священики не є звільнені від військової служби з оружем в руках), по части як пільні духовники, а 13.214 монахинь як санітетки. Зі священиків згинуло 5741, з монахинь 357. Похвальне признаннє дістало 19.831, відзначеннє 22 834, признаннє і відзначеннє 17.463. З самої Франції пішло в поле 32.694 священиків. — Релігійне положеннє в париській дієцезії. Париська дієцезія числила в 1802 р. 800.000 душ, в 1906 р. 3,800.000 душ, а тепер (1921) число душ виносить 4½ міліона. В самім Парижі є 80 парохій. На кожду парохію випадає пересічно 25,000 душ, але деякі парохії мають душ значно більше. В цілій дієцезії є 1355 священиків, отже один священик на 3329 вірних. Від 1903 до 1920 стратив Париж 0·70% своїх священиків, хоч населеннє збільшилося на 16 8%. Для порівнання подаємо числа з инших країв: і так в Лондоні на 260,000 католиків є 515 священиків (отже один священик на 500 душ; в Австралії припадає один священик на 754 душ; в Ірляндії є 3828 священиків і тут один священик припадає на 847 католиків. — З нагоди 50-літнього ювилею католицького університету в Ліоні видали французькі епископи збірне посланнє, в котрім підносять вагу висших католицьких наукових заведень і взивають вірних записувати свою молодь на католицькі університети. — Французькі епископи рішили надавати медалі заслуженим католикам в своїй дієцезії. Сі медалі мають бути на взір папських відзначень (Pro Ecclesia et Pontifice). — У Франції почали католицькі організації енергічну боротьбу проти неморальної літератури й неморальних вистав. — Про висшість католицьких шкіл свідчить цікавий факт, що в департаменті Морбіган католицькі школи мають 33.992 дітий, а державні заледви 30.508. — Президент французької републики Думерг обняв протекторат над політичним „Французько-Палестинським Комітетом“. Почесними президентами того комітету є богато французьких міністрів і визначних політиків, між ними тільки двох Жидів. З сього видно, що Франція є під сильним впливом жидівства.

Кріза білої раси.

В січневому зшиткові місячника „Hochland“ (Rösel-Rempten) помістив д-р Отфрід Еберц цікаву статтю на тему небезпеки, яка грозить білій расі від колірових.

Подаємо зміст цеї цікавої статті:

Як бура й жовта раса, так приготовляється теж і чорна раса до скинення з себе білої влади. Їх основу творить 120 міліонів, що живуть на південь від Сагари. Три міліони на австралійському архіпелязі, останки чорного населення, що колись заселювало всі прибережні країни південної Азії, ізза свойого низького розвитку не мають ніякого значіння. Зате творить у двацятипяти міліонах менше, або більше чистокровних муринах Нового Світа, що їх предків спроваджено тут як невільників, духове підготування всеї расової ворожнечі. Білий елемент у південній Африці пропаде безнадійно, здається, під чорним заливом. Обчислено вже, що при сильній перевазі народин муринів Унія за пятьдесять літ буде країною чорних. Всюди втискається там чорний у ділянки праці білих. Не тільки в гірництві й у ремеслі, але й у хліборобстві. Вони позакладали там багато хліборобських шкіл для муринів.

Іслям, що його північно-африканські ордени своїми місіонарями зі Судану зробили пануючою вірою, що дуже підходить під звіринний і воєвничий змисл мурина, теж чимало причинився до розбудження расової свідомости та ненависти до білих. Небезпека, що іслям стане всеафриканською вірою, не мала — в кожному разі злука чорних із червоними до расової боротьби з білими це мета паніслямітської політики.

Та найяскравіще виявляють небезпеку всеафриканських змагань муринські конгреси. Перший

Церква супроти суспільного питання.

(Дальше.)

Соціялізмові не було трудно представити господарську свободу капіталізму як погубу, а замість того насильно утворену суспільність як спасеннє. Та се є блудом думати, що в державі і в суспільности дасться завести насильна господарка, і що державний соціялізм се є управильненнє всіх господарських відносин державною владою є життєздатною суспільною формою. В найприкрійших часах світової війни введено частинно насильну господарку, пр. державну збіжеву господарку, поділ харчів і т. д. Коли тоді вже уважали се твердим примусом, то в мирних часах булоби се ще більш доскульним тягарем. Соціялізм, котрий хоче ввести не тільки господарський примус, але й усе духове життє, а саме шкільництво, підчинити насильній господарці, ставби так само безоглядним і нестерпним тиранством.

Певно, що соціялізмови було також легко переконати робітництво, котре втратило надію здобути земське щастє, що й надія на вічні добра се обман; було легко представити освободженнє з неволі капіталізму як властиве спасеннє й обіцяти йому (робітництву) красшу будучність з перемогою всіх відносин. А преці се страшна ошука відбирати робітникови віру в призначеннє до вічного життя та обіцювати йому в заміну за се земське щастє, котре не в силі вдоволити бажання серця.

Певно, що соціялізмові було легко настроїти неприхильно робітників до Церкви, бо релігію вже від давна вважали многі капіталісти і державні урядники як „приватну справу“ а часто відбирали Церкві можність поширювати свою науку. А преці релігія є потрібна для удержання ладу в суспільности та для забезпечення також і робітникам їх прав та участи в земських добрах.

Одна Церква в силі довести до мира, а зате соціялізм розогнює робітничі маси до клясової ненависти накликує їх до війни з капіталізмом, ставить насильство проти насильства, а нема иншої дороги до мира як дорога справедливости й любови. Конечно отже, щоби вся суспільність, а не менше й робітництво, перенялися моральними поглядами; конечно плекати совісність і чесноту, самовідреченнє й панованнє над собою; конечно спомагати релігійне життє, як жерело совісности. Сеї дороги не знає соціялізм. Він працює при помочи ненависти, а не любови. Замість справедливости він створює нову несправедливість. Він не

такий конґрес відбувся 1920 р. в Новому Йорці, а слідуючі в найблизчих роках в Лондоні, Брукселі та Парижі. У Новому Йорці 50 тисяч Муринів владило похід вулицями. На чолі походу несли прапор „Зєдинених держав Африки“. Засновано „Найвищу Раду Муринів“ і першу конференцію муринських народів світа закінчили молитвою за висвободження Африки, заснування етіопської держави, скликання чорного парляменту, утворення чорної армії, будову чорної торговельної й воєнної фльоти та збудування святині чорної релігії. Це покищо пустяки, але й познаки на будуче. Можна небезпеку, що грозить від чорної раси, бачити менше в цему, що ця раса може вдіяти, як радше в цему, до чого можуть зловжити її бурі ісламітські фанатики північної Африки, чи теж вироджені білі народи. Інакше з бурими й жовтими народами. Вони мають спомини про славну минувшину, в якій вони були носіями високих культур і творцями світових держав.

За втратою бурих народів Азії, що за ними мабуть послідує втрата бурих держав Африки, муситиме біла раса поступити так, як зрезиґнувала вже з жовтої Східної Азії. І то не тільки з політичної, але й із торговельної. Бо азійські ринки заповнятисямуть із часом виключно тільки продуктами азійського промислу, що колись хто знаючи не сягне й по европейський ринок. А панування промислу це звісно значить приріст населення. А вже тепер жовта Азія терпить на перелюднення. Скількість населення, як тільки Китай упромисловиться, може дуже легко подвоїтися. За цим жовте переселення, що вже сьогодні загрожує білим країнам Тихого Океану, стане просто потопою.

Також і в Зєдинених Державах Америки білі загрожені жовтою й чорною расою, тим більше що число їх бистро росте. 1900 р. було на всему континенті Зєдинених Держав 51,2 міліонів білих вище 10 літ, 6,4 міліонів чорних з такою самою найнизщою границею віку, а в південних державах 12 міліонів білих, 5,6 міліонів муринів. Коли відносини не зміняться, то ще заки скінчиться 20 століття, то може бути в Зєдинених Державах 60 до 80 міліонів чорних. При такому зростові населення треба побоюватися, що керма південних держав у законодатстві перейде з часом у руки муринів, що переходово вже й було по сецесійній війні в Люзіяні, Місісіпі та в південній Кароліні. Обмеження виборчого права здебільша на основі низчого посідання майна, змінило це, правда, та питання це так тільки відложено, а не усунено, тимбільше тому, що вони навчилися бачити в зреволюціонізуванні братів в Африці проти білої раси свою місію й можуть числити на підмогу інших колірових рас. Бо крім чорних південних держав мають Зєдинені Держави трохи не 150 тисяч Японців поселених у Каліфорнії. Обчислюють, що в році 1929 припадатиме можливо тільки 40.000 білих дітей на 80.000 японських, а 1950 без нової іміграції більшість населення Каліфорнії може складатися з Японців. Так малиб Зєдинені Держави жовту державу на свойому західньому побережі, напроти жовтої матірної країни, жовту провінцію. Тоді годі буде спинити зяпонізування й знегризування Зєдинених Держав і доля білої раси на західній півкулі буде рішена.

Еміґраційна горячка.

Незавидні відносини, серед яких живемо, викликують у нас одно лихо за другим. Таким новим лихом є еміґраційна горячка, що обхопила деякі повіти нашої землі.

Безпосередною причиною сеї горячки є нужда і аґітація.

Недостача землі отже варстату праці, дальше недостача яких небудь заробітків, страшна дорожнеча — се одна причина. А друга се аґітація несовісних людий. По селах їздять чужі, ворожі нам люди, і намовляють селян до еміґрації, обіцюючи їм золоті гори в чужих краях. На жаль, ся аґітація приносить плоди.

Кажемо, на жаль. Бо проти *зарібкової* еміґрації ми не малиби нічого, колиби тільки та зарібкова еміґрація була належно упорядкована і ведена совісними людьми. Наші люди жиють у біді і потрібують зарібку. От приміром із зарібкової

знає, як і капіталізм, стремління людства до вічности і так відбирає всяке благословеннє, яке дає релігія. Соціялізм є анархістичний, революційний, фантастичний і нерелігійний. Він іде ще дальше, як капіталізм; він став борцем безбожности і ту свою ворожнечу до Бога защіплює в серця робітників. Соціялізм хоче тим самим духом затроїти ціле шкільництво і всі орґанізації, ціле прилюдне життя, всі державні установи. З сим соціялізм зовсім не криється; навпаки, він тим явно чваниться. Лихо капіталізму не усунеться отже лихом соціялізму. Соціялізм не освободжує з невільництва, бо він основує нове тиранство і вводить страшний тероризм. З огляду на те епископи перестерігають робітників перед соціялізмом, перестерігають перед деморалізованнєм соціялістаи молодіжи. Всі користи, які малиби робітники з соціялістичних орґанізацій, не можуть зрівноважити тих шкід, які вони роблять душі хочби одної робітничої дитини!

Робітники мусять також захищати в своїм власнім інтересі супруже й родинне життє, яке соціялізм старається знищити. Крім того захищуваннєм супружя й родинного життя, поборюваннєм „вільної любови“ і обмежування числа дітий, працюють робітники також в користь цілого народу.

Епископи перестерігають дальше перед соціялістичними часописами, котрі вносять отрую безбожности в робітничі серця, в їх варстати, в фабрики, в родини.

Перестерігають також перед соціялістичними товариствами й орґанізаціями, що управляють поганий тероризм. Той тероризм мусять робітники зломити.

Епископи взивають суспільні верстви, щоби спомагали робітників. Хто належить до соціялістичних орґанізацій, сей спомагає ворога католицької релігії, свого власного ворога. Передплачуваннєм соціялістичних часописів, скріпляється силу соціялізму, збільшається новітне невільництво. Тим самим також і за погубні наслідки соціялізму паде частинна відвічальність на тих, що спомагають соціялістичну роботу.

Робітники, що дорожать своєю душею, котрим не байдужа релігія, котрі мають у своїм серци Бога, повинні основувати окремі християнські орґанізації і при їх помочи добиватися кращої долі.

Християнський робітник не стане ніколи членом соціял-демократії, не буде належати до соціялістичних орґанізацій, до комуністичної партії, а тим менше до партії большевицької. Соціялізм є погубою і для робітника і для суспільности.

(Дальше буде).

еміґрації до Німеччини перед війною наші люди дуже багато скористали. Така зарібкова еміґрація і тепер булаби пожадана.

Але що иншого зарібкова еміґрація, що иншого виїзд на кілька місяців чи хочби на рік — два на зарібки, а що иншого *еміґрація стала*, значить, стале переселення десь за море або загалом в якісь далекі краї.

Еміґрація стала, як у нас, до Америки, є дуже небезпечна і шкідлива. Чому? До Америки дорога дуже дорога, отже на виїзд туди може спромогтися тільки чоловік богатший, не бідний. А пощо богатому їхати в Америку, коли він за гроші, які видасть на дорогу, може й тут якось прожити? Через такий виїзд людий заможнійших позбуваємося сильнійших одиниць зі свого краю, де позістає вже хиба крайна біднота. Тим самим слабне наша сила, сила нашого народу.

З сим получена ще одна грізна небезпека для нас. На місце наших людий приходять звичайно люди чужі, кольоністи, і через те наш край тратить поволи свій характер. Чи про се не думають наші еміґранти?

Чи годиться покидати свою рідну землю, зрошену потом і кровю своїх батьків, та полишати її на чужинців?

Аґітатори, що намовляють до еміґрації, працюють якраз в інтересі кольоністів. Вони хотять якнайбільше наших людий переселити за море і заступити їх своїми земляками. Вони раділиби, колиби і ми всі забралися зі свого краю.

І ще одну причину мають аґітатори, що так сильно намовляють до еміґрації.

Зближаються вибори отже добре позбутися з краю свідомійших людий, котрі булиби їм при виборах невигідні. А до Америки вибираються якраз що найсвідомійші одиниці.

Вкінци аґітатори розпинаючися нібито за селянською нуждою і удаючи великих прихильників селян та намовляючи їх нібито в інтересі самих селян до еміґрації, хотять позискати собі тих селян, прикидуються їх великими приятелями. Се також в тій цілі, щоби ті селяни при недалеких виборах голосували на їх кандидатів.

Гроза отже велика.

Перестерігаємо наших селян, щоби не давалися обдурювати нікому, щоби не покидали своєї землі й не ослаблювали свого народу та не еміґрували, не виходили на стало нікуди. Коли ті аґітатори такі прихильні та зичливі для українського селянина, то нехай виборуть у свого правительства дозвіл для наших людий на *заробкову еміґрацію.*

Дискусія в чеському парляменті над заграничною політикою.

На нинішньому засіданні сойму закінчено дискусію над заявою міністра Бенеша. Німецький християнський соціяліст Крумпе ствердив, що промова міністра Бенеша провокує Угорщину, бо міністер Бенеш вмішався у внутрішні справи Угорщини.

Чехословацький републиканець д-р Стефанек стверджує, що між угорськими фальшівниками є люде, що походять із Чехословаччини. Єглічка й Унґер друкували в Польщі свої проклямації за фальшиві гроші. Бесідник запитує, що д р Бенеш зробив у заприязненого польського правительства, щоби ці люде не підюджували проти Чехословаччини. Німецький соціяліст Каліна ствердив, що чехословацька політика гнету не булаб можлива, колиб Бенешові не вдалося фалшувати публичної опінії.

Народній демократ Гань остерігає перед признанням Росії „de iure“, бо цим заінтересовані три чинники: московський народ, московська еміґрація й радянщина. Признання одного з цих чинників без порозуміння з двома іншими, це булоб вмішання до внутрішних справ Росії. Чим довше тріватиме перерва в переговорах із радянщиною, тим краще для Чехословаччини.

Комуніст Крайбіх наводить вістки про це, що Чехословаччина в переговорах з радянщиною поставила певні умови й твердить, що признання Радянщини може бути тільки безумовне. Про признання радянщини рішить працюючий народ усіх народів, що живуть у Чехословаччині. Цей народ давно вже признав радянське правительство, однак не признав чехословацького правительства.

Католик Мислівец заявив, що особисто поборюватиме признання СРСР, хочби з пієтизму для архиепископа Цепляка, що помер в Америці, як одна з жертв радянської тиранії, бо довго мучився в тюрмі і був засуджений на смерть і тільки завдяки впливам звільнили його з тюрми.

У своїй промові соціяльний демократ Стівін, порушив між иншим справу промови Мусолінія й ствердив, що колиб в Італії меншости мали таку волю як у Чехословаччині, не булоб режіму Мусолінія, бо цю саму волю мусівби одержати італійський народ.

Після цеї промови сойм приняв заяву міністра Бенеша.

Дають надавчі акти військовим осадникам.

Як звісно польський сойм ухвалив 20 грудня 1920 р. закон про надання землі польським воякам. Тепер почало вже міністерство хліборобських реформ за посередництвом земських урядів видавати військовим осадникам на східних землях, себто на землях заселених Українцями й Білорусинами, надавчі акти.

Воєнні суди в Греції.

Як доносять із Атен, розпорядком ґенерала Панґальоса утвовено в Греції надзвичайні воєнні суди для судження обжалуваних у державній зраді та веденню неспокоїв у державі.

Конкордат між св. Ап. Престолом і Туреччиною.

Апостольський делеґат в Константинополи о. Ротта вернув з Анґори, куди удавався в справі заключення конкордату між Ап. Престолом і Туреччиною. Переговори йдуть добре і принесуть мабуть в короткім часі бажаний успіх. В кругах православних зробила та вістка велике враження. Греки побоюються, що цей конкордат буде мати злий вплив на православну Церкву. Не цікавляться тим, що Франція стратить своє старинне право опіки над християнами в Туреччині і взагалі на Сході, але побоюються дуже, що Турецький Уряд віддасть юрисдикцію над католицькими церквами, школами і інститутами і таксамо над православними Ватиканови. (De Tijd Amsterdam).

Вислід румунських громадських виборів.

Остаточний вислід громадських виборів у Букарешті дав 16. 328 голосів за зединеною опозицією й 7325 голосів за ліберальною партією (правительственна партія). Опозиція здобула 36, а правительственна партія 12 мандатів. Хоч громадські вибори покінчено що йно 20 ц. м. вечером, то вже в полудне знали висліди з більшої части громад.

На провінції одержала ліберальна партія в 83 процент сіл більшість, а в містах ліберальна партія одержала більшість у 61 громадах, а опозиція в 38. У 20 містах вислід виборів остав нерішений.

Сливе у всіх більших містах побідила опозиція. Так пр. у Букарешті, Крайові, Яссах, Клявзенбурзі, Констанці, Великому Вараждині, Темешварі, Чернівцях, Кишеневі й Браїлі. У Бесарабії не одержало правительство ніводному місті більшости. У Кронштаті вийшла угорсько-саксонська ліста. У Германштаті та в більших містах Семигороду перемогла саксонська ліста. Що в Семигороді заключила пакт угорська партія з ліберальною, одержала коаліція більшість у 25 містах.

У Букарешті святкували перемогу опозиції з великим ентузіязмом. У містах, де вибори не дали остаточного висліду, відбудуться поновні вибори 26 ц. м. Нові громадські ради пічнуть урядування між 3 і 7 березня.

Американське внесення на ревізію Версайського мирового договору.

Соціялістичний посол Вісконзіна Віктор Бертер вніс на Конгресі резолюцію, яка домагається від президента Куліджа скликання міжнародного Конгресу для ревізії Версайського мирового договору, а саме на основі відомих чотирнацять точок покійного президента Вільзона.

У мотивуванні резолюції наводить він, що Версайський договір опертий на неправдивих основах, а найважніща з них ця, що говорить про одиноку вину в викликанні війни осередніх держав. Не Німеччина винна в викликанні війни, але пануючі кляси всіх країв і тільки усуненням Версайського мирового договору зможе Европа дійти до повного спокою.

Зміст французько-турецького договору.

Відомі вже докладніші подробиці французько-турецького договору „доброго сусідства“. Договір обнимає 16 статей і 5 додаткових статей. Перша стаття договору містить застереження безсторонности й зазначує обопільне бажання обох країн піддержувати приязні взаємини. Остання стаття договору предвиджує розємний суд для управильнення всіх спорів, які моглиб зайти між обома країнами, що заключують договір. Інші статі відносяться до управильнення границь та до установлення приграничньої сторожі, до знищення нападів банд, до охорони Турків у Сирії та французьких громадян у Туреччині, до упрощення цлових формальностей та до переведення права видачі.

Як доносять французькі часописи, у французьких дипльоматичних кругах підносять щодо турецько-французького договору, що ніколи не було мови про це, що Франція малаб зректися якихнебудь своїх прав у Сирії, чи то ходить про території, чи про залізницю.

Підписана в Анґорі угода не може противитися рішенням Союза Народів. Можливо, що будуть певні граничні поправки та вони без значіння. Договір це тільки доповнення угоди, заключений в 1921 р. Франкліном—Буальоном і обнимає питаннє про поліцію, цло й перевіз.

Не ходить про ніякі територіяльні втрати, тільки про це, щоб устійнити границю, що в деяких місцях була ще зовсім неозначена.

Справа місць у Раді Союза Народів.

Справа місць у Раді Союза Народів не сходить із часописних стовпців.

Французька преса є за збільшенням місць у Раді, а цим самим і за признанням Польщі постійного місця в Раді Союза Народів.

Противно анґлійська преса заявляє, що нема ніяких виглядів щоби Польща на мартовій сесії Союза Народів одержала постійне місце в Раді Союза. Як подає „Times“ в Анґлії й у інших краях панує сильна опозиція проти побільшення складу Ради Союза. Такесаме негативне становище Швеції рішило долю цеї справи, бо до рішення треба однодушности.

„Daily Telegraph“ доносить із Женеви, що на вересневій сесії Союза Народів малоби наступити признання Естонії постійного місця в Раді Союза Народів. Опісля зреорганізованоб Союз Народів через побільшення його складу до 12 постійних місць і 6 непостійних. При тому в цій останній катеґорії найшласяб Польща, як представниця балтійських держав.

На бенкеті заграничної преси в Лондоні промовляв Чемберлен у прияві французького та німецького амбасадора, а також бельгійського й польського посла.

Чемберлен говорив: „Духа Льокарна й політику, що випливає з нього мусять розвивати всі народи й то довгі роки. Питанням, що займає тепер усі народи є становище супроти розбудови Союза Народів. Анґлійське правительство не рішило ніщо остаточно в сій справі й справедливо. Подяка за Льокарно належиться всім державам, що підписали цей преважний акт. Треба найти спільну плятформу порозуміння. Не йде про змайоризування певного угрупування держав, тільки про порозуміння. Приміром най буде питання поширення Ради Союза. Рада Союза не є на це, щоби більшістю голосів ухвалювати резолюції — тільки повинна працювати над найденням розвязки питання, що відповідалоби інтересам поодиноких держав, що в їх окромішнє положеннє треба вчуватися. Можна сподіватися щасливої розвязки цего питання.

Як бачимо, сказано дуже дипльоматично — ніхто з приявних амбасадорів і послів не почув ніщо неприємного для свойого правительства. Противно кожний міг виснувати з цих слів тільки корисне для себе.

Після останніх вістей Штреземан поручив амбасадорам у Лондоні і Парижі зажадати запевнення, що Польща взагалі не одержить постійного місця в Раді Союза Народів.

Народнім обовязком кождого Українця — бути членом Товариства „Просвіта“ і приєднувати других.

Порядок нарад Ради С. Н.

Незалежно від справ звязаних із приступленням Німеччини до Союза Народів, 39 та сесія Ради С. Н., що зачинається 8. березня ц. р. займатиметься иншими політ. і адм. справами. Порядок нарад обіймає м. и. звіт Ради С. Н. з 16. XII. 1925 у справі границі Туреччини з Іраком, звіт адм. мандатної комісії, що радила в Римі, в справі франц. мандату в Сирії, справи меншостей. Дня 7. III. будуть вбори товариства приятелів С. Н. з нагоди вступлення Німеччини до Союза Народів.

Премієр Братіяну подався до димісії.

Із Букарешту надійшла відомість, що Братіяну вніс димісію й полишав королеві означити день оповіщення димісії.

Міністер Здзеховський на буджетовій комісії.

У буджетовій комісії міністерства скарбу мін. Здзеховський вияснював фінансове положення. При цему зазначив, що розпорядив відібрання девізових прав одному з банків, а небавом скличе зібрання представників девізових банків. Міністер жадатиме протиділання спекуляції, або піддасть ревізії девізові права. Міністер закінчив словами: „Не переймаюся боротьбою, що її ведуть проти мойого пляну уздоровлення фінансів Річи посполитої й можу запевнити, що буду переводити його з повною рішучістю“.

Америка не хоче порозуміння з Европою.

Відомий противник порозуміння Америки з Европою, сенатор Бораг, виголосив у Чікаго прилюдну промову, в якій виступив остро проти евентуального вступлення Зєдинених Держав до Союза Народів. Між іншим зазначив він, як аргумент, що коли Англія має в Союзі Народів усі голоси, то Америка малаб один голос проти всіх, а не лежить в інтересі громадян Зєдинених Держав, щоби Америка дісталася під протекторат Англії.

Ощадности на освіті.

(Засідання буджетової комісії польського сойму.)

22 лютого на засіданні будж. комісії польського сойму радили над буджетом мін. освіти й віроісповідань на 1926 р. Реферував буджет посол Римар. Поважні зміни зайшли в нар. шкільництві. Впровадження „язикових законів“ у 8 східних воєвідствах принесли зміни в кількох тисячах шкіл. Загалом зменьшилося число нар. шкіл. Видатки на просвіту винесли в 1926 р. 270 міліонів (в 1925 р. 315 міл.). Дальше пос. Римар заповів багато змін для заощаджування, щоби все те перейшло на позицію „будови нар. шкіл“. В 1925 р. мала ця позиція 10 міл. зол. тепер її нема зовсім. Зредуковано цілий інвестиційний буджет. Жертвою редукції впаде 9 етатів візитаторів, 30 заст. інспекторів, 96 секретарів, 351 возних і післанців. В народнім шкільництві зредукується 1000 учителів, 750 заст. учителів і якесь число служби. Замкнеться 34 препаранди на заг. число 42, учит. семінарів 6. У середнім шкільництві зредукується 70 учит. етатів, 20 лікарів, 15 возних, зачиниться теж 6 гімназій. Фахове шкільництво не зредукується. В вищому шкільництві не обсадиться 26 катедр, 40 асистентів, 5 урядників, 10 служби.

Після промови пос. Римара почалася дискусія. Промовляли пос. Новіцький (Визв.), Вигодзький (Жид), Сокольніцька (ЗНЛ), Хруцький (Український Клюб).

Пос. Хруцький гостро критикував діяльність мін. просвіти Грабського, опісля виступив із внесенням на висловлення міністрови Грабському недовіря, скреслюючи 100 зол. із його буджету. Крім цього виступив пос. Хруцький з внесенням вставити до буджету суму 2 міл. 600 тис. зол. на український університет з осідком у Львові.

Мін. Грабський заявив, що твердження посла Хруцького, начеб уряд приготовив прероґативи президентови і мін. просвіти у відношенні до правосл., є неправдиве. Мін. внесе проєкт, на основі якого правосл. духовенство одержить платню.

Литовці вдерлися на територію Виленщини.

Часописи принесли вістки, що литовське військо вдерлося на територію Польщі.

Дня 22 лютого, на відтинку підгаєвському Литовці укріплювалися й заняли оборонну поставу. Польським відділам удалося відібрати узлісся без ужиття оружя. Коли польська поліційна гранична сторожа ввійшла на терен зайнятий Литовцями, часть литовських стражників вицофалася зараз, а часть ставила опір. Перед північю знов війшли на польський бік і почали ручну й машинову стрілянину.

Вся акція відбувається виключно на польському терені.

На другий день під полудне запримічено, що литовська гранична сторожа знов концентрується в місцевості Кліше Болото. В 2 годині по полудні до Кернева й Кошебра по литовському боці прибув відділ залізничої литовської поліції в силі 200 людей та відділ шавлісів. Останні вісти донесли про випертя Литовців поза польські границі.

С. Р. С. Р. і Зєдинені Держави Америки.

Американський часопис „Корент Гісторі“ оповістив анкету з причини ввісної промови Троцького, що виступив за економічною кооперацією С. Р. С. Р. зі Зєдиненими Державами. Серед відповідей є дві без підпису, та обі вони походять із під пера двох визначних американських політиків. Оба признають, що економічне положення С. Р. С. Р. поправляється, та як і інші учасники анкети, кажуть, що американський капітал не може зміняти своєї точки погляду на роботу в С. Р. С. Р., поки не буде знесена монополія Вніштора. Тільки під цею умовою американські фінансісти можуть дати довгоречинцеві кредити.

Запевнення Троцького щодо розцвіту в С. Р. С. Р. електро-технічного промислу викликають тільки іронічні відношення.

У деяких відповідях Троцькому пригадують, що Троцький рівночасно, як звертався до американських фінансістів, вислав привіт і співчуття муринському поетові, що проповідував у Зєдинених Державах повстання чорношкірих проти білих.

Напруження між Зєдиненими Державами та Мехіком.

І знову взаємини між Зєдиненими Державами й Мехіком сильно напружені. Як доносить New York Herald Tribune положення ще ніколи не представлялося так грізно як тепер.

Найперше зачалося як у більшости спорів від нафти. Перед двома місяцями мехіканське правительство видало декрет, яким заборонило чужинцям набувати в Мехіку нафтові терени.

Цей декрет звертався безпосередно проти американських громадян, що предвиджували недалеке вичерпання копалень нафти в Пенсильванії, набували в Мехіку масово терени богаті в нафту.

Ціла преса Зєдинених Держав розворушилася на цей декрет. Пан Кельог запротестував офіціяльно але Мехіко задержало свою точку погляду й вкінці забули про це непорозуміння коли не американське правительство, то бодай загальна думка.

Та нове непорозуміння розпалило в громадянах Зєдинених Держав наново живлову ненависть до Мехіка. Ось перед кількома днями мехіканське правительство видало новий розпорядок про удержавнення всіх власностей, що належать до клиру на мехіканській теріторії й про видалення з Мехіка чужоземних духовних. А з виїмком Еспанців увесь чужоземний клир творять Американці.

Враження цего нового декрету було в Зєдинених Державах могутнє. Посол Бойлян поставив у палаті внесення, яким жадав вияснення з боку мехіканського правительства й представлення лісти цих духовних, громадян Зєдинених Держав, що їх видалюючий декрет торкнувся безпосередно. Новойорські дневники зажадали впрост оружної інтервенції в Мехіку, а що на цей раз йде про справи звязані з вірою, тож домагання оружної інтервенції здобуде без сумніву попертя як у палаті так і в сенаті.

Один із членів демократичних комісій заграничних справ у сенаті заявив навіть співробітникові щоденника „New York Herald Tribune“ таке:

„Коли Куліджеве правительство вишле військо для очищення Мехіка, то я голосуватиму за правительством“.

Ця заява доказує, щодо взаємин із Мехіком обі головні американські партії як демократи так і републиканці є одної думки. Що Америка не має звичаю толєрувати мовчки це, що вважає знасилуваннєм своїх прав, тож нове мехіканьско-американське непорозуміння витворює дуже поважну ситуацію.

Св. Отець проти теперішної моди.

З приводу посту папа прийняв проповідників, до яких виголосив довгу промову. Висловив бажання, щоби головною темою цьогорічних проповідей була неморальність нинішньої жіночої моди. „Нинішня мода — сказав папа — соромна не лише тому, що жінка тратить християнське достоїнство але й людське. Вона забуває, що людська душа є взором божим, та що тому тіло повинно бути чисте й покірне. Але жінка противно, з свого тіла — як сказав святий Павло — робить „membra meretricis“. І коли жінка забула про свої обовязки й коли обманює себе, що заховає своє християнське імення, мусить знати, що Христос мусить зачервонітися з причини таких християнок. Потім папа наказав проповідникам, щоби в проповідях займалися головно тим питанням.

Як відбудеться прийняття Німеччини до Союза Народів.

Надзвичайна сесія зібрання Союза Народів збирається дня 8. марта ц. р. Зібрання виділить із між себе правно політичну і буджетову комісію. Подання Німеччини предложать правно політичній комісії, яка предложить на пленумі зібрання відповідні внесення, якими заявиться за прийняттям Німеччини. По дискусії або й без дискусії зібрання приступить до голосування.

Коли внесення комісії дістане $^2/_3$ голосів, тоді Німеччину приймуть. Зараз після цего введуть на салю німецьких відпоручників, що їх повновласти справдять.

Щойно тепер Рада Союза могтиме запропонувати Німеччину, а може й інші ще держави на постійних членів Ради. Рівночасно радитиме буджетова комісія, щоби означити висоту паю Німеччини в коштах Союза. Без сумніву внесення буджетової комісії признає зібрання.

Зерна.

Що маєш робити,
Роби як слід сейчас,
Бо поправка псує
Півдобреє нераз.

*

Лекше вдержати
Жар на язиці,
Треба вам знати,
Як таємниці.

*

Що вже як правду розпізнав,
Відважно голоси ти,
Та лагідно старайся все
І правду говорити.

*

Щось добре на думці
Ти май в кожду мить
Й за добре держися,
Щоб зла не зробить. *(яв)*

НОВИНКИ.

Новий гр.-кат. епископ. З огляду на слабе здоровля перемиського владики о. д-ра Йосафата Коциловського (від довшого часу перебуває на лїченні, спершу в Італії тепер в Закопанім), який не є в силі сповняти всіх обовязків, звязаних з управою так великої епархії, як перемиська, Ватикан іменував перемиським епископом-суфраґаном (помічником) о. д-ра Григорія Лакоту дотеперішнього архипресвітера й генерального вікарія тамошньої дієцезії. Новий владика, людина в повній силі віку й енергії, — якого львівське передове громадянство мало нагоду блище пізнати в часі ювилею о. Митр. Шептицького, — уродився в 1883 р. а свячення з рук пок. еп. Чеховича одержав в 1908 р. Витаємо отцим нового епископа та бажаємо йому як найкращих успіхів у церковно-народній праці серед теперішних важких умов.

Християнство в Китаї. Загальне число християн в Китаї є 2,338.000. Приріст за минулий рік виносив 56.000 душ. В Шанґаї на чолі проповідників Христової науки стоять Льо-Па-Гонг і Тсу. Льо має тепер 50 літ, Тсу трохи старший. Оба походять із високої аристократії. Льо сповняє й державну службу, є управителем залізниці й елек-

трівні. Тсу є торговельник корабельник і банкир. Його син є єзуїт, найстарший син одним із найліпших летунів. Оба є ісповідниками католицької віри, працюють теж у шпиталі св. Йосифа. Є то по модерному уладжений шпиталь, з садами, фонтанами. Обслуговують шпиталь жіночий і мужеський, дім сиріт, сліпих. В 1925 році одержало там поміч 60.000 людей. Льо дає найбільше на ці добродійні інституції, збирає жертви серед католиків.

Привернення первісних платень урядникам, але редукція урядників. Міністер скарбу Здзєховскі розіслав 20 лютого ц. р. обіжник до своїх міністерств, у якому пригадує, що з днем 1 квітня має правительство привернути державним урядникам і функціонарям повну платню, що від січня була зменшена на 4, 5 і 6 відсотків. Привернення первісних платень збільшить державні видатки, тому поручає міністер піддати основній ревізії число урядників і функціонарів із цим, щоби вже від 1 марта можна було розвязати службові взаємини з зайвими урядниками. Тільки шляхом редукції особових видатків зможе правительство привернути ріжницю в платнях без нараження буджетової рівноваги.

Торговля Польщі з заграницею. Після тимчасових зіставлень, що до польської заграничної торговлі в січни ц. р. вивіз виносив 139,304. зол., а привіз 68,402.000 зол. У січні вивезено 71.884 пятнацятитонових вагонів ріжних товарів, а привезено 4.549.

Присуд на Мурашка затверджений. В суботу 20 лютого відбулася в Варшаві апеляційна розправа Мурашка, що вбив призначених до виміни комуністів Багінського та Вечоркевіча. Апеляційний суд затвердив присуд суду першої інстанції. Як звісно Мурашка засудили на два роки вязниці.

Французькі золотарі закупили царські клейноди. Після донесень із Москви, гурт французьких золотарів закупив там за біля три міліони долярів частину російських коронних клейнодів, м. і. діяментовий діядем б. цариці.

За обиду Мусолінія. Із Риму доносять, що трибунал у Фльоренції засудив британського громадянина Елеонера на 8 місяців вязниці за обиду Мусолінія.

Три німецькі кораблі затопилося. Із Берліна доносять, що затопилося три німецькі судна, а саме трищогловець „Friedenike" недалеко побережа Швеції, пароплав „Марон" у дорозі з Данцігу до Копенгаги, та моторове судно недалеко данського побережа.

Утеча польського поліціянта на радянський бік. Перед кількома днями один поліціянт, що його назвище держать покищо в тайні, стаціонований у Борщеві, втік на радянщину в повному зоруженні й мундурі на коні, переїхавши границю зівсім спокійно. Цей поліціянт забрав зі собою мобілізаційні акти, тайні поліційні документи, акти дефензиви і що найважніще спис тайних агентів і конфідентів політичньої поліції. У цій справі влада запорядила строгі доходження. До Борщева приїхала спеціяльна комісія з Варшави, вислана міністерством внутрішнія справ.

Рокфелер про поводження в житті. Джон Д. Рокфелер, відомий американський міліярдер подав одному американському дневникареві кілька правил життєвого поводження. Рокфелер це людина небуденна: строгих засад і доказує, що люде без впоєних за молоду чесних засад не доходять у житті нідочого. Рокфелер жив завсіди після правил, що їх поручає другим. Ці правила такі: 1) не кутувати непотрібних предметів, 2) щадити, 3) бути точним, 4) все додержувати слова.

Важна залізнича конференція. 22. лютого почалися наради залізничих делеґатів Австрії, Чехословаччини, Німеччини, Польщі, Італії й СРСР. в справі зорґанізування безпосередньої особової комунікації.

Печерні люде в XX. ст. У місцевости Кострюкан біля Бордо найшли родину сучасних печерних людей. Це Генрих Саде з жінкою й дитиною, хорою на водоголовя. Ці бідолахи не мали мешкання, змушені були осісти в печері, що мала 3 метри довжини 2 ширини й тілько теж висоти. Поліція помістила дитину в захисті, а батьків у вязниці, як обжалуваних за волокитство.

Товариство „Просвіта" в Білгороді. Гурток українських еміґрантів у Білгороді покликав у січні ц. р. до життя т-во „Просвіта". Наразі членів небагато, але є надія, що в короткому часі товариство збільшиться, бо українського елементу тут багато; на жаль, тутешні еміґранти-Українці досі гуртувалися здебільша в ріжних московських організаціях, або ходили самопас. Тепер усі наші земляки в Білгороді і його околиці повинні вписатися до свойого українського товариства.

Найстарша людина в Европі. Найстаршою людиною в Европі є тепер 126-літній містер Віліям Сміт, що живе недалеко англійського міста Бельфесту. Родився він 13. січня 1800 р. Всі вважають його мудрцем. Він іще зівсім здоров, задержав притомність ума й охоту до життя. Відбуває довші проходи, опертий тільки на палиці, має знаменитий апетит і читає часописи без окулярів. У розмові з французьким дневникарем заявив, що не радивби женитися перед 60 роком життя. Він оженився, як мав 63 роки. Молодість мусить вишуміти, а подружя добре щойно в дозрілому віці. Вбирається легко, спить без сорочки. Рідко встає перед 9 год. рано. На снідання пє філіжанку чаю. На обід їсть мало мяса, та за те більше молока, ярини, сира й овочів. Мудра людина, що хоче довго жити й зберігти здоровля вистерігатисяме іритації й тішитися кожною дрібничкою. Це вдержує молодість.

Покарали за це, що викрив надужиття. Один із функціонарів повітової філії Каси Хорих у Кшешовіцах попав на слід надужить, що їх робив сам управитель і касієр заразом цеї філії, що фалшував асиґнати виплат підмог недужим. А робив він це зівсім просто: пр. коли робітник мав одержати виплату за два дни, то пан управитель дописував іще одну двійку й каса виплачувала підмогу за 22 дни, з чого робітник одержував заплату за два дни, а за двацять пан управитель і скарбник в одній особі ховав гроші до своєї кишені. Таких фалшивих квітів удалося викрити 12 штук, що впрочім потвердило переведене доходження. Управа повітової Каси в Хшанові на донесення цего функціонаря усунула управителя з Кшешовіц, та видно в нагороду за „сприт", перенесла його до Тшебіні. Та це ще не все. Небаром „вредуковано" й позбавлено праці цего функціонаря, людину чесну з численною семією, що його одинокою провиною було це, що причинився до викриття надужить. Так то уздоровлюють громадянську моральність...

Більшовики загарбали католицьку церкву. Із Невя, вітебської ґубернії доносять, що місцевий „Ісполком" (виконуючий комітет) скасував католицьку церкву. У костелі помістили читальню та

поміщення на віча й відчити „комсомольців“. Місцеве населення дуже обурене цим розпорядком. У місті до помочі міліції вислано військові патролі.

Цікаві розкопки в Росії. Розкопки в селах над Окою, 110 км. на південь від Москви, дали важні причинки до розсліду тамошної культури в IV і V ст. до Христа. Найдено скляні нараменники, залізні стріли, кістяні гребені, печері з камінними ватрами. Найшли руїни укріплень міста Чешилова колишньої ривальки Москви, що зникла в XII ст. по Хр.

Проща англійських аристократів до Єрусалиму. В дні 4. марта рушає велике товариство англійських аристократів у числі 160 осіб ураз із своїми жінками на прощу до Єрусалима. Всі вони є членами англійського гуртка чина Йоанитів.

Львів, 25. лютого 1926.

Курс грошей: *америк. дол. 7·80. —7·85, канад. дол. 7·60 — 7·75, чеські кор. 0·23 — 0·23·75 леї 0·3·25 — 0·3·75, франки фр. 0·29·25 — 0·29·75, фр. швайц. 1·49 — 1·55, анґ. фунт. 36·00 — 36 50.*

Нові книжки та видання.

Юліян Опільський: **Золотий Лев,** оповідання. Українська Дешева Бібліотека 1926. ч. 2. сторін 96 мала вісімка. Львів, з друкарні Ставропигійського Інституту.

І. Свєнціцкий, директор Національного Музею у Львові: **Звіт Управи Національного Музею у Львові за 1925 р.** Вид. Національний Музей у Львові вул. Мохнацького ч. 42, з друк. Вид. Спілки „Діло“ Львів, Ринок 10. сторін 8 вел. 8⁰.

Ювилейне видання „Цвітків св. Франціска з Ассісі“ вийшло недавно в Медіоляні в звязи зі 700-літтям смерти св. Франціска з Ассісі. Том опрацював А. Садіні.

„Християнської латинської літератури проф. Г. Моріка появився вже 1 том.

„Словяне та Романе“, під таким заголовком помістив у „Югословенській Ніві“ П. Скок цікаву розвідку, в якій порівнює письменства словянські й романські. Автор доказує, що в романській літературі має перевагу місто, а в славянських село.

Веселий куток.

Знав своїх.

За царя Олександра II виправлялася російська фльота в відвідини до Франції. Цар велів предложити собі лісту адміралів, на якій казав підчеркнути синім олівцем назвища адміралів, що говорять добре по французьки, а червоним назвища адміралів, що говорять слабо по французьки?

Коли предложили йому цю лісту, спитав цар:

— А котрий адмірал говорить найгірше по французьки.

Вказали цареві в лісті одно назвище.

Тоді цар заявив:

— Цей адмірал поїде з фльотою!

На висказане зчудування зза так незвичайного рішення, відповів цар:

— Хочу, щоби поїхав цей, що найгірше говорить по французьки, бо бодай найменьше говоритиме.

Читайте та ставайте передплатниками нашого часопису!

Заохочуйте всіх знайомих до передплати „НОВОЇ ЗОРІ“!

Чим більше буде передплатників, тим кращий стане наш часопис.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Нова книжка

У СТІП УЧИТЕЛЯ

З осьмого нім. видання о. А. Гуондра Т. І.

переклав

о. Анатоль Базилевич,

вийшла з нашої друкарні і впрошується до рук і до серця всіх людий, що люблять і цінять життя духовне, особливо священиків і кандидатів до священичого і духовного стану.

(16⁰, аркушів друку 25.)

Ціна книжки в оправі 5 золотих.

Адреса: Видавництво ОО. Василіян у Жовкві.

ХТО ЩЕ НЕ МАЄ

КАЛЄНДАРЯ МІСІОНАРЯ

на 1926 рік

нехай поспішиться купити його, бо наклад сего Календаря вже є на вичерпанню.

Адреса: Видавництво ОО. Василіян у Жовкві.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 9. Львів, 7. березня 1926. Рік I.

Післанництво католицької преси.

Папський орґан „Оссерваторе Романо“ з 16. січня 1926 р. містить знаменну статтю про характеристичні ціхи і післанництво католицької преси. Ось найважнійші місця з тої статті:

Католицька преса ділить долю католицької акції. Се не є пересада, коли скажемо, що преса грає першорядну і без сумніву найуспішнійшу ролю при тім завданню, яке церква поручила релігійно-суспільній діяльности мірян, а се при приготованню пропаґанди і оборони. Дневник — бо тут головно про нього бесіда — відповідає дійсно подиву гідним способом культурним цілям, цілям поширення, апольоґії, боротьби за католицькі засади. Се є й причина, що преса завсігди і то з конечности йде на чолі католицької акції і часто майже виключно ту акцію виконує та висловлює. І тут лежить також причина, чому до нашої преси відноситься зовсім особливо принцип, що проникає цілу нашу акцію: *поза партіями і над партіями.*

„Поза партіями і над партіями“ не означає поза і над політикою, коли під нею розуміємо „штуку правління“ і суму тих проблємів, наук та фактів, що належать до державного життя, передовсім у відношенню до найвисших суспільних принципів, які керують горожанським співжиттєм. Хоч так понята політика й відріжняється від релігії й моралі, бо перша (релігія) означує і управильняє ті звязки, що лучать чоловіка з Богом, а друга (мораль) займається сумліннєм поодинокого чоловіка, підчас коли політика обіймає суспільне життє, то помимо того має вона і з одною і з другою спільні точки, часто безпосередного роду, через взаємини, що істнують у горожанськім життю між одиницею, її вірою, її сумліннєм, і між суспільністю та державою. Ясно, що католицька суспільна акція не може занедбувати політики під тим оглядом, а противно, вона може і повинна їй вповні і всеціло посвятитися,

Щож однак дотичить політики держави, політики партій, котра має на ціли обєктивне „суспільне добро“, то така політика не є полем діяльности католицької акції, котра хоч внутрі границь власного краю під кермою церкви стремить до універсальности духових і моральних дібр, але не може ніяк обмежитися природою і „партикулярним“ діланнєм партії.

Від сього до примінення тих засад до нашої преси — короткий крок: наче відчинене вікно до життя й для християнського світла, не може вона нічого переочувати, що служить життю до спасення й може тому життю дати добру раду. Хто державсяби осторонь, хто обмежавсяби тільки на частину широкого поля, на котрім розвиваєтьcя й дозріває людська доля, або також хто підніссяби тільки до духової спекуляції, сей бувби в блуді, сей щонайменше не розумівби функцій преси, котрої завданнєм займатися всім. А тут, як на кождім иншім полі пояснення, характеризує католицьку пресу дух, наука, ціль і форма.

Щоби бути такою, мусить католицька преса наповняти всьо світлом жаркої полуміни своєї віри. Тим чином усі питання, розвязка всіх проблємів, представлення подій буде являтися в християнськім змислі, буде віддавати християнську думку; вона (католицька преса) буде безнастанно свідчити й доказувати примірами, що тільки приняттям і примінюванням засад католицької віри можна приготовити й здобути спасення та добро суспільности.

Тому конечно, щоби часопис слухав завсігди розпорядків церкви, щоби стремів до висвітлення документів Церкви, котрі, належно поняті, мають для нас у кождім поважнійшім моменті суспільного життя вартість і напімнення, а які преса звичайно переочує, або й приймає, але не виконує, або вкінци, що ще гірше, зле викладає й перекручує, відповідно до своїх цілий. Таким чином рідко коли чує суспільність повне і ясно передане натхнене слово Христового намісника, а зате кормиться її до переситу всякими вістками третьорядної вартости.

Другим полем католицької преси се католицька

акція. А як мало знає що світ про сю акцію! Завданням преси якраз спомагати ту акцію, пропаґувати її, поясняти і накликувати до неї. Один католицький італійський діяч сказав про пресу таке: „Преса се сурма суспільної акції. Вона трубить до збірки, вона дає знак до нападу, до побіди, вона загріває нас у хвилях болючої проби. Инші (некатолицькі) часописи є всі на службі партій, вони всі носять на собі знамя своїх партій, вислугуються їх цілям і інтересам. А католицькі часописи мають зовсім инше завдання, як служити політичним цілям і окремим інтересам. Вони є часто одиноким середником, котрим шириться слово Боже... Чого має дожидати Церква і католицька акція від католицької преси? Вона повинна бути з Церквою і для Церкви, з католицькою акцією і для її зусиль; вона повинна носити на собі знамя Христового духа і в своїм змісті і в своїй формі. Католицька преса не повинна ніколи забувати на те, задля чого вона саме істнує, що належить до її природи, що є життєм її життя. Тому то католицька преса повинна стояти *понад партіями і поза партіями: понад партіями, бо поза ними, поза ними, бо над ними...*“

Католицька Церква і Біблія.

„Поважні дослідники Біблії“ роблять католицькій Церкві ріжні закиди що до її становища супроти св. Письма. На сі закиди хочемо тепер відповісти.

Насамперед представимо заслуги католицької Церкви супроти Біблії.

Першою заслугою є загалом удержаннє Біблії. Колиби не католицька Церква, а передовсім середновічна католицька Церква, ми сьогодня ледви чи малиби св. Письмо. Вистарчить послухати, що говорить про се один протестантський учений, Добшіц. Він пише так у журналі „Дайтше Рундшав“: „Годі нам заперечити заслугу середновічної Церкви, що вона протягом століть удержала той клейнот — Біблію. Раз у раз появлялися пильні руки, що виконували нескінчену працю, що переписували слово за словом, букву за буквою... Крім близько 4000 відомих грецьких рукописів Нового Завіту маємо 5000 латинських. Додаймо до того, скільки тих рукописів мусіло протягом століть запропаститися, то дістанемо образ величньої праці, яку тут вложили середні віки“. Та „дослідники Біблії“ знають про Біблію лиш як про книжку напечатану в англійській мові, а про надлюдську працю коло удержання Біблії не мають найменшого поняття. А преці називають себе поважними дослідниками Біблії“!

Другою заслугою католицької Церкви супроти св. Письма се: захищення від блудів і пофальшовання.

Говорять радо про св. Письмо, як про жерело віри. Та кожде жерело мусить бути чисте, не затроєне, забезпечене від пофальшовання. Тим більше відноситься се до жерела віри. А хто дбав про те жерело віри, щоби воно було чисте? „Дослідники Біблії“ сеж вчорашні люди, а Біблія має за собою вже 1900 літ! Ніхто инший, тільки католицька Церква берегла св. Письмо та захищала його перед пофальшованнєм. Що се було конечно, кождому ясно; кождий знає, як всякий єретик, всякий ложновірець покликується на св. Письмо, щоби доказати своїх блуди, і як те св. Письмо до своїх цілий натягає. Вже в перших часах християнства був випадок, що один єретик, Марціон, видав св. Письмо, в котрім пропустив всьо, що не відповідало його блудови. Таке було і є по всі часи. І тепер єретики стараються при перекладах св. Письма перепачкувати там свої блуди. Та католицька Церква завсігди захищала і тепер захищає св. Письмо перед усяким пофальшованнєм.

Католицька Церква дбає також про правильне поясненнє св. Письма.

Тут мусимо пригадати те, що ми вже давнійше в попередних числах нашого часопису сказали про конечність наукового підготовання кождого, хто хоче досліджувати св. Письмо, бож воно походить із давних часів і належить до чужих культур. Де нема того підготовання, там можна зі св. Письма „доказати“ найбільш недорічні річи, чого маємо наглядний доказ на американських „дослідниках Біблії“. Чого то вже не „доказували“ такі іґноранти зі св. Письма?! Навіть комунізм і многоженство оправдували св. Письмом! Хто дбає про належне поясненнє св. Письма? Одна католицька Церква. Вона оснувала в Римі звісний біблійний інститут, котрий займається, науковими дослідами св. Письма.

А тепер приглянемося, як ставиться католицька Церква до читання св. Письма.

Дехто закидує католицькій Церкві, будьтоби вона засадничо противилась читанню вірними св. Письма. Тут видвигають між иншим осуджене папою Климентом XI. в 1713 р. твердженнє: „Читаннє Біблії є конечне до спасення“. Так, се правда, що згаданий папа осудив те твердження. Але чи се не є самозрозуміле для кождого, що розумно думає? Хто каже, що Біблія є одиноким жерелом віри, сей мусить також сказати, що читаннє Біблії є конечне до спасення. Та що тоді булоби з тими, що не вміють читати? Чи ті всі малиби бути виключені від спасення? Хто проте каже, що Біблія не є одиноким жерелом правд віри, той справедливо також говорить, шо читання Біблії не є конечне до спасення.

Не можна дивуватися, що папи заборонюють читати Біблії видані ріжними біблійними товариствами, бо переклади тих Біблій не годяться з дійсним св. Письмом. Коли обовязком Церкви чувати над чистотою правд віри, то обовязком також перестерігати перед перекладами Біблії, що є зладжені в інтересі ложновірців. Заборона Церкви не відноситься в сім випадку до читання Біблії, а до перекладів Біблії тих товариств.

„Поважні дослідники Біблії“ ідучи слідом за Кальвіністами запевняють (між ними головно Руссель), що католицька Церква в середних віках заборонювала строго своїм вірним читання св. Письма. Коли їх попросити, щоби подали той забороняючий документ, щоби бодай сказали, в котрім році така заборона вийшла, то вони мовчать. І мусять мовчати, бо такої заборони ніколи не було! Самі протестантські учені виразно заперечують існовання таких заборон, пр. протестантський професор Др. Кропачек (в книжці „Das Schriftprincip der lutherischen Kirche“ I. 106 і 135), або згаданий вже Добшіц (Dobschütz). Те саме читаємо в протестантській „Realenzyklopedie für protestantische Theologie und Kirche“ (II. 704—705).

Вороги католицької Церкви послугуються навіть злобою у боротьбі з нею. Вони пр. кажуть, що доказом ворожого становища Церкви до читання вірними св. Письма є те, що в середних віках привязувано Біблію в бібліотеках ланцюгами до стола. Се малоби бути ніби на те, щоби тої Біблії ніхто не міг читати. Та тут міститься велика злоба. Звичай привязувати по бібліотеках дорогоцінні книжки до

стола був в середних віках загально принятий. Сим забезпечувалося таку дорогу книжку перед крадіжю. Таке привязування свідчить саме про те, що Біблію тоді часто й загально читано. Тепер є під тим оглядом инший звичай: по деяких прилюдних бібліотеках ревідують кождого, хто опускає бібліотеку.

Ще одно закидають католицькій Церкві, а саме, що Біблія була тільки в латинській мові, отже могли її читати тільки учені люди, а на переклади на живу народню мову, щоби могли св. Письмо читати і прості люди, Церква не позволяла.

Але і сей закид неправдивий. Між рр. 1450—1520, отже перед виступом Лютра, зглядно перед його перекладом Біблії на німецьку мову, появилося аж 17 німецьких перекладів цілого св. Письма. В тім самім часі було вже 11 перекладів італійських, 10 французьких, 2 чеські і 1 бельгійський.

Так бачимо, що американські „поважні дослідники Біблії" дуже неповажно пробріхуються, закидуючи католицькій Церкві ворожнечу до св. Письма, або запевняючи, що католицька Церква заборонює своїм вірним читати Біблію. Навпаки Церква не тільки не заборонює, але й заохочує до сього. Вона жадає тільки від нас, щоби ми читали переклади св. Письма потверджені церковною владою, а не зладжені ворогами Церкви, в котрих богато блудів і фальшів.

З церковно-релігійного життя.

Польща. Від 2. до 4. марта відбувалася в Варшаві *конференція епископів з цілої Польщі.* В конференції брали участь також наші епископи, а то Впреосв. Йосафат Коциловський і Впреосв. Йосиф Боцян.

Рим (Ватикан). Як що року, так і в сьому році приймав св. Отець на *авдієнції римських парохів і проповідників,* щоби дати їм вказівки до сьогорічних постних проповідий. Як тему до сих проповідий поручив св. Отець: ювилеї св. Франца з Ассізі і св. Альойзія з Ґонзаґи, релігійне поученнє мущин і поборюваннє неморальної жіночої моди. Що до обох святих підніс Папа їх духа самовідречення й покаяння та чистоту їх життя. Що до другої теми сказав Папа, що слід між мущинами викорінювати страшний анальфабетизм у справах віри. А теперішна жіноча мода, говорив папа, се вже з чисто людського становища справдішня ганьба. Проти сеї моди мусять виступити передовсім мущини. Проповіди повинні про се як найчастійше говорити. — *Число всіх католиків* виносить по найновійшим обчисленням 324,328 408. З сього числа живе в Европі 190,779,213, в Азії (з Філіпінами) 15,416.573, в Африці 3,271 228, в Полудневій і Північній Америці 112,790.464, а в Австралії і Океанії 2,070.930 душ. — В цілім світі працює богато *місіонарів* і то ріжних вір. *Протестанти* мають в Азії 16.500 місіонарів і 88.639 тубольчих помічників, в Африці 6.200 (43.181), в Акеанії 1.810 (12.500), в Америці 3.250 (6.000). В своїх 46.580) школах мають 2,165.842 дітий; середних і висших шкіл мають 1.500 з 200.000 учениками; промислових шкіл 295 з 10.718 учениками; університетів 101 зі 22.827 студентами. *Католицькі* місії знов представляються так: білого духовенства 12.712, священиків-тубольців 4.095, братчиків 4.018, монахів-тубольців 832, монахинь 24.102, монахинь-тубольців 11.158, катехитів (таких, що навчають катехізму) 65.641. Народних шкіл мають 20.878 з 1,192.397 дітьми, висших народних шкіл 875 з 110.892 учениками, середних шкіл 143 з 50.245 учениками і високих шкіл 8 з 4.732 студентами. — В біжучім році має католицька Церква проголосити *блаженними* девять осіб. Є заходи, щоби й Папу Пія X. проголосити блаженним.

Італія. Муссоліні завів *в італійськім війську уряд капелянів* також у мирнім часі. Доси мало італійське військо капелянів тільки в часі війни. Кожда дивізія буде мати одного капеляна. — Від 1924 р. збирають в Італії по всіх парохіяльних церквах в означенім дні *датки на католицький університет в Медіоляні.* В 1924 р. зібрано було 1,200.000 лір, а в 1925 р. 1,700,000 лір. Сього року припадає збірка на 21. марта. — З нагоди 700-літнього ювилею св. Франца задумують італійські католики оснувати *два нові католицькі універси-*

Церква супроти суспільного питання.

(Дальше.)

Християнство і народне господарство.

Вже й невіруючі заступники науки прийшли до переконання, що несправедливо називають середні віки „темною добою", а наші часи „часом просвічення". В дійсности середні віки були світлою добою, бо тоді люди були переняті високою думкою, думкою про Бога.

І нинішні часи мусить уздоровити думка про Бога.

Церква Христова голосить науки Божого обявлення. Вона проповідає:

1. Про достоїнство і обовязок праці, про обовязки й права робітників.

Перед упадком у первородний гріх була праця чистою приємністю й радістю. Після упадку стала вона трудом і прикрістю, і длятого середником покути й надоложення, але також і середником внутрішного ублагороднення. Через працю розвиваються тілесні, духові і моральні прикмети та сили чоловіка. В християнстві являється праця в іще благороднійшім світлі. Християнство голосить моральну вартість праці, воно осуджує бездільність як початок всякого лиха. Праця є також господарською конечністю. Працювати мали вже перші родичі в раю. Вони мали його управляти. Сьогодня мусить чоловік з трудом добувати з землі поживу для себе. Хто в суспільности жиє і тягне з неї користи, мусить бути для неї якимсь способом пожиточний, мусить для неї працювати будьто тілесно, будьто духово. Длятого заводова праця має суспільне значіннє. Християнство напоминає кождого, щоби старався про своє удержаннє, щоби по можности не був для нікого тягарем, а навпаки, щоби намагався для других бути пожиточним. Апостол народів напоминає християн зі Солуня, котрі навернені з поганства і призвичаєні до вигідного життя, відтягалися від праці, як також тих, що в ожиданню кінця світа віддавалися бездільности, такими словами: „а просимо вас, брати, щоби... старалися робити своє діло і працювати своїми руками, як ми вам заповідали, щоби ви чесно поступали з тими, що є осторонь (поганами) і нічого не потребували (1. Сол. число 11—12); коли хто не хоче працювати, нехай і не їсть". (2. Сол. 3, 10). Та й суспільний огляд наказує працювати. Спосібні до праці мають дбати

тети. Один з них мавби повстати в Римі або Фльоренції. — На 1927 р. приготовляє у себе Больона *національний евхаристійний конґрес.* — Фашистівське правительство завело при помочи обичайної поліції строгу *контролю над школами танців.* При контролі забирають і стягають на поліцію дівчата, що приходять до школи танців без належної опіки. Власників таких шкіл строго карають за всяке спомаганнє неморальности. — Показується, що й *фашисти* знаходяться *під деяким впливом жидівства,* хоч всіх Жидів є в Італії не більш, як 50.000 душ. Міністер внутрішних справ, Фінці, се відомий Жид. А він грає в міністерстві визначну ролю. Одна Жидівка, Марґарета Сорфаті, має на Мусолінього великий політичний вплив. Найвизначнійші фашистівські діячі, Самуель Беліні, Олівет Ороіс і Осверона, се також Жиди. В італійськім соймі засідає 35 послів Жидів, а в сенаті 24. В дипльоматичній службі є 40 Жидів. Університетських професорів Жидів є 840; крім того богато Жидів є на керуючих посадах в війську, в маринарці і судівництві.

Угорщина. В Угорщині дається відчувати від часу війни діймаюча *недостача священиків.* Богато питомців, що мусіло іти на війну, до семинарії вже не вернуло. Нових кандидатів також дуже мало. Епископи нараджуються над способами, як сьому лихови зарадити. — В Будапешті основано в 1920 р. *колеґію,* в котрій жінки образуються на *учительки релігії.* Доси вийшло таких іспитованих учительок релігії 90; з них 68 працює в самім Будапешті, а 22 на провінції. Вони заступають священиків у виучуванню дітий науки релігії. — Останніми літами скріпився на Угорщині *реколекційний рух.* Над уділеннєм реколекцій працюють монахи (Єзуїти і Бенедиктини). Число учасників реколекцій (трьохдневних) росте з кождим роком. Від 1922 р. уділюють рік річно реколекції також для соймових послів. В сих реколекціях бере завсігди участь пересічно 30 до 40 послів. — Полевого епископа *Стефана Задравеча,* що був вмішаний в справу фальшовання франків, усунено з його уряду. Задравеч відомий був з того, що враз з Гортим боровся свого часу проти угорського большевизму. Саме за се іменовано його полевим епископом національної угорської армії. — Угорський священик Кольоман Кертеш передав на днях св. Вітцеви збірку *тисячки текстів „Отче-нашу“ в тисяч ріжних мовах.* Над сею збіркою працював Кертеш довгі літа. — Після війни розвинулася сильно на Угорщині *католицька преса.* Виходить сила дуже поважних журналів. — Угорські *католицькі студенти* є зорґанізовані в товариство „Емерікана“. Се товариство, котрого філії є по цілій Угорщині, числить 1500 членів — студентів. Головна ціль „Емерікани“: працювати над тим, щоби родинне і прилюдне життє було просякнене католицьким духом. Щоби се осягнути, товариство кладе вагу не так на теорію, як на практику. Члени „Емерікани“ обовязані що року бодай тричі приступати до св. Тайн і що року відправити реколекції. Поєдинкуватися їм не вільно. „Емерікана“ осуджує крайний націоналізм і шовінізм і є аполітичним товариством. — *Християнські робітничі товариства* числять на Угорщині 85.360 членів. Вони є поділені на 35 союзів і 435 місцевих ґруп. В найновійших часах починають організувати також сільських робітників. На чолі сеї останньої акції стоїть молодий священик — посол Чік, котрий в минувшім році зорґанізував 30.000 сільських робітників. Соціялістичні організації мають 147.000 членів. Соціялісти мають своїх послів 23, а християнська партія тільки 6. На жаль не мають християнські робітники доси свого часопису.

Зєдинені Держави. Ми згадували вже давнійше, що сього року має відбутися 27. з черги *Евхаристійний конґрес в Чікаґо.* Отвореннє конґресу має наступити дня 20. липня. Робляться великі приготовання. Конґрес має бути „найбільший в світі“. — Віцебурмістр Нюйорку, протестант Adoo, признав недавно прилюдно на одних зборах, що *зменшеннє публичної неморальности* в Нюйорку треба в першій мірі приписати діяльности католиків. — В грудни 1925 р. відбувся в Вашингтоні *Конґрес католицьких американських жінок.* Рішено оснувати коштом 600.000 долярів католицьку школу для суспільної служби. Ухвалено резолюції в справі світового миру, проти безсоромної моди і неморальної сцени. — В січни с. р. відбувся рівнож у Вашингтоні *Конґрес муринів* —

про тих, що не в силі працювати, отже про діти, старших віком, хорих і т. д. При тім усім наказує християнство заробляти на удержаннє чесним способом. „Хто крав, нехай вже не краде, але нехай радше працює, роблячи своїми руками те, що добре, щоби мав з чого дати тому, котрий в нужді“. (Еф. 4, 28). Християнство домагається чесної, але й совісної праці, вказуючи при сім на примір Христа. Важною заповідю християнської народної господарки є жити з чесної праці і помагати другим, що не в силі працювати. В сім лежить перший завязок суспільности. Такі люди праці й добродійности можуть духом і правдою молитися: „Отче наш, що єси на небесах“ і можуть надіятися Божого благословення для своєї праці. По християнським поглядам є така праця святим покликанням і моральним зобовязанням.

А на сім оснувуються права всіх робітників, всіх тих, що мають тільки свою робучу силу, духову чи тілесну, на те, щоби заробити собі на прожиток. Великий промисл значно збільшив армію зарібних робітників. Охорона їх прав є сьогодня найважнійшим питаннєм народної господарки. Життє робітників мусить бути забезпечене. Зарібний робітник має право до такої платні, яка з одного боку відповідалаби вислідови й значінню праці, а з другого боку давала йому спромогу вести відповідно життє та удержати родину. Рівнож мусять бути забезпечені також дні недуги і старости. Робітник повинен мати можність праці, повинен тішитися горожанськими правами й почестями, як се відповідає гідности праці в християнській суспільности. Всяке нарушеннє тих прав огірчує робітничий стан і шкодить цілій суспільности.

Що говорить св. Письмо про питання платні? Воно бачить у платні справедливий середник до покриття коштів прожитку. Читаємо у Мойсея: „Не відмовиш потребуючому й бідному братови його платні, бо нею удержує він своє життє...“ (Повт. 24, 14). Те саме каже й Новий Завіт: „Се плата робітників, що жали ваші ниви, котру ви задержали, кличе; і крики женців дійшли до ушей Господа Саваота“. (Як. 5, 4). А св. Павло пише (1. Сол. 4, 6): „Щоби ніхто не обманював і не кривдив свого брата в зносинах, бо Господь є местником того всього“. Задержаннє наємної платні, як і покривдженнє убогих вдів і сиріт, зачисляє св. Письмо до гріхів, що взивають до Бога о пімсту.

2. Християнство учить про право власности і про обовязки посідаючих.

католиків. На конгресі явилося 300 делегатів. Раджено головно над католицьким вихованнєм муринської молоді. — Американські католики розпочали *боротьбу з театрами*, в котрих виставляють *безбожні штуки*. Бойкот таких театрів робить своє.

Пастирський лист Преосвященого Йосафата про пресу.

В найновійших „Перемиських Епархіяльних Відомостях“ (ч. 1, 1926 р.), появився Пастирський лист Преосвященого Йосафата Коциловського про пресу, з котрого змістом хочемо запізнати наших читачів. Преосвящений пише:

Як повставали і повстають представники невірства, вороги Христа, так повставали і повстають завзяті вороги проти Його св. католицької Церкви. Виступають вони особливо в нинішних часах цілою силою, всіми засобами проти Неї і поборюють Її без пощади. Завдають Їй богато ран особливо злою протикатолицькою пресою, ц. є. злими письмами, книжками та злими часописами.

Хто з вас, побожні та вірні християни-католики, цього не чує і не бачить?

Споглянмо, застановімся, як дуже терпить св. католицька Церков, Христова справа, діло людського спасення, від ворожої злої преси.

Здається, що нічо більше не підкопує в теперішних часах св. віри і моральности, авторитету св. кат. Церкви та її одиноко правдивої науки, як злі книжки та часописи. Книжка та часопис доходять всюди, від виставної палати, від людини з високими школами, аж до простолюдина з одноклясовою наукою. Тому і наслідки поширювання писем є великі. Добрі письма приносять неоцінений хосен, а за це злі книжки та часописи наносять відстрашаючо погубні шкоди для читачів. Всі вороги св. віри і кат. Церкви уживають до своїх погубних цілий печатаного слова. В великій скількости розсилають та розкидають його між вірних, підкопують св. віру у народа, поборюють св. Церков і її представників св. Отця, Епископів, духовенство та підривають моральність та добрі обичаї нашого народа.

Як колишні янічари наносили погубу і знищення на рідній землі, так і теперішні заблудші, що покидають свою віру, свою св. кат. Церков і ідуть у неволю, у службу до ворога Христової Церкви, наносять мов другі янічари страшну матеріяльну руїну для свого рідного народа.

Знаючи погубний вплив злих писем, св. Церков оголосила заборону читання злих писем як шесту заповідь церковну: Злих книжок не читати. Бо страшно і небезпечно є читати злі часописи. Вони є грізною небезпекою не тільки для молодих і неучених, але і для дорослих, просвічених та учених людий. І ніхто тут не може бути певний за себе та сказати про себе, що може всьо читати, що його нічо не зіпсує. Злі письма ділають може і незамітно, але за це певно і погубно.

Цю підступну небезпеку спізнаємо і оборонимося перед нею особливо тоді, як спізнаємо добре ті способи, якими зла преса орудує і причини скорого ширення її погубного впливу.

Одним з перших способів, якими воюють злі письма, то сміле впоювання ложної науки, безбожних поглядів і неправди через неустанне повторювання. Повторювання має своє велике значіння. То, що днесь треба ще доказувати, завтра, позавтра, буде при повторюванню вже доказане. Злі письма ніколи не доказують тої неправди, про яку розповідають. Вони не доказують, але за це повторяють її. Так роблять особливо часописи. Сто разів будете читати про такі недоказані твердження в таких письмах і не оглянетеся, як ця вичитувана наука станеся вашим переконаннєм.

Тим способом ловляться на такі ложні письма особливо ті верстви вірних, що не мають висшого образовання і науки, що не знаються добре на письмах та способах, якими шириться зло на світі.

Чоловік має обовязок праці. Він має також обовязок дбати про свою рідню і спомагати бідних. А сього не в силі він робити, коли не може уживати належного йому доходу з праці по своїй вподобі для себе і для рідні. На сім основується право до приватної власности вперед до того, що є доходом із праці, а відтак також право до приватної власности землі, котру управляється. Про се право говорить найглибша свідомість усіх людей. Приватна власність є могучою понукою до праці. „Власність уможливляє якнайуспішнійшу продукцію дібр і забезпечує ощадне уживаннє, длятого під економічним оглядом є вона конечна“, — кажуть учителі народної господарки. Се право до приватної власности береже християнство Божою заповідю: „Не кради!“ та загрозою, що злодії й лакомі не доступлять Божою царства. (1. Кор. 6, 10).

Та християнство говорить також про обовязки власности, і в тім рівнож годиться з наукою народної господарки, котра каже, що власність є оправдана тоді тільки, коли сповняє економічне завданнє. „Уділяй з того, що маєш, ближньому“— напоминають уже Апостольські Правила — і не називай нічого своєю необмежною власністю, бо всьо є Божим даром і має служити всім людям“. (VII. 12). Як можнаби було инакше забезпечити прокормленнє цілого людського роду, як не такими обовязками власности землі? Св. Августин каже: „Чужу власність задержуєш собі, коли задержуєш злишне“. Так само напоминає св. Іван Золотоустий власників, щоби вважали себе завідателями поручених їм Богом дібр. Тільки таке розуміннє вирівнює нерівности, які ніколи не зникнуть споміж людей. При нерівности людий не можуть усі рівночасно і однаково посідати. Та по Божій волі повинно бути так, щоби справедливе завідуваннє власности служило до затіснення взаємин між членами суспільности, а не, щоби власність ставала жерелом непорозумінь між людьми. Длятого справедливо перестерігає християнство перед небезпеками богацтва. Само богацтво не є гріхом, але може ним легко стати через надужиттє. Справедливо називає св. Павло богацтво „жерелом всякого лиха“, бо воно веде між иншим до безсердечности, до жорстокости і буває причиною всіх суспільних нещасть. І Христос Спаситель перестерігає перед богацтвами. (Мат. 6, 19; 19, 23; 5, 12; Лук. 6, 24).

(Кінець буде.)

Другим способом поступовання злих писем та причиною скорого ширення зла є видавання скорого осуду про події і випадки, що заходять в людськім щоденнім життю, про які заподають ті письма. Часопис не вдоволяєся самим заподанням якоїсь події, але рівночасно долучує до кождої такої події свою оцінку, свій суд і пояснення та заподає його як готову поживу для читачів. І в тім власне ціла гроза для вас ізза читання безвірних, протицерковних часописів. Пожива, яку дає вам такий часопис є небезпечна для св. віри і моральности, для вашого душевного життя. А треба знати, що кождий звичайний читач ловиться на згадану поживу, заподану злим письмом. Бо в життю людськім приходять тисячі ріжних справ, про які мало хто вміє сам видати вірний, правдивий осуд. Та письма ідуть тут зі своєю помічю. Книжка, письмо чи часопис стараються в кождій справі, відповідно до свого напряму і цілі, заняти становище, видати свою оцінку та справу пояснити. Як що таке письмо є зле і безбожне, то і пояснення та оцінка його будуть небезпечні або впрост шкідливі.

Третим способом, яким послугуються злі письма та третою причиною скорого ширення зла, то підхлібство. Між нами а часописом, який читаємо, повстає дуже скоро сердечне відношення, певний рід приятельського довіря. Часопис знає про цей дружний наклін свого читача і старається використати це. Добрий часопис, добре письмо користаючи з довіря читачів може богато добра вчинити для них через підсування їм доброї, здорової науки та вказівок. За це зла книжка чи часопис, що їх завданням є підкопувати св. віру, кат. Церкву та християнську мораль, використовує довіре читача в погубний для нього спосіб. Щоби чимскорше дійти до наміченої цілі уживають такі злі письма підхлібства. Вони розбуджують гордість у читача, покликуються на його самостійність, на його розум, очитаність і його досвід. „Наука віри, наука церкви, християнська моральність, то річи застарілі, то для звичайних простих людий“— каже таке письмо. „В нинішних часах може кождий жити по свойому власному переконанню без проводу віри і церкви“. Читач то читає, йому припадає це до вподоби, воно схлібляє його злим склонностям...

Як богато в наших часах серед нашого народу далося схлібити злим письмам. Як богато серед наших вірних знайшлося таких, що в релігійних справах уважаються самостійними, відкидають повагу св. кат. Церкви і її духовенства, та погорджують її проводом на дорозі до вічного життя.

Четвертий спосіб безвірних писем в ширенню ложної науки, та взагалі причина такого поширювання, то промовчування всього того, що красне, взнесле і благородне в християнсько-католицькій вірі, в св. кат. Церкві та її науці.

Зважмо браття і сестри, чи не ширяться між нами, між нашим народом такі безвірні письма неморальні, що ширять духовну заразу і смерть між нашим народом. Зважмо, чи ми не є тими муравлями, що даємо зваблюватися трійливим соком злого письма.

Тому не може бути н'якого сумніву, що за помічю злих книжок та часописів шириться дуже скоро зло.

Та застановімся ще, яке то зло ширить зла книжка та злий часопис. Які саме шкоди заподівають між нашими вірними злі письма, які наслідки спричиняють вони для читачів, серед нашого віруючого народа.

Одні з тих часописів стараються відібрати нашим вірним його прадідну віру в Христа Спасителя, другі змагають відтяти їх від Петрової скали ц. є. від св. кат. Церкви і пустити їх на бистрі филі безвірства, ложновірства і всякого сектанства на неминучу погибіль, а ще инші усиплюють наш нарід, щоби зменшити його чуйність та обережність перед грозячим злом.

Вкінци Пастирське посланнє перестерігає перед читанням злої преси і накликує до горячої любови нашої Матері, кат. Церкви.

Народнім обовязком кождого Українця — бути членом Товариства „Просвіта“ і приєднувати других.

Д-р І. КЛЮҐ.

Ці, що стоять перед небесними воротами.

Над бистрим Черемошем стоїть хатина. Хима Курилючка живе в ній із сином одинаком Ілашем. Попри дім веде сільська дорога, а за хатою трохи оподалік шумить Черемош. Страшний Черемош, що проковтнув Химиного чоловіка, Ілашевого батька.

Коли Ілашів батько пропав при сплавлюванні дараби — дараба розбилася й він утопився — хата Курилюків стояла ще добре. Та тепер вона похилилася й хто зна, чи видержить іще бодай кілька літ. Та хоч і видержить, то що з цього? Не жити в ній бідній удовиці Химі тай її Ілашеві, ой ні! Продадуть хату за довги, забере її Жид Йойна Кнобельзіс — продадуть найдальше до року.

Хима вже посивіла, а Ілаш гарний, стрункий хлопець. Ось ось і виросте він такий великий та дужий, як був його „дєдьо“, що перед ним Хима, як ще теж була молода й русява, мусіла ставати на шпиньках, коли хотіла глянути йому на пращання в його чорні очі, заки він вибрався сплавляти дарабу Черемошем.

Одної ночі, пятнацять літ буде вже тому, бачила Хима в сні, як Черемош сміявся. Був це страшний, діявольський сміх. Над ранком просила Юру, свойого чоловіка: „Не їдь сьогодні з дарабами!“ Він засміявся.

Був це безжурний, дужий сміх над її мрячними думками.

І Юра поїхав із дарабами — тай більше вже не бачили його ні Хима, ні її трилітній синок Ілаш.

Пізній осінній вечір. Темно в убогій хатині.

За хатою шумить Черемош гучно й шумно.

Хима сидить і пряде вовну. Не свою, чужу. Перед нею на прилавку сидить Ілаш. Він спер руку на її коліні. Зо дві години сидить він уже так — зо дві години вже.

За цих дві години оповідала вона йому вперше, як то є з їх старою хатиною й із ними обоїма. Йому вісімнацятилітньому леґіневі оповіла вона все вперше по правді. Доси говорила з ним тільки в видуманих нею розмовах у безсонних ночах жури.

Ах, усе тоді, в часі цих видуманих розмов

Ювилей нашого Митрополита.

(Академія в салі „Народнього Дому". Свято в будинку Духовної Семінарії.)

Продовженнєм ювилейного святкування була академія, уладжена 25. лютого в четвер комітетом, зложеним з о. прал. Т. Войнаровського, о. радн. Д. Лопатинського, о. радн. Вол. Садовського і о. проф. д-ра Г. Костельника. У великій салі „Народнього Дому" зібралися представники українського громадянства, щоби пошанувати заслуженого Ювилята. Особливо численно було заступлене духовенство львівської архідієцезії. З 54 деканатів львівської архідієцезії крім священиків явилося по двох представників селянства (селянин і селянка). В першому ряді крісел звертав на себе увагу старенький лисятицький (стрийського повіту) селянин Іван Кизима з довгою сивою бородою, колишний учасник паломництва до св. Землі.

В святі взяли участь представники всіх наших установ і організацій. Біля Ювилята сиділи церковні достойники, яке п. о. д-р Йосиф Боцян, о. ґен. Вік. О. Бачинський, о. прал. Войнаровський, о. прал. Куницький, о. прал. Пясецький, крил. Ковальський, еп. о. д-р Лакота і о. прал. Зубрицький і ін. Із світської інтелігенції були дир. д-р Ст. Федак, през. Вол. Децикевич, през. д-р Кость Левицький, дир. д-р М. Сабат (від станиславівського громадянства), надрадн. Дмоховський (від перемиського громадянства) і ин. З рідні о. Митрополита були присутні: о. ігумен Кл. Шептицький і гр. Лев Шептицький.

По 7-ій годині явився Ювилят, витаний окликами „Слава". Коротку привітну промову виголосив д-р Ст. Федак, звеличав діяльність о. митрополита і підніс його єднання в радощах і горю зі своїм народом. Опісля мішаний хор „Бояна" під диріґентурою д-ра Ст. Людкевича відспівав Бортнянського конц. IX. „Се нині благословіть Господа".

З черги о. д-р Г. Костельник виголосив незвичайно цікавий і ядерний реферат: „Нова епоха нашої Церкви", в якому зупинився на суті й значінні унії та умовах її розвитку. Історіософічна обрібка цеї теми незвичайно зацікавила слухачів. Опісля мужеський хор питомців дух. семинарії відспівав кон. V. Бортнянського: „Услишить тя Господь".

Несподіванкою для слухачів була деклямація вірша о. Заверухи, виголошеного гарним хлопчиком з Перегінська Вол. Іваницьким. Гарний, милий вигляд хлопця, в стилевій народній ноші, його свобода і відвага зробили на Ювилятові й на слухачах дуже гарне враження. Відомий скрипак п. Евг. Перфецький по мистецьки відограв „Adagio religioso" Vieuxtemps-a та Сметани „Вечірню пісню". Офіційну частину програми закінчив міш. хор „Бояна", відспівавши Бортнянського конц. IV. „Кто взидет на гору Господню".

Надпрограмово попрощав Ювилята в імени комітету о. Володимир Дом. Садовський, вказуючи на тісну єдність громадянства з митрополитом.

Дня 28. лютого ц. р. в неділю відсвяткували ювилей нашого Митрополита Духовна Семинарія й Богословське Наукове Товариство. Почалося свято привітанням від Духовної Семинарії, яке виголосив ректор о. д-р Й. Сліпий. Заразом передав він Ювилятові гарно виконану адресу з підписами професорів, питомців і сиріт, що виховуються при семінарії. Потім хор питомців під управою п. Королюка відспівав псальму Бортнянського „Услишить тя Господь". Опісля слідували: скрипкове сольо питомця Коцка, деклямація питом. Головінського поезія В. Щурата „Царський Вязень" і тенорове сольо о. Романа Левицького, що в супроводі фортепяна та скрипки відспівав Гунода „Ave Maria".

Після короткої перерви слідувало привітання від „Богосл. Н. Т-ва", яке виголосив о. д-р Теодозій Тит Галущинський ЧСВВ., який вручив митрополитові ювилейне число „Богословії". Велике враження на зібране громадянство зробила вже сама поява старенького о. сов. Е. Купчинського, а відтак ще більше враження тай одушевлення його віртуозна гра на цитрі. Була це дійсно найкраща точка програми. Потім хор питомців відспівав Бортнянського „Рече Господь", а чотирьох питомців скрипаків відіграло два кусники в супроводі фортепяна. Супровід спочивав у руках п. Льва Гуркевича. Свято закінчив виклад дра Івана Копача про ідею єдности Христової Церкви.

із матірю, він, живий образ покійного „дедя", говорив їй:

— Мамо, пустіть мене! Пустіть мене на Черемош із дарабами. Дайте мені заробити грошей — не допустіть до цього, щоб батьківська хата пішла в чужі та ще й у жидівські руки. Тай, щоб міг я її направити, щоб вихри з верховини не звалили її!"

Ось так говорив він до ньої завсіди в видуманих ньою її розмовах із ним у безсонних ночах жури.

А що вона знала, що він на її страх перед Черемошем матиме тільки безжурний, дужий сміх батька, що вона знала, що він зівсімісінько так говоритиме, як говорив у її видуманих розмовах із ньою, тому досі мовчала, мовчала все.

Та сьогодні мусіла сказати!

Найлютіщий із її вірителів Жид Йойна спинив Ілаша на дорозі в селі тай сказав йому:

— Ілаше, колиб я мав твою хату й твою маму й такі дужі руки тай силу таку як ти, я не давсяб викинути так із хати, як це жде вас обоїх ще заки рік мине.

Ілаш прийшов до дому зівсім як не той, себе не тямив!

Та не тяжко було тепер добути все від горем і журбою змученої, знесиленої неньки, все що Ілашеві знати було треба.

І тепер склалося докладнісінько все так, як вона завсіди предвиджувала.

І він сидів перед ньою, поклав руки на її колінах і говорив може вже в двацяте:

— Мамо, пустіть мене! Пустіть мене на Черемош із дарабами! Дайте мені заробити грошей!

І він сміявся з її страху перед Черемошем зівсім тимсамісіньким сміхом, як колись його батько. А потім говорив дальше:

— Мамо, не дайте, щоби наша хата перейшла в чужі руки. Не дайте, щоби вона від старости перед часом розвалилася.

А вона?

— На Бога й усіх Святих, ні! Ти, Ілаше не можеш, ти не смієш іти з дарабами на Черемош. Ніколи, ніколи не пущу тебе на Черемош, на цей Черемош, що став могилою батька твойого!

І вона плакала при цьому, всі сльози виплакала нараз, що доси скривала перед ним, тільки на своїй твердій постелі в ночах безсонних липаючи тихо.

А тепер станув стрункий, чорнявий легінь пе-

Простора, гарно прибрана саля Духовної Семинарії була виповнена по береги представниками духовної й світської інтелігенції. *тд.*

Хай і „Українському Голосові“ стане ясно...

(—) Наша відповідь на статтю п. Р. Дмоховського в різдвяному числі перемиського „Українського Голосу“, розгнівала чомусь не тільки самого автора, але й редакцію. У нашій відповіді п. н. „Некультурність чи несовісність?“ ходило нам передусім не так про саму тему статті, як про некультурний спосіб виступу автора та про тон статті. Миж із гори зазначили, що про всякі справи можна мати свою особисту думку, можна її заступати, боронити, алеж треба вміти задержати прийняту в культурному світі форму — не вживати вічевого а то й ярмарочного тону. Що уходить перекупці на перемиській торговиці, не личить чейже людині образованій, культурній.

І тільки цей некультурний та несовісний спосіб воювання змусив нас виступити проти автора згаданої статті.

На цю нашу відповідь обрушився не тільки автор статті „Війна чи мир?“ (це булоби ще зрозуміле), але, як згадали ми вже в горі, чогось і редакція „Українського Голосу“. Правда, безпосередною притокою до наступу „Українського Голосу“ на наш орган було письмо 22 священиків перемиської дієцезії проти напастливих статтей на наш епископат в „Українському Голосі“.

В 8-ім числі „Українського Голосу“ з 21-го лютого ц. р. в відділі „Всячина“ містить редакція статейку, в якій називає „Нову Зорю“ органом еп. Хомишина та закидає, що цих 22 священиків перемиської епархії „це або мітичні особи, або люде яким брак цивільної відваги підписатись“. Запевняємо Хв. Ред. „Українського Голосу“, що цих 22 священиків не мітичні особи: наша редакція має в перехованні оригінал із їх підписами. Дальше бороніться редакція „Українського Голосу“ проти закиду згаданого письма священиків перемиської дієцезії, що „Український Голос“ „понижає наших Владик серед загалу вірних і підкопує їх авторітет“. Редакція „Українського Голосу“ каже, що це все неправда, що їх часопис „завжди боронив і боронить достоїнства й авторітету в Церкві“. Лишаємо на боці це, що слова наведені редакцією „Українського Голосу“ з письма священиків подані не зовсім вірно, лишаємо без відповіді й це, що редакція „Українського Голосу“ хоче конче вмовити в своїх читачів, що закиди в письмі священиків, це не їх закиди, „а в дійсности редакції *Нової Зорі*“, звернемо тільки увагу на це, чи справді „Український Голос“ виступає в обороні авторітету Церкви. Яку опінію що до цего має „Український Голос“ серед радикального відлому нашого селянства, про це читаємо хочби в фейлетоні „Діла“ з 28. лютого ц. р. під заголовком „Лист з села“. Пишеться там: „При тій нагоді хочу замітити, що — як це дивно — в „радикальних повітах“ найрадше читають з газет перемиський „Український Голос“, а найменше „Громадський Голос“. Чим се пояснити? Коли я питав „старих радикалів“, які тямлять ще покійного Павлика, Франка і інш., то на запит, чому не читають „Громадського Голосу“? — мені відповіли: „Не гадайте, що спроневірилися радикальній партії (очевидно старій), але то (себто „Гром. Гол.“) пусте“. Те „пусте“ то теперішня — так сказатиб — молодорадикальна (ніби соціялістична) фразеольогія про „працюючий“ народ“. (Так ніби народ мігби бути непрацюючим). *В „Українськім Голосі“ стрічають вони ще відгомін тієї попофобії, яку видвигнула була радикальна партія, нераз у досить безцеремонній формі. І хоч селяне зовсім байдужо ставляться до цілої целібатної проблеми, то все таки люблять про це почитати в „Українськім Голосі“* (підчеркнення наше. — Ред.).

От і відповідь на це, чи „Український Голос“

ред нею на вколішках, поклав голову на її коліна й держав обі її долоні на своїх чорних кучерях.

— Поблагословіть мене, мамо! — сказав він потім — і пустіть мене!

— Поблагословити тебе, — закликала вона — Ілаше! Поблагословити тебе **на цю** дорогу? Ні, ніколи не поблагословлю тебе **на це!** Скоріш мене покриють Черемошеві хвилі, як малаб я тебе **на це** благословити!

Та він зірвався з місця й засміявся повним, дзвінким, дужим, батьковим сміхом:

— То пійду **без** вашого благословення, мамо, й Черемош зза цего не проковтне мене!

Вона побіліла як полотно при його словах. Хотіла грозити йому карою Божою — та змовчала.

Він остав ще вісім днів і не зраджував матері, що має на думці. Старався їй догодити в усьому, робити все їй до вподоби.

Девятого дня над ранком, коли хотіла збудити його, не було вже його. На його постелі лежало письмо: він верне й вирятує й її тай хатину. На кінці ще раз просив у ньої благословенства — але й, коли мати відмовить йому його, він піде здобувати щастя, додав він на прикінці і „Оставайте здорові!“

І як зівсім самітна вдовиця побачила, що він так кинув її, піднялося в ній обурення й гнів, як лютує грізний Черемош у бурю.

Вона вийшла з хати й гляділа на Черемош.

А він, бистрий шумів і пінився. Вихор грався її сивим волосям, що звисало по її западених висках.

І страшна чорна задума людини без любови, без майна, без щастя найшла на неї. Так, що сухі рамена самі від себе простягнулися до пінистого бурхливого Черемоша й на її уста протиснулися, неначе самі від себе слова:

— Йди без благословенства, йди без благословенства, аж не прийдеш у друге в мене його прохати!

А потім пішла в село, не вернула вже до хати — пошукала собі службу в богатого господаря.

А її власна хата, ні вже більше не її — так казала вона переказати Жидові — тепер уже пуста. Може там спровадитися, коли забажає.

Та він не спровадився. Ще перед кінцем року понесли його на окопище — помер.

Не довго й Химі довелося служити — не видержала навали горя та відчаю, пішла за своїм Юрою...

І поховали її біля нього на гуцульському теметові (кладовищі).

А хатина Юри Курилюка стояла пусткою.

Дальше буде.

своїми виступами проти епископів боронить авторітету й поваги нашої Церкви.

Редакція „Українського Голосу“ неначе втішна, що найшла нову тему до заповнювання стовпців „Українського Голосу“, не скінчила на одній статті, але й 9 число містить статтю проти нашого органу п.н. „Чорний большевизм“ і ще обіцяє „вернути до цеї теми“.

Ми й не відповідалиби на ці статті, та що в них замість доказів повно здогадів, а то й сплетень — ми змушені вияснити все те, щоби баламуцтво не ширилося.

Отже перше всего:

„Нова Зоря“ є органом Української Хр. Організації“. Укр. Хр. Організацію засновано не тільки за відомом усіх трьох греко-католицьких ординаріятів і всего українського католицького епископату, але й уся її діяльність льояльно підчиняється авторітетові наших церковних властей. При цім зазначимо, що сама організація У. Х. О. ведеться згідно з сучасним загально-католицьким рухом. Нашу програму тай плян нашої праці виложили ми зараз у 1. ч. „Нової Зорі“. Там у вступній статті п. н.: „До наших Читачів“ може вичитати це все навіть хв. Редакція „Українського Голосу“.

Де добачила ред. „Укр. Голосу“ в нашому часописові ширення крайної нетерпимости супроти греко-православного віросповідання й то аж до „розперезаности“ — годі нам знати. Вирваний цитат із статті „Ювілей коронації св. Вітця“ зовсім не доказ цеї ненависти до православних, а тільки подає, яка ціль ювілею коронації св. Вітця. Коли ходить про це, чи ми відносимося з ненавистю до православних, то радимо ред. „Укр. Голосу“ прочитати нашу вступну статтю 7 ч. „За зєдинення церков“. Там вичитає щось зовсім противне. Ці „бздурства“ (чисто українське слово!) про ювилей написав французький учений De Maistre та німецький славний публіцист д-р Йосиф Еберле. Само собою, що під цими словами підпишеться кожний віруючий католик — інакше байдуже булоб для нього, до якої Церкви він належить: сьогодні католик, завтра православний, позавтра протестант, чи „дослідник біблії“ і т. д., а наш часопис призначений саме для католиків.

От, коли ми вже при цьому, то позволимо собі спитати, чому то Хв. ред. „Укр. Голосу“ не виступить, як оборонниця авторітету нашої Церкви проти язви всяких релігійних сект серед нашого народу? Коли вже редакція „Укр. Голосу“ вважає себе авторітетною виступати в церковно-релігійних справах, то повиннаби чейже забрати тут голос. А ми його досі не чули. „Український Голос“ ставить ще запити до нас! Що до абстиненції Станиславова на ювілею Митрополита, то Хв. редакція „Укр. Голосу“ найлекше заспокоїть свою цікавість, коли зверне свій запит у компетентне місце — ми тут не компетентні. Та всеж таки звернемо увагу Хв. Редакції „Українського Голосу“ на нашу новинку, де пишеться про це, що станиславівський Епископ був на другий день по ювілею особисто у Ексц. Митрополита.

На цьому скінчимо! На сплетні цего роду, як про мнимі 1000 дол. на видавання нашого часопису та на інші не відповідатимемо. Сплетні сплетнями й остануть.

Раз наміченим шляхом підемо дальше, а наш народ по нашій праці цінити й судитиме нас. Ми цего пересвідчення, що нам не слід підходити вічевим та ярмарочним шумним словом під смак товпи, а противно, культурним та спокійним способом та невсипущою працею підносити наш народ щораз вище.

Такий наш погляд, у декого інакший.

Сподіємося, що тепер і „Українському Голосові“ буде все ясне.

Ратифікація льокарненських договорів польським соймом.

Засідання польського сойму 2. березня було присвячене дискусії над ратифікацією льокарненських договорів. Недзялковський (ППС.) предложив соймови ратифікаційну резолюцію. Рудзінський (Визв.) заявився проти ратифікації, бо Льокарно на його думку, сходить зі шляху міжнародньої полагоди спорів. Стронський (ХН.) вважає льокарненський пакт шкідним і голосуватиме проти ратифікації. Гломбінський (ЗЛН.) заявився за ратифікацією. Перль (ППС.) заявляється за прийняттям договорів. У голосуванні ратифікували льокарненські договори. За ратифікацією голосували: ППС., Пяст, ХД., ЗЛН., Жиди й Німці. Проти: Визволенє НПХ. і славянські меншости.

В дискусії над ратифікацією льокарненських пактів в іменні Українського Клюбу промовляв пос. Васильчук. Ствердив, що супроти Українців не додержав польський уряд міжнародніх зобовязань. Українське населення наражене на переслідування, відмовляють йому автономії, українські внесення про утворення українського університету відкинено, хоч Польща має обовязки супроти національних меншостей застережені у міжнародніх договорах. На польському університеті у Львові введено „нумерус клявзус“, а українському університетові відмовляють леґалізації. Українську землю кольонізують військовими кольоністами. Бесідник із соймової трибуни апелює до всіх державних мужів і Союза Народів, щоби вглянули в відносини на українських землях під Польщею. Ставить резолюцію: Сойм стверджує, що правительство не приступило до виконання міжнародніх договорів і клявзулі постанови Ради Амбасадорів з 13. березня 1923. про забезпеку національних інтересів населення українських земель прилучених до польської річи посполитої. Сойм висловлює погляд, що теперішня націоналістична політика польського правительства противиться ідеї мира і приязного співжиття народів на основі рівности і є висловом боротьби з національними меншостями, боротьби, котра скорше чи пізнійше знову мусить втрутити Польщу й Европу в катастрофу. Сойм взиває правительство змінити дотеперішний екстермінаційний режім у відношенні до українського населення у напрямі сповнення його політичних, національних, культурних і економічних домагань в імя цивілізації й виконання европейського мира.

Резолюцію посла Васильчука відкинули. За прийняттям голосували національні меншости.

На цьому самому засідані ухвалено резолюцію за признанням Польщі місця в Раді Союза Народів.

Японія і Союз Народів.

Неурядово повідомляють із Токіо, що японський уряд оставив голові делеґації на сесію Союзу Народів бар. Іші вільну руку в голосуванні над справою складу Ради Союзу Народів.

Д-р Бенеш приїздить до Відня.

У четвер прибув до Відня д-р Бенеш. Ціллю його подорожі ревізита австрійських державних мужів і святочне підписання арбітражового австрійсько-чеського договору. Гостина д-р Бенеша була давно заповіджена, та все були перешкоди. Само австрійське правительство боялося замаху з боку німецьких і мадярських монархістів і мабуть само прохало відложити гостину.

Д-р Бенеш приїздить саме в хвилі, коли розгорілася цікава кампанія між Італією та Німеччиною. Нема сумніву, що д-р Бенеш покористується побутом у Відні, щоби обміркувати з австрійським канцлером ряд актуальних політичних справ.

Офензива Абд-ель-Кріма.

З Парижа повідомляють, що перші дні весни використав Абд-ель-Крім, щоби почати офензиву проти Французів на всіх відтинках. Дві його колюмни натискають у напрямі ріки Уерга намагаючися окружити французькі становища під Таннат. Рівночасно третя колюмна напирає ззаду на долину Уерги. Прийшло до поважніщих сутичок.

Скріплення монархістичнього руху в Польщі.

Монархістичний рух у Польщі росте й скріплюється.

В останніх днях варшавський монархічний табор обєднався з познанською монархічною організацією в один гурт п. н. „Зєдноченє монархістуф польскіх". На чолі верховної ради став В. Немоєвський, його заступниками ґенерал Рашевський і проф. Ш. Дзєржґовський, натомість головою головної управи став посол Ст. Домбровський. До головної управи входить ще один ґенерал, а то Довбур-Мусніцький і ще один професор в особі проф. Лісовського. До головної управи ввійшли члени партії Х. Н. Отже хієна стала на монархічну плятформу і приняла на суботу 27. лютого між иншим ось яку постанову:

„Для закріплення одностайности та рівноваги в державному устрою необхідне для становища голови держави запевнення постійности, значіння та поваги. На кінці шляху, що веде до тієї мети, в державі з таким складом населення як Польща і такому ґеоґрафічному положенні як вона, видніє потреба та істнує можливість в міру того, як скріпляться дійсні обставини і помітні настрої суспільности в тому напрямі, привернути як трівкий і від політичних спорів незалежний чинник: дідичну владу короля в навязанні до вказівок конституції 3-го травня. Поважному, творчому і леґальному розвиткові тієї думки наша партія буде активно допомагати".

У цьому питанні забрав слово пос. Степан Домбровскі, а саме в розмові зі співробітником час. „Nowy Kurjer Polski" заявив він:

„Не хочемо давньої передвоєнної монархії, бо розуміємо давні її хиби, хоча вповні доцінюємо її добрі прикмети. І їх саме хочемо використати в наших намірах. Тому бажаємо монархії в новітньому значінні слова: „хочемо конституційного монарха!" й закінчив:

„Монархія близша польському духові. У широких кругах польського народу дрімає думка про короля. Король, це одинока відповідь на питання, що треба Польщі — треба зміни ладу — треба короля".

Ось так польський монархізм консолідується і чисельно скріплюється. Завдяки хієні монархісти відразу стали твердою ногою в польських законодатних установах.

Переслідування Українців греко-католиків у Югославії.

Ще в початках двацятого століття переселилося чимало українських селян до Босни. З часом дістали вони там і свойого пароха. Після світової війни, як Босна й Герцеговина дісталася Югославії стало їх положення дуже незавидне. Православні Серби в своїй нетерпимости до католицької віри переслідують їх де можуть і як можуть, щоб тільки змусити їх до переходу на православя. Свідчить про це інтерпеляція католицького посла Франя Смодея в скупштині до міністра освіти Міші Трифуновича, внесена 10. лютого ц. р. В цій інтерпеляції говориться:

Начальник округа Струміца приказав громаді Струміца покликати на переслухання 21 греко-католицьких родин і сповістив їх, що до 15-го лютого мусять виселитися зі Струміці на Овче поле і Єжово поле. Ці греко-католики мають у Струміці парохію, настановлену ще 1913 року. Як я знаю, то мирні люде, котрі жиють у повній любові й взаємності з рідною братією православної віри й є вповні певні горожане своєї держави. Лише урядові особи гонять цих мирних людей з чистої релігійної нетолєранції й уживають для цієї цілі якої небудь денунціяції, що греко-католики македонствують. Це ствердження зовсім безосновне й проста видумка, просте ошуканство, під якою криється релігійна нетерпимість. Доказом на те є факт, що урядові представники православного віроісповідання аґітували серед поодиноких людей, які вийшли з переслухання, чекаючи на них перед будинком, щоби пристали до православної церкви та що їм тоді ґарантують, що можуть остатися в Струміці.

Другий факт: один греко-католицький парубок хотів звінчатися з православною дівчиною, котра мала громадську посвідку, що свобідна й 4. лютого йшли задля того на протокол до греко-кат. пароха Струміці Атанасія Івановича. Зараз на другий день після того дівчину пірвали, а парубка покарали карою 190 динарів. Коли так парубка примусили морально заявити, що годиться звінчати в правосл. церкві, негайно випустили дівчину на волю.

Таке поступовання власти не є згідне з законом і противиться релігійній толєранції й потрібній любові між вірними ріжних віроісповідань.

Коли зможе Австрія злучитися з Німеччиною.

„Chicago Tribune" доносить, що Чемберлен є думки, що питання прилучення Австрії до Німеччини буде щойно тоді актуальне, коли передтим буде оконечно полагоджена між Німеччиною й Францією справа польського коридоря.

Поїздка Нінчіча до Італії.

Із Білгорода доносять до „Neue Freie Presse" з певного джерела, що в Римі не заключено ніякого договору між Італією тай Югославією. Югославія заявила тільки своє незаінтересування в справах середньої Европи й одержала вільну руку до управильнення балканських справ. У Парижі пробуватиме Нінчіч одержати згоду на ці заяви.

Та всеж таки в політичних кругах говорять, що в Римі заключено зачіпно-відпорний союз на основі status quo. Цей союз мають скріпити мілітарною конвенцією. Обі держави запевняють собі обопільну непорушність границь. Югославія має посередничити між Францією й Італією щодо незмінности всіх границь Німеччини.

У Югославії.

Має клопіт Югославія з міністром Радічем.

Він їздив тепер по Дальматії та Босні. Це була не поїздка міністра, а агітатора. Говорив він всюди не дуже прихильно про правительство. Про свойого товариша міністра скарбу Стояниновича сказав Радіч, що він „коцкор" грач у кости. Покликувався Радіч при цьому на замітку італійського часопису Corriere dela Sera. Тепер кажуть, що там не було ніщо такого написане, значиться пан міністер бавиться в сплетні.

В Гружі міністер на зборах доказував, що коронація короля тепер неможлива. У Дубровнику звільнив директора вчительської семінарії за це, що не згадав у слові посвяченім еп. Штросмаєрові про це, що він був Хорват. Говорив також про це, що скоро мусять бути вибори. Пашіч обрушився: — Сорок літ я вже міністром, а такого чудовища в правительстві ще не бачив.

І післав за ним, щоб вертав у Білгород.

Радіч вернувся. Зажадали в нього, щоби виголосив у скупштині промову й опрокинув приписані йому заяви.

Радіч послухався й виголосив промову та не опрокинув нічого, але додав іще до всего якісь інсинуації на папського нунція Пелеґрінетія, причепив і міністра зовнішних справ Нінчіча.

І так замість вияснення, вийшов новий скандал. 16 лютого прочитали в радикальному клюбі „порозуміння", цебто угоду між радикалами й радічівцями з 14. липня 1925. Ця згода привела зі собою зірвання коаліції радикалів із независимими демократами (націоналістами) й довела до арештування Радіча. Та Радіч просто з тюрми дістався на авдієнцію до короля, ну й у правительство.

„Порозуміння" підписали три члени радикальної партії й три члени хорватської селянської партії. Між підписами є й підпис Павла Радіча, свояка Степана Радіча. Хорвати признають єдність держави, скупштину, спільну армію. Вони зобовязуються зберігати відовданівську конституцію. Наведено перелік законів, що їх має перевести коаліція. Із цего видно, що Хорвати відмовилися від предложеної їм радикалами співпраці з независимими демократами.

Ця відмова від співпраці з націоналістами, ледви могла бути для них тайною, бо Хорвати боронять не тільки своїх місцевих окремішностей, але й католицької віри, яку в Югославії тепер переслідується.

Щоб зрозуміти положення в Югославії, треба знати розклад сил у скупштині. Відношення сил там таке: Кермуюча партія, радикали, мають із 315 місць 140. Їм треба союза. Спершу мали вони спілку з независимими демократами (23 місця). У Хорватів покищо найсильніща селянська републиканська партія. Вона має 67 місць у скупштині. Головою партії Степан Радіч. Друга селянська партія це християнська „грватска пучка странка" (хорватська селянська партія). Колиб радикали мусіли зірвати союз із радичівцями, прийшлосяб їм шукати нових союзників.

Про такий союз важко, бо всі інші партії жадають на випадок союза з радикалами, щоб вони не висували Пашіча. Та радикали не хочуть розстатися з Пашічем. Його авторітет великий. Та треба зважити й це, що й у радикальній партії не все гаразд. Чути вже розлад. Правда, розлад слабне перед виборами, бо й найбільш опозиційний радикал свідомий, що без благословення Пашіча його не виберуть у друге. Тому як зближаються вибори, партія все кріпне внутрішно. Сербскаж адміністрація й система правління є для всякої влади, що стоїть при кермі знаменитим оруддям для проведення її кандидатів.

Король не бажає зривати з Радичем, розпустити скупштину годі, коаліція з другою партією попадає на неперемомні труднощі, життя вимагає нових потреб, а в скупштині тільки сварки, а роботи нема. От такі клопоти має тепер Югославія.

Поділ Австрії?

Часописи подають вістку про плянований поділ Австрії.

На цю тему пишуть „Narodni Listy":

— Це не наша вина, що почали про будучу долю Австрії так завзято розважати, що з нею зробити. Ходить про оконечний поділ Австрії, якого вона начеб то має сподіватися.

У словенському журналі „Cas", що його видає д-р Янко Брес пишеться теж про це.

Там кажеться:

Вважають певним, що мимо спротиву великої і малої антанти прийде таки до прилуки Австрії до Німеччини, коли Відень має бути врятований. Та з національних причин і з причин міжнародньої безпеки, головно з точки погляду славянських меншин, не повинна ціла Австрія припасти Німеччині.

Сусідство великої Німеччини з войовничою Угорщиною булоб небезпечним клином між північними й південними Славянами, воно булоб продовженням великонімецької Вільгельмівської ідеї Берлін-Багдад.

Тому прилука не може статися без справлення границь, щоб Італія не потерпіла на Бренері, на якому інакше Німеччина сталаб сильною ногою та щоб Югославія була краще забезпечена в південній Стирії. Чехословаччина не малаб тоді ніодного приязного союзника. Воно й тепер так є, та всеж таки безсила Австрія з конечности є спокійним сусідом, а таким сусідом не буде пруський Німець, що думає про пімсту.

Австрію хочуть так поділити: Форарльберґ, Тироль здовж Бренера, Сольногород здовж долішних Таврів і всю горішню Австрію й долину Анізи дісталаби Німеччина, східній Тироль і західню Каринтію Італія, а решту Стирії Югославія. Чехословаччина одержалаб цілу долішню Австрію

й шматок Сольногорода з півтретття міліонами населення, а в цьому 70 тисяч свідомих Чехів і таких, що недавно або вже давніще змінилися.

„Neue Freie Presse“ кінчить статтю про ці несправджені досі вісти:

„Ми не віримо в здійснення цего пляну. На це не пристане ні Франція, що зависним оком глядить на всяке скріплення Німеччини, не допустять до цього сусіди Австрії. Найкращою розвязкою все вдержуваної при житті й штучно викликуваної кризи є, щоб Австрія остала Австрією. Вона має умови до цього, щоб істнувати як самостійна держава. Коли може істнувати Швайцарія, то тим скорше може Австрія. Австрієць мусить тільки виріктися бажання жити легко коштом других. Мусить працювати й звикати до скромного життя. До цего пересвідчення мусить він прийти чи добром, чи злом“.

Ще справа місць в Раді Союза Народів.

Анґлійська делеґація до Женеви мала одержати інструкції, щоб заявилась проти поширення числа місць у Раді Союза Народів в часі березневих нарад. Зате, щоб заявила, що не тільки конечною важною є реформа Ради Союза Народів, але й що її треба буде вже перевести в вересні ц. р. Тоді теж можна буде міркувати над справою збільшення числа місць у Раді Союза.

„Giornale d'Italia“ пише в одному з останніх чисел, що Італія не є неприхильна кандидатурі Польщі до Ради Союза, однак треба погодити тут і відповідний час і корисність. Все сходить до цего, щоби в відповідний час примінити засоби до цілі. Загальний інтерес мусить уступити в Союзі Народів перед окремішним інтересом.

„Times“ пише, що в Союзі Народів думають над цим, щоб Еспанію прийняти враз із Німеччиною на постійного члена. Еспанія, як великодержава, мала вже в 1922 р. бути прийнята, тільки спротив Бразілії не допустив до цього. Та Еспанії не приймуть без згоди Нідеччини. Через це буде одно непостійне місце вільне, що його або в березні, або в вересні дістане Польща.

Часописи доносять, що й Китай і Персія домагаються для себе постійних місць у Раді Союза Народів.

Німеччина знов заявляє, що вона тільки тоді вступить до Союза Народів, коли буде додержане все так, як приобіцяно Німеччині в справі питань Ради Союза. Можна прийняти як певне, що німецька делеґація не поїде до Женеви, коли не матиме достаточних ґарантій щодо цего. В противному разі булаби можливість міжнародного скандалу, бо тоді німецька делеґація малаб причину до негайного відїзду в Женеви.

У берлінських політичних кругах говорять, що Швеція спонукає відложення всеї цієї справи до осени. Тому панує в політичних кругах, пересвідчення, що прийняття Німеччини до Союза відбудеться без перепон і що всі інші справи, що їх тепер висувають рішатисямуть аж тоді, коли вже Німеччина матиме голос, як постійний член Ради.

Перед конференцією розоруження.

Головним питанням, що розглядатисяме на найблищому засіданні Ради Союза Народів буде питання про речинець скликання підготовної комісії конференції розоруження.

Деякі країни, між ними й Франція, бажалаб, щоби не відкладати речинця скликання комісії. Вони жадають скликання її між 12 і 15 квітня. Та цей речинець зійдеться з речинцем економічної конференції. Тому Рада Союза Народів означить реченець скликання комісії на половину травня.

Щож до місця скликання комісії то після цього, як переговори між Швайцарією й СРСР не довели нідочого, більшість держав, що візьмуть участь у комісії, домагається, щоби скликати її в Женеві, навіть тоді, коли більшовики не зголяться приїхати туди.

У травні скличуть тільки підготовну комісію конференції розоруження, а коли більшовики не візьмуть участи в ній, то це не значить, що вони не зможуть брати участи в самій конференції.

НОВИНКИ.

Замкнення церков у Лєнінграді. Риський дописувач Times-а доносить, що в Лєнінграді більшовики замкнули церков одного з монастирських подвір, в углі Кабінетської та Звенигородської. Згідно з офіціяльною статистикою більшовики замкнули в Лєнінграді 364 церкви.

Перехід о. Колпінського на католицизм. Священик Діодор Колпінський, колишній парох православної російської парохії в Відні, покинув свою парохію й перейшов на католицизм. О. Діодор Колпінський, був як подають російські часописи горячим приклонником евразійства, а евразійці не тільки привязані до православя, але й із нетерпимістю відносяться до инших християнських віроісповідань, а передовсім до католицького. Тому православні часописи висказують своє зчудування зза цього переходу православного священника до католицької церкви.

Д'Анунціо просить авдієнції у Святого отця. Римські ґазети повідомляють, що Ґабрієльо Д'Анунціо приїде в березні до Румунії, відвідає Мусулінія й що буде принятий італійським королем. Іт. урядова агенція повідомляє, що Д'Анунціо при нагоді побуту в Римі проситиме папу, щоби прийняв його на окремій авдієнції. Д'Анунціо проситиме папу, щоби його твори зняв із індекса.

Львів, 4. березня 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7·70. —7·72, канад дол. 7·50 — 7·52, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25, леї 0·3·00 — 0·3·20, франки фр. 0·28·00 — 0·28·50, фр. швайц. 1·40 — 1·45, анґ. фунт. 35·00 — 35·50.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації,
виходить що тижня.

Число 10. Львів, 14. березня 1926. Рік I.

„Східно-славянський обряд".

В польській ґазеті, місячнику „Атенеум капланське", що виходить у Вроцлавку, появилася в останнім числі за лютий с. р. статейка підписана кс. Антоном Кресою під заголовком: „Східно-славянський обряд на сході Річипосполитої".

Кс. Креса пише свою статейку в тій цілі, щоби оборонити „східно-славянський обряд" перед закидами польської преси, будьтоби той обряд був непожаданий і небезпечний для польськости, і при тій нагоді подає коротку історію повстання того нового обряду та образ теперішного його стану. Справа для нас дуже важна й інтересна. Ми перекажемо зміст тої статейки і рівночасно спростуємо деякі неправдиві вискази кс. автора.

Православні — пише кс. Креса — заселюють отсі латинські дієцезії: віленську, пінську, луцьку, підляшську і люблинську. На сих областях є громади, де православні становлять кільканайцять процент, а в деяких селах православні є в більшости.

Переслідовання уніятів, слаба віра в тих, що далися намовити до православя, сотки тисяч насильно потягнених до православя, а відтак понад 200 тисяч таких, що добровільно вернули до католицтва — се річи знані. Дальше було так: В часі окупації, перед і по Берестейськім мирі, при підмові Німців, появляються на тій области аґітатори українства, а з ними і „руські" священики з „Малопольщі". Та місії сих останніх були без успіху, бо їм відповідали місцеві люди: „А де ви були, отче, як нас переслідовано? Тепер вертайте там, звідки прийшли". Подібні заходи з боку греко-католиків повторилися в 1924 і 1925 р., але розбилися задля недостачі ґрунту до праці для уніятських священиків поза „Малопольщею".

По закінченню війни, від 1918 р., коли обсаджено деякі епископські столиці, а релігійне життє католиків почало розвиватися, православні, не маючи релігійної опіки від 1915 р. („попи" виїхали до Росії), брали участь у католицьких богослуженнях і нераз численно приходили на візди епископів. До 1920 р. є часті випадки, що православні численно вертають до католицтва, часом по кілька тисяч протягом року, приймаючи той обряд, який є, се є латинський, не згадуючи ані про давний (гр. католицький), ані про инший.

По війні з большевиками вернули з Росії „попи", за дозволом правительства заняли вільні парохії (велику часть давних уніятських церков ревіндиковано передше і обсаджено латинськими ксьондзами) і заопікувалися православними. Від того часу нема прояви масового повороту до католицтва; є тільки відрубні випадки, часто в звязку з супружєм. Зате є нова проява серед православних: вже в 1923 р. було кілька випадків, що православне населеннє зголошувалося громадно (ціле село, або кілька сіл), до католицького епископа і заявляло, що хоче повернути до католицької Церкви, але просить, щоби йому вільно було задержати східно-славянський обряд. Випадки повторилися в пізнійших літах.

На просьбу польських епископів лат. обр. дав їм св. Отець власть заспокоювати духовні потреби населення, що вертає до католицтва, в східно-славянськім обряді. До кінця 1925 р. повстало 10 парохій, а саме:

1) В віленській архідієцезії — 4 (Карашево, Шишковичі, Альбертин і Вільна), та одна філія. (В Альбертині працює в тім обряді пятьох Єзуїтів).

2) Підляшська дієцезія — 4 (Голя, Бубель, Полоски-Дедуків і Київець).

3) Луцька дієцезія — 1 (Озера).

4) Пінська дієцезія — 1 (Делятичі).

В люблинській дієцезії нема дотепер формальної парохії. Число всіх вірних східно-славянського обряду є в тих парохіях около чотири тисячі.

Ті, що переходять на католицтво в східно-славянськім обряді, заховують всі звичаї, в якими зжилися в православю, отже: проповіди в своїй мові, церковно-славянську мову в літургії — загалом цілий обряд. Жонаті священики, що вертаються до католицтва, полишаються дальше в супружю. Щож до священиків, котрі булиби в тім

обряді висвячені, то є загальне стремлінне, щоби жили в безженстві.

Парохії і священики підлягають власти того латинського епископа, на котрого области вони положені. Парохії і духовники не творять нових деканатів, але становлять одно з латинськими деканатами (спільні зїзди, поміч латинського і славянського духовенства), а се в тій цілі, щоби щораз сильнійше підчеркати, що є тільки одна Христова Церква, в котрій можуть бути і є ріжні обряди, що нема гіршого або ліпшого духовенства і що всі становлять одно. Священиком східно-славянського обряду може стати кождий — Поляк, Москаль, Білорусин і т. д.; та не може бути допущений до священьства той, що хотівби використувати релігію до національних спорів. Тепер між кільканацятьма священиками того обряду більшість становлять навернені православні.

На закид сумнів деяких кругів, чи з сею „новою унією“ не повториться історія зі старою унією, „котра для польськости була часом шкідлива і чи на життє вірних нового обряду не будуть мати впливу чинники зовні його области“, відповідає кс. Креса так: „маю враження, що організація нового обряду, добре понята, розвіє несупокій, бо не можна його порівнювати з уніятським обрядом“.: „Народова справа“ не потерпить також тому, бо „сей новий обряд є вже з гори забезпечений перед впливами зовні, бо священики східно-славянського обряду творять одно з латинським духовенством даної области і підлягають місцевому епископови. Се спожиттє духовенства забезпечить обряд на будуче перед введенням політичних цілий“.

З факту, що доси, по двох літах, в чотирьох дієцезіях зєднав собі новий обряд мало вірних (около 4 тисячі), не можна робити заміту проти його потреби — каже дальше кс. Креса. Праця іде з трудом, вона щойно почата. Латинське духовенство не знає ані Літургії, ані мови. Противна сторона протиділає... Та надії на будуче є. Навернення архімандрита Морозова дає поважну силу. Є проєктоване основання східно славянської семинарії. Та краще булоби виховувати будучих священиків східно-славянського обряду в латинських семинаріях, для зазначення, що є одна Церква, одно духовеньство, одні обовязки...

Отсе зміст статейки кс. Креси.

Ми нарочно навели її докладнійше, бо у нас на жаль дуже мало знають люди про ту „нову унію“, як загалом про всьо, що твориться поза „сокальським кордоном“. А шкода...

Тепер хочемо дещо спростувати з наведеної статейки кс. Креси і додати до неї деякі свої замітки.

Насамперед мусимо піднести, що кс. Креса минається грубо з правдою, коли каже, що бувші уніяти відносилися неприхильно до наших гр. кат. священиків з „Малопольщі“. Противно, вони горнулися до них громадно. Знаємо приміром, що о. Кирилюк, гр. кат. „малопольський“ священик, мав цілу парохію з котрої мусів насильно уступити ще 1919 р. Те саме знаємо про о. Гриника, котрий коротко міг працювати на Підляшу. Вкінці всі наші військові (австрійські) капеляни можуть однозгідно посвідчити, що бувше уніятське населеннє дуже радо і в великім числі ходило на гр. кат. богослуження і відносилося до унії надзвичайно прихильно. Бувало, що надграничні люди цілими селами переходили кордон і брали участь у наших гр. кат. відправах. Колиби тому населенню полишено було повну свободу, так воно все сталоби знов вкоротці уніятським.

Так щож? Декому була не на руку робота наших гр. кат. священиків. Декому не йшло о віру, о релігію, о Церкву, а о політично-національні цілі. Декому захотілося всіх бувших уніятів, та не тільки бувших уніятів, а загалом усіх неполяків в границях польської републики, поробити Поляками. І щож вони роблять? Вони насильно усувають з тих земель наших священиків, вони усувають о. Кирилюка і богато инших, вони не допускають туди пізнійше ні одного гр. кат. священика з „Малопольщі“. Попередно епископ виленський отець Матулєвич віддав був оо. Василіянам монастир в Торокані, та небавом примушено оо. Василіян його опустити назад. Часом не усувано наших священиків насильно, а велено їм „добровільно зректися“ своєї посади. Таке було прим. з о. Демчуком, Василіянином... Заборона перебувати на тих землях йшла не тільки від державних чинників, але й від самих епископів (епископ Пшездзєцький не позволив на місійну працю о. Гриникови).

Так було в дійсности. Вже за австрійської та німецької окупації робили нам наші „приятелі“ преріжні перепони, доносили на наших священиків і спинювали, як могли, їх роботу. Та все таки мусіли ще вязатися німецькими „варварами“. Колиж тих „варварів“ не стало, коли вони стали панами на тих землях, від тоді всяку нашу місійну роботу там знищено і вступ туди нашим священикам цілковито заборонено.

Тепер має кс. Креса відвагу писати, що бувші уніяти відносилися до нас ворожо, що „зусилля з боку гр. кат. священиків, повторені в 1924 і 1925 р., розбилися о недостачу ґрунту до праці для уніятських священиків поза „Малопольщею“!

Що більше, кс. Креса сміє навіть покликуватися під сим оглядом на самих гр. кат. священиків, коли каже: „греко-уніятський „малопольський“ обряд (новий термін нашого обряду! дотепер був тільки край і нарід малопольський та мова малопольська, а тепер є вже й „обряд малопольський“!) не входить тут у рахубу, бо населення з гори проти нього застерігається. Про се переконалися самі „рускі“ священики“.

Чи може бути більша злоба?

Є в нас одна приповідка про сотворіннє, що само міх дре, та ще й квичить. Щось таке і тут.

Закидають, що нам не йде про релігію, навіть не про націю, а виключно тільки про „використуваннє релігії до національних спорів“. З тої причини виключають навіть Українців від можности стати священиками тої „нової унії“ (ними можуть бути тільки Поляки, Москалі і Білорусини!). З тої причини беруть „новоуніятських“ священиків у таку строгу куратели, щоби сі не могли навіть зноситися з „малопольськими“ священиками.

Се всьо з огляду на релігію, з огляду на добро Христової Церкви.. Священиком українського населення може бути навіть Готентот, щоби тільки не Українець...

Зате самим нашим „приятелямм“ не йде тут зовсім про політично-національні інтереси... Вони держаться від політики далеко... Що священиком „нової унії“ може бути тільки Поляк, або такий, котрого вони назначать — сеж не політика; що організація „нової унії“ добре понята (!!), дбає про те, щоби „sprawa nard wa (!!) ne uc erpiała“ — сеж не політика; що латинське духовенство пхається до „нової унії“, хоч „nie zna ani liturgji n wej, ani języka“ сеж не політика; що кандидати на священиків „нової унії“ мають виховуватися по польських семинаріях, в котрих як загально звісно, панує повна національна й обрядо-

ва „терпимість" — сеж не політика, бо тут іде тільки про „одну Церкву про одно духовенство, про одні обовязки"...

Та ми думаємо так: Неодна вже подібна акція, в котрій надуживано Божої справи до чисто земських цілий, покінчилася невдачею, та ще й пімстилася на її авторах. Ми живимо певну надію, що таки прийде хвиля, коли одиноко покликані до цеї справи наші гр. кат. священики будуть мати спромогу обняти провід у місійній праці між незєдиненими своїми братями.

З церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан). Св. Отець утворив *в нутрі конґреґації для східної церкви окрему комісію для Росіян*, котрої завданням студіювати питаннє унії з російською православною церквою.

Франція. Зростаючий щораз більше католицький рух у Франції, а в звязи з тим стремліннє вибороти релігійну свободу, котрої там нема від 50 літ, з окрема свободу в области школи, спонукує ворогів Церкви *до нових наступів на релігію і Церкву*. В першій мірі мають потерпіти католицькі приватні школи, яким відбирають виплачувані доси запомоги. Се робиться нібито з огляду на ощадність, а в дійсности на те, щоби приневолити діти покинути приватну католицьку школу, а ходити до школи державної. Небезпека для виховання французької шкільної молоді грозить також з иншого боку. Доси вплив на школу мала громада. Тепер віднято се право громадам, а утворено окремі місцеві ради і сим радам поручено опіку над школами. Очевидно, що правительство постарається про те, щоби до тих рад належали „свої" люди. Коли зважимо, що в останніх часах 80 000 французьких народних учителів заявилося комуністами, то можна собі представити, якою буде французька молодіж при таких учителях і під опікою таких самих місцевих рад. — Про вороже відношення правлячих кругів до Церкви свідчить також найновійший закон, котрий каже, що парохи є тільки чиншівниками парохіяльних домів і мусять платити чинші, коли хотять в них мешкати. Деякі громади накладають тепер на парохів надзвичайно великі чинші, а бувають випадки, що й зовсім їх з тих домів усувають. При звісній бідноті французького духовенства, є сей закон для нього кривдою. Так віддячується французьке правительство свому духовенству за величезні жертви крови в часі европейської війни! — Щоби оборонитися й відперти ворожі наступи на Церкву з боку держави, почали французькі католики скликувати в останніх часах масові протестуючі віча й сильно організуватися.

Італія. Недавно виголосив в римськім товаристві католицьких студентів один католицький діяч цікавий відчит, в котрім так зясував *суть католицької акції*: Католицька акція се: 1) акція мірян; 2) се акція зорґанізована, а не поодиноких осіб; 3) се акція задля віднови цілого прилюдного життя в християнськім дусі; 4) се акція, що стоїть під кермою Церкви.

Німеччина. Німецькі католики приготовляються вже від тепер до сьогорічного *65. католицького конґресу*. Конґрес має три завдання: 1) заявити свою вірність св. Вітцеви: 2) відповісти на питаннє, чи католицький нарід Німеччини виповнив свої обовязки супроти родини, школи суспільности й держави; 3) католицький конґрес має додати відваги тим, що глядять із тревогою в будучність, бо німецький нарід став бідний не тільки в земські добра, а починає ставати бідним також у добра духові. Головною темою католицького конґресу буде: „Христос як цар".

В усіх німецьких католицьких діецезіях є так зв. „діецезальні союзи". Сі союзи стараються тепер *о заграничну позичку на будову нових церков*. Американські банки заявили готовість дати союзам пять міліонову долярову позичку, але на дуже тяжких услівях. Союзи ще не рішилися. Згадуємо про се тому, щоби наші люди знали, як культурні народи дбають про Божі доми, та як стараються на ту ціль добути фонди. — В лютім сього року основано в Кольонії заходами одного священика (Бравева) „фільмовий союз німецьких католиків". Ціль сього союзу зреформувати кіна в католицькім дусі. — Від 1918 р. істнує в Німеччині товариство, основане кольонським кардиналом Гартманом, котре займається *німецькими католиками, що перебувають поза межами німецької держави*. Се то-

Д-р І. КЛЮГ.

Ці, що стоять перед небесними воротами.

(Дальше.)

Смерть Химина була тяжка. Вона прийшла скорше, як думали люде, як думала вона сама враз із цими, що доглядали її.

Як прийшов священик із Найсвятішими Дарами, вона вже лежала в смертних судорогах. Її тіло було знищене, та серце ще не піддавалося. Мало ще за багато сили це серце вмираючої матері, що бажалаб тепер направити це синові, що жив десь далеко. Бог знає де, а що вже годі було направити.

І тому смерть умираючої була така тяжка. Вона так радо поблагословилаб іще сина перед смертю. Простягнула руки, неначе мусить привести його з далека. Думала про це, як у день його несподіваного відїзду простягнуда була руки до Черемоша й закликала до пінистих хвиль: „Іди без благословенства, аж не вернеш, щоби в мене вдруге його просити". О, як вона кликала його тепер, та він не приходив! О, як хотіла промовити тепер слова благословенства, та язик відмовив послуху. Та Хима в останніх хвилинах життя бачила дивні дива. Чиж не кликав хтось: „Мамо!"? Ні, тільки вітер заводив і Черемош шумів. А таки, таки... кликало щось: „Мамо!" І був це Ілашів дзвінкий голос. Втретє залунало в Химиних вухах: „Мамо, мамо!"

І вже не було сміху в цему голосі! Дзвінкий був він, та звучав як дзвін, що кличе на трівогу, або як голос цего, що топиться в розбурханих хвилях і вже близький одчаю.

Вмираюча випрямилася останніми силами! Та гляди, що це?! Черемош підходив близше, підпливав під її хатину великанськими хвилями, шумів і скаженів. А десь там на дворі, там мусили бути люде, багато їх і в великій трівозі. І ці люде кричали: „Гребля, гребля!"

Вони кричали ще голосніще, як гуділи розбурхані води, що розірвали греблю й тепер розсатанілі, запінені заливали все, все покривали собою. Але один голос кликав голосніше, як усі стрівожені голоси разом: „Мамо! Мамо!"

А тепер надплила висока як хата хвиля, що несла його, її Ілаша.

вариство спомагає заграничні німецькі школи і місії, дає запомоги (стипендії) студентам, висилає заграничним Німцям книжки і взагалі удержує з ними тісні взаємини. — Баварське католицьке гірське населення і населення, що мешкає над озерами, куди літом зїжджає богато літників, внесло недавно до баварського сойму збірну просьбу, щоби сойм видав закон, який заборонювавби *заїжжим літникам гіршити своїм поведенням місцеву молодіж.* Згадані Баварці нарікають найбільше на дівчата, котрі своїми танцями, строями і управлюванням безсоромної розпусти на прилюдних місцях, деморалізують баварське молоде поколінне. Вони грозять, що коли сойм сьому не зарадить, то вони (а просьбу підписало 20 000 чоловік) будуть приневолені зробити самі лад з заїжжим міським шумовинням. Чи подібні заходи не повинніби поробити і наші люди в гірських околицях, куди що літа заїжджає також богато всякого міського шумовиня і своїм поведенням деморалізує молодіж? Передовсім загрожені тут наші гуцульські села.

Політичний огляд.

Рада Союза Народів.

Рада Союза Народів уже почала наради. Конференція Чемберлєна, Бріяна (який мимо свойого упадку таки поїхав до Женеви), Вандервельда, Шіяльої, Лютера та Штреземана трівала повних три години, та мабуть не дала ніякого висліду. У понеділок 8. ц. м. було нове довірочне засідання Ради Союза Народів під проводом представника Япану барона Іші. У цему засіданні взяли участь: Бонкур, Чемберлєн, Шіяльоя, Мель Франко (Бразілія) Кінонес де Лєо (Еспанія) Бенеш, Вандервельд, Унден, Гуані (Уругвай). На денному порядкові договір між Англією та Іраком у справі Мосулю, конференція розоружень, басейн Сари, фінанси Австрії та Мадярщини.

Унден в імені шведського уряду запротестував проти поширення ради та допущення Еспанії, Польщі й Бразілії. Погрози цих держав, що коли їх не допустять до Ради Союза, вони виступлять із Союза Народів, не повинні впливати на прихильні рішення ради.

На пополудневому засіданні Союза Народів вибрано головою засідання Альфонза да Косту, бувш. през. ради міністрів у Португалії 36 голосами на 48 голосуючих. Да Коста подякував за вибір і вказав на велике значіння приступлення Німеччини до Союза Народів. Зібрання Союза Народів іменувало дві комісії: політичну під проводом Чемберлєна для розгляду справи вступу Німеччини до Ради й буджетову під проводом Лютера. 8. березня збір Союза Народів перекавав політичній комісії справу прийняття Німеччини. Ця комісія представить відповідне внесення пленумові зібрання. Зібрання голосуватиме над справою прийняття. Думають, що Німеччину приймуть щойно з кінцем тижня. Сесія зборів продовжиться мабуть на цілий слідуючий тиждень.

Берлінські часописи доносять, що німецька делєгація зобовязана рішенням правительства, яке приказує делєгатам відкликати зголошення Німеччини в справі прийняття Німеччини до Ради, колиб Раду поширили рівночасно з прийняттям Німеччини. Канцлєр Лютер заявив, що німецьке правительство не позволить накинути собі ніяких умов. Воно чується доволі сильне, шоб розпоряджати собою й державою.

Польсько-німецькі ліквідаційні переговори.

Саме відбуваються у Варшаві між Польщею й Німеччиною переговори, в яких ходить про ліквідовання державної німецької власности в Польщі на основі 297 статті та в звязи з 92 статетю Верзайського договору. По думці цего договору мають бути звернені Полякам ці землі, що їх Німеччина забрала силою відомого кольонізаційного закона перед світовою війною

Від 1907 до 1918 р. в часах скріпленої ні-

— Мамо! — кликав він голосніше громів що під ним гуділи, — Мамо! Благословенства! Без нього я не можу...

У цій хвилині померла Хима Юрчиха. Парох молився над її тілом, а потім похоронив її біля її Юри, що то його похоронили там перед шіснацяти роками, коли Черемош викинув його тіло.

* * *

Коли Химу похоронили — її деревище було найубогіше, яке колинебудь доси бачили в селі — тоді мале дівчатко, що посинілими від стужі рученятками — а був це дуже студений зимовий день — держалося неньчиної руки, спитало в неї: — Мамунечко, де тепер життя вмерлої?

Була вона ще зівсім маленька й не знала, що замість „життя" повинна була сказати душа.

Мати напімнула маленьку, щоб була тихо, вона скаже їй це, що вона хоче знати, як будуть вертати до дому.

І як вертали до дому, оповіла мати донечці, що добрий Бог бере життя людей, коли вони помруть, до себе. І що Божа рука важить людське життя. І всі поважні людські життя й усі сумні тяжкі, а легкодушні й веселі легкі. Тяжкі життя Бог бере до неба, а легкі дає до пекла. І сказала жінка дитині, шо добрий Бог не відкидає людського життя, коли воно бодай трохи важить... „Хто за такого помершого молиться, Аннице, сказала мати „може помогти йому, хоч помершого вже давно нема між нами. Бо ці померші стоять перед небесними воротами, держать руки простягнені й просять: — О, люде, вложіть бодай часом хоч один „отченаш" у наші руки!"

А коли їх руки вже повні, тоді знову важить їх добрий Бог, і тоді бере їх до себе до неба".

І від цеї днини ходила Анниця що дня вечером, коли вже смеркало на Химину могилку й молилася там за неї.

Вона була тоді ще мала, румяноличка дівчинка, весела дитинка.. а молитви невинної дитини доходять до Бога. І доходять вони до цих, що стоять перед небесними воротами й мусять ждати.

А перед небесними воротами стояла бідна Химина душа... ждала, аж прийде цей, що відійшов від неї без її материнського благословенства... з власної вини й із вини її. Ах, у страшних муках туги, за вічною Вітчиною мусила вона там ждати — й тільки Анничині молитви спадали ці-

мецької кольонізаційної системи заселено біля 40.000 гектарів польської землі Німцями. До цего можна ще додати других тільки гектарів польської землі, що її не забрано безпосередно на поселення, тільки здобуто посереднім натиском на польських власників — значить, весь простір забраної Полякам землі виносивби 80.000 гектарів.

Тимчасом кажуть Німці, Польща зліквідувала вже 160.000 гектарів, що були в руках Німців.

Крім цего жалуються Німці, що Польща ріжними способами дуже обнизила ціну землі, головно установленням т. зв. секвестрів, що їх звичайно накладають зараз по приголошенні ліквідаційної ухвали на предмет ліквідації. До таких секвестрів уживають головно посідачів, що пізніще набули посілости, які нездатною господаркою так обезцінили землю, що ліквідованому часто не остає вже ніщо. Таким способом ціни на землі в головній ліквідаційній области, себто в Познанщині та на Поморі впали багато низче поза пересічні ціни в інших землях в Польщі. Після статистичрих обчислень у часах ліквідації продавано гектар землі великої посілости по 42 зол. марок. Так само було й при ліквідації малої посілости до 15 гектарів, що в цілому ряді випадків платилося 2.000 марок, а ніколи не доходило до 8.000 марки. Із огляду на це ліквідовані покористувалися правним засобом, який їм прислугує і внесли жалоби за додаткові відшкодування перед правним мішаним німецько-польським розємним судом. Суд визначив комісію знавців, що має розслідити ціни в західних провінціях Польщі та маніпуляції до впливу на знижку цін польських ліквідаційних властей. Також „на всі інші засоби, що ними послугувалася польська влада супроти осіб або дібр німецьких власників" має найти комісія докази.

При сьогоднішньому важкому положенні Польщі неясно зовсім, як Польща зможе сплатити бодай малу частину відшкодувань. Мабуть переложить держава головний тягар на нових власників, до чого правно є в можности. Треба додати, що це все не буде без впливу на охочих до купна дотеперішніх німецьких земель, бож ніхто не схоче набувати землі, на якому тяжить відшкодування в невідомій ще висоті.

Коли після Льокарно Польща заявила охоту переговорювати в справі ліквідації з Німеччиною, мусіла Німеччина дбати, щоби довести до такої розвязки, щоб урятувати ще бодай ці посілости, що щойно мають бути ліквідовані та усунути правничу непевність щодо них. Та тоді переговори не довели нідочого. Одначе, коли приїхала до Варшави німецька комісія під проводом Ґеперта, не могла дійти до порозуміння, бо ліста дібр, що мають ще бути ліквідовані, була недокладна й неповна. Німці роздумували вже над цим, щоб зірвати переговори та звернутися до Льокарнського розємного суду, до Союза Народів, чи до якогось іншого міжнародного місця вирівнання непорозумінь. Та як зазначують німецькі часописи, в останніх часах з польського боку виявляють більше податливости. Здогадуються, що тут слідний вплив зовнішньо-політичних поглядів на справу, які усунули на задній плян вузькі погляди польських ліквідаційних властей. Переговори вестимуться дальше після потрібних статистичних виправлень в польській лісті дібр, що мають ще бути ліквідовані. Крім цего розгляне мішана польсько-німецька комісія правні недомагання польської ліквідаційної акції.

Осьтак стоїть доси справа ліквідації дібр в Познанщині та на Поморі. Чи вдасться довести до розвязки, яка хоч сяк-так задовольнилаб Німеччину, побачимо ще. *Н. Б.*

Польща.

Польща попри свої внутрішні фінансові та економічні клопоти має тепер ще клопоти в заграничній політиці, а саме в справі прийняття Польщі на постійного члена в Раді Союза Народів. Попирає її там Франція, попирає, кажуть, теж Італія— та все таки, зазначують польські часописи, становище Польщі в Женеві дуже важке. Премієр Скшиньский відбув знову конференцію з Чамберленом, та ця розмова не дала ніяких вислідів, бо не подано компромісових пропозицій.

Тепер загалом у польській пресі що до цеї справи панує мінорний тон. Сливе всі часописи зазначують, що покищо Польщі трудно буде здобути постійне місце в Раді Союза Народів. „Хіба — зазначує один часопис — сталосяб щось надзвичайного та неможливого до подумання, щоби,

---

лющими каплинамн на страшний жар цеї муки, бо ніхто більше не молився за неї на землі.

* * *

А Ілаш?

Він заробляв гроші на дарабах, а там і пустився за море, у Новий світ, в Америку, долі шукати.

Сміявся весело й самопевно, коли кидав Черемош, Верховину, Країну Рідну.

І сміявся він сміхом зчудування, коли побачив нові незнані йому досі дерева, червоношкірих Індіян у чудернацьких одягах.

Золото напливало до його мошонки й наповнило її. Тоді написав він до матері листа: він небаром поверне й виратує їх хатину. І знов сміявся він, коли писав це.

Шість місяців опісля, він уже не сміявся. Він держав у руці лист, що прийшов із його рідного села. Товариші й товаришки з далека відгукнулися до нього. Коли читав цего листа, опала йому чорнокучера голова на груди.

— Твоя мати померла, Ілаше — писав один — а Анниця, моя мала донечка, ходить що дня й молиться за покійну. Потішся, їй добре!

— Егеж, — подумав він — їй добре! І зложив руки до молитви за неї. — Та в мене вже не має батьківщини, де шукати мені її?

Та малі щоденні потреби змушували його до праці.

— Не буде на цій праці благословенства — думав він нераз на самоті — бо я знехтував материнське благословенство.

Та хоч не мав цілі перед собою, працював дальше.

І гляди, ніщо вже не вдавалося йому, як слід. Він приставав до невеликих „бізнесів", із яких сподівався певних зисків — та вони не вдавалися. Мав невеликий зиск при ладунку одного корабля, що їхав до Европи — стратив на ньому й із ним стратив і надію повороту в Рідну Країну. Винаймив невеличку крамницю — та збанкротував.

І він наймився до служби на кораблі, до важкої праці в день і в ночі. Заробив грошей і купив собі ферму в Мехіку. Та небаром вибухло там повстання, проганяли всіх чужинців і він зміг уратувати тілько, щоб міг вернути до Рідної Країни.

До Рідної Країни щось тягнуло його над Черемош — тільки до дому, до дому!

(Дальше буде.)

ціль, із якою Скшиньский виїхав до Женеви, показалася можлива до осягнення“.

Франція.

У Франції новина. Упав кабінет Бріянда. Причини? Зівсім несподівана заява недовіря парляменту його кабінетові при податку від торговельних рахунків. Бріян поставив питання довіря й після довгого, бурхливого нічного засідання парляменту одержав заяву недовіря більшістю 53 голосів. А саме 221 послів голосувало за правительственним внесенням, а проти 274 голоси. По оповіщенні голосування Бріян із міністрами кинув заразісінько палату засідань. До його упадку причинилися соціялісти й комуністи та народній бльок. Цей упадок це вислід важкої кризи як парляментарної так і фінансової. Цей упадок несподіванка, та сензацію в світі викликав він тільки тому, що склався в сам передодень зібрання Ради Союза Народів в Женеві, де мають прийняти Німеччину до Союза та признати їй постійне місце в Раді Союза. Та Бріяндів кабінет уже давно стояв на глиняних ногах. Перед кільканацяти днями сам Бріян заявив у сенаті, що правительство бореться з численними труднощами, що живе з дня на день і не може ні мати великих надій, ані зачеркувати великих плянів. Французьке правительство, правительство картелю лівиці, хоч і перемогло при виборах 11. травня 1924 р., уже від самих початків не мало постійної певної більшости. Радикали не мають більшости без соціялістів, „народній бльок“ теж не має її. Ця парляментарна хиткість розбиває всі старання в напрямі уложення одностайного пляну санації фінансів. А Франція, звісно дуже недужа фінансово. Державні довги виносять тепер біля тисячі міліонів франків. Найбільше пекучий тягар короткореченцевих „бонів народньої оборони“. Бони ці платні саме тепер у висоті 46 міліярдів франків. Дефіцит французького буджету на 1926 р. виносить 4 міліярди франків. Французький парлямент не здобувся доси ні на програму загальної фінансової санації, ані на програму санації буджету. Соціялістичні рецепти все і всюди однакові. Вони замикаються в словах „реквізиція“ та „вивласнення“. Це викликало й викликає щораз нагальніший опір не тільки правиці, але й лівичних кругів. Що ухвалював парлямент було компромісовою латаниною. Остаточно 15. лютого ц. р. палата послів ухвалила проєкт щодо сотворення нових джерел скарбових прибутків. Та й це не запевняє ще покриття всего фінансового недобору. Замість 4 міліярдів, приносить він тільки 1,600.000 франків, бо палата послів відкинула оборотовий податок. (Проти цего податку страйкувало все париське купецтво!). А цей податок мав дати 2,400.000 міліонів франків. Також відкинула палата послів проєкт значної підвишки цін виробів тютюнового монополю. Фінансові закони перейшли до сенату. Сенат ухвалив усі постанови палати послів, але привернув оборотовий податок і проєкт підвишки цін тютюнових виробів, що все разом має дати півшеста міліона франків нових прибутків. Це не тільки покрилоб дефіцит буджету, але далоб почин „амортизаційний касі сплати довгів“. Із сенату вернув проєкт знов до палати послів. Палата знов відкинула їх. Відкинула й компромісові проєкти в справі оборотового податку. Було їх два: стемпель від обороту в висоті пів відсотка та введення податку від продукції.

Французька кріза дуже поважна. Загрожена дальшим спаданням франка, дорожнею та буджетовим дефіцитом. Франція не може відкладати основної санації фінансів і буджету, та теперішній парлямент не здібний до програмового ділання та до утворення сильного правительства. Остає Франції хіба диктатура, або розвязання парляменту й проба утворення нової постійної більшости. І здається прийде до цього другого. Ці нові вибори хто зна, чи не привернуть знов більшости правим гуртам „народнього бльоку“. Всі познаки вказують на це, що загальна думка Франції є проти правління лівих радикалів. Покищо не знати, хто утворить новий кабінет. Думають, що таки Бріян, хоч є й інші кандидатури й сам Бріян відпекується від цього. Він заявляє, що має вже право жадати спочинку.

До Парижа прибув югославянський міністер др. Нінчіч. Говорив із Бріяном про положення на Балкані.

Останні вісти доносять, що президент Франції Думерг, покликав до себе предсідника палати Еріо й запропонував йому місію утворення кабінету. Та Еріо не згодився. При виході заявив дневникарям, що теперішне напружене положення вимагає безумовно, щоби Бріян остав при кермі.

Тоді президент Думерг покликав Бріянда. Бріян прийняв місію утворення кабінету. Коли йому вдасться утворити кабінет, виїде зараз назад до Женеви, а парляментові представиться аж по повороті.

Перед замиренням Франції з Друзами.

„Petit Parisien“ доносить із Дамаска, що французька делеґація для мирових переговорів є вже в дорозі до Джебель Друз. З причини прибуття французької делеґації припинено в обсязі Джебель Друз ворожі ділання. Думають що небаром прийде до замирення.

Бої в Сирії.

Дневники доносять із Байрута, що в боях 6. березня в околиці Діяз по боці повстанців було 156 вбитих і 103 ранених. Султан Атраш має бути теж ранений відломком стрільна.

Конзулі чужих держав у Дамаску радили своїм землякам покинути місто.

Повстання Бедуїнів.

„Chicago Tribyne“ доносить із Єрусалима, що відділ англійських військ вислано панцирними возами до Амана в Трансйорданії, де мало вибухнути повстання Бедуїнів. Положення має бути поважне.

Югославія.

У скупштині вже пятий тиждень радять над державними предложеннями. При цих дебатах приходить що дня до пристрасних перепалок між правительственною партією та опозиційними партіями. До такої перепалки прийшло й 6. ц. місяця. Ця перепалка цікава зза обставин, що викликали її. Посол др. Бокожвіч, із самостійної національної югославянської партії сказав у своїй промові, що управа в Войводині була за панування Мадярів куди краща, як тепер. Це визвало палкі спротиви на лавках більшости й президент мусив ізза крику перервати засідання на десять хвиль.

І чорногорський посол др. Дрлєвіч порівняв між австрійським і сербським правлінням і сказав, що в Югославії наслідують Австро-Угорщину, однак не в її правлінні, що було зразкове, тільки в її централістичній насильній системі.

Югославський міністер Нінчіч виїхав із Женеви знов до Риму, щоб знов вести переговори

з Мусолінієм, що візьме на себе ролю посередника в переговорах Югославії з Грецією.

У Парижі розмовляв др. Нінчіч із Бріяндом. Париська преса віднеслася прихильно до його плянів протинімецького бльоку „Petit Parisien“ згадує, що Нінчіч говорив із Бріяндом і про положення на Балкані. Часопис думає, що взаємини між Югославією та Болгарією покращають.

Австрія.

В Відні перебував тепер чехословацький президент міністрів Бенеш. Вислідом цеї гостини було австрійсько-чеське порозуміння. Із цего порозуміння дуже невдоволена Італія. „Secolo“ в відповіді на статтю „Temps“-а, що предкладає Італії провід у Малій Антанті, заявляє, що Італія не думає перецінювати держав, що вже для себе самих не мають великого значіння. Мала Антанта неє життєздатна в хвилі, коли в Румунії панує внутрішня кріза, а Чехословаччина (гляди подорож д-ра Бенеша до Відня), підприимає власну агітацію для заманення Австрії. Коли др. Бенеш бажавби був дати Італії доказ справжньої приязні, то певно відложивби був свою гостину в д-ра Рамека, що саме роздумує над промовою Мусолінія.

Економічні відносини в Австрії поправляються. Доказом цего хочби зменьшення числа безробітних. Зменьшення числа безробітних супроти половини лютого (226.141) виносить кругло шість тисяч.

Норвегія.

Президент міністрів Могвінкель предложив королеві димісію свойого кабінету з причини гострої критики опозиції над його фінансовою політикою. Він хоче дати опозиції нагоду, хай вона сама рішить фінансове питання. Предложив королеві, щоб віддав місію зложення кабінету Ліккеєві й Мекбієві, провідникам селянської партії. Та селянська партія не хоче брати участи в правлінні. Лікке сам утворить кабінет.

Італійсько-грецькі переговори.

„Information“ доносить із Риму про розмову грецького міністра зовнішніх справ Руфоса з Мусолінієм. Руфос зложив заяву, що Греція признає конечність оставити Альбанії независимість.

Щож до пляну пакту, який обнимавби ввесь Балкан, то й Греція як і Італія годяться на status quo. Щож до ріжниці думок щодо солунської пристані заявив Руфос, що Греція сказала своє останнє слово й ніяк не згодиться на обмеження своєї суверенности.

Чи зближається кінець світа?

Американські „поважні дослідники Біблії“ страшать нещасних людий близьким кінцем світа. Що нам думати про те їх „пророцтво“?

Що сьогодня говорять про такі річи, як кінець світа, то се є певним знаком тяжкої недуги теперішної суспільности. Коли молодий і здоровий чоловік не вміє про ніщо иншого говорити, як тільки про смерть, то кождий признасть, що тут є щось неприродного. Молодий і здоровий думає тільки про працю, а кінцем світа не турбується. Що ми сказали про поодинокого чоловіка, те саме відноситься і до цілої суспільности. Молода, свіжа, здорова, працьовита суспільність не має часу на такі міркування; і наоборот, коли широкі круги якоїсь суспільности займаються такими міркуваннями, то се певна ознака знемощіння, упадку, старечого занидіння тої суспільности.

Се нам потверджує історія. Думки про кінець світа являються завсігди в переломових хвилях

Церква супроти суспільного питання.

(Кінець.)

3) Християнство голосить достоїнство християнина і святу спільність.

Чоловік се „образ і подоба Божа“ (Твор. 1, 26); він є покликаний до синівства Божого, призначений стати наслідником Божим, а співнаслідником Христа (Рим. 8, 171). Він є тому наділений здібністю до права і гідністю особовости. Він є недоторканий в своїх правах і в своїй гідности. Святе є його право до життя вже від першої хвилі його істновання, свята його претенсія до всіх можливостий, щоби доступити неба. „Нема — говорить св. Павло — ріжниці між Жидом і Греком, бо він є Господом усіх, богатий для всіх, що його призивають. Бо кождий, хто призове імя Господне, спасеться“. (Рим. 10, 12, 13). Кождий християнин має право називати всемогучого вічного Бога своїм Вітцем. „Ви всі сини Божі через віру, що в Ісусі Христі“. (Гал. 3, 26). Нема Жида ані Грека, нема невільника, ані вільного, нема мущини, ані женщини. Бо ви всі одно в Христі Ісусі“. (Гал. 9, 28). У сій рівности перед Богом зникають усі ріжниці. Апостол народів сказавби сьогодня: Перед Богом нема ріжниці між душею фабричного робітника і душею фабриканта. Ви всі одно в Христі Ісусі, ви всі, що в Христі охрестилися. Признавайте собі взаїмно вашу гідність як християни!

Християнство голосить так само святу спільність. Се щось більше, як ми розуміємо під словом „братерськість“, се спільність далеко тіснійша, як її стрічаємо в природнім життю. Христос називає себе самого виноградиною, а вірних вітками (По. 15), що дістають з виноградини соки й життє і з нею жиють; усі вірні ведуть з ним однакове життє і є наповнені однаковим духом. Сю святу спільність саме описує апостол, коли каже: „Старайтеся зберегти єдність духа в звязи мира. Одно тіло й один дух, як ви й покликані до одної надії вашого покликання. Один Господь, одна віра, одно хрещеннє. Один Бог і Отець усіх, що над усіми, і через усьо і в усіх“. (Еф. 4, 3). Се свята родинна спільність Божих дітий. Ніщо так часто не повторює апостол в своїх листах, як слова: „Брати в Христі!“ Де є сей дух, там панує правдива свобода, свобода від усякої неволі, від усякого пониження і покривдження, там є братня любов і взаїмна пошана. „Ви, брати, покликані до свободи — напомиає апостол — тільки щоби ви уживали її для любови між собою“. (Гал. 5, 13). Такі засади вводять лад у суспільне життє теперішности. Се є спасеннє душі, яке справляє Боже царство, бо „не приходить царство Боже помітно“ — говорить сам Христос Господь, воно не приходить у виді самих зовнішних розпорядків і приписів, „царство Боже є у вас у нутрі“. (Лук. 17, 20). Де панує сей внутрішний лад, там тим самим є пошана і мир; а де його нема, там не можливий ніякий зверхний лад. Се є царство Боже на землі, Божа родина народів. Християнство скріпляє такі думки:

історії, в товаристві з великими переворотами. Страшні річи, які переживається, притуплюють відчування дочасности і зроджують бажання кінця світа, як свого роду спасення. Грізні катастрофи беруть тоді люди за знаки кінця світа, за знаки приходу божественного судді, що має стати местником людської кривди та принести винагороду угнетеним і нещасним за їх терпіння й болі.

Такі думки про кінець світа та про близьку появу судді бачимо серед Жидів по зруйнованню Єрусалиму та святині. Те саме бачимо в конаючій римській державі, коли зявилися дикі германські орди. Таке саме бачимо нераз в середних віках, як пр. около року 1000, як при папськім роздорі, як в часах перед так зв. реформацією Лютра, як по 30-літній війні, як в часі французької революції...

Ніхто отже, хто знає історію, не дивується сьому, що й тепер появляються думки про кінець світа. Вже в часі страшної війни були такі, що заповідали кінець світа, і, що за сим йде та з сим тісно вяжеться, прихід нового тисячлітного царства, очевидно щасливійшого, як те, що було передше.

До сих останніх належать також „дослідники Біблії“, що балакають про настання нового тисячлітного царства, по котрім має наступити кінець світа.

Що кінець світа буде, на це всі *годяться.* Про се запевняє на тільки релігія, але й *природні науки,* котрі учать, що як кожде єство, так і цілий світ підлягає законови смерти. Ся смерть наступить очевидно не зараз, через повільне заникання тепла. Ціла вселенна, се неначе один великий годинник, котрий поволи, незамітно, але послідовно й певно зближається до стану непорушности й тиші серед ночі й леду.

Про кінець світа говорить також, як згадано, і *релігія.* Христос Спаситель нераз згадує про кінець часів і про будучий суд; ось і в останню Мясопустну неділю чули ви в Євангелію слова Христа про кінець світа та про страшний суд.

Нема отже ріжниці думок що до того, що *кінець світа буде.*

Та инша річ, *коли він буде?*

Виглядає так, начеби деяких людий обхопила нездорова, горячкова нетерплячка; вони вже не в силі виждати того часу, коли певні знаки звістять надходячий суд. Вони той суд бачать уже за собою.

Тимчасом так не є. Час кінця світа і суду перед нами закритий. Та певно, що той кінець не прийде ані сьогодня ані завтра. Природні науки запевняють нас, що вселенна матиме ще тепло на многі многі тисячки літ, так, що ми можемо ще безпечно спати та не лякатися, що незабавом перемінимося в ледову брилу. А якихсь несподіваних катастроф у вселенній нема нам також чого боятися. Лад, який був і є у вселенній, і то лад взірцевий, може потревати ще також з яких коротких кілька міліонів літ... Ще нам отже час сивіти зі страху.

І наш Божественний Спаситель, котрий міг се преці знати, не дав також ніякої відповіди на запит цікавих, коли буде кінець світа. Коли самі апостоли налягали на нього, щоби їм сказав, „коли се буде, і який знак твого приходу і кінця віка?“ (мат. 23, 3), відповів їм Ісус коротко, навязуючи до того пересторогу, щоби не давалися обманювати людям, котрі говорять про близький кінець світа, так: „про той день і годину ніхто не знає, ані ангели небесні, тільки один Отець“. (Мат. 24, 36). Ще яснійшу й строгійшу дістали апостоли відповідь на питаннє: „Господи чи під сей час привернеш царство Ізраілеве?“ Бо що сказав їм Христос? „Не ваше діло знати часи і хвилі, котрі Отець положив у своїй власти“. (Діян. 1, 6—7).

Се повинноби вистарчити кождому християнинови. Хто хотівби знати щось більше, такому

---

4) Заповіддю справедливости й любови ближнього. Справедливість зобовязує кождого чоловіка признавати й шанувати права всіх инших людий. Вона заборонює йому нарушувати ті права і гнобити других людий. Тут обовязують слова Спасителя: „Чого не хочеш, щоби тобі робили, того не роби й другому“. Се найперше й непохитне законне правило. Кождий шанує своє право. Кождий пізнає своє право до життя, своє право до власности, своє право до чести й доброго імени, своє право до праці, своє право до платні, своє право до родинного щастя, своє право до відпочинку й супокою та людського поведення. Те саме право мусимо перенести і на инших. До сього потрібна понука, а сею понукою є для нас любов. Длятого говорить Лев XIII.: „Закон взаїмної любови є рівночасно довершеннєм закону справедливости“. Законом любови ближнього є любити свого ближнього, кождого чоловіка, як себе самого. Кождий хоче приємностий життя, але права до сих приємностий годі відмовити також другим. „Не будьте нічого винними, — напоминає апостол — бо в сім є взаїмна любов“. Ся любов не дасться обчислити, як домагання справедливости. Вона не дасться обмежити часом, бо повинна бути все діяльна. Вона містить у собі всьо; „хто любить ближнього, сей виповнив увесь закон. Коли ся любов є головною заповіддю християнства, коли вона є пробним каменем християнської думки, християнського переконання, то вона є також властивим серцем цілої християнської суспільної реформи.

5) Християнство голосить вічну щасливість як ціль людського життя і підчиняє всьо дочасне вічному.

Деякі думали, що голосять робітництву благовість, коли йому говорили: Нема загробного життя, нема вічности! Та після трудів сього земського життя домагається душа кождого робітника правдивого й тревалого щастя. А воно можливе тільки в вічности. Христос називає журу про вічне життє „одним, чого потреба“.

Від часу многих обман останніх літ в народній господарці народів слідне є між людьми бажаннє висшого щастя. Світ щораз більше розуміє слово Спасителя: „Шукайте вперед царства Божого, а всьо инше буде вам додане“. Всьо инше є на другім місци. І се є основою християнської суспільної науки. Сим ріжниться вона від поганської науки.

В християнськім часі середновічча була господарка призначена до заспокоєння потреб. Тоді робітники мали час на заспокоєннє бажань душі. Вони були щасливійші від теперішних робітників. „Ведіть передовсім релігійне життє — напоминає папа Лев XIII. робітників — шукайте в тім життю певної потіхи серед ваших злиднів“. А до богачів відзивається: „Хто хоче бути християнином, нехай буде ворогом бездільности й жажди уживання, нехай спомагає потребуючих“. Такі науки християнства роблять „Бога знов паном суспільности; вони будують, порядкують і єднають її членів“.

Словами папи Пія XI. про те, що Христос повинен стати нашим справжнім царем — кінчиться отсей знаменитий пастирський лист австрійських епископів.

можна вказати на кінець його самого. Для всіх живучих гине світ у день їх власної смерти. З сього слідує обовязок памятати на той день та до нього приготовлятися. Бо той день прийде як злодій в ночі... Ніхто отже не знає коли він прийде...

Наші „поважні дослідники Біблії" не вдоволяються відповідю Христа, вони хотять знати більше, як сам Христос, більше, як небесні ангели. Вони хотять самому Богови заглянути в карти та видерти Йому його тайну. Вони хотять обчислити те, що Господь закрив перед людьми.

Про що пишуть часописи?

В місяці березні, а саме 10. і 11. дня, припадають роковини народин і смерти Тараса Шевченка. Із цеї нагоди сливе всі наші часописи традиційно містять статті про Шевченка, про його культ та значіння. Так воно водиться в нас від шістьдесяти років минулого століття — рік у рік. За протяг більше як пів століття цих принагідних статтей тільки понаписувано й чим дальше, само собою, так мало вже в них оригінального, нового, що дуже часто читач, завваживши таку статтю в часописові, лишає її нечитаючи. А всеж таки часом попадається стаття, що варта прочитати її. До таких цегорічних статтей треба зачислити статтю д-ра В. Щурата в 11 ч. „Ради" з 7. ц. м. під н.: „Про Шевченківські роковини". (Під розвагу громаді). Автор порівнює теперішні святкування з давніщими і доходить до невеселого висновку. Колись в початках культу Шевченка такі свята лишали по собі якийсь слід. „Як не обогачувалася думка, то з усякою певністю серце; в життя вливалася якась филя настрою" — каже автор.

А дальше каже:

„Ті часи минулися. Культ Шевченка в його роковини притяг до себе широкий загал, та рівночасно він неначе розмінявся на дрібну монету. Колись він менші гуртки електризував; сьогодня полишає більші громади нетронутими. Вони святкують Шевченківські роковини якось обовязково, офіціяльно, без пожаданої для себе користі. Святкують по традиції, бо соромно булоб не святкувати. Промови виголошувані всякими повагами наших днів — найчастійш оклепані фрази, ще добре, як склеєні доладно; деклямації — все одних і тих самих поем, часто й доси неправильно пониманих слухачами; співи — часом удачні, але також не раз уже вислухані; найбільше враження робить нерідко тільки дефіцит при обрахунку коштів. І все те можна мати лиш там, де є промовець, де є декляматор чи декляматорка, де дасться зліпити сякий-такий хор; не говорю вже про гроші на видатки, салю і т. ин. По малих містечках, по сотнях сел про Шевченківські роковини ані чутки. А прецінь же передовсім для них, для тих непересичених ще культом Шевченка вони потрібні в більшій мірі, ніж для великомійських середовищ!"

Щоб ці роковини не минали безслідно радить автор надати цему святкуванню таку форму, яка зробилаб із нього велику національну маніфестацію. А це можна осягнути тоді, коли визначиться йому тільки один день, навіть не цілий, а хочби тільки пів дня, чи вечір.

„Нехай Шевченківські роковини відірвуть одного й того самого дня від буденних занять бодай на пару годин весь наш народ; нехай весь наш народ одного й того самого дня стане під знаком Шевченка; нехай збереться в кождім місті в своїх організаціях, в кождім селі в своїх читальнях, чи деїнде — не конче до вислухання промов про Шевченка, не конче до вислухання деклямованих чи співаних творів його (хоч і се може бути при узглядненню Шевченкознавства), але до якого-небудь почину згідного з ідеями Шевченка — на користь цілого народа. Чи буде се почин до заснування читальні, кооперативи, церковного хору, захоронки; чи пропаганда в ціли приєднання членів до „Просвіти", або „Земельного Банку Гіпотечного" чи заохочення до передплати часопису або до закупна якоїсь книжки, про яку належалоби вперед щось розповісти; чи виклад про те, як ратуватися в хвилях матеріяльної нужди або пошесних недуг; чи складка на інвалідів або емігрантів; чи поучення, до яких шкіл віддати свої діти або в яких купців купувати потрібний крам чи товар, — все те виконане в день Шевченкових роковин, що його повинен визначити краєвий Шевченківський Комітет, буде вповні гідне памяти Шевченка, буде пошануванням його памяти. І все те зложиться на величаву національну маніфестацію. Скріплені свідомістю, що нас не сотні, не тисячі, але міліони живуть в однім моменті одною і тою самою ідеєю, ми піднімемося духом, котрому так дуже треба нині підйому. Виконавши яке небудь діло національного значіння й вартости, не спалахнемо тільки порожним вогнем".

Вельми цікаву тему порушує двотижневик „Політика" в ч. 3—4 з 5 — 20 лютого ц. р. п. н.: „Дух землі і його мова". На початку статті зазначує автор, що тепер у нас почали виходити з уживання такі слова як „рідний край", „любов до рідної землі", „патріотизм", „національна гордість" і т. і. „Не тому вони перестають уживатися, що мовляв, на їх місце є кращі; ні, се забувається їхня річева основа, їхній зміст, їхня ідея — говорить автор статті. — Хто за всяку ціну хоче бачити парадокс у наших словах, той певно поставить проти них факт безуслівного поширення й поглиблення „національної свідомости" у широких масах по сім і по тім боці Збруча". Автор не заперечує цего факту, та твердить, що такі слова, як патріотизм і збірна самосвідомість зівсім не тотожні, отже розвиток, чи поступ останньої зівсім не заступає першої. Свідомість расова, племінна або родова може бути високо розвинена в даній групі людей, одначе патріотизм у ньої може бути незнаний. Як примір подає автор Жидів і Циганів.

Передумовою патріотизму є патрія, вітчина — одна й незмінна. Любов рідної країни може бути тільки там, де ця рідна країна є дійсно фізично на землі й морально в людських душах, значить дальше, що в основі патріотизму лежить територія, земля. Патріотизм виявляється в свідомости цего звязку з землею, плеканням цего звязку й підпорядкуванням йому всяких інших інтересів і почувань людини. Тільки така свідомість, що опирається на почуванні спільної території є національною свідомістю, а всякий инший громадянський рух є тільки одною з її частин, а часто, як ось і в наших часах соціялістичний, клясовий рух навіть запереченням його. Так є в нас, а ще в більшій мірі в Наддніпрянщині. Сучасна продукція літературна, наукова й публіцистична радянської України має в собі стільки українського що мову.

Якіж причини цеї слабої відпорности України. Перша: довгий гнет над національною мовою викликав був гіпертрофію вразливости на цій точці й теперішня воля, а навіть деяке упривілеювання української мови на радянській Україні велить забути, а то й не доцінювати цих величезних страт,

що звязані з розкріпощенням мови. Друга, ще важніща причина це запанування не-територіяльного типу Українця. Комунізм скрізь і на Україні змагає до розкладу й нівелювання всіх історичних окремішностей. До цего змагає весь соціяльно-політичний лад, матеріялістичний світогляд, плекання ідеалу клясової боротьби, руйнування етичних і культурних цінностей, церкви, релігії, сімї, власности. Надії, що в разі упадку большевицького володіня Україна, дякуючи „українізації" представлятиме постать одноцільної національної держави, не має оправдання. Процес творення нації, органічної й державної треба буде тоді що йно починати. Успіх цего завдання залежатиме головно від цего, в якій стадії буде цейже процес у наших землях, що не були виставлені безпосередно на розкладовий вплив комунізму. Та на жаль і по цему боці радянського кордону Дух Землі не має великого почитання. Під впливом соціялізму й більшовизму західно-український народній рух прибирає щораз більше характер екстеріторіяльний, міжнародній, цебто є куди більше соціяльний ніж національний і державний.

Здавалобся, що бодай у Галичині повинноб бути інакше. Умов фізичних і духових, обєктивних і субєктивних, щоби плекати й розвивати патріотичний державний націоналізм має вона більше ніж Наддніпрянщина. Та особливих успіхів вона теж не здобула ні на політичній ні на культурній области. Автор бере як примір письменство. Галицьке відродження 30. і 40. рр. має суто автохтонний характер. Його мотиви й ідеї беруться з життя землі та з її традиції. Та цей рух слабосилий і вже в 50-их роках шукає опори в общеруськости й викорінює себе з природної основи. Друга филя відродження в 60-их роках має вже своє джерело поза Галичиною в Шевченку, в його національно-патріотичних ідеях.

В области дослідів над минулим Галичина ввесь час до самих наших днів не дала цього, що дало перше відродження. З першого відродження маємо Зубрицького й Шараневича, а з другого відродження до сьогодні не має Галичина навіть спеціяльної історії, ніодин наш історичний город не має своєї монографії, за ввесь час нашого відродження не святковано ніодного історичного ювилею, досі нема історичного музею, загально приступного видання джерел і т. і.

В таких обставинах — каже автор — годі говорити про історичну традицію. А де її нема, там нема любови до землі, там люде думають не національними категоріями, тільки соціяльними, або інтернаціонально анархічними. В таких обставинах цілею політичної боротьби є не цілість і захист землі від чужинецького наступу, а тільки бунтарство, або виводження народу з „дому неволі" до „обіцяної країни". В таких обставинах шукається фізичної й моральної сили не в себе дома, в землі й у її минулому, а в калейдоскопі безнастанних орієнтацій і надіях на спасення зовні. В таких обставинах нема національної гордости, тільки невольницький плач, рабське квиління.

І ми більшість і буцімто історичні господарі країни боїмося потонути серед меньшости; бо не жиємо під опікою генія землі, ми не патріоти. Ми в дійсности ненавидимо цю землю з усіми її історичними й сучасними богатствами, з усією її незрівнаною красою, як колись Жиди ненавиділи Єгипет і Вавилон. Одним словом ми неполітичне, недержавне громадянство. Одинока українська державність в історії була тут на галицькій і володимирській землі — найтрівкіщий політичний твір на який спромоглося українське племя — а ми як стадо замотиличених овець тупцюємо по могилах батьків і дідів, ганяємося за чужими богами, а свойого власного не пізнаємо.

Якимже способом дійти нам до животворного патріотизму? Спосіб тільки один — це пізнання Рідної Країни в усьому богатстві й в усій принаді її минувшини, як сказав Честертон: „Усі люде в історії, що дійсно зробили щось для будучини мали очі спрямовані в минуле". Без докладного пізнання власної історії, без витворення сильної історичної традиції, черпаної з самоїж прадідної землі, без культу її, всі наші національні зусилля будуть будівлями на піску космополітичного анархізму, а не на скелі державницького патріотизму.

Тижневик „Deutsche Zukunft", що виходить у Кольонії, містить цікаву передовицю п. н. „Релігія й рідна мова". У статті виказує автор, що саме католицька віра, католицьке духовенство веде перед у плеканні рідної мови кожного народу. А це тому, що воно голосить слово Боже кожному народові в його рідній мові, Тай перші літературні твори европейських народів, це саме переклади св. письма, проповіди та і релігійні твори.

Із цього випливає теж становище католицької Церкви в ріжних боротьбах народів за їх мову, коли в бігу найновіщих часів пробували в дібрати якому народові його мову. Чи це ходило про Ірляндію, чи про Альзацію, чи про Польщу, Німецькі католики ставали в обороні Поляків проти німецького правительства. Робить це католицька Церква тому, бо справу рідної мови вважає високою й святою справою, бо рідна мова конечна до вільного релігійного розвитку сил народу. Коли справа рідної мови така свята, то в найвищому змислі ворожими є всі наступи на неї, тому мусять всі народи станути в обороні волі рідної мови кожного народу і дбати, щоб Союз Народів був справді оборонцем прав народів.

Щастя.

Найбільше щастя ти осягнеш,
Якого в світі не було,
Коли нічого ти не прагнеш,
А твориш вкруг святе діло.

Як в тебе є огонь любови,
Що ближньому укоїть жаль,
Як хитрої не знаєш мови,
Як в тебе серце мов хрусталь.

Поправді станеш ти багатий,
Як все для ближнього даси,
Не вижидаючи заплати
Хіба від Бога з небеси.

свщ. Павло Штокалко.

Читайте та ставайте передплатниками нашого часопису!

Заохочуйте всіх знайомих до передплати „НОВОЇ ЗОРІ"!

Чим більше буде передплатників, тим кращий стане наш часопис.

НОВИНКИ.

В справі церковних дзвонів. Довідуємося, що польська церковна влада у Варшаві припинить в найблизшім часі адміністрування і віддачу церковних дзвонів, забраних в часі світової війни. Хто в найблизшім часі не відбере своїх дзвонів, вони будуть продані. Є там на складі ще багато дзвонів з Галичини, особливо т. зв. безіменних: понад 600 малих від 10 до 25 кг. ваги, кільканайцять православних до 115 кг. і кілька великих дзвонів до 140 кг. ваги. Дзвони будуть продані по ціні около 3 зл. за кільограм ваги. Наші священики й церковні комітети повинні використати цю нагоду й оскільки не відшукали своїх старих дзвонів, закупити для своїх церков пригожі дзвони з митрополичої курії у Варшаві (Warszawa-Praga, ul. Ratuszowa 1. 8).

В справі органу дяків. У відповідь на нашу статтю в 7. ч. „Нової Зорі" під н „Дяківський орган" одержали ми від Виділу „Товариства Взаїмної Помочі Дяків у Львові" письмо, в якому заявляє згаданий Виділ: „Тов. Вз. Пом. Дяків у Львові" констатує, що офіціяльним дяківським органом для всіх трьох дієцезій являються „Дяківскі Відомости", що їх редакція находиться ві Львові, вул. Личаківська ч. 82. „Голос Дяків" видає тов. „Запорожець", а з цим органом „Тов. Взаїмної Помочі Дяків у Львові" не має нічого спільного, так що за всякі статті, поміщені в цему органові не можна винувати ні Товариства ні дяківського стану.

Справа українського університету в Мукачеві. Закарпатські Українці роблять тепер старання перед чеським правительством що до заснування університету в Закарпатській Україні. Громада Мукачів годиться дати землю під університетські будівлі та прийти з иншими підмогами. Чехословацьке правительство відноситься до цеї справи покищо неприхильно, бо буцім то на Закарпатті є гіперпродукція інтеліґенції. Та, коли закарпатські Українці твердо стоятимуть при свойому домаганні, чехословацьке правительство муситиме пійти їм на руку.

Стан облоги на радянських залізницях. З огляду на часті бандитські напади на потяги, радянський уряд оголосив стан облоги на всіх залізничих лініях в цілій державі. Кого зловлять зі збрую в руках, буде розстріляний на місци без суду.

Почтовий рух в Польщі. Обчислено урядово, що в 1924 р. в Польщі було 3.736 почтових урядів і агенцій. Один уряд припадав середно на 7.270 мешканців. В тім році почта переслала 584 міліонів 391 тисяч 730 листових пересилок, так, що на одного мешканця випадає около 20 листів і карток. В порівнанні з почтовим рухом на Заході є це дуже мале число. Анґлієць висилає річно пересічно 150 листів, Німець 145, Француз 105.

Викидають чужинців з Америки. Як доносять з Ню-Йорку, на іміграційній конференції комісар іміграційний Джонсон заявив, що уряд приготовляє зарядження, щоб очистити Зєдинені Держави від шкідливих людий. Із східних стейтів мають викинути 700 чужинців, поступаючи з цілою строгістю закона.

Туреччина заводить григоріянський календар. Молодий турецький уряд вводить ріжні реформи на всіх ділянках прилюдного й приватного життя. Не здержався і перед календарем. І так утворено парляментарну комісію, що має зайнятися цим питанням. Комісія скінчила наради і предложила парляментові проєкт, щоби в Туреччині завести григоріянський календар. Роблять це з практичних причин і щоби влекшити взаємини з европейськими державами. В Туреччині тепер 1342. рік геджри (утечі Магомеда з Мекки до Медини). Коли тепер заведуть европейське числення часу, то це рівняється скокови 584 літ.

Статистика Волині. Після оповіщеної урядової статистики населення части Волині, що припала Польщі, виносило в 1921 р. 1,437.908 людей — з цього 983 596 Українців, 240.922 Поляків, 151.744 Жидів, 24.960 Німців і 36.654 інших. Чеські часописи зазначують із цего приводу, що Чехів не вилучили в окрему цифру, хоч вони після офіціяльних даних творять у числі цих прочих 25.405. Крім цего чехословацька преса оспорює загалом вірність цеї статистики. Вона вказує, що з одного боку багато Чехів і Українців записано як Поляків, а з другого боку Поляками звали себе часто Жиди.

Пять літ без поживи. Французькі часописи подають вістку з Мадрида, що на медичному факультеті в Сарагосі переводять дослід незвичайного медичного випадку. Якась Амелія Рульц 25-літня вже протягом пяти літ не принимає ніякої поживи. Потверджують це не тільки свояки й сусіди, але й управа невеличкого містечка, що в ньому вона жиє.

Катастрофа в Познані. В Познані мала місце страшна катастрофа в мійській газівні. Раз на два роки розглядуваний збірник попсувся: плита, яка натискає газ з гори, станула скісно, з приводу чого втікаючий газ утворив з повітрям вибухову мішанину. Іскра, яка повстала через тертя натискової плити об стіну, привела до катастрофи. Сам збірник вартував 2 міліони золотих. Дооколичні будівлі понищені. В катастрофі потерпіло багато осіб, але життя не втратив ніхто. До шпиталю відвезено цього самого дня 25 ранених.

Найбільший щоденник в світі. Найбільший щоденник на світі це „New York Times", а радше недільне видання цего щоденника. Це видання має 264 великих сторін друку. Недільне число ділиться на дванайцять відділів присвячених ріжним спеціяльним ділянкам, а кожний відділ має 20, 24, 32, а навіть 48 сторін друку. Нема відай людських справ на всій земській кулі, якими не занимавсяб цей американський щоденник. Порушують там усі питання. Дуже багато там оповіщень, вплетених в текст щоденника, перемішаних із його стовпцями. Увесь торговельний Ню Йорк розкладає в цих оповіщеннях перед очима читача все, що має. Американці дбають про це, щоби оповіщення й укладом і змістом звертали на себе увагу. — А треба тямити, що оповіщення в американських щоденниках дуже дорогі. Ціна одної сторони виносить 12 до 20 тисяч долярів. Та купцям виплачується це знаменито, тож не жалують грошей на оповіщення. Ось зміст одної такої ділянки „New York Times"-а: насамперед ідуть загальні відомости, а дальше наголовки: „Дух Льокарна панує над Европою"... У Москві діти вмірають по вулицях... І в щура є серце... У Льондоні для оживлення картини вулиці мущини носитимуть колірові парасолі. Будова Каналу над Нікараґвою коштуватиме 30 міліонів долярів... Оповіщення, оповіщення, оповіщення... Поазбучний спис народин, смерти, вінчань... Знов оповіщення, оповіщення, оповіщення і знов статті, а між ними оповіщення.

Все майно вбогим. Бернард Барон, англійський фабрикант цигар, що почав карєру як робітник у фабриці тютюну з заробітком 16 шілінгів тижнево, роздав уже між убогих Лондону та на міські фондації понад 750.000 фунтів штерлінгів. 50.000 фунтів штерлінгів роздав у цих днях у 73 річницю уродин. Він заявляє, що роздавання призбираного майна вважає своїм першим обовязком, що не дбає про рекляму та славу, що пливе з цих дарів і що посідання великого майна вважає прокляттям, а зменьшення людської нужди найбільшою розкішю.

Честь с. Підбірцям! У 7. ч. нашого часопису в статті „Добивання себе“, навели ми допис із „Діла“ про це, що в підльвівському селі Підбірцях під Львовом має відбутися плєбісцит за скасуванням шинків у селі. Тепер можемо подати нашим читачам радісну вістку, що цей плєбісцит уже відбувся в неділю дня 7. березня. У голосуванні взяло участь 269 громадян і громадянок. Всі вони одноголосно заявилися за знесенням обох місцевих коршем. Повідомлення про вислід голосування вислано по думці закона з дня 23. квітня 1920 р. (Дневник Законів Річипосполитої Польської ч. 37 з дня 6. травня 1920 р. поз. 210) до староства й акцизної влади. Честь селу Підбірцям за хосенне діло! За приміром Підборець повинні піти всі українські громади. Пояснення в справі плєбісциту проти шинків дає українське протиалькогольне товариство „Відродження“. Письма посилати на адресу секретаря „Відродження“ п. Костя Личківського ві Львові, Ринок, ч. 10; II. пов.

Церкви на Холмщині. В 1913 р. було 287 православних церков на Холмщині й Підляшу, з того 217 парохіяльних, а 70 дочерних. Тепер з того числа остало всього 57 церков, а саме: в деканаті („благочинія“) білгорайському 4 парохії, в більському 6, володавському 8, грубешівському 16, холмському 14, томашівському 9. Решту за брали Поляки.

Наділ землі для церковного причету в Румунії. Після аграрного закона в Румунії належиться для пароха 32 морги землі, для церкви 10, а для дяка 8. Всеж таки красше, як у Польщі!

Безконфесійність у Чехії. В Чехословакії є такий закон, котрий лишає родичам волю посилати свої шкільні діти на науку релігії, або ні. В Пільзні, де є великі фабрики Скоди, з 10.263 шк. дітий записалося тільки 5.000 як католики. Решта: 1 024 дітий чеські протестанти, 489 записалось до „чехословацької народної церкви“, а 3.067 безконфесійні! Страшна річ — не треба большевії!

Америка проти офіціяльної пропаганди атеїзму. В Спол. Державах хотіли васнувати Т-во для поширювання атеїзму. Одначе всі державні власти, з найвисшим трибуналом включно, відмовили затвердження сьому товариству. Американці практичні й розумні люде. Не хочуть морального упадку народу.

Сектарський рух на Волині виказує, що є там аж чотири секти: адвентисти семого дня, котрих осередною точкою є містечко Свинюхи в пов. Горохівськім, 2) адвентисти пятьдесятого дня, в Кременци й околиці, 3) дослідники св. Письма (байбелники) в повіті рівенськім і костопільськім, 4) баптисти в кількох повітах (володимирськім, ковельськім і любомельськім).

Урядова статистика за 1924 рік начисляла 800 сектантів. Крім одного Поляка і кількох протестанських Німців прочі всі — се „православні“ Українці і Москалі.

Львів, 11. березня 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7·80. —7·82, канад. дол 7·65 — 7·70, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25 леї 0·3·00 — 0·3·20 франки фр. 0·28·00 — 0·28·50, фр. швайц. 1·40 — 1·45, анг фунт. 35·00 — 35·50.

Народнім обовязком кождого Українця бути членом Товариства „Просвіта“ і приєднувати других.

Нові книжки й видання.

Стара і нова віра, написав І. П. Станиславів. Накладом автора. 1926. Сторін 46 + 2 формат 8°. Зміст книжки: I. Про Церков Христову. II. Про нові віри. 1. Дослідники св. Письма. („Байбельники“, „Роселіти“). 2. Штундисти. 3. Суботники або авдентисти. 4. Духоноси — Лаподухи. 5. Методисти. 6. Баптисти. 7. Євангелики. 8. Пресвитеріяни. III. Правдива і непомильна наука в католицькій церкві. — Як уже зі самого змісту бачимо, книжка дуже цікава тай дуже на часі. Дістати можна в книгарнях.

Галицький народній календар (порадник на ріжні випадки селянського життя) на 1926 рік склав і зредаґував д-р Микола Ваврисевич, стор. 72.

Дяківські Відомости, орган Т-ва Взаїмної Помочі Дяків у Львові ч. 3 (9) р. Р. II. за март Ред. і адм. Львів, вул. Личаківська 82.

Веселий куток.

Як леґітимується Шаляпін.

Дуже оригинально леґітимується славний російський співак Шаляпін, коли не має під рукою ніяких документів.

Недавно приключилося йому, що в часі подорожі питав за порученим листом. Та свої документи, що ними мавби виказатися, забув співак дома.

Почтовий урядник не хотів видати листа поки Шаляпін не викажеться документом. Та Шаляпін знав собі порадити. Не просячи навіть дозволу в урядника, почав він співати арію Мефіста в „Фавста“. Щось такого не довелося ще доси ніколи переживати урядникові. І він, що перше показався простаком, зараз змінив поведення і з приязною усмішкою подав співакові листа. Могутній голос співака був для урядника найкращою леґітимацією.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена гуртом.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації.

виходить що тижня.

Число 11. Львів, 21. березня 1926. Рік I.

У 65-ту річницю смерти Тараса Шевченка.

Тарас Шевченко!... Це вже минуло 65 літ від хвилі, як він заснув смертельним сном, а 86 літ, як появився його перший „Кобзар“.

А за того пів століття пережили Українці так богато, що весь нарід і його світогляд змінився до непізнання. І нині „Кобзар“ Шевченка стоїть перед зовсім иншою суспільністю, ніж це було в час його виходу. Це вже не ті люди стрічають духа Тараса...

Бо нині з живою досадою згадуємо, що сповнились його сантиментальні слова:

„Не заревуть в Україні вольнії гармати“.

Ні, вони заревли і їх любий гук дзвенить нам досі громогласно та дзвенітиме нащадкам наших нащадків. І страшно нам, що ми повірили тільки в ті слова Шевченка, а не дослухалися до їх продовження й конечного доповнення:

„Встане Україна,
Світ правди засвітить
І помоляться на волі,
Невольничі діти“.

Нам здавалося, що ці слова — це музика далекої, недосяжної будучини, що про неї говорилося з усмішкою, а в яку не вірилося.

А вона встала, встала Україна й засіяла усіми самоцвітами волі, засіяла як величавий метеор і — зникла в безмежних просторах буття, полишаючи за собою світлу смугу. Бо знову сповнились слова Тараса, якими він побоювався, що Україну

„злії люди в огні окраденою збудять“.

Україна збудилася, але — справді в огні й окрадена. І воля України лягла в могилах її борців...

Так буде усе народові, що буде задаватися сантиментально-романтичними кличами, які кажуть мріяти про те, що „було колись — не вернеться“ і ждати з заложеними руками змилування долі. Сам Шевченко позбувся таких мрій, присипав їх „пилом“ і пішов шляхом перебою. Його слабе тіло не видержало, впало в тій боротьбі, але його дух вийшов побідником. Бо Шевченко в такій боротьбі не знав вагань, обав, а передовсім не хотів знати компромісів. І як такий незломний дух стоїть він перед очима української суспільности. Не має вагань, не має страху, не має компромісів — життя за Україну!... Таке було його життя, така його поезія...

І тому Шевченко все для нас живий, все нам дорогий.

Буря перейшла понад нами, настали зовсім нові часи, пішли зовсім нові кличі. Але гадка: чиста ідея без компромісів, пожертвовання для високої ідеї — не може ніколи змінитися. А Шевченко надав тій ідеї живу стать: прибрав її красою наддніпрянської природи, надихнув споминами

козацької минувшини, овіяв чарами народньої поезії, огрів подихом вселюдської любови. Так став Шевченко творцем українського народу — як справжнього народу, а не етнографічної маси.

І полишив Шевченко тому народові великий ідеал: любов усіх понижених, ненависть неправди й кривди. За це й поклав він своє життя.

Ось у цьому й причина Шевченкової безсмертности — ось чому жити Він буде в серцях наших поки житиме наш український народ, поки в цему народові житиме любов до Правди й Волі, поки житиме в нашому народові туга за найвищим народнім Ідеалом.

Та цей найвищий наш Ідеал, він наблизиться до здійснення, він прийде щойно тоді, коли ми всі візьмемо собі до сердець наших попри „Заповіт“ ще й його зазив:

„Роботящим рукам,
Роботящим умам
Перелоги орать,
Думать, сіять не ждать
І посіяне жать
Роботящим рукам.

Вони, ці слова нашого Кобзаря голосять нам: тільки безумовна любов Правди й невпинна, невсипуща Праця мостять шлях до Волі — до нашого найвищого Ідеалу. *Г.*

З церковно-релігійного життя.

Змагання до церковного зединення. *З Греції* доносять часописи: Тут була заборона відправляти католицьку Службу Божу в иншій мові, як в латинській і після латинського обряду. Тепер наступила зміна. В Атенах основано греко католицьку семинарію. Так само повстав греко-католицький монастир сестер Пречистої Діви. Подібний рух слідний також в *Галилеї* і *Трансйорданії*, а передовсім в *Назареті*. Около 6.000 православних перейшло тут до католицької Церкви, задержуючи свій обряд, до котрого вони є сильно привязані. В *Царгороді* основано ще в 1914. конгрегацію після правила св. Венедикта, котра тішиться на сході великою симпатією. В *Росії*, в Харбіні, пішло велике число Росіян за приміром свого священика Короніна і піддалося папі, задержуючи рівнож свій обряд. На *Україні*, на Волині, перейшов на католицизм священик з села Озеро, а до нього прилучилося 2000 українських селян. В *Америці* піддався св. Вітцеви православний епископ Дзубай враз із 30 своїми священиками.

Православний вселенський собор задумують скликати небавом до Атосу. Головна ціль сього собору довести до згоди між ріжними православними церквами. В соборі має взяти участь до 500 патріярхів, митрополитів, епископів ти инших православних церковних достойників.

Відгомін голосного процесу проти Ґалілея. Один католицький учений (Т. Слятер) займається процесом проти славного астронома Галілео Галілеї і на основі документів пише так: Передовсім слід признати як річ певно доказану, що Коперник, будучи католицьким священиком, написав свою славну книжку за понукою кардинала Шинберга і що ту свою книгу посвятив папі Павлови III. Як Павло III, так і одинацять инших, слідуючих папів, не виступало зовсім проти тої книжки. До 1610 р. був Галілеї, як переважно і всі инші астрономи того часу, сторонником птольомейської системи (науки, що сонце кружить довкола землі). Щойно около 1610 р. написав Галілеї книжку в обороні коперниківської системи (науки, що земля кружить довкола сонця). Один Домініканин виступив тоді проти такої науки, запевнюючи, що вона противиться св. Письму. На се відповів йому Галілеї. Справа пішла до Риму. Римська Конгрегація провірила письма Галілея і заявила, що він на оборону своєї нової науки не навів поважних і стійних доказів, длятого осудила ту науку. Так само осуджено письма Коперника і инших, котрі учили те саме. В р. 1630 написав Галілеї нову велику книжку в обороні своєї науки і післав її для провірення до Риму. В Римі книжку провірили і наказали Ґелілеї представляти Коперникову науку як гіпотезу (здогад, припущення) та поробити в книжці деякі зміни. Ґалілеї згодився на се, але помимо того видав свою книжку в 1632 р. в Фльоренції без ніякої зміни. За сей непослух обжалувано його перед судом (інквізицією), полишаючи його на свободі. Ґалілеї мешкав в часі цілого процесу в палаті тосканського князя, а відтак в домі одного урядника. При переслуханню заявив Галілеї, що він не вважає своїх доказів за зовсім певні і що не признає Коперниковій науці повної правди. Ґалілеї відкликав отже свою науку і перенісся на сталий побут до Сієни, де замешкав у свого приятеля, одного високого церковного достойника. Він не перестав ніколи бути щирим католиком. Всякі поговірки про тортури, про вязницю, або про висказані ним нібито слова: „А преці таки земля порушується“ — се всьо брехня. Проти науки Коперника й Ґалілея не виступав урядово (з катедри) ніодин папа; інквізиція не мала зовсім дару непомильности. Колиби Ґалілеї був послухав ради Кардинала Белярміна та своїх инших приятелів і подав науку Коперника як гіпотезу, то не булоби прийшло навіть до процесу. Завинив тут тільки невідповідний спосіб поступовання ученого і його легковаження церковних властей.

З місійної праці Єзуїтів. Після найновійшої статистики працювали Єзуїти в 1923 р. в 44-ох місійних областях серед поган та завідували 21 иншими місіями. Між поганами зискали Єзуїти 1,904.399 католиків (на всіх поган 197,256.697). Згадані 44 місійні области серед поган мають 2 архідієцезії, 9 дієцезій, 12 апостольських вікаріятів, 2 апостольські префектури і 19 инших місій. В поганських краях працює 23 архієпископів, епископів і апостольських префектів та 1399 священиків, а враз із братчиками разом 2200 Єзуїтів. В 1923 р. перейшли дві дієцезії в Індіях (Мангальоре і Тутікорен) цілковито під заряд місцевого духовенства. В девятьох семинаріях учиться 420 питомців (з місцевого населення) на священиків. Крім того є ще 11 малих семинарій з 322 учениками. Єзуїти удержують 8 університетів і університетських колеґій з 5729 слухачами. (Стільки висших шкіл для несповна двох міліонів навернених диких поган, а у нас на 8 (вісім) міліонів Українців скільки

припадає під Польщею університетів??). Крім того є ще 47 середних шкіл (а у нас?) з 16.269 учениками і 7413 народних шкіл (а у нас?) з 245.044 учениками і 52 фахових шкіл (а у нас?) з 3562 учениками. Єзуїти удержують іще 6 астрономічних обсерваторій, 10 шпиталів для прокажених (на 8000 прокажених), 41 инших шпиталів (на 10.839 недужих), 107 сирітських захистів (з 11.432 сиротами), 113 санітетських стацій і 14 друкарень. Місіонарі видають 49 часописів релігійно-просвітного і наукового змісту. Часописи виходять на 10 ріжних мовах. Поза поганськими краями працюють ще Єзуїти як місіонарі також серед християнських народів. Таких місій мають вони 21 з 1284 монахами. Число всіх місій виносить отже 65, а число всіх єзуїтських місіонарів 3484. Иншими словами: кождий 8 Єзуїт працює між поганами, а кождий 5 загалом віддається місійній праці.

В Швайцарії є 1,585.311 католиків, 2,750.622 протестантів і 19.380 Жидів. Між протестантами є 31 сект. 2640 Швайцарців заявилося атеїстами, а 25,000 безвіроісповідними. Православних є в Швайцарії 4000. До католицьких кантонів належить: Люцерна, Фрайбург, Сольотурн, Ґаллен, Валліс і Тессін.

Католицьких народних шкіл в Голяндії є 1803 з 325.068 учениками і 9713 учителями. Між учителями є 3420 монахів. Крім того є там 10 католицьких гімназій і 1 католицький університет, 195 промислових шкіл з 11.115 учениками, 111 господарських шкіл, 41 торговельних шкіл, 20 висших виділових шкіл, 12 ліцеїв, 40 малих семинаріїв (5236 учеників), 50 великих семінарій і 900 діточих шкіл.

Народнім обовязком кождого Українця бути членом Товариства „Просвіта" і приєднувати других.

Що кажуть „дослідники Біблії" про кінець світа?

Американські „поважні дослідники Біблії" запевняють, що властивий кінець світа попередить „тисячлітнє Христове царство." Сам Христос — кажуть вони — зійде на землю і оснує те царство. Враз із Христом являться також усі дотепер померші праведники. Нове тисячлітне царство буде раєм на землі. По його скінченню наступить кінець світа. Праведники йдуть у вічну щасливість, а грішників знищить Бог цілковито. Се знищення саме є пеклом, бо пекла в нашім значінню нема.

Після обчислення „дослідників Біблії" Ісус Христос мав прийти на землю в 1914 р. А що мало статися з людьми, котрі діждалисяби приходу Христа, будучи ще живими? На се відповідали наші „дослідники Біблії" в своїй книжці: „Міліони тепер живучих не пімруть...". У самім уже заголовку книжки є й відповідь на згадане питатаннє.

На основі чого доходили „дослідники" до тисячлітного царства і до 1914 р.? Звідки вони про се знають? А вжеж із св. Письма.

Основним числом у них є 7. Се число приходить уже при сотворенню світа, бо Господь Бог сотворив світ у шістьох днях, а семого дня відпочав. Уже деякі старинні Жиди добачували в шістьох днях сотворення прообраз будучої історії світа; вони говорили, що світ треватиме шість тисяч літ, а по сім прийде тисячлітне царство Месії. Те саме роблять і наші американські „дослідники Біблії".

Другим основним числом у них є 1000. В псальмі 89, ст. 4, читаємо: „Тисяч літ перед очима твоїми, Господи, як день вчорашній". Те саме повторює св. Петро (2. Петро, 3, 8): „А одно се нехай не буде вам, улюблені, тайною, що один

Д-р. І. КЛЮГ

Ці, що стоять перед небесними воротами.

(Дальше.)

Коли пустився з поворотом до Рідної Країни хотів сміятися, та не йшло йому. Сніг падав із сірого неба, що видно було мов крізь серпанок. Крізь цей серпанок бачив він себе дома.

Дома? Він не найшов уже рідної хатини. Місце, де вона колись стояла занесло піском і намулом. А з сірого неба падав і падав сніг, неначеб хотів ще раз засипати хатину.

Із важким зітханням закрив Ілаш, син Юри, що до нього колись належала ця хатина, лице долонями.

— Мамо! — лебедів він тихо — Мамо, Мамо!

У білий серпанок снігу, що падав густо, вплітав сумерк золото. Крізь білий і золотий серпанок шукав тепер дороги Ілаш до неньчиної могилки. Там упав він на вколішки до молитви.

— Мамо, — так говорив він із плачем — бачите, не пішло без вашого благословенства. Я прийшов ізнов тут, щоби дістати його від вас!

Чи сумнівається, що його молитва продісталася на той світ? О, вона дійшла до бідної душечки, що стояла перед небесними воротами й не могла отворити їх за слабими ще руками.

— Ангеле Божий! — говорила вона до облитого сяєвом і крицею опанцированого ангела, що вартував біля високих воріт із золотими стовпами — пусти мене поблагословити його. Підніми мої безсилі руки в гору, щоб могли його поблагословити.

Ангел звернув затоплене в молитві лице до неї.

— Є закон, — так сказав він повагом та з маєстатичньою торжественністю — що слова й діла людей мусять сповнитися на землі. Аж тоді зможуть піднятися твої руки до благословенства, коли сповняться твої власні слова, що скорше Черемошеві хвилі зашумлять над ним, як ти поблагословиш його.

Мовчання Вічности оповило знов ангела й бідну душу. І знов зважилася вона перервати мовчання вічности.

— Пусти мене поблагословити його!

Та на блеск святого вогню в погляді ангела замовкла бідна душа.

— Твоє благання — так заговорив ангел до неї ще раз — помагати й вестиме його, аж поки не зможеш його поблагословити.

* * *

— Мамо! — лебедів Ілаш над могилкою, що стояв перед нею на вколішках — поможіть мені, мамо!

Нараз стрівожив його легкий хід на стежинці теметова. Він зірвався. А як підвівся ввесь покритий снігом, стояла перед ним молода дівчина теж

день у Господа, як тисяч літ, а тисяч літ, як один день“.

На обох сих місцях, як кождий легко зрозуміє, не має автор св. книг нічого иншого на думці, як тільки вказати, що Бог є вічний, що не є обмежений часом так, як чоловік, що для Бога нема ні нині ні завтра. Щоби число 1000 могло тут мати якесь инше значіннє — про се не може бути й мови! Слід іще додати, що 1000 береться тут у значінню якогось великого, заокругленого числа, от як приміром і сьогодня можна нераз чути або читати: засилаю тобі „тисячу“ поцілуїв або поздоровлень...

Пригляньмося тепер дещо докладнійше обчисленню „дослідників Біблії“.

Тиждень сотворення має шість днів; сей тиждень є прообразом будучих часів; день виносить тут тисячу літ; отже світ має тревати 6000 літ. Семий день — день відпочинку — се тисячлітне месійне царство.

Якжеж нам обчислити час настання того месійного царства? Ніщо лекшого! Треба тільки відняти літа, що вже минули в історії світа, від числа 6000. Щоби се зробити, треба знати, як довго є вже чоловік на землі, треба знати, коли жив перший чоловік, Адам. Та про се ніхто нічого не знає, про се не знає ні наука, про се не говорить також і св. Письмо. Про день сотворення Адама знає один тільки — пан Руссель.

Він, той пан Руссель, запевняє, що Бог сотворив Адама в 4128 р. перед Христом, і що Адам по двох літах, значить в 4126 р. перед Христом згрішив. Відтягнім тепер число 4128 зглядно 4126 від 6000, а дістанемо рік 1872 зглядно 1874, як час другого приходу Ісуса Христа.

І як знаємо, Руссель обчислив час дуже добре, бо дійсно прийшов рік 1874, не наступило тільки, на жаль, месійне царство...

Щож робить нещасний американський „пророк“? Він продовжує ласкаво час приходу нового царства до 1878 р. Чому так? Зовсім ясно. Миж читаємо в притчі про „десять дів мудрих і дурних“, що жених „спізнився“ там якого пів дня, а після обчислення „дослідників“ день у сім випадку виносить сім літ, пів дня виносить $3^1/_2$ року. Тим женихом є Христос. Коли Христос уже тоді спізнився о пів дня ($3^1/_2$ року), то так само може спізнитися і тепер. Отже Христос, запевняв „пророк“, прийде на певно в 1878 р.

Та „дослідники і тепер надармо ждали, бо і в 1878 р. не прийшов Христос, не настало месійне царство!

Та проворний Руссель не тратить і тепер голови. Він оголошує по 1878 р. таке: „Христос прийшов таки на землю в 1874 р., але остав покищо невидимим. Невидимим буде на землі через 40 літ, а по сих 40 літах стане видимим“.

Таким чином доходимо до року 1914 (1874 + 40 = 1914).

Заки підемо дальше, застановімся над сими числами. На якій основі можна брати 6000 літ? Грецький текст св. Письма, котрого уживав Христос і апостоли, подає рік сотворення чоловіка 5199. Звідки Руссель узяв рік 4128? Се всьо пусті здогади! Біблійне численнє часу сотворення чоловіка є взагалі непевне, бо в одн'м тексті є так, а в другім инакше. А один Руссель знає докладну дату так, якби він тоді жив і всьо бачив...

Коли перейдемо до науки, то вона ще далеко дальше посуває час сотворення чоловіка. Певно знаємо, що вже в 4241 р. перед Христом знали люди календар (19. липня 4241 се найстарша відома нам дата!). Та „дослідників“ і наука нічого не обходить! Вони помимо всього кажуть Адамови побачити божий світ щойно в 4128 році перед Христом!

Тепер вертаймо до 1914 р.

обсніжена, неначе серед зими розцвіла весняна рожа.

— Я пустилася до цеї могилки — промовила вона в любому змішанні, та вскорі знов отямившись.

А він відповів повним мужеським голосом:

— Я Ілаш, Юрин і Химин син!

— А я Анниця, — дочка жінки, що донесла вам про смерть вашої матері!

— Ти Анниця? — закликав він втішно. І схопив її руку. — О, позволь подякувати тобі за це, що ти доглядала могили моєї матері й молилася за неї.

Вона почервоніла й вихопила руку назад. На другий день не було її біля могилки.

А він тимчасом найшов собі роботу в селі. Покійній матері прирік він над її могилкою те, що колись живій був відмовив, що не піде більше з дарабами.

Третьої днини зійшлися знов Ілаш і Анниця перед могилкою.

Коли помолилися, спитав він дівчини:

— Чи можна мені піти разом із тобою до твоєї матері? Я бажавби подякувати їй за це, що донесла мені про смерть моєї матері.

І пішов разом із Анницею.

Грімко лунала його хода, а її хода була неначе тихий відголос його ходи.

Він подякував Анниченій матері просто та щиро. І його поведення припало до вподоби жінці.

* * *

Ілаш тай Анниця зустрічалися частенько біля могили покійної Ілашевої матері, так хотів припадок. Ілаш називав цей припадок тайком у душі своїм щастям, кілько разів звів він його з Анницею. У душі й вона не інакше думала собі, та не говорила йому про це.

Та раз, коли дівчина побачила сльози в Ілашевих очах, як він молився, спитала вона в нього:

— Чи вам сумно, Ілаше?

І так сердечно заглянула йому з його глибокі чорні очі — були це очі зівсім його батька — що він мусів заговорити, так як ручай мусить плисти весною, коли сонце стопить крижану кору.

— Так, Анничко, — відповів він — сумно мені, бо не має в мене ні батька, ні неньки, ні брата, ні сестри, ні якоїсь любої людини на світі!

Та як він так говорив, його шорстка рука шукала, мов сама від себе, її руки. І її рученька, мягенька як птичка теж неначе висунулася його руці на зустріч.

— Анничко! — закликав він тихо й мягко.

Вона не сказала ніщо, тільки: „Ілаше!“ — та він чув у її голосі далекий, чарівний голос дзвінків. А потім вона вирвалася від нього, втекла.

Довгі тижні, для нього важкі предовгі тижні, старалася вона не сходитися з ним, хоч у душі тужила за ним.

В 1914 р. замість месійного царства прийшла одначе европейська війна. Руссель попав у новий клопіт. Прийшлося соромно капітулювати. „Пророк“ Руссель признається, що він „помилився“... „Пророк“ — і помилився...

Тимчасом в 1916 р. умирає Руссель.

Наслідник „пророка“ Рутерфорд береться ратувати справу. Він робить нові обчислення і заповідає прихід нового царства на 1925 р.

Як він се обчисляє? Підставою обчислення Рутерфорда є жидівський т. зв. ювилейний рік (гл. третю книгу Мойсея, глава 25), Ювилейний рік — каже Рутерфорд — припадав кождого 50 року. Маємо отже два „святі“ числа: 7 (семий день) і 50 (пятьдесятий рік). Помножім 70 через 50, дістанемо 3500 літ. Що треба множити 70, а не 7 через 50, се виходить зі слів пророка Єремії, котрий говорить про 70 ювилейних років. А що — каже дальше Рутерфорд — ювилейні роки почалися 1575 перед Христом, отже відіймім 1575 від 3500, то дістанемо якраз рік 1925 як час приходу нового царства.

Та обчислення нового „пророка“ опираються на неправді, бо Єремія говорить про 70 літ вавилонської неволі, а жиди увійшли до Ханаанської землі не в 1575 (звідки таку докладну дату знає „пророк“?), ані взагалі не в XVI. століттю, а, як стверджують наукові досліди в XIII. століттю.

Що зрештою і пан Рутерфорд „помилився“, бачимо самі, бо 1925 р. вже дякувати Богу минув, а месійне царство таки не настало.

Якось отже не щаститься американським „дослідникам“ з їх обчислюваннєм. Видно, що які з них „поважні дослідники Біблії“, такі самі також „поважні“ математики...

Політичний огляд.

Наради в Женеві.

Рідко коли знаходився світ в такім безраднім положенню, як сьогодня. Керманичі держав відбувають раз по раз ріжні зїзди, але до ліпшого не йде. З 1918 р. війна канонами і отруйними газами вправді закінчилася, але помимо так званих мирових договорів, продовжається вона в виді господарських воєн, в виді гноблення національних меншостей та фальшовання гроший. Вправді промови ріжних дипльоматів стають що раз приязнійшими й солодшими, але дипльомати уживають слів на те, щоби затаїти свої думки. І Льокарно зі своїми мировими промовами та тоастами не змінило зівсім брутального париського диктату. Одна італійська газета назвала недавно Союз Народів в Женеві, де ріжні народи бються о місце в раді Союзу, діточим театром. Така назва може за груба й кривдяча, бо в Союзі побіч лицемірів і егоїстів засідають також люди щирі і чесні. Та все таки дотеперішний Союз Народів се карикатура справжнього союзу Народів, бо найважнійші справи не належать до його компетенції і що до сих найважнійших справ нема там єдности, здорових засад. Чи можна сподіватися, щоби Союз зробив що доброго, коли в ньому засідають і проводять люди невіруючі, коли його політикою керує, як і політикою всіх народів, інтернаціональний капіталізм?

Коли приглянемося давнійшим керманичам держав, то мусимо признати, що висшість є по

Аж одного вечера, в півроку по Ілашевому повороті, привела йому „його Доля“, її, так гараче бажану.

— Анничко, — говорив він — я мушу це сказати тобі, бо як ні, то ця мовчанка вбє мене. Мушу сказати тобі, що я знов хочу відбудувати мою батьківську хатину і хочу тебе впровадити до ньої, як свою жінку. Ні, на руках занесу тебе туди, коли тобі ця вбога хатина не за мала, Анничко!

Як він говорив це, голос дріжав у нього.

— Для мене за мала? — відповіла вона йому — добрий, любий Ілаше! — Будемо разом працювати й разом гроші заробляти, щоби виповнити твій намір! Піду з тобою, щоби колись могли ми разом переступити поріг твоєї хати...

І так вони цего вечера розійшлися двоє добрих друзяк, що разом рішилися працювати для одної мети, що про неї тільки вони знали.

Ясно слалася перед ними їх будучина від цеї днини...

Й Ілаш працював від тепер, неначеб мав силу двох. Радо вітали його на обістю, де він служив — і ще й два роки не минуло, як він прискладав уже собі стільки, що міг зачинати будову хати.

Та тоді шукали робітників до будови нової греблі, щоби забезпечити урожайну землю перед виливами Черемоша.

І перший, що до нього звернулися, був Ілаш, робітник над робітники, невсипущий, завзятий. Він згодився й відложив свою власну справу. Боротьба з Черемошем, що забрав його батька, врадує покійну неньку. Так думав він собі в душі.

І неначе ясний промінь із неба впав у його душу:

— Так заслужиш собі на благословенство покійної, що то ти думав колись, що будеш і без нього щасливий.

А заразом думав і про щастя других людей, що їм поможе вирятувати царини. І вважав своє власне щастя менше вартним, як щастя цих, що їх ще й не знав.

І вже бачив у душі наперед це чуже щастя: там куди тепер нераз розливався з шумом Черемош і тілько горя та лиха накоював, там будуть пишатися квітчасті левади й поля родючі та білі принадні хатини. А в цих хатинах житимуть люде, такі щасливі й такі веселі, як він і Анниця в його хаті. Коли оповідав Анниці, як у неділю йшли разом до церкви, чому він відложив свій плян іще на якийсь час, то вона була зівсім цеї самої думки що й він, притакнула йому з усмішкою тай похвалила. Тільки не чув він молитов, що їх у часі богослуження засилала все готова до жертв душа дівчини.

І не було Анниці за довго ждати. Вона ткала килими, мережала. Не хотіла ввійти в його хату, як зівсім убога. А її ясні очі сяли, коли часом, як сиділа біля вікна, гляділа на Черемош, де працювали над новою греблею й де знала, що є її коханий.

(Кінець буде.)

їх стороні, а не по стороні нинішних керманичів. Якими там не були ті керманичі, та все таки вони зважали на чесність, — на лицарськість, на справедливість. Такий конґрес віденський з 1815 р. годі навіть порівнювати, що до чесноти й справедливости його рішень, з „чесністю“ і „справедливістю“ нинішних конґресів, нинішних договорів і нарад.

Сьогодня християнський вплив на прилюдне життя ослаб, зате змігся до нечуваних розмірів непереможний вплив капіталістів. І тут причина згаданої ріжниці. Европа переходить сьогодня тому такі тяжкі кризи, тому знайшлася в такій нужді, бо мусить зносити важке ярмо безбожного, інтернаціонального капіталізму, ярмо золотого інтернаціоналізму.

Се починають уже розуміти деякі політики і суспільні діячі. В Англії, Франції і Америці є вже ціла література, що сим займається. Вже і в Німеччині починають про сього найбільшого ворога нинішнього світа писати деякі учені. Всі вони однозгідно признають, що доля нинішньої Европи і Америки знаходиться в руках сімох або вісьмох великих банкирів-капіталістів. На їх думку пр. будучність бувшої Росії більше залежить від нюйорських банкирів, як від Леніна або Троцького. Кількох банкирів є сьогодня безмежними панами цілого світа, під їх впливом знаходиться не тільки політика, але й література, наука й культура.

Европейська преса, ба преса цілого світа, а передовсім телеґрафічні і кореспонденційні бюра, є в 80 процентах у руках капіталістів. Тому та преса й мовчить про дійсний стан, тому вона й не висвітлює цілої правди. Нинішна світова преса займає своїх читачів всякими дотепами, міністерськими конференціями, дипльоматичними пирами, театральними історіями, скандалами, вона гарно деклямує про свободу, справедливість і людяність, та про правду не заговорить ні словом, та про те, що справді в світі діється, хто в світі панує, в чиїм інтересі воно діється, одним словом, про всевладність у світі капіталістів та преса завзято мовчить. Ось і недавно стався один дуже важний факт, а преса про се не згадала. А сим фактом було ось що: шість найбільших нюйорських банків зєдинилося в один величезний банк з капіталом трьох міліярдів долярів.

З огляду на те все не слід перецінювати нарад в Женеві. Справжній мир настане в Европі щойно тоді, коли християнство здобуде знов в Европі належний вплив і належну силу, коли народи переймуться християнським духом і стануть собі братами. Тільки тоді може прийти до справжнього Союзу Народів. Перед тим однак треба конечно отрястися народам з жидівського капіталізму. Справедливо сказав один Американець: „Хочете мати мир у світі, замкніть до вязниці яких 50 світових капіталістів, а тоді устануть війни, устане юдження одних народів проти других. Капіталісти потребують воєн і ворожнечі, бо се приносить їм користь“.

Ось де корінь всякого лиха. Ані Льокарно, ані Женева, ані Союз Народів нічого не поможе, доки народи не скинуть із себе жидівсько-капіталістичного ярма та не повернуть назад до — Христа.

Наш політичний рух.

Політичний рух в нашому народі по цей бік Збруча після 14. березня 1923 р. був доси так, якби ніякий. Здавалося, політичне життя всіх наших партій так мов завмерло. Добра нагода для всяких „людців інтересу“ ловити рибу в мутній воді — це й дало нагоду виступити всяким ґешефтярям із під знамени Ількових та Даниловичів, а також по занедбаній ниві нашого життя запалюватися блудному „Світлові“, орґанові наших новоспечених комуністів. Десь-там час від часу зашумлять давнім шумом новітні радикали з „Громадського Голосу“ — от і весь наш „політичний“ рух. Що йно, коли утворилося „Українське Національно-Демократичне Обєднання“ — почало воно більше рухатися та розбурхувати приспане політичне життя в нашому народі. Це певна ознака оздоровлення нашого орґанізму. Коби тільки цей рух не був соломяним огнем, коби не скінчилося на „великому шумі“, на самих вічах. Пожиток із самих віч дуже малий. Каже нам це передвоєнний досвід. Перед війною все політичне освідомлення широких народніх мас обмежувалося до віч і шумних маніфестацій. Глибшого народнього політичного освідомлення не було сливе зовсім. І це саме дуже некорисно відбилося на наших визвольницьких змаганнях. Наші народні партії, коли хочуть мати вплив у народі й хочуть справді народні маси політично освідомити, мусять застановитися над поглибленням політичного освідомлення мас. Самі віча, хочби як численні, хочби які знамениті бесідники там промовляли, не зарадять лихові.

Наради Української Парляментарної Репрезентації.

Дня 3. ц. м. відбулося пленарне засідання клюбу УПР. З головнійших точок засідання слід зазначити доповідь голови президії клюбу посла Сергія Козицького в справі політики і тактики клюбу. В своїй доповіді голова пос. Козицький майстерно обняв у всій широті політичну ситуацію в краю, в Польщі і міжнародню, накреслюючи пункт за пунктом напрямки та завдання нашої політики в сучасний мент.

Після живої двохденної дискусії тези доповіді принято до затверджуючого відома.

Вічевий рух.

Як уже в горі згадано УНДО відбуває тепер по провінції політичні віча. В останніх днях відбулися такі віча та зїзди: зїзд в Копичинцях, віче в Калуші та зїзд в Рогатині. Зокрема „Народня Орґанізація Українців міста Львова“ здобулася на новину й скликала жіноче віче у Львові. На віче в Копичинцях прибули делеґати з 28 громад копичинецького й судового гусятинського повіту. Усіх приявних було понад сто, переважно селян. Зїзд відкрив короткою промовою д-р Заваликут. Предсідником вибрано п. інсп. Остапчука. Політичний реферат виголосив п. Володимир Целевич зі Львова. По рефераті вивязалася дискусія. В дискусії підносили потребу політичної орґанізації та конечність заснування в кожному селі громадської політичної орґанізації. Що до осідку Повіт. Народ. Комітету порішено, що один заступник голови має мати сталий осідок у Копичинцях, а другий в Гусятині. Опісля вибрано Повітовий Комітет УНДО. — 8. ц. м. відбулося в Калуші перше політичне віче від початку війни. Цего самого дня мав своє звідомне віче пос. о. Ільків. Та воно йому не дописало, хоч промовляв дуже опозиційно. В часі промови о. Ількова пос. Хруцький візвав приявних, щоби пішли за ним до салі „Народнього Дому“, а він оповість їм про „роботу“ о. Ількова в соймі. І сливе всі приявні по-

далися за послом Хруцьким, а о. Ільків остав із невеличким гуртком. Велика саля „Нар. Дому“ виповнилась вскорі по береги. Предсідником віча вибрано делеґата зі Львова п. М. Струтинського. Посол Хруцький зясував положення українського народу під Польщею й докладно змалював вічевикам ролю о. Ількова в польськім соймі й завізвав усіх до створення кріпкої політичної організації. Потім багато вічевиків ставило запити послові Хруцькому, а він на всі запити відповідав. Ухвалено відповідні резолюції. — В Рогатині 13. березня відбувся повітовий народний зїзд УНДО. Приявних було біля півтора сотки селян. Було кількох священиків та кількох світських інтеліґентів. Зїзд отворив о. шамб. Городецький. Говорив про давнішу організацію в повіті та про обовязки в теперішній час. Предсідником вибрано господаря з Пукова п. Теодора Соломку. Реферати виголосили делеґати зі Львова п. М. Струтинський та п. В. Целевич. Головою вибрано о. шамб. Городецького, хоч він відмовлявся, бо він уже 73-літній старець, не в силі брати на себе такого тягару. Та на загальне домагання прийняв вибір. До Повітового Народ. Комітету вибрано двох священиків, трьох громадян із Рогатина та шістьох селян. — Жіноче віче у Львові, що відбулося 14. ц. м. в неділю в великій салі Музичного Інституту ім. Лисенка випало вповні вдатно. Саля була повніська переважно жіноцтва. Віче відкрив голова Організації п. І. Ліщинський і зясував ті причини, які спонукали Організацію скликати віче. Нарадам проводила п-ні М. Білецька, побіч неї засіли в президії п-ні Стефанівська делеґатка зі Станиславова, секретарювала п-ні Підгірська. Реферат про завдання української жінки на культурному, економічному й політичному полі виголосила п. К. Малицька. Вказала обовязки жіноцтва в будові рідного шкільництва, в опіці над дітворою і молодю, в піднесенні власного промислу і торговлі, — пригадала, як повинна поступати українська громадянка в приватнім, родиннім житті, щоб на кождому кроці проводити в дійсність ідеї українського націоналізму і надати український характер своїй прадідній землі, а зокрема городові князя Льва. В дискусії забирав голос цілий ряд бесідниць і бесідників. Усі вони підносили потребу якнайбільш діяльної участи жіноцтва в громадському житті, підкреслюючи одні сю, другі иншу ділянку суспільної праці, як спеціяльно важну для жіночих рук.

Польща.

Положення Польщі сливе з кожним днем важче. Розуміють це вже сливе всі кермуючі круги Польщі й шукають виходу з важкого положення. Ратунком тут мають бути й редукції урядників. Та це експеримент дуже ризиковний, бо він збільшує ряди безробітньої інтеліґенції, невдоволеного інтеліґентного пролетаріяту. Найшлися верстви в Польщі, що одинокий рятунок бачать в заведенні в Польщі наслідного королівства. Інші знов бачать рятунок у ріжних реформах, а ще інші в обмеженні прав національних меньшостей, головно в цьому, щоби як найменьше послів непольських народностей дісталося при нових виборах до сойму. В цій цілі радять змінити в їх некористь виборчу ординацію та зменшити число послів і сенаторів до половини. Тому, що вибори до сойму вже мають бути на другий рік, всякі „ліві“ польські посли як от Бриль та інші товчуться вже по українських селах та обіцяють їм золоті гори. Навіть польські соціялісти починають в своїх часописах обставати за Українцями. Одним словом вибори недалеко, треба приготовитися, збити завчасу капітал для себе. Чи їм це вдасться дуже сумніваємось.

Відложення сойму.

16. березня в 12 год. в полудне відбулося засідання конвенту сеніорів. Рішено більшістю голосів із виїмкою „Визволеня“ відложити пленарне засіданнє аж до понеділка 22. березня, цебто

Новітні богатирі.

В деяких державах, як в Австрії і Чехословаччині, поконфіскувало правительство недавно всі добра бувшої пануючої династії, без огляду на те, чи ті добра були публичні чи навіть приватні. Инакше думає поступити німецьке правительство. Воно публичні добра бувших князів хоче сконфіскувати, але зате приватні задумує полишити при членах бувших династій.

Тому однак, що і в Німеччині не хибує таких крайних партій, котрі ласим оком дивляться також і на приватні добра князівських родин, то деякі німецькі часописи виступають остро проти рабунку приватної власности і зовсім справедливо вказують на те, що коли не конфіскується далеко більших маєтків ріжних богатирів, то не слід також конфіскувати приватних маєтків князівських. При сій нагоді подають ті часописи цілий спис великих німецьких, переважно жидівських, богатирів, та поясняють, як ті богатирі до своїх маєтків дійшли, та як їх уживають.

Ось той інтересний спис:

Отто Вольф, промисловець, бувший малий торговець заліза в Кольонії, доробився на грошевій спекуляції в короткім часі маєтку на 100 міліонів золотих марок.

Фридрих Мінц, бувший урядник і Рудольф Карштад, купець, дійшли дорогою спекуляції також до грубих міліонів.

Маєток Якова Міхаеля обчисляють на 140 міліонів марок в золоті.

До звісних богатирів належить родина Ротшільдів.

Також дім Мендельзонів зачисляють до найбогатших у світі.

100-міліонові добра мають: Лазард Шпайєр, Яків Штерн і Є. Вертгаймер. Фірма в Гамбурзі Варбурґа і фірма в Бремі Гакфельда обертають також сотками міліонів. Гакфельд є сьогодня найбогатшим чоловіком в Бремі.

Коли приглянутися близше сим богатирам, майже самим жидівським, і порівнати їх з представниками бувших княжих родів, то відразу бють в очи такі дві ріжниці: бувші князі дійшли до своїх маєтків у більшости зеконною дорогою і то протягом кількох соток літ; новітні богатирі стали міліонерами протягом кількох літ і то шляхом каригідної брутальности та безскрупулятности; дальше: бувші князі уживали своїх маєтків на цілі добродійні і культурні (їх маєток се переважно цінні твори мистецтва), а новітні богатирі уживають своїх міліярдів на рознуздане, розпустне життє. Помимо того ті богатирі лишаються при своїх величезних маєтках, а бувшим князям їхні добра конфіскують, зглядно хотять деякі конфіскувати.

Крім Німеччини наводять іще ті самі часописи для порівнання богатирів инших держав, як Австрії

до часу повороту премієра Скшиньского. Він має вернути в неділю.

Засідання сенату.

17. ц. м. відбулося засідання сенату. На дневному порядку був закон про ратифікацію польсько-італійської угоди та закон у справі здержання ексмісії грунтових державців.

Нарада над буджетом мін. військових справ.

Соймова буджетова комісія приступила до буджету мін. військових справ. Референт пос. Четвертиньский вказав, що правительственне предложення на 1926 р. висказувалося первісно в сумі 698 міліонів, та тепер зредуковане до 563 і пів міліона. Само виживлення війська виносить 52 прц. буджету, коли в попередних роках ця рубрика виносила 40 до 45 прц. Розправу над буджетом відложено до середи.

Австрійсько-польські переговори.

У Варшаві відбулися переговори між Польщею й Австрією в справі прохань на ввіз товарів. Осягнено порозуміння.

Союз Народів.

Наради Ради Союза Народів покищо не довели нідочого.

І тому на довірочній нараді Чемберлєна, Бріянда, Лютера та Штреземана в готелі Метрополь дійшло до порозуміння, щоби цілу справу відложити до вересня. Не буде це означати зірвання, бо рішення що до цего відбудеться разом із Німеччиною. у правдоподібній заяві буде стверджено, що льокарненські договори обовязують дальше й що цілу справу відкладається за згодою всіх. Буде це загальний компроміс на відложення, а не зірвання.

Все це само собою послідує, що йно тоді, коли Бразілія тріватиме при свойому спротиві. Коли Бразілія візьме назад свій спротив, все буде поладнане згідно з попередніми проєктами.

Супроти труднощів осягнення однодушности, а передусім супроти становища Бразілії, Рада Союза уповажнила Чемберлєна, як звідомника політичньої комісії зібрання Союза, запропонувати відложення до вересня справи прийняття Німеччини до Союза й до Ради Союза та справи розширення Ради. Держави, що підписали договори в Льокарно, не виключаючи Німеччини, оповістять спільну заяву, яка ствердить їх привязання до льокарненських договорів, щоби так висказати, що рішення Ради Союза нівчому не нарушує цих договорів.

16. ц. м. у вівторок по полудні відбули Чемберлєн і Бріян нараду з німецькою делеґацією, на якій порішено остаточно, що коли Бразілія не змінить свойого становища, то прийняття Німеччини буде відложене до осени. На засіданні в середу піднесуть, що держави, які підписали договір у Льокарно додержують вповні свої зобовязання, а вся вина розбиття переговорів спадає на Бразілію.

Часописи ріжних таборів цілого світа розписуються тепер на цю тему та шукають, виновника, чи виновників, що перешкодили в заведенню ладу в Европі.

З Анґлії доносять, що там у загальній опінії та в пресі панує хаос. На загал дається відчути певне пригноблення. Ліберальна й соціялістична преса нападає нагально на Чемберлєна, що не поставив спротиву тоді коли вперше висунули питання розширення Ради Союза. Кріза може стати крізою Чемберлєна.

Париський „Temps“ в понеділковому числі помістив гостру відповідь на статтю Штреземана в „Journal de Genève“. „Temps“ пише, що д-р Штреземан свідомо перекручує факти, до чого потрібна певна доза безличности. Проба звалення вини конфлікту на Швецію зівсім схиблена, бо Швеція свідомо, чи теж не свідомо веде політику німецької дипльоматії. Твердження Штреземана, що в лоні Ради Союза є два табори, з яких кожен старається притягнути Німеччину на свій бік, теж неправдиве. Причиною труднощів, які витворилися є тільки рішучий протест Німеччини проти вступлення до Ради Союза якої небудь іншої держави. Виїзд німецької делеґації до Женеви, кінчить „Temps“ витворив атмосферу подібну зівсім до атмосфери з липня 1914 р. Так невідрадно представляється покищо загальноевропейське положення — що вийде з цього, покаже може вже недалека будучина.

Франція.

У Франції є новий уряд. Що правда вже з гори заповідають йому не довге вікування та називають його тимчасовим. Премієрство обняв знову Бріян. Він доповнив старе правительство ледви трьома новими призвищами. Це виглядалоб на дуже малу реконструкцію. Проте, так не є: нове правительство Бріяна, усуваючи ледви трьох міністрів — Думера (фінансн), Рену а (справедливість; радикал) і Шотан а (внутрішні справи; теж радикал) — прибрало вже цим інше політичне обличя, бо посунулося різко на право. Таке посунення на право має ціллю дати для уряду тривкіщу більшість у французькому парляменті. На цю більшість рахує м. ін. і новий міністер фінансів, Равль Пере, бо заповідає, що не видвигне ніяких

Угорщини, Франції і Америки. В руках тих міліонерів увесь промисл і торговля, усі банки належать до них, переважна часть преси на їх услугах. Се справжні володарі нинішних держав, цілого світа.

Та вжеж найбільшими богатирами славиться Америка. Американські міліярдери перемінили цілу Европу в свою формальну кольонію. Вистарчить сказати, що Европа задовжена в американських банках на кругло 50 міліярдів долярів. Ціле отже европейське населеннє працює тільки для американських міліярдерів.

Богацтв американських банків годі собі навіть уявити. Міліярдерів в Америці числять на сотки. В їх руках ціле господарське життє нового світа. Що за доходи такі богатирі можуть мати, вистане навести один примір: найбільший фабрикант автомобілів в Америці Форд мав в 1924 р. чистого зиску понад сто міліонів долярів. А таких Фордів є сотки...

Та їх маєтків ніхто ніколи не думав і не думає конфіскувати. За те деякі пани дуже скорі конфіскувати всякі церковні і монастирські добра.

Правда, колиби ті церковні чи монастирські добра були власністю Жидів, то й їх ніхто ніколи не конфіскувавби. Та на жаль ті церкви і монастирі є не жидівські, а християнські. Ось у сім і цілий сук...

нових проєктів щодо реформи скарбу, а тільки обмежиться до підтримування фінансових проєктів свойого попередника. Одним словом, реконструкція французького правительства не заповідає виступлення на нові шляхи внутрішної французької політики, а тільки хоче запевнити собі в парляменті більшість, а тим самим: мати можність свобіднішого ділання.

Париський дописувач „Times-а" доносить, що французька й радянська делєгація рішили, що в часі конференції не повинні відбуватися окремішні переговори між більшовиками й особами та установами заінтересованими в урегульованні довгів.

Всі предложення мусять переводити через конференцію.

Комісія для розсліду французького мандату в Сирії, одобрила звідомлення французького комісаря де Жувнеля. Комісія поробила деякі поправки. Сконстатовано, що цей мандат дістала Франція від версайської верховної ради, а дістала його Франція тому, бо селянство Сирії не може правити само собою. Щодо повстання племени Джебель сконстатовано, що Франція може за скоро взялася їх цивілізувати. Так начеб це племя прохало в Франції, щоб ішла його цивілізувати, тай ще до цього крісами й гарматами.

Австрія.

Як ми вже писали — д-р Бенеш закінчив у Відні розємний договір. Цим договором зобовязуються обі держави виводити свої спори перед один розємний суд. Цей суд матиме такий склад: кожна з цих обох держав іменує по одному зі своїх громадян. Цих двох вибирає собі предсідником члена якоїсь третьої держави. Колиб не могли щодо цего погодитися, то визначить предсідника президент Швайцарії. Колиб цей суд не міг вирішити спору, то справа йде перед міжнародній суд у Газі.

По звідомленням англійської преси, має відбутися між Францією, Італією, Югославією, Румунією та Чехословаччиною конференція, яка має на меті допровадити до згоди відносно австрійського питання. Італія малаб домагатися на цій конференції розбору „неспосібної до життя Австрії", підчас коли Франція та Чехословаччина малиб заявитися за політичною незалежністю та за неподільністю Австрії.

Литва

через наїзд ґен. Желіґовского на Виленщину втратила її та не признає границь з Польщею. Із цього приводу приходить часто до всяких несподіванок та конфліктів поміж граничними сторожами Польщі й Литви. Литовський міністер закордонних справ проф. Ревьіс заявив у розмові з кореспондентом рижського часопису „Сєводня", що Литва не ждатиме дальше з заложеними руками та виступить на теперішньому засіданні Союзу Націй з рішучим домаганням розгляду відомої децизії Ради Амбасадорів з 14. березня 1923. у справі литовсько-польських кордонів. Рівночасно подаємо описи останніх пограничних сутичок, як докази, до яких комплікацій веде ця децизія.

Мароко.

В останніх днях почалися наново в Мароко завзяті бої. Тепер під весну — збирає Абд-Ель-Крім знову всі племена під свою команду й готовиться до остаточної, рішаючої боротьби з наїздниками. На підмогу Абд-Ель-Крімові мають виїхати добровольці з Радянського Союзу. Воєнна Революційна Рада СРСР. переводить під цю пору список офіцерів червоних частин, які бажалиб поїхати добровольцями до Марокка.

Сирія.

яка бажала вже замиритися з французькими наїздниками, приневолена є знову продовжати повстання. Повстанці поставили зі свойого боку одиноке домагання: повної незалежности Сирії. Однак Франція відкинула предложення Друзів. Наслідком зірвання переговорів розпочалася наново запекла боротьба у всіх відтинках. По звідомленням ґазет, Дамаск загрожений із боку повстанців і Европейці приготовляються вже до опорожнення міста. Повстанчі відділи напали на північ від Дамаску на французьку кавалерію та розбили її.

Китай.

Представники англійської, японської, французької, американської та італійської маринарки вислали ультімат військовому командантові Го-Нін-Хунові в окрузі Тієнтсіну, до ґен. Лю-Чунг Ліна та до команданта китайської ескадри на Жовтому Морі. В ультіматі жадають, щоби усунути китайську ескадру з Тієнтсіну, усунення заложених мін та заперестання ревізії чужинецьких кораблів і урухомлення сиґналових морських ліхтарень. Ультімат додає, що коли ці домагання не будуть сповнені, держави вжиють скомбінованих морських сил.

Музулманська небезпека.

Світова війна зі своїм розшматованням европейських народів спричинила сильне ослаблення Европи. Европейські войовники втягнули громадно до бою також позаевропейські, жовті і чорні прапори, запізнали їх із усякими воєнними підступами, пристрастями і способами нищення, але рівночасно ослабили також ураз із тим серед згаданих народів свою моральну позицію. Повага перед білими цілковито упала. Широкі области Африки і Азії мають сьогодня тільки одну ціль: скинути з себе европейське ярмо. Істновання Европи в будучности сильно загрожене, коли европейські наради не погодяться й не поєднаються.

До найважнійших і найгрізнійших сьогодня протиевропейських рухів належить безперечно рух всеіслямський, всемузулманський, тим більше, що він іде в парі з рухом большевицьким.

Всеіслямський рух розвивається в Азії і Африці. Керуючим осередком є Мекка. Тут дозрівають події, котрі Европа при кінци нашого століття може доскульно на собі відчути. Двіста міліонів музулманів дістає звідси вказівки у праці над осягненням спільної мети. Нема мім ними ніяких розбіжних доріг під оглядом тої мети; вони йдуть до неї спільною лавою, як один муж. Те, що є силою Церкви, є також силою ісляму: єдність. Осередок: Мекка, голова: Каліф, Бог: Аллах, закони: коран. З Мекки розходяться безчисельні нитки на цілий схід і на цілий захід. Між Меккою і Москвою є якнайкращі взаємини і то безпосередні через Анґору (столицю Туреччини). Оба рухи, всеіслямський і большевицький, ідуть як сказано, рука в руку. Один і другий рух має спільну ціль: боротьба з християнством.

Найкрасше зорганізований і найсвідомійший є всеіслямський рух в Африці. Звідси, з далекої місцевости Маґреб, каже старинне музулманське передання дожидатися нового повстання ісляму проти „ґяврів". З Марокко можна сподіватися рів-

нож неодної несподіванки. Політичним і культурним осередком марокканського магомеданізму є музулманський університет (Фез). Альжир і Туніс творять майже єдність. Тут спокійно, але завзято та постійно йде большевицька пропаганда. І в невтральній досі Лібії слідний сьогодня сильний большевицький і націоналістичний рух. Те саме діється і в инших музулманських краях. Єгипет се банк ісляму і другий головний осередок ісламського руху (передовсім Каіро зі своїм університетом Ель Азгар). Цілий той рух іде під кличами: іслям, комунізм, народність. Єгипет се мабуть у будучности гріб могучости Англії. З Каіро виходять агітатори на цілий світ, котрі виконують терористичні атентати і замотують европейські кабінети у дипльоматичні інтриги. Під впливом Єгипту стоїть Судан. Післанці Мекки і Москви працюють також у середущій і полудневій Африці. Англійці розуміють добре, що їх жде, і стараються зарадити лихови, та се праця понад їх сили.

В Азії магомедани живуть іще більш суцільними масами і длятого вони тут іще небезпечнійші. Від Індій, Перзії і Туркестану сягає іслям через Арабію і Малу Азію аж до Европи. Проти заходу підюджує тут іслям Кемаль ель Ґазі паша; на полудни Мекка лучить іслям з Африкою; на півночи висилають совіти своїх агітаторів до Туркестану і Індій. В Індіях працює над революцією 20 міліонів музулман. Їх спомагають ревно большевики (Жид Кон). Подібний рух є також у Туркестані і цілім Закавказю. Загальне стремління скинути англійське ярмо, щоби відтак кинутися спільно на Европу. Жиди грають тут подвійну ролю. Одні, під проводом згаданого Кона (Кара Кан) ведуть явно большевицьку пропаґанду, а другі стоять нібито на услугах Англії. На чолі сих других стоїть Ротштайн-Намер і Кіск. Головно за їх впливом висилає Англія Жида Якоба до Арабії (Ібу Завд), Жида Ісаака або льорда Рідінга як короля до Індій, Жида Плюмера і Самуеля до Палєстини, Жида Монтаґу також до Індій. Жида Авраама до Трансйорданії. Там контролюють ті Жиди всеіслямський рух і там під плащиком політики роблять очевидно рівночасно також і свої інтереси.

Там жевріє огонь, котрий грозить цілій Европі, котрий хоче цілу Европу обернути в одно велике попелище.

Найкрасшим доказом на подвійну гру Жидів є вагабітський рух в Арабії. Араби починають уже рухатися в Іраку, Трансйорданії, Палестині, Сирії і в области Моссулю. Кемаль ель Ґазі паша організує при допомозі Мекки і Москви Туреччину...

Так отже за іслямом стоїть большевизм, а за большевизмом Жид, той вічний троюдник і сівач усіх революцій проти церкви і християнської культури.

Про що пишуть часописи?

„Діло" в чч. 54 і 55 з 12 і 13 березня ц. р. містить статтю п. н.:

Вчора і нині.

Царська Росія й республиканьско-демократична Польща у відношенні до тайних університетів.

Як уже сам піднаголовок вказує стаття говорить про справу нашого „тайного" університету й переводить паралелю між відношенням царського правительства до польського „тайного" університету в Варшаві й відношенням польського правительства до українського „тайного" університету ві Львові. Порівнання очевидно не виходить на користь польського правительства.

Справа з польським „тайним" університетом у Варшаві була така: Ще в 1905 р, заснували Поляки „Товариство Наукових Курсів у Варшаві", яке мало влаштовувати систематичні виклади, практичні вправи (семинарі), заснувати наукові робітні, бібліотеки, музеї в Варшаві та в інших містах. На протязі року повстала повна польська висока школа в Варшаві, як предтеча заснованого Німцями в 1915 р. університету й політехніки. На засіданні 7. квітня 1906 р. управа рішила відповідно до щойно виданих розпорядків зголосити у ґенерал-ґубернатора заснування товариства та виждати приписаних два тижні. Коли реченець минув без відповіді, управа признала, що товариство істнує законно й тепер тільки начала робити заходи в справі дозволу на ведення курсів, який одержано від ґенерал ґубернатора, а саме на ведення курсів математично-природничих, технічних, гуманістичних і рільничих. Вкінці зареєстровано статут 8. листопада 1906 р. На тих основах ведено курси в академічному році 1906—7.

В р. 1906—7 мусіла управа подавати програми нового курсу до затвердження ґенерал-ґубернатора. Крім цего повідомляли оберполіцмайстра про місце й час викладів спершу що місяця, а потім раз на ввесь рік. В половині 1907 р. вийшов розпорядок, що прилюдні виклади мають мати дозвіл наукових властей. Тому внесено прохання до куратора варшавської наукової округи, але тимчасом дозвіл на інавґурацію нового шкільного року на університетський лад виєднано в оберполіцмайстра. В 1908 р. управа курсів прохала затвердити прелєґентів і програму викладів на слідуючий рік. Він заявив, що хоча в тому напрямку нема ніякого закону, то не має також нічого проти уладження курсів. Така залежність від наукових властей тревала чотири роки у найкращих обопільних взаєминах. Від часу до часу повторялися запити властей про курси, та кінчилися тим, що їх управа посилала на початку кожного академічного року оберполіцмайстрові й інспекторові шкіл списки прелєґентів, викладів, часу і місця занять, усе в польській мові. З того зробив оберполіцмайстер в серпні 1910 р. квестію, заявляючи, що документи, які підлягають розглядові властей, мають бути в російській мові з рівнобіжним перекладом на місцеву мову. Ту справу вдалося полагодити. З поч. 1910/11 р. почався між адміністрацією і шкільною владою спір за компетенцію щодо курсів, бо перша стояла на становищі що курси належать до шкільних властей і домагалася предложення від них дозволу, натомість куратор хотів піддати курси знову під власть адміністрації. Його становище піддержав міністер освіти, пояснюючи, що Тов. Наукових Курсів, не маючи усіх прикмет, що знаменують наукові заведення на основі закону про прилюдні виклади, повинно підлягати адміністраційній владі. Куратор представляючи це пояснення додав від себе, що з його боку нема перешкоди до ведення викладів Товариством Наукових Курсів, бажаним булоб тільки, щоби історію викладано по російськи. Остаточно по одномісячній перерві розпочато виклади на основі дозволу ґен. ґубернатора. Інспектор варшавських шкіл і ґенерал ґубернатор заохочували до заходів в справі виєднання відповідної концесії. Управа попробувала добути дозвіл на промислово-торговельні курси, та його не одержала. Коли в 1914 р. появилася новеля про школи і приватні курси, управа внесла до міністерства прохання

в справі затвердження „Варшавських приватних вищих наукових курсів“, бажаючи так перемінити дотеперішні курси на вільний університет. Та міністерство освіти не затвердило, бо не було суцільного пляну викладів, як в університетах тай прелєґенти мали переважно заграничні дипльоми. Серед того прийшло письмо від ґен. губернатора з повідомленням, що одержав від департаменту загальних справ пояснення, що на виклади, які обіймають справді повний і систематичний курс з ріжних предметів, одначе не мають постійного комплєту прелєґентів і слухачів та не відбуваються в тісно означенім часі, дозвіл має видавати канцелярія ґен. губернатора на основі закону про зібрання після попереднього порозуміння зі шкільною владою. Прикладаючи це пояснення до діяльности курсів, ґен. губернатор повідомив їх управу, що курси підлягають вище вказаному порядкові. Порішено просити о копію міністеріяльного письма для точнішого обзнайомлення з ним, а одночасно здержати заходи в міністерстві освіти в справі затвердження курсів. Та тимчасом вибухла світова війна, а з нею само собою прийшли ріжні утруднення, однак виклади відбувалися дальше аж до зайняття Варшави Німцями, які небаром утворили в Варшаві державний польський університет.

Автор статті кінчить, що не переводитиме анальоґії до українського приватного університету, бо справа цього університету загально відома.

В цьому самому числі „Діла“, де міститься кінець статті про варшавський тайний університет, міститься

й спростування проф. д-ра Дністрянського

на адресу директора журналу „Correspondance Universelle“, в Парижі, де була поміщена стаття „La Pologne et ses minorités“. (Польща й її меншости).

Проф. д-р Дністрянський пише:

У Вашій цінній „Correspondance Universelle“ з 9. лютого 1926 у статті: „La Pologne et ses minorités“ згадано моє імя, але не всі подані там відомости є вірні. Тому прошу Вас помістити в найближчому числі своєї кореспонденції таке спростування:

„Невірно є, будьто би я колинебудь висловив згоду на заснування українського факультету чи курсу літератури, історії та теольоґії при польськім університеті в Кракові або годився на утворення секції українських студій при одному з польських університетів.

Дальше невірно є, що український нарід не має відповідних наукових сил для заснування самостійного університету.

Натомісць є правдою, що як увесь український нарід, так і я домагався завсе заснування самостійного українського університету на українській землі“.

„Рада“ ч. 13 (33) з неділі 14. березня ц. р. містить статтю жидівського провідника д-ра Ізраеля Вальдмана, що живе тепер у Відні, в справі жидівсько-польського порозуміння під н.

Прінціп і тактика.

Автор ззявляє, що польсько-жидівське порозуміння було прінціпіяльним і формальним нонсенсом. Формально порозуміння було похибкою, бо це нечуване, коли якесь правительство домагається від горожан чинитьб і одночасно як заплату визначує здійснення тих примітивних прав горожанської і політичньої рівноправности, що є вмуровані в конституцію й що їх береження для всіх горожан заприсягає кожне правительство, коли обнимає урядування. Засадничо ця угода була запереченням фактичних основ, на яких може стояти жидівська політика в Польщі, бо ця політика, йдучи за сіоністичною більшістю, мусілаб носити пятно сіоністичного світогляду. Поляки хочуть, щоб Польща була національною польською державою, тимчасом у Польщі на 16 міліонів Поляків є 12 міліонів инших національностей. Це число вже само дає меншостям право домагатися, щоби Польща стала державою націй. Тому й жидівський народ повинен стояти в одному фронті з національними меншостями. Дальше старається виправдати провідників Жидів, що заключили угоду. Вони, каже він, зробили це в хвилевому розпучливому настрою. Тривкого життя ця угода не могла мати, й Українці Східньої Галичини повинні були задержати тут холодну кров. Автор звертає увагу, що й Українці вже раз проломили фронт меншостей за правительства Сікорського, щоби відтак вернути до цего фронту з ґудзом на чолі. Згадує теж автор і угодову „селянську партію“ під проводом С. Даниловича. Справедливо замічає тут ред. „Ради“, що псевдо-партія Даниловича, це не загал галицьких Жидів із їх парляментарною репрезентацією. Автор не сумнівається, що природні товариші боротьби найдуться біля себе. Та ми таки сумніваємося, бо Жиди здавен давна все йдуть на руку сильнішому — так було в Росії, так було в Австрії, так є й буде в Польщі. Жиди ніколи не дивляться на дальшу мету, тільки на безпосередній інтерес.

„Neue Freie Presse“ з 14. березня ц. р. містить статтю відомого автора праці про Паневропу, цебто про Союз Держав Европи Миколи Куденок-Калєрґія п. н.:

„Кріза Союза Народів“.

Паневропа як лік.

Автор навязує до теперішньої хвилі й каже, що поки Німеччини не було в Союзі Народів, були там заступлені тільки переможці зі світової війни. Тепер приступлення переможеної Німеччини мало встановити нову добу в житті Союза Народів. Та тимчасом вступлення Німеччини до Союза стало його найбільшою й найважчою крізою. Причину бачить автор у хибній будові Союза Народів. Там повинні бути заступлені тільки европейські держави. Остання подія зі спротивом Бразилії проти прийняття Німеччини до Союза Народів, дала яркий доказ на це. Тільки подумати: південно-американська держава має через орґанізацію Союза Народів право й силу саботувати европейську справу, що Америки не тичиться безпосередно.

У статуті Союза Народів і так признано в 21 статті Зєдиненим Державам Півн. Америки доктрину Монро. Ця стаття забороняє мішатися Европі в американські справи без згоди самих Зєдинених Держав. Також і Британська Держава застерегла собі це. Виходить, що позаевропейські держави мають право мішатися навіть у суто европейські справи, а Европі не вільно мішатися в їх справи. З цего слідує, що Союзові Народів остає як поле ділання тільки сама Европа. Склад Союза Народів має значиться заслонену геґемонію Европи, бо з пять постійних місць має вона чотири місця, а чотири инші континенти тільки одно. І прийдешній розвиток не заповідається інакше: Европа дістане три нові місця в Раді (Еспанія, Польща, Бельґія), а позаевропейський світ одно (Бразілія). Америка знає це, а Азія відчуває. І Америка бажає в цьому змислі помогти Европі. У себе працює вона над утворенням американського Союза На-

родів, що його останнім ділом булоб уложення міжамериканського законодавства. І Азія вважає Союз Народів як останню пробу Европи задержати владу над Азією мирними засобами, коли воєнні засоби не вдаються. Рішення в справі Мосулю скріпило це пересвідчення Азії. Женеви не вважають уже там органом людства, тільки Европи. Женевська політика помагає СРСР здобути серця азійської інтелігенції — Женева обіцяє мир, а СРСР волю. Прийдешня Азія не організуватисяме в Женеві, тільки проти Женеви. Женева остане тільки політичним осередком Европи. Вашінґтон це політичний осередок Америки, а Москва стає все більше політичним осередком молодої Азії. Причиною цего розвитку хибна конструкція Союза Народів, що хоче сповняти заразом функції Зєдинених Держав Европи і світового ареопаґу — і через це не дописує ні тут ні там. По світовій війні було дві проблеми: 1. реорґанізація Европи, 2. реорґанізація світа. Та до вирішення їх треба було дві окремі організації — Союз Народів узяв на себе оба завдання й тому не дописав. Треба щоб Союз Народів розділився на дві організації; на европейську й загально-світову. Ця остання мусилаб бути так зорґанізована, щоб могли до неї приступити й СРСР і Америка. Значиться мусилоб прийти до розчленування Союза Народів на зразок Британської імперії, бо вона є федерацією федерацій, а теперішній С. Народів є федерацією держав. Цей Союз Народів бувби побудований на шести ґрупах: Панамерика, Британія, Радянщина, Китай, Япан і Паневропа. Кожна з цих ґруп булаб заступлена в Раді. Так булаб Европа паном у себе дома, звязана з обома своїми сусідами західним і східним, льокаринським пактом і не булаб ані заборолом Заходу проти Радянщини, ані оружем Росії проти Заходу.

Автор сподіється що теперішня кріза в Союзі Народів доведе до такої розвязки — вона дасть почин до народин Паневропи. Колижби Союз Народів цего не зробив, то впаде, а Паневропа така повстане, бо вона є конечністю економічною Европи.

НОВИНКИ.

Похорон архієп. Цепляка відбувся в Вильні величаво. Був през. Войцеховский та мін. Рачкевіч Ґрабскі і Желіґовскі. По відправі коротких молитов залізничники винесли труну з вагона та поклали її в каравен. О годині 8'45 рушив сумний похід до катедри. Похід починало військо, а потім ішли делеґації духовенства з кард. Каковским на чолі. За труною ішла родина архієпископа, а за родиною президент Войцеховский і міністри, генераліція, та представники влади. О 10 год. почалося жалібне богослуження в базиліці, целєброване кард. Каковским. Еп. полоцький Нововейский виголосив проповідь, потім відправлено молитви й зложено труну в виленській катедрі.

Новий розпорядок в справі управи тютюну. На підставі закона про державний тютюновий монополь міністерство скарбу видало новий розпорядок в справі управи тютюну в 1926 р. На управу тютюну потрібний дозвіл дирекції польського тютюнового монополю. Цей дозвіл можуть дістати хлібороби, якщо зобовяжуться управляти тютюн на просторі бодай 500 квадратових метрів в одній цілости, ужити до управи доставленого насіння, а призначеного дирекцією і відпродати весь запас випродукованого сирівця державному скарбови по тарифових цінах. В Галичині дозволена управа тільки в отсих повітах тернопільського і станиславівського воєвідства: Борщів, Бучач, Городенка, Гусятин, Заліщики, Збараж, Коломия, Косів, Печеніжин, Підгайці, Рогатин, Снятин, Станиславів, Скалат, Теребовля, Тернопіль, Товмач і Чортків, а також на Волині в повітах: Дубно, Здолбунів, Кремянець, Луцк і Рівно. Дозволи буде уділяти інспектор управи тютюну в Заболотові найдальше до 15. мая ц. р. Насінна продукція може бути дозволена тільки на замовлення влади. За взірцеве ведення управи будуть признавані плянтаторам грошеві нагороди при відставленню збору.

Туреччина заводить латинку. За григоріянським календарем та іншими реформами заводить нова турецька влада й латинську азбуку замість старинного турецького письма. Покищо розпоряджено, щоби вживати її при науці ґеометрії й альґебри. 25. березня має відбутися в Баку туркольоґічний конґрес, що займеться справою реформи дотеперішнього письма. Цікаво, що така маловажна реформа стрічає більший опір, як усі инші дотеперішні реформи.

Великий винахідник Едізон скінчив 11. лютого ц. р. 79 рік життя. Уродини свої обходив в своїй лябораторії в Орендж (Orange N. Y.), де відбирав желання від численних приятелів і співробітників. Одна амер. часопис називає його при тій нагоді: живучим приміром успіху тяжкої праці. Подібно як давніщими роками, так і цього року в день своїх уродин працював як звичайно.

Від Адміністрації.

Зі слідуючим числом розішлемо всім нашим передплатникам почтові складанки (чеки Почтової Щадниці).

Шановних наших передплатників прохаємо **поспішитися із вирівнанням залеглостей** *і присланням* **передплати на II. квартал.**

Тому, що Адміністрація розсилає часопис без адресів, почтові складанки дістануть усі передплатники, отже й ті, що передплату мають вже заплачену.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря", Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло", Львів, Ринок 10.

Почтова належність оплачена ґуртом.

Ціна числа 35 сот.

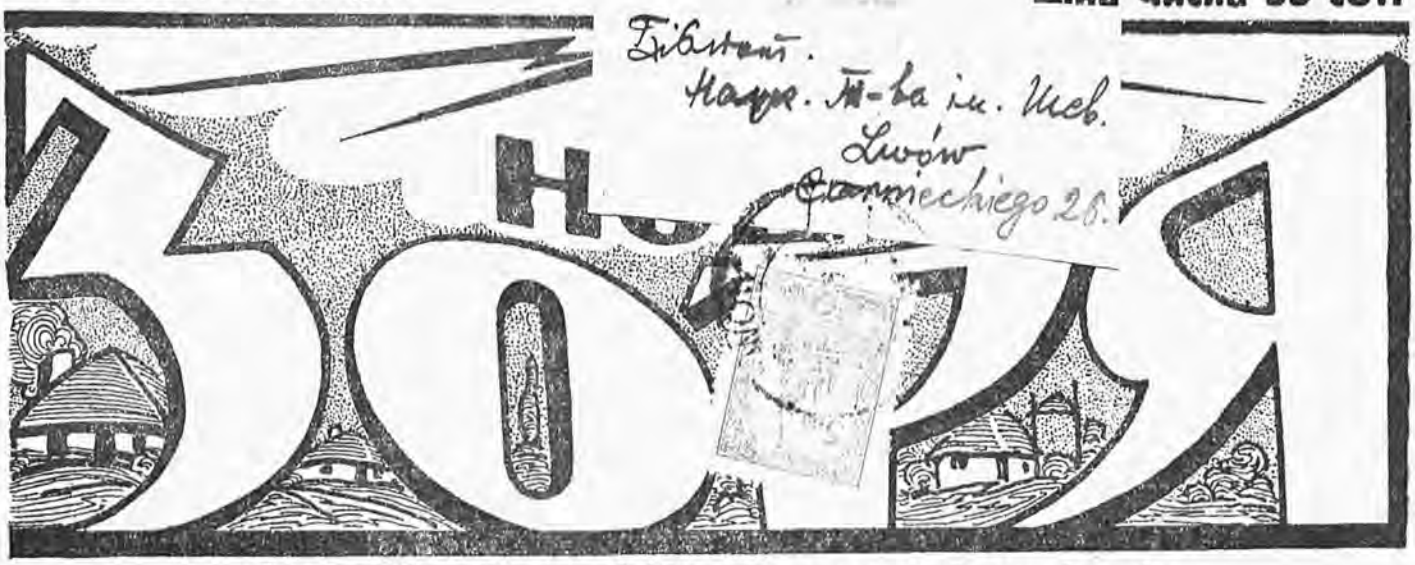

Бібліот. Наук. Т-ва ім. Шев. Lwów Sarnieckiego 26.

Орґан Української Християнської Орґанізації.

виходить що тижня.

Число 12. **Львів, 28. березня 1926.** **Рік I.**

Церковні відносини в совітській Росії й совітській Україні.

Розлам і росклад давної царської православної церкви в Росії є ясним і незбитим доказом, що вона не є тою церквою, котру Христос збудував на Петрі і котру ніяка сила, хотяйби й пекольна не зможе поконати. Її збудували люде, тому й бачимо на ній всі ознаки людського твору.

Та частина православної церкви, що опинилася в межах Польщі, для чисто державних інтересів проголосила себе автокефальною.

В совітській знову Росії майже з кождим місяцем приходить до щораз більшого розкладу й занепаду.

Тепер там можна запримітити три ріжні, а взаїмно себе поборюючі церковні розлами. Першу, числом найбільшу, ґрупу творять т. зв. „Тихонівці". Є то останок первісної царської церкви. У її керми, по смерти патріярха Тихона, стояв до недавна митрополит Петро Полянський, від свого собора на Круті, передмістю Москви, названий Крутським. Єще 1919 р. був він світським урядовцем Синоду. Відтак дослужився степеня ґенерала, а коли мав іти на емеритуру, заявив патріярхови Тихонови, що готов під деякими условинами стати священиком. Які були ті условини, годі знати. Все таки з кінцем 1919 р. зістав Полянський священиком і інспектором всіх монастирів московської епархії, а в рік пізнійше висвячено його епископом з запевненням, що остане в Москві як помічник патріярха.

По смерти Тихона Полянський приняв титул „сторожа патріяршої столиці". Після рішення собору з 1917 р. цей титул мав він право носити тільки три місяці. Тимчасом задержав його аж до кінця 1925 р., хотяй на листі наслідників Тихона займав трете, отже останне місце. За те два найбільше управнені до патріяршого достоїнства: ярославський митрополит Агатангел і казанський Кирий пішли на вигнання. Але й Петро Полянський не тішився довго начальним становищем. Невигідний большевикам, десь з початком 1926 р. пішов до вязниці, а його місце заняв Сергій, митрополит Новгородський.

Хотяй „Тихонівці" чисельно в Москві найсильнійші, то їхні єрархи не мають ні пошани ні популярности так між простолюдям як і у висших кругах. Загалом остають в бездільности, не проявляють ні сили, ні життя. Долю церкви здали на Боже провидіння. Нічим не заступили ні катехизацій, ні проповіди, не заложили семинарії духовної, не видають ні одного часопису. У всіх справах займають вижидаюче становище, взаїмно денунціюють себе перед большевицькою владою, а в душі чекають і надіються повороту царської Росії. Найважнійшою їх догмою: заховати старий календар та не допустити, щоби священики стригли волося та голили бороди.

Попри „тихонівську" церковну ґрупу стоїть ґрупа т. з. „червоних" церков, з котрих заслугують на увагу дві відтіни: „жива" і „відроджена церква". Се чисто большевицькі карикатури, видумані хиба на це, щоби висміяти та понизити всяку релігійність. Почин їхнього повстання був такий. Православний собор скликаний 1917 р., на котрім вибрано патріярхом Тихона, рішив між иншими, що слідуючий собор мав відбутися 1921 р. Тимчасом Тихон, видячи непригожі, а то й небезпечні відносини, собору не скликував. Те використали такі большевицькі креатури, як Красніцкий і митрополит Антонін, зачали голосити, що патріярша власть устала і на власну руку створили церкву „живу" і „відроджену". Нині вже з ними ніхто не числиться. На зібрання Антоніна не приходить більше, як 200—300 осіб і то виразно семітського походження. Всі вже знають, що Антонін то явний безбожник, недовірок і блазень. Верховна управа „червоних церков" т. з. „Верховный церковный Совѣтъ" нині так як не істнує.

Зате найбільше діяльною є трета ґрупа: „синодальна" православна церква. Її початок такий,

Патріярх Тихон, видячи небезпеку „червоних“ церков, рішився на скликання собору 1923 р. Коли одначе завважав, що більшість учасників не піде по його думці, не тільки не взяв участи в нарадах собору, але й відмовив йому всякої компетенції. Тимчасом учасники собору звернулися до царгородського патріярха Григорія VII. і він затвердив собор і його рішення. Душею собору був Александер Уведенський, котрого вибрано митрополитом Всеросії, і він нині є провідником „синодальної“ церкви.

Та трета церковна орґанізація ані так заскорузла, як „Тихонівці“, ані не так запродана большевикам, як „червоні церкви“. Затверджена царгородським патріярхом, не противиться большевицькій владі, зате бажає спинити їхню протирелігійну пропаґанду, Числить вона около 200 епископів і 17.000 священиків. В Москві числить заледви третину населення, зате по селах, особливо на Сибірі і в Туркестані вплив її зростає з кождим днем.

Під оглядом віри і практичної побожности „синодальна“ церква стоїть еще найблизше правди. Календар приняла григоріянський. В своїй орґанізації однак і внутрішній карности має зародки розкладу. І так дуже великий вплив в управі церкви мають світські люде. Надто відступили від давньої традиції в тім, що вдівцям священикам позволяють вдруге женитися і жонатих священиків висвячують на епископів. Се явний доказ релігійного занепаду. (Кінець буде).

Про тисячлітне царство і пекло.

І. В попередних статтях писали ми про те, що „дослідники Біблії“ вірять у якесь тисячлітне царство, котре має попередити кінець світа.

Застановімся отже сьогодня над тим, чи справді перед кінцем світа має бути якесь царство, що буде тревати тисячу літ?

Колиби Ісус Христос хотів був нам щонебудь сказати про тисячлітне царство, то бувби се напевно зробив при нагоді, як входив до Єрусалиму і говорив про кінець світа. Про цю бесіду згадує евангелист Матей в главах 24 і 25. Насамперед говорить тут Спаситель про знаки, що попередять прихід Месії на суд, а опісля малює образ суду, що кінчиться засудом: „І підуть злі на вічну муку, а праведники в життє вічне“.

Про якесь проміжне царство отже ані сліду.

Нема також ніякої згадки про те царство на подібних місцях в Марка і Луки.

Так само читаємо в першім посланню св. Павла до Солунян, що по другім приході Ісуса Христа праведники остануть „на завсігди“ при Господі, отже не на якихсь тисячу літ, а „на завсігди“.

Коли будемо шукати за дальшими словами Ісуса Христа, то попадемо на слова записані у Луки (23, 43), котрі промовляють якраз проти цілого забобонного проміжного царства. Христос сказав саме з хреста до розбійника по правиці: „Істинно кажу тобі, сьогодня будеш зі мною в раю“. Отже і тут просто виключене якесь проміжне царство.

А не слід також забувати притчі про богача й Лазаря, бо в сій притчі змальована доля чоловіка зараз по його смерти: Лазаря заносять ангели на лоно Авраама, а богач попадає в пекольний огонь.

Правда, „дослідники Біблії“ приперті сими двома місцями св. Письма до муру, намагаються боронитись тим, що Ісус не сказав: „...кажу тобі, сьогодня будеш зі мною в раю“, але сказав: „...кажу тобі сьогодня, будеш зі мною в раю“..., а шо до притчі, то поясняють її (не смійтеся!!), що тут є бесіда про просьбу американських Жи-

Д-р. І. КЛЮҐ

Ці, що стоять перед небесними воротами.

(Кінець)

Гребля росла. Хоч Черемош шумів і пінився вона росла. Хоч часом і вірвав він тут то там частинку свіжо накиненого насипу запіненою пащею, гребля росла й із погрозою гляділа на Черемошеві води та говорила розсатанілому Черемошеві:

— Я переможу тебе!

Там попереду всіх у праці був Ілаш. Дзвінко, як удар молота, що на сталь паде, дзвенів його сміх. Ще дзвінкіші були його оклики радости, такі дзвінкі в деякі дні, що Анниця чула їх. Тоді вона при праці біля вікна співала милих, радісних пісень.

По трьох місяцях збудували греблю вже так далеко, що вона наблизалася вже до місця, де колись стояла хатина Ілашевих батьків.

Тепер Ілаш не так часто вигукував із радощів, та зате в нутрі в його душі була безнастанна радість.

— Тепер будую забороло для нашої прийдешньої хатини! — думав він.

А коли глянув на небо зітхав:

— Мамо, тепер я всеж таки вирятую нашу хату! І тоді ти поблагословиш Анницю й мене, бо я буду гідний тоді твойого благословенства!

І так працював він із таким захватом, що й других поривав.

А гребля доходила вже до сільського теметова. Тепер мовчав Ілаш, бо бачив що дня могилки й батька й матері. Боліло його, що вони не жиють уже, щоб із Анницею та з ним переступити новий поріг.

* * *

Чи Черемош піддався?

Літом, як води в ньому меньшало, він плив тихо, спокійно. Та весною, як сніги й крига таяла, або в часі злив і туч у верховині, він шумів і скаженів, як і давніше.

Осінь випала погідна, неслотлива й Черемош плив як і літом. Це вспокоїло Ілаша, вспокоїло робітників і вони спокійно, з дивною байдужістю будували дальше греблю, кінчили її.

Часом тільки Ілаш трівожився й наглив робітників.

— Не треба няти віри Черемошеві, він зрадливий! — говорив він їм.

Та тоді всі робітники вспокоювали його:

— Не бійся, Ілаше, Черемош не зважиться тепер буяти по давному. Він бачить, що даремні будуть його зусилля перервати нашу греблю, вона за сильна.

А він, Черемош справді неначе зрозумів, що шкода тратити сили на боротьбу з кріпкою греблею. Плив соб спокійно, як ніколи доси.

Надходило св. Михайла.

Почалися зливи. Із верховини стали валити

дів до президента, щоби той вставився за переслідуваними Жидами в Росії...

Чи варто щонебудь відповідати на таку оборону „поважних дослідників Біблії"?

II. З кінцем світа вяжеться ще друга правда, що до котрої „дослідники Біблії" грубо помиляються. Сею правдою то *вічність пекольних кар.*

Що кара в пеклі є вічна, то про се св. Письмо говорить так ясно і недвозначно, що тут нема місця на ніякий сумнів.

Тому що „дослідники Біблії" люблять передовсім покликуватися на Обявлення (Апокаліпсу) св. Йоана, то ми пригадаємо їм із сеї книги такі місця: В главі 14. говориться про тих, котрі покланяються звірови і приймають його пятно на своє чоло, що „дим їх мук буде зноситися *по вічні віки* і (вони) не мають спокою день і ніч... (14, 11). В главі 20, 10 читаємо, що „діявола, що їх зводив, вкинено в огненне і сірчане озеро, де й звір і ложний пророк, і будуть мучитися день і ніч *по вічні віки*". А дальше в тій самій главі (14, 14—15): „А смерть і пекло вкинено в огненне озеро. Се огненне озеро — се друга смерть. А кого не знайдено написаного в книзі життя, вкинено в те огненне озеро".

Помимо так ясних слів св. Письма, наші „поважні дослідники" не хотять таки признати вічних кар у пеклі і говорять ось що: померших грішників зберігає Господь у стані несвідомого сну і знищить їх у день страшного суду, а вічне пекло не годиться з Божою гідністю.

Що нам думати про цю їх науку?

„Дослідники Біблії" покликуються на Матея (9, 24), де говориться про воскресеннє Христом доньки Яіра і де читаємо слова: „Дівчина спить"; дальше наводять слова Христа Господа записані у Йоана (11, 11): „Лазар, наш друг, спить, та я йду, щоб його розбудити зі сну"; вкінци вказують на св. Павла (1. Сол. 4, 14), де про померших кажеться, що вони „поснули". Сі всі місця мають бути доказом на те, що душі в другім життю „сплять". Та се очевидне нерозуміння св. Письма. Тут під „сном" треба розуміти *смерть* і то смерть *тіла.* Про сон душі може говорити тільки той, що не знає перших основ фільософії й психольогії, бо душа, як духове єство, не може спати, а тим менше спати несвідомим сном.

Коли можна говорити про „сон душі", то так само можна говорити про округлий трикутник, про чотирогранне коло, про білого негра, про чорного сивака і т. д. А дальше, як погодити той „несвідомий сон" з ясними словами Обявлення св. Йоана про те, що ті душі не будуть мати супокою ані в день, ані в ночи? А пригадаємо також слова Луки (20, 28): „А Бог не є мертвих, але живих, у нього *всі* живі". Отже всі без виїмку!

Так само нерозумом є говорити про *знищення душі* грішників. Душа є духової природи, є духом, а як така не може бути знищена навіть самим Богом, бо Бог є „Богом живих". Крім того читаємо у св. Павла (2. Тим. 2, 13): „Бог відречися себе не може".

В кінци заперечують „дослідники Біблії" вічність пекла, кажучи, що вічне пекло не є достойне Бога.

Після кальвінської віри, на котрій опираються американські „дослідники", Бог призначив вже з гори одних до неба, других до пекла. Отже будь не знать яким побожним, а можеш бути осудженим, або навпаки, будь не знать яким грішником, а можеш бути спасеним. Коли так, то тоді справді *таке* пекло булоби негідне Бога.

Та католицька Церква учить инакше. Вона учить, що до пекла ідуть тільки самі тяжкі грішники, отже ті, що *заслужили* собі на ту кару, а не люди невинні. Крім того католики приймають ще чистилище, як місце очищення.

мутні води. Черемош неначе відмолднів. Зашумів, запінився й ударив на греблю.

Тоді затрівожився Ілаш, зятрівожилися вже й усі робітники.

— Черемош гнівається, лютує! — сказали.

Хвиля за хвилею, могутня, каламутна, піниста била й била об нову греблю.

Затрівожилося вже й усе село.

Черемош гнівається... Що то буде, що то буде?

І все село вийшло над греблю. Жінки й діти впали на вколішки й витягали руки, неначе благаючи греблі, щоб не піддавалася. Почулися й шепоти молитви, щоб Господь ратував їх.

Усіж чоловіки кинулися скріплювати греблю, а попереду всіх Ілаш, сміливий дужий...

Він, здавалося, був усюди! Де найбільше загрожене місце було, там уже він є! А Черемош не жартував уже. Великими шматами рвав землю, працю кількох місяців.

Могутній голос Ілаща додавав людям відваги. Де тільки замітив Ілаш, що люде тратять відвагу, спішив із словом заохоти, додавав духа, завзяття додавав. Аж тут від сторони теметова, де гребля була ще найслабща, понісся нараз голос розпуки, голос трівоги...

Ілаш поспішив туди.

Боже, змилосердися! Гребля подається там!!

Прорвало! І хлинула піниста хвиля простісінько на теметів.

Ілаш сам не знав, як він там кинувся рятувати греблю...

— Люде, люде, тут до мене! — ми мусимо спинити Черемош, мусимо врятувати нашу греблю! — кликав він іще могутнім та заразом уже й розпачним голосом.

І перщий наставив Черемошеві груди.

Що його кинуло туди, не знав він. Знав тільки, що там на скраю теметова є могилки його батька й матері. Він мусить їх захоронити, мусить!

А за ним село, його рідне село! Він мусить вирятувати його.

Там, там у цій хаті є його Анничка, він готов за неї й умерти, колиб було треба!

Лискавкою пронеслися ці думки по його голові. І тоді закликав він грімкіше Черемоша на людей.

Люде кинулися будувати поза ним охоронний насип. Пальці в них крівавилися, нігті на пальцях ломилися — та вони не уставали в праці!

Боже, Боже! Коли вони тільки годинку видержать напір розбурханої води — тоді небезпека минула.

Один старець із розбурханим волоссям побіг у село від хати до хати:

— Моліться, моліться жінки й діти, бо інакше пропадемо!

Як удари довбні били розсатанілі хвилі Черемоша на кріпке тіло Ілаша...

Люде, що були за ним відчували це. Він почав боятися, подаватися...

Нараз... слухай! Хто це кликав Ілашеве ймення?

А зрештою судити про те, що гідне або негідне Бога, то належить до самого Бога. Колиж Господь устами свого Сина сказав ясно, що є вічне пекло, то ми мусимо в те вірити.

Чи провина не домагається справедливої кари? Чи то Бог мучить грішників у пеклі, чи то Бог вкинув їх туди? Ні, то самі грішники добровільно пішли на вічні муки! Якби були хотіли, булиби туди не дісталися, малиж *свобідну* волю! „Бог не хоче смерти грішника, але щоби навернувся і (вічно) жив“.

Дивно, що „поважні дослідники Біблії“ є одинокі в світі, що „розуміють“ і „знають“ Біблію, а не хотять розуміти і знати те, про що Біблія дуже часто і зовсім ясно говорить, себто про істнованнє *вічного пекла!*

Католицька акція і політична партія.

З нагоди замітів роблених італійським католицьким організаціям, що вони переступають круг своєї діяльности втручаючися в партійні справи, помістив урядовий папський орган „Осерваторе Романо“ інтересну статтю про відносини католицької акції до політичних партій, де читаємо:

„Католицька акція стоїть певно далеко від „партійности“ і понад всякою „партійністю“, значить, всякою партійною політикою, та саме задля свого завдання, „всьо відновити в Христі“, не може вона обмежуватися тільки до властивої „політики“, значить до політики для загального добра.

Щоби належно поняти становище католицької акції, треба мати на увазі деякі основні правди, що їх легковажать, зглядно не хотять розуміти сторонники ріжних шкіл.

Перша правда є та, що як в области політики, так і в области господарства є богато питань технічної й тактичної натури, що самі собою не дотикають ані моральних принципів, ані релігійних інтересів, а знов є инші питання, що стоять з ними в зовсім свобіднім, ледви помітнім звязку і через те допускають між католиками пояснення і ріжниці думок, ба навіть ведуть часом до роздорів; такі питання становлять предмет партійних пояснень, від котрих католицька акція мусить держатися осторонь. Але є також питання в области політики й господарства — і то не мало є таких питань — що дотичать зовсім ясно моральних приципів і стоять у тіснім відношенню до релігійних принципів і інтересів, на котрі католики повинні глядіти не зі становища одної чи другої партії, але тільки зі становища висших основ суспільної етики і християнської моралі. І саме сі висші моральні та релігійні основи є одинокі або зовсім напевно найважнійші, що ведуть до добра як поодиноких людий так цілих народів, бо також і в політиці нечесність ніколи не є пожиточна, навіть після політичного принципу поганських фільософів.

Тепер ясно, що католицька акція, котра стоїть на службі Церкви і загального добра, не може держатися осторонь від тих питань на політичній і господарській области.

Католицька акція не може тих питань легковажити, бо й сама Церква не може сього робити, а католицька акція є на службі Церкви. Хто є иншого погляду, сей попадає в блуд доктринерського лібералізму, котрий через розділеннє політики й господарства від моралі й релігії, відмовляє Церкві всякого права вмішуватися до політики. Та се є блуд, осуджений вже нераз папами, почавши передовсім від Пія IX., котрий відкинув його в Силябусі, аж до нинішного папи, що в своїй промові, виголошеній дня 8. вересня 1924. року до католицьких університетських студентів, підніс виразно таку засаду: „коли політика збли-

---

Надбігла молода жінка й витягнула руки неначе шукала когось.

— Ілаше! — кликала вона серед шуму бурі — Ілаше!!

Він почув цей крик, зірвався. Закусив зуби аж до крови й випрямився.

— Аннице, — скричав він — Аннице, ти збожеволіла!

І добре, що ніхто не бачив його погляду, бо в ньому видніло божевілля.

Вона, що стояла перед ним на вколішках, мусила держатися його всею молодою силою, щоби розбурхані хвилі не відірвали її від нього. Потім вона, держачись пальцями його мокрого одягу, підвелася. Тепер торкнулося її румяне, розпалене личко його лиця.

— Позволь мені остати біля тебе! — благала вона. — Позволь, щоб я могла захищати тебе...

Знав Ілаш, що доки вона при ньому, ніщо не злякає його. І він сказав хриплим голосом: — Остань.

І тепер дав він приказ людям, щоб держали його руки в гору й не пускали їх, чи він буде живий, чи мертвий. Вони так зробили. І він стояв там мов живий хрест, мов розпятий без цвяхів і без хрестного дерева.

Та в його рамена вложила Анниця свої, неначеб її витягнені рамена з його раменами творили одно. Вона держалася його рук із набренімими жилами своїми руками мов кліщами залізними — а люде, заохочені відвагою жінки й собі набрали відваги та піддержували й його й її.

Так вони стояли, наражені на небезпеку й вирятували сотки й перемогли Черемош.

* * *

Але Черемош пімстився.

Насип за греблею був уже готов, як ударила остання грізна хвиля. Вона проховзлася поміж рамена Ілаша та Анниці й із усієї сили вдарила дівчину по лиці. Без одного звука зісунулася вона з Ілашевих рук, а друга хвиля пірвала її зі собою тай понесла.

Так не зойкає ніяке звіря, що гине, як тепер Ілаш. І на млі ока скочив він за дівчиною, що зникла в хвилях.

— Аннице! — пронісся його божевільний голос.

— Ілаше! — лунав за ним голос стрівожених людей, що бачили, як він тоне.

Потім оглянулися по собі бліді як смерть.

Ілаш розбив хвилю останками сил у раменах. Добився до Анниці й схопив її за руку.

— Аннице! — кликав він.

Тоді звернула вона до нього бліді[illegible]віть у лице й посинілі губи — осміхнулася не[illegible]чила вже інший світ і пішла під воду.

Та він не пустив її руки.

— Аннице! — закликав він іще раз, а потім голосно: — Мамо, мамо!

жається до вівтаря, тоді релігія, Церква і папа мають не тільки право, але й обовязок давати вказівки й директиви, котрих католики можуть домагатися, але й мусять також за ними йти“. А дня 19. вересня минулого року пригадав папа знов в промові до студентів свої слова і додав до них поясненнє: „Треба вистерігатися помішання, яке може повстати в часах, коли видається, що ми, епископат, духовенство і католицькі міряни, займаємося політикою, а в дійсности нічого иншого не робимо, як тільки займаємося релігією. Бо ми займаємося тільки релігією, ділаємо тільки в обороні релігії, коли боремося за свободу Церкви, за святість родини, за святість школи, за святість днів посвячених Богу. В сих усіх і подібних випадках не упоавляється ніякої політики, а противно, тут політика зачепила релігію й вівтар“.

Се є саме політика, котрою мусить займатися католицька акція, котрою завсігди займалася і завсігди буде займатися: „Політикою, котра дотикає релігію й вівтар“. Політикою, що служить не партії, а моральним і релігійним цілям. Не політикою оборони або поборювання, але виключно оборони і поширення суспільного царства христового під проводом папи і церковної єрархії; отже політикою, котра радше повинна називатися: „Обороною і суспільно-релігійним апостолятом на політичній области“.

З церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан).

В однім своїм письмі про місії звертається *св. Отець проти роблення якоїнебудь ріжниці між расами.* Він пише: „Провідники місій повинні вважати на те, щоби не усувати від свячень у священики тих тубольців, котрі виявляють нахил до духовного стану. Думка, що тубольці належать до низшої раси, що їх інтелігенція є обмежена — є фальшива; довгий досвід виказав, що народи далекого сходу і далекого заходу не стоять низше від европейських народів і що вони своєю інтелігенцією можуть суперничати з цими останніми. Тубольці виховувані в римських школах дорівнюють иншим ученикам, ба часто й перевисшають їх своїми поступами. Не слід отже робити ніякої ріжниці між европейськими і тубольчими місіонарами“. —

Вже давнійше закупив був св. Отець коло Ватикану цілий ряд домів, де мають станути *чотири церковні інституції*, а саме: льомбардська семинарія, орієнтальний інститут, російський інститут і інститут для християнської археольогії.

Італія.

Часописи доносять, що італійське правительство виготовляє новий закон, після котрого *законними дітьми будуть на будуче тільки діти таких супругів, що заключили церковне супружя.* Досі такі діти вважало правительство „незаконними“, бо не признавало церковного супружя. Тут лежала також причина того, що в Італії виказувала досі завсігди статистика високий процент „незаконних“ дітий

Нова *програма італійських середних шкіл* заборонює учителям зневажувати в часі науки релігійні й моральні переконання учеників. Новий науковий плян узгляднює також християнську фільософію.

Доносять, що один католицький учений віднайшов в архіепископській бібліотеці в Медіоляні *дві невідомі проповіди св. Августина.*

Італійський нарід відомий з того, що любить часто *проклинати.* В новійших часах повстав сильний рух у тім напрямі, щоби відучити Італійців від того поганого звичаю. Над сим працюють разом світські і духовні власти. Розвинено сильну агітацію. В Медіоляні придумали такий спосіб: всі члени організації носять при собі гарно випечатані картки і слідкують за людьми. Коли почують де який проклін, чи на улици, чи на залізничім двірци, зараз приступають з чемним уклоном до того, що провинився, і передають йому картку. Люди переконані, що се якась реклама; колиж заглянуть до картки, то прочитають у ній слова: „Даруйте! Коли ви перестанете проклинати?“ Чи не здалосяби також щось подібного і у нас?

Одна католицька газета подає цікаву статистику *італійського робітничого руху.* Перед походом фашистів на Рим (жовтень 1922) були в Італії дві великі робітничі організації, одна католицька, а друга соціялістична. Перевагу мали соціялісти. В 1922 р. числила соціялістична організація 2,150.000 членів, а католицька 992 390 членів. В 1925 впало число першої на 269,754, а другої на 200.000. Зате фашистівська робітнича організація здобула 1,764.423 членів.

Німеччина.

Три німецькі католицькі добродійні товариства злучилися разом, щоби тим успішнійше *спомагати вбогу католицьку студентську молодь.* Причиною тої злуки є зростаюча нужда серед католицького студентства.

Загальне число всіх *часописів, що виходять на німецькій мові,* було в 1924 р. шіснацять тисяч, між тим фахових часописів 4730.

Китай.

Стан місійної праці в Китаю і Японії представляється так: Китай має 54 епископів, 1631 заграничних і 1132 місцевих священиків (отже разом

І тоді здавалося йому, що якась мяка рука гладить його чоло.

— Ілаше! — сказав якийсь голос. Ах, це був голос його неньки... і тепер вони знов були дома... і його хатина стояла знов... мати сиділа біля стола, навпів звернена до нього... а біля нього стояла на вколішках рука в руку з ним Анниця...

— Мамо! — кликав Ілаш тихо — я вернув і вирятував нашу хату й село та всіх людей — поблагославіть мене тепер, мамо! І поблагословіть цю вірну, що мені сили додала.

Та чого це встала вона й узяла його й Анницю за руки... і що це... замість хатних дверей перед ними були золоті ворота? І тепер сказала мати:

— Отвори — мені було за тяжко.

І Ілаш поклав свою й Анничину руку до золотих воріт... і ворота отворилися зі звуком мов шумливий акорд.

І вони всі троє впали на вколішки осліплені струями світла — похилили низко голови й молилися неначе з одних уст:

— О, великий... святий... добрий Боже!

— — — — — — — — — — — —

[illegible] балки найшли на другий день уже по го-54 0[illegible] кання тіла Ілаша та Анниці. Їх руки були 192 000 [illegible]ерозривно сціплені одна в одній і тиха [illegible]шка розяснила в їх лицях повагу смерти.

Зукраїнщив *Логан.*

священиків 2817). Дальше працює там 511 братчиків (239 заграничних, 272 місцевих) і 3771 монахинь (1039 + 2732). Велика семинарія числить 701, мала семинарія 1843, отже разом 2544 питомців. Число католиків в Китаю виносить 2,277.421 (приріст 54.178). В Японі є тепер пятьох епископів і 208 (163 + 40) священиків. Число католиків виносить 84.302 (приріст 1771). В Кореї є чотирох епископів і 101 (53 + 44) священиків. Число католиків виносить 90 307 (приріст 2433).

В теперішних часах, де в Китаю лютує революція, *положення місії дуже трудне.* З одної місцевости мусіло втікати в гори 15.000 Християн. Їм заборонено відбудувати попалені села. Місіонарі мусіли їх ратувати перед голодовою смертю. Загалом католицькі місіонарі приходять серед теперішної кровавої революції дуже часто з помічю нещасному населенню.

На китайських університетах повстав тепер *насильний протихристіянський рух*, звернений проти католиків і протестантів. Ціль сього руху — визволити Китай від всякого християнського впливу. Студенти вважають Християн орудлям світового імперіялізму.

Китайські епископи розпочали *боротьбу з опіюмом* і иншими наркотиками. Як відомо, уживання опіюму, тої страшної отруї, є в Китаю поширене в застрашаючий спосіб.

Мексик.

В *Мексику* взяли верх большевики і завели в краю большевицький устрій. Тепер лютує там страшний комуністичний терор. Найбільше терплять католики. Епископам і священикам заборонено сповняти якінебудь релігійні функції. Знесено монастирі, поконфісковано церкви, позамикано католицькі школи, ба навіть добродійні заведення, як прим. шпиталі. Мексиканські большевики представляють свій терор перед світом як „покаранне деяких священиків за те, шо вони вмішувалися в політику“... Та се груба неправда. Вже саме оправданнє богато про себе говорить. Бож коли вільно кождому займатися політикою, то чому має се бути заборонене одним священикам? Чи священик не є горожанином? Коли вільно політикувати шевцям, кравцям, всяким комуністичним провідникам, то чомуж одні тільки священики мають бути полишені горожанських прав? Що тут переслідують не за політику, видно з того, що большевики в Мексику вязнять усіх священиків, котрі являються на улицях у священичій одежі, що жадають від епископів і священиків (латинського обряду), щоби женилися, що проганяють з краю папських послів. Неправда також, будьто Мексиканці виступають тільки проти „деяких“ священиків. Вони переслідують *усіх* священиків, очевидно католицьких, бо з протестанськими пасторами инакше поступають. Протестанські пастори, хоч не мають права горожанства, можуть свобідно жити і працювати в Мексику. Як з католицькими священиками, так само строго поступають большевики також з католицьким народом. А слід знати, що Мексик є майже чисто католицьким краєм, де живе 15 міліонів католиків. Мексиканське правительство проголосило всі церковні маєтки як державну власність. Рівнож ухвелено закон, силою котрого правительство може мішатися навіть до церковних богослужень. До правительства належить означувати число потрібних священиків у якійсь місцевости. Через те призначено для краю Табаско, котрий дорівнює більшій европейській державі, всього сімох священиків. Всі школи, як прилюдні, так і приватні, мусять бути безвіроісповідні. Священикам заборонено учити в якихнебуть школах. Заборонено також видавати часописи в релігійнім дусі. На чолі мексиканських большевиків стоїть Жид Калєс.

Большевизм про державність.

Недавно появилася у Львові друком брошура Василя Кучабського під заг.: „Большевизм і сучасне завдання українського Заходу“. Ся брошура на стільки цікава, що варто її прочитати кождому Українцеви, щоби знати, чим є властиво цілий большевизм, з окрема, чим він є для українського народу. Ми позволимо собі переповісти своїми словами деякі важнійші уступи згаданої брошури, в переконанню, що шан. автор не буде сьому противний.

Як перший уступ у брошурці є уступ: „Большевизм про державність“. Ось що в нім читаємо:

Кождий Москаль, чи він монархіст, чи демократ, є безоглядним ворогом українських змагань до своєї власної держави. Се кождому ясно. Та не кождому ясно, як до сього питання відносяться большевики, як до цього ставиться Союз радянських соціялістичних републик.

Загально у нас думають, що большевики не є ворогами національних держав, що вони є тільки ворогами буржуазії. Те, що большевики насильно прилучили Україну до свого Союзу, се малоби бути, на думку необізнаних з большевизмом, доказом суперечности між большевицькою теорією і практикою.

Якжеж на ділі дивиться большевизм на державність:

Держава у большевиків се те саме, що армія або поліція. Вона не є конечна до суспільного спожиття. Держава потрібна пануючій клясі тільки на те, щоби нею, тою державою, гнобити та викорінювати незадоволеннє і бунт инших поневолених кляс. Колиби того незадоволення та бунту не було, то і держава булаби непотрібна. Ціль большевизму знищити клясові ріжниці, себто довести до того, щоби не було ані пануючих, ані покривджених кляс. Тим самим також ціль большевизму знищити саму державу, бо коли не буде ні пануючих ні покривджених, тоді не треба і держави.

Та клясових ріжниць не можна знищити за один день, се справа трудна і вимагає довгого часу, бо буржуазія бороніться, „бунтується...“ Отся боротьба пролєтаріяту з буржуазією се й є та славна „соціяльна революція“. До винищення ненависної буржуазії потребують большевики сили, отже держави, і длятого стараються захопити в свої руки державну владу.

Державна влада, захоплена большевиками „тимчасово“, до винищення буржуазії, називається „диктатурою пролєтаріяту“. Ся „диктатура пролєтаріяту“, або ся большевицька держава сконає сама собою з хвилею цілковитого знищення буржуазії.

Як бачимо отже, большевизм у своїх остаточних цілях є ворогом всякої державности.

А як відноситься большевизм до поодиноких небольшевицьких держав у тім переходовім часі? А дальше, які повинні бути взаємини між поодинокими большевицькими державами?

Большевики кажуть так: колиби навіть у якійсь одній державі вдалося большевикам цілковито знищити буржуазію, що й тоді така держава не може ще розвязатись, бо зараз другі сусідні буржуазні держави моглиби її підбити. В тій цілі

треба большевикам працювати над тим, щоби в усіх державах запанував комунізм. Ось чому большевики ведуть таку завзяту пропаганду в усіх буржуазних державах! Коли цілий світ не буде большевицький, тоді неможливо здійснити большевицького раю тільки в поодиноких державах. Треба отже конечно довести до всесвітної революції і підбивати по черзі буржуазні держави.

Таким чином большевизм мусить підкопувати кожду буржуазну державу, мусить вмішуватися у внутрішні справи кождої небольшевицької держави і старатися, щоби скрізь прийшли до влади большевики.

А які мають бути взаємини між поодинокими большевицькими державами?

Ціль большевиків підбити спільними зусиллями весь буржуазний світ, щоби в ньому могла повстати комуністична бездержавність. Ясна отже річ, що для большевицьких держав нема змислу відмежовуватися, але противно, як найтіснійше лучитися. Кордони між большевицькими державами се властиво чисто адміністраційні границі, як між губерніями чи повітами. Большевики змагають до того, щоби всі большевицькі держави злилися в одну міжнародну спільну державу, якою управляви один спільний центр (осередок).

Не є отже большевиком той, хто домагається для своєї вітчини повної незалежности, а не злиття з иншими большевицькими державами. Державна самостійність потрібна тільки буржуазії і її „прихвостням“. До сих „прихвостнів“ належать також соціялісти, бо й вони домагаються для свого народу повної державної незалежности.

Говорити отже про самостійну українську державу з большевицьким устроєм (ладом) се проста нісенітниця. Большевизм і національне державництво се два суперечні і непримиримі світогляди, се огонь і вода.

Політичний огляд.

Відложення нарад Ради Союза Народів до вересня.

Десятидневні наради в Женеві таки нідочого не довели і справа приняття Німеччини на постійного члена Ради чекатиме своєї розвязки до осени. Є це безумовно невдача, яка ще більше може підкопати і так вже не дуже великий авторітет Союза Народів. І так званий „дух Льокарна“, себто дух щирої згоди і спільного стремління до загального помирення, про який сказано вже „великих слів велику силу“, є мабуть нічим більше як побожним бажанням. Безпосередною причиною відложення сесії є як звісно спротив Бразилії, яка на случай приняття Німеччини домагалася і для себе постійного місця в Раді. Але дійсною причиною відложення було таке положення, з якого не можна було знайти іншого виходу, як відложити цілу справу. Бо колиби цього не зроблено, то моглоби бути далеко гірше. Німецькі делєгати були рішені негайно покинути Женеву, якщо умовою вступлення Німеччини до Ради малоби бути вступлення туди ще якої держави. Німеччина певно булаби взяла назад своє предложення про вступлення і що важнійше договір в Льокарно лишивсяб одним гарним спомином. З другої сторони задовольнити Німеччину значило наразитися на можливість виступу зі Союза деяких інших держав. При такім положенню витворилася атмосфера невдоволення і недовіря, яку не булиби змогли розвіяти ніякі вже заяви. Причини такого положення треба шукати в похибці, яку поповнено при заключуванні Льокарненського договору. Річ у тім що держави, які підписали цей договір приняли на

ФР. В. ФЕРСТЕР.

Ленін і Мусоліні.

Ленін.

В статті про бувшу Росію писав недавно Льойд Джордж (Neue Zürcher Zeitung з 17. лютого) про Леніна так: „Сьогодня називається його нелюдом, та сьогодня ще за скоро оцінити справедливо його значіння. В давнині вже частійше рішали такі страшні постаті про долю Росії. Іван Грізний і Петро Великий були нелюдами жорстокости й дикости, а одначе вони то збудували могучість і панованнє Росії. Може й Ленінови призначить історія місце в ряді тих страшних особистостий“.

Ся повна моральна неясність в оцінці Леніна є аж надто характеристична для безхарактерного опортунізму бувшого англійського премієра. Отже „нелюд“ може працювати корисно, — се залежить тільки від поводження, „бо всякий вислід се Божий вирок“. Від листопада 1917 р. засуджено на смерть в большевицькім Союзі 260.000 жовнірів, 54 000 офіцирів, 18.000 дідичів, 355.000 міщан, 192 000 робітників, 815.000 селян і 1243 священиків. Хто знає, до чого се придасться? Так питає Льойд Джордж. Справді, коли є що певного в тім світі, то сим є правда, що всякий новий суспільний твір зроджений з такого духа і утверджений такими середниками, то ніщо иншого, як страшний посів щораз нових безчесностий і щораз більше божевільне оголочуваннє життя з всякої вартости життя. — Правдива творчість родиться тільки з того, що є безоглядне і що безоглядно супротиставиться такому духови. Большевизм у своїм оконечнім марксівськім походженню се найтемнійше, найтвердше і найбездушнійше прусацтво і гегеліянізм, — се кристалізація того цілого глумливого легковаження духово-моральних вартостий, яке в життю Европи зродилося з почести до Цезара, апарату і всеобіймаючої централізації, — се цезаризм з низу, що мститься на иншім цезаризмі, котрий в дійсности нічим від нього не ріжниться, а котрий є так далеко від всякої любови, як планета Сирій від землі, — се карикатура того всього, чого потрібно людству, се страшний образ того, чим є нинішне людство з цілою своєю „соціольогією“. Так отже Ленін се не реформатор, не організатор, але вавилонська почвара, виконавець божевілля, зеркало недуги часу, — длятого всьо, що тільки думає про спасення світа і бувшої Росії, повинно йому протиділати і в дійсности вже йому протиділає...

Мусоліні.

В книжці Г. Бредфорда (The lesson of popular government) знаходиться розділ „Потрібний є муж“ (Wanted a man). У нім скаржиться автор з демократичного становища і в інтересі демократії на занедбання провідництва і на односторонний культ

себе такі зобовязання, якими зовсім не були звязані інші держави, представлені в Раді Союза. З тим фактом треба було числитися тим більше, що постанови Ради мають бути однодушно ухвалювані.

Щоби з одного боку врятувати престіж Союза Народів, а з другого боку зберегти Льокарненський пакт, представники 7-ох держав, які його підписали, а саме: Англії, Бельгії, Франції, Німеччини, Італії, Чехословаччини і Польщі оголосили спільну заяву, в якій стверджують, що в виду труднощів, які станули на перешкоді осягненню порозуміння на жаль не можуть сповнити завдань, яке собі поставили, але рівночасно стверджують також, що діло довершене в Льокарно не стратило свого значіння ні сили. Вкінці виявлюють пересвідчення, що на найблизшій сесії труднощі будуть усунені і що ніщо тоді не стоятиме на перешкоді вступленню Німеччини до Союза Народів.

Український рух.

У Галичині з політичного руху приходиться принотувати повітовий зїзд УНДО в Добромилі, що відбувся дня 22. березня ц. р. На зїзді було біля сотні селян та місцеві інтелігенти. Делегатами Центрального Комітету УНДО були пп. В. Целевич і О. Черкавський. П. Черкавський в рефераті зясував програму УНДО. Організаційний реферат виголосив п. В. Целевич. Слідувала жива дискусія. Опісля ухвалено резолюції. Головою вибрано о. декана І. Господаревського, а членами Повіт. Комітету й Організаційної Комісії ввійшли о. ігумен Гринкевич, п. П. Дзюбинський, о. І. Дицьо, п. Іван Богоніс, п. В. Крента, п. І. Геля, о. Б. Ґоцький, др. С. Антоневич, п. М. Курчак, о. Й. Маринович, п. Г. Гусак і п. М. Кілик.

На Буковині під Румунами дуже важко живеться нашому народові. Терор супроти Українців не зменьшується. Українське культурне життя не тільки по селах, але навіть у Чернівцях сливе завмерло. Ніяких українських шкіл, ніяких культурних інституцій нема — все Румуни або перемінили на румунське, або закрили. Тому вже така подія, як заснування театральної дружини вважається в Чернівцях важною подією. Населеннє стужилося за рідним словом і радіє появою своєї театральної дружини. У Чернівцях виходить дві українські часописи нац.-дем. „Земля“ й соц.-дем. „Боротьба“. Обі переслідує адміністрація.

На Закарпатській Україні, що добровільно злучилася з Чехословаччиною теж не весело. Чехи, що спершу сприяли розвиткові українського народу на Закарпатті — тепер задумують спекти там свою печеню й зчехізувати Закарпаття. Як усюди, так і там усяка чужа наволоч, що перше вислугувалася Мадярам, тепер іде на службу Чехів. Найбільше дається в знаки, якийсь Свойше, бувший жандарм у Босні. Він видає часопис „Podkarpatsky Hlasy“, яка дістає підмоги від цивільної управи та від земел. реферату. У цему часописові Свойше нападає на Українців, та денунціює їх. Підкарпатську Україну ставить на рівні з Паміром. „Як Памір є узлом азійських горсток, так Підкарпатська Україна — пише він — є славянським етнографічним узлом. Українець, Чех, Москаль, Словак чи Югославянин кожний із однаковим правом може дивитися на „руснацьку“ мову, як на свій діялект“. По такому науковому виводі радить чеському правительству заводити на Закарп. Україні замість українських чеські школи. Велике невдоволеннє на Зак. Україні викликали нові мовні закони. Після цих законів на Зак. Укр. всяке урядування ведеться в чеській мові, а українська мова може бути тільки толерована. Представники Зак. України самособою запротестували проти цего. На ці протести відповів міністер внутріш. справ др. Носек у праськім соймі: „Це помилковий погляд, що мовний розпорядок зводить укр. нарід і його мову на Підкарп. Україні до становища толерованої меньшости. Противно, розпорядок каже виразно, що українська мова може вживатися в цілій Підк. Україні навіть там, де український

волі мас та виказує конечність для кермування великими й ріжнородними суспільностями обіймаючих цілість і конструктивних особистостей. І справді численні дуже ліберально думаючі критики демократичного розвитку згідно стверджують, що кермуючі мужі новітної доби, котрі мусять уважатися всесторонно обмеженими в своїй свободі і за скоро зміняючимися представниками богатоголових більшостей, не в силі ніколи дійти до того, щоби перевести обдуману політику на далеку мету, оперту на вищих ідеях і широко закроєних програмах реформ. Такий Кольбер, котрого великий, предвиджуючий виховний твір є підставою цілого національного французького добробуту, бувби в добі правління парляментарної більшости немислимий. Та для нашої сучасности стає щораз яснійше, що супроти роздроблюючої діференціяції і супроти нескінченого майже числа інтересів та відгалужень, треба буде конечно ввести в життє якусь *зєдиняючу засаду;* її заступник повинен мати свободу і повновласть не тільки до того, щоби з безчисленних і суперечних стремлінь одиниць випрацьовувати механічний компроміс, але радше, щоби в повнім супокою і на довший час реалізувати ідеї цілком особисті. В відчиті, виголошенім в Парижі, вказав недавно професор Н. М. Баслєр, голова університету Колюмбія, на те, що дрібничкова адвокатська політика національних парляментів, котрі хотять розтягнути над усім свою куратель, і котрі знають тільки одну засаду: „уступати по спромозі“, унеможливлює всяку політику, що обіймає великі горизонти і вимагає відповідних жертв, та не позволяє дійти до представництва і ділання в політиці найліпшим якраз ідеям і енергіям народу. Се отже не припадок, що вид і враження тої переходової фази в розвитку демократії піддав Ніцшому формулу, що природа жертвує мале великому, демократія зате велике малому...

З такого становища мусіла одного дня повстати проба, якої довершив *Мусоліні.* Що ся проба ще не є розвязкою проблєми, а що більше, що примінена в ній метода була радше утечею перед розвязкою, чим справжнім вглибленнєм у цілу дійсність завдання, яке слід сьогодня розвязати, — се сам італійський диктатор, здається, щораз більше собі усвідомляв так, що вкінци признав конечний явний і обширнійший плєбісцит. Кождий визначний і сильний темпераментом наділений політик мусить зразу почуватися так, як Фавст котрого в праці для людства вяжуть тисячні згляди на набуті права. Та великим народом годі управляти, обезвладнюючи живі сили, що розвиваються тільки в свободі і самовідвічальности, при помочі терору і до пересади натягненої ідеї зєдинення. Не погоджуючися навіть на надмірний розріст і дурниці демократичної контролі, — котрі зрештою слід виправдати конечною силою відпору супроти упривілейованої самоволі, — треба задержати тим більше найліпший і незнищимий змисл

елемент не має 20 відсотків населення". Таке вияснення не могло вдоволити представників українського народу в соймі. В цій справі говорили в соймі посли о. Волошин (народня католицька партія) та Куртяк (автономний земледільський союз).

Українське життя на Радянщині.

На Радянщині, як пишуть часописи, українізація державного апарату йде інтензивніще та заразом не устає переслідування українських визначних мужів, що не належать до К. П. б. У. (Комуністична Партія більшовиків України). Мимоходом згадаємо, що саме прийняли до цеї партії нашого ославленого Семена Вітика За теж завзято виступають проти таких мужів науки як проф. Михайло Грушевський, за його український патріотизм та загалом проти української свідомої інтеліґенції. За теж дуже опікується правительство УСРР Жидами. От, в Бердичеві вся міська міліція складається з Жидів. Навіть діловодство міліції переведено на жидівську мову. Правда, що Бердичів має переважно жидівське населення, алеж він є окружним містом, яке обслугує пів міліона українського населення бердичівського округа. І виходить, що в осередку українського округа Українці мусять мати до діла з жидівською міліцією та з жидівською мовою.

Польща.

Посол Вітос заявив знову охоту творити нове правительство. В цій цілі мав він уже переговорювати з правими партіями та з Н. П. Р. щодо утворення центрово-правого бльоку й утворення з цего бльоку нового правительства. Премієром мав би бути теперішний маршалок сойму Ратай, мін. військових справ ґен. Сікорский, міністром фінансів Міхальский, а міністром внутрішних справ Хоціньский. Інші теки обнялиби теж представники центрово-правих клюбів. Щодо мін. зовнішних справ, то Вітос бажавби, щоб ним остав Скшиньский бодай до полагоди польської справи в Союзі Народів. Та мабуть Скшиньский не хоче входити в центрово-пястівське правительство. Колиб пос. Вітосові не повезло, то прийшлоб тільки до реконструкції теперішнього коаліційного кабінету.

Сойм радить дальше, радять і соймові комісії. Ухвалено між ін. закон про суддів та прокуратури.

Найвищий адміністраційний трибунал видав дуже характеристичний присуд. Ще 30. грудня 1924 р. президент річи посполитої видав розпорядок, консиґнований тодішним шефом правительства Вл. Ґрабским, яким введено деякі зміни в орґанізації Кас Хорих. На розпорядку не було підпису другого міністра, а саме міністра праці. Значиться розпорядок був незгідний із конституцією. Заступник правительства в обороні леґальности заявив, що 40 процент найріжніших правительственних розпорядків не має підпису відповідного міністра, значить, що 40 процент всіх розпорядків у Польщі є неконституційних. Найвищий Трибунал Адміністраційний зніс цей розпорядок, як не конституційний. Дня 22. III. посли ЗЛН предложили соймови внесення в справі зміни виборчої ординації до сойму й сенату. Малоб бути вибраних 224 посли, з цего 188 в округах, а 36 із державних ліст і 56 сенаторів, з цего 47 на окружні лісти, а 9 на державні. Значить проєкт зменьшує число мандатів сливе на половину.

Німеччина.

Дня 18. ц. м. відбулося засідання німецької ради міністрів, на якій зложили звіт німецькі делеґати на женевські наради. Рада затвердила в цілості поступування делеґації, виходячи з заложення, що справа льокарнських трактатів не улягла ніякій зміні через відложення приняття Німеччини до Союзу Націй та Ради Союзу Націй. Цими днями відбудеться дискусія над подіями в Женеві також в парляменті. Опозиція має намір виступити з внесенням на висказання урядові недовіря. Проте, в політичних кругах панує пересвідчення, що д-рві Лютерові вдасться таки удержатися при владі. Останні вісти голосять, що внесення німецьких народовців на недовіря канцлерові й Штреземанові відкинено 259 голосами проти 141. — В звязку з 5-літними (21. березня) роковинами плебісциту в Горішному Шлеську видав представник німецького правительства відозву до населення нім. Шлеська, в якій взиває населення до мужеської постави в обличчі сумних роковин.

Чехословаччина.

Правительственна кріза, яка розпочалася наслідком браку згоди поміж коаліційними уґрупуваннями в справі законопроєкту про винагороду урядників та в справі виборчої реформи, загострена в додатку хоробою премієра Свеглі — скінчилася димісією цілого правительства. Місію утворення нового уряду дістав б. премієр в урядничому кабінеті: д-р Черни. Новий премієр поробив зусилля, щоби збудувати уряд фаховий. Зі старих міністрів остали тільки: д-р Бенеш (закордонні справи) і Енґліш (фінанси).

Франція.

Нове французьке правительство зложило дня 18. ц. м. заяву в французькому парляменті, в якій висказалося, що продовжатиме політику попереднього правительства, змагаючи передусім до за-

---

демократичної засади, котра лежить у тім, щоби й „менших" допустити до голосу, ушанувати чуже право голосування, а навіть німим розвязати язики. Се не значить зовсім, щоби ставати невільником того права голосування, але значить, щоби просто бажати собі, а навіть викликувати як найсвобіднійшу критику і опір, і то тим стараннійше, чим безоглядніше заховує для себе сам правитель оконечне рішення. Орґанізація голосів ляіків полишиться по всі часи найменше важною, як орґанізація і концентрація компетенції. Ніяка управа не буде спосібна до життя і не зможе розвинути своєї найвисшої діяльности, коли не буде вміти переробляти невільників на людий свобідних, але підвладних — на своїх співпрацівників. Дуже легко управляти насилою, та далеко труднійше, але й далеко успішнійше, управляти життям сильним і повним самознання так, щоби розвивалося свобідно, а рівночасно добровільно втілювалося в цілість і підпорядковувалося вищій ідеї.

Карляйль має слушність, коли говорить, що найбільше завдання наших часів лежить у тім, щоби конечну сьогодня демократію злучити з так само конечною аристократією. Демократія се тільки нова метода до витворювання аристократії. Твір Мусолінього буде залежати від того, чи він зуміє з відповідною рішучістю перейти до висшого типу управи, чи може зазгрязне в дусі війни та в воєнній психозі.

певнення мира. Щодо внутрішньої господарки, буде обовязком нового правительства запевнити щирим і отвертим способом рівновагу буджету. Дискусія була дуже бурхлива. Міністер внутрішних справ, обкидуваний звідусіль терпкими докорами і лайкою, млів двічі на трибуні. Вкінці, парлямент ухвалив таки заяву довіря новому урядові (361 голосами проти 164),

Китай.

В великанських цій країні — панує від довшого часу повна анархії, витворена боротьбою, яку ведуть китайські ґенерали, Чанг-Тсо-Лін і Ву-Фей, — ставленяки чужих держав, головно Японії й Англії, за їх інтереси проти власного народу, а головно проти національно свідомої китайської молоді, яка розпочала боротьбу з чужинецьким визиском в обороні повної державної незалежности своєї бідної країни. На днях в крівавих вуличних боях Пекіну згинуло 31 студентів в часі демонстрації проти президента Китаю Туган-Тсі-Ю, який є знарядом в руках чужих держав. Над Пекіном оголошено стан облоги; посольства чужих держав для своєї охорони держать поготівля, бо побоються грабіжей і убійств китайських жовнірів, що злучилися зі студентами.

Про що пишуть часописи?

„Діло" з 23 березня ц. р. містить кореспонденцію свойого варшавського кореспондента І. Кедрина про

становище П. П. С. до питання національних меньшостей.

Є це розмови цего кореспондента з двома визначними провідниками П. П. С., а саме з Тадеєм Голувком і Мечиславом Недзялковским.

Тадій Голувко, радний міста Варшави, відомий „спеціяліст" від українських справ говорить:

— Проблєма національних меншостей в Польщі завсіди займала в програмі ППС одно з чільних місць, тому, що в запевненні повної („całkowitej") національної, політичної і культурної свободи національним меншостям ППС. бачить одну з кардинальних умов нормального розвитку і сили польської держави. А проте ППС не ґенералізує проблєми меньшостей як одностайної, лише бачить в ній суттєві ріжниці. І так з погляду ППС. німецька і жидівська, національні меньшости є меньшостями в буквальному значінні, бо Німці на Познанщині й Поморі творять дійсну меньшість, Жиди є розсипані, а за те Українці й Білорусини є на своїх територіях або абсолютною більшістю або рівноважною з елєментом польським. (?!) З огляду на те у відношенні до німецької і жидівської меньшости ППС. стоїть на становищі культурно-національної автономії, а що до Українців і Білорусинів на становищі автономії територіяльної, при чому основною точкою виходу для цього становища є змагання українського і білоруського народів до самостійности; це змагання ППС. вважає цілком справедливим і правильним та істнуючим в інтересі польського народу й польської держави. До того часу, поки український і білоруський народи, яких величезна переважаюча більшість населення і території находиться під імперіялістичною владою Москви, висування питання зміни кордонів Річипосполитої довело би на ділі до війни з Росією. З тих мотивів питання зміни кордонів рижського договору є виключене. Одначе тепер давне внесення ППС., що домагається територіяльної автономії для Східної Галичини і Волині з власним краєвим соймом і урядом є пекучою проблємою, бо тільки цим шляхом можна заспокоїти справедливі українські вимоги в межах польської держави,

На питання, що за причина частіших тепер енунціяцій в українській справі з боку визначних членів ППС., відповів він:

— Це є безумовно явище докладно продумане й зрозуміле, бо серед рядів польської демократії після ріжних експериментів всіляких урядових і більшостевих комбінацій на терені нинішнього сойму щораз міцнішає свідомість, що польська демократія не обійме влади в Польщі, якщо в урядовій більшости не найдуться представники демократичних чинників національних меншостей та передусім Українців і Білорусинів, як громадянств par exellence демократичних, селянських, та з усіх меншостей найчисленніших. Польська демократія і демократії національних меньшостей повинні створити противагу польській реакції, яка шукає контакту з реакцією нац. меньшостей, чого доказом є угода з жидівським колом, заключена Ст. Грабським; угода польсько-жидівської реакції.

Заперечив погляд, що як угодою з Жидами мала правиця намір розбити національні меньшости, так теж лівиця хоче вжити угоди зі славянськими меньшостями — ППС. шукає зближення і з німецькими соціялістами в Польщі та з жидівським „Бундом", тільки точку тяжости переносить на Українців і Білорусинів

На питання, кого він розуміє під польською демократією в соймі відповів, що ґрупи ППС. „Визволенє" „Брилівців" та Тугутів „Клюб Праці". Заявив дальше, що хоч досі справді мала перевагу реакція, одначе тепер іде процес упадку й компромітації польської ендеції і то саме наслідком національної політики та господарської експльоатації в користь посідаючих кляс. ППС. бере участь у коаліції з ендеками, то це тільки тому, щоб злагіднювати екстремістичну політику відносно національних меншостей, боронити робітниче законодавство й перепиняти господарську експльоатацію. Особисто пан Голувко ніколи не вірив, що це вдасться й тому від початку був він противником участи ППС. в коаліції.

Посла М. Недзялковского спитав кореспондент *„Діла"*, що робить П. П. С. для здійснення своєї національної програми й яка доля внесення П. П. С. про теріторіяльну автономію?

Запитаний відповів:

— Якщо мова йде про нашу загальну програму, то клюб ППС. вніс свого часу — в березні 1925 р. — саме той проєкт територіяльної автономії для українських земель. Цей проєкт находиться в конституційній комісії, я є його референтом і готов у кожній хвилині внести його під наради, одначе не хочу робити цього без порозуміння з Українським Клюбом. Меніж відомо, що Український Клюб в теперішній момент не бажає собі видвигнення цього проєкту. Зрештою, я признаю правду Українському Клюбові, що раніше мусять прийти зміни в адміністраційній і освітній царині. Щодо адміністраційного режіму, то його зміною булоб само введення в життя конституційних принціпів. В освітній царині законом передбачена утраквізація (проти якої ППС. голосувала) не сміє бути інтерпретованою так, як нині, а саме, що лише спів і гімнастика викладається по українськи, а решту предметів по польськи. Очевидно, що також мусить бути ґарантованою свобода приватного українського шкіль-

ництва, якому належить поміч від держави. Ця справа має бути поставлена як одна з пятьох точок, що від їх виконання робить П. П. С. залежною свою участь у коаліції.

В університетській справі П. П. С. піддержуватиме внесення Українського Клюбу й перти до його прийняття.

На питання, чи в Клюбі П. П. С. панує однозгідний погляд на українську справу, покликався запитаний на постанови XIX. і XX. конґресу П. П. С. в справі їх програми щодо національних меншостей, що були прийняті одноголосно. Там є постулят територіяльної автономії для земель із українським населенням і там кажеться теж, що український нарід має право до державної незалежности.

Що до розвязання сойму й розписання нових виборів, то посли П. П. С. є за приспішенням виборів, на основі дотеперішньої ординації. Реченець зголошення внесення про розвязання сойму залежить від ухвали ЦК партії і президії Клюбу. Клюб П. П. С. всіми засобами буде боротися проти погіршення істнуючої виборчої ординації.

На питання про вигляди швидкої кризи уряду та коаліції і взагалі про долю коаліції Недзялковський відмовився дати відповідь.

На питання: до якого висліду мусить довести нинішня польська урядова політика відносно нац меншостей — відповів:

— Вважаю продовжування тієї політики за річ неможливу і з погляду інтересів польського народу і польської держави рішуче шкідливою.

Оттак наговорили оба провідники П. П. С. багато гарних слів, та ми знаємо про що йде — нарік мають бути вибори до польського сойму.

„Рада" з 21. березня ц. р. ч. 15. містить статтю п. н.

„Неминучі питання".

Стаття говорить про наші економічні справи. Це питання, як справедливо замічає автор статті для нас дуже важне, бож фінансова кріза, що її знову перебуває Польща, заглядає нам усім поважно в очі.

В статті говориться:

Недостача гроша і неустійнена вартість так званої золотової валюти підкопують життя всеї суспільности. Оце не політика, що одному добре пише, а другому погано, — тут всім зле йде й нікому не дописує. Там в Женеві сваряться представники великих і малих держав про чергове місце в Раді Союза Націй, а тут дома населення бореться про своє життя-буття. Мабуть давні імператори-монархи дещо більше дбали про свої народи, як сучасні демагогічні герої світової війни...

У нас з одного боку загрожує небезпека нової девалюації гроша і проти цього йде змагання охорони національного майна твердою валютою доляровою, — а з другого боку спадання золотової валюти й підвисшування курсу доляра викликує підвишку процентової стопи і загальне подорожіння та застій у промислі і занепад в рільництві, бо наше національне господарство не в силі видержати такого тягару.

Оці тяжкі прояви і питання розважуючи, постановили наші українські краєві установи економічні (фінансові) передусім забезпечити народне майно складане в наших установах економічних — перед девалюацією, — головно отже майно тих, що вкладають нам свій гріш до економічного обороту. Але даючи кредити в доляровій валюті для забезпечення вартости позиченого капіталу, привязали наші установи позичаючого довжника до твердої валюти, а всемогучий доляр йде в гору супроти слабої валюти золотової і позичений гріш значно дорожіє.

Тому в останньому часі порозумілися між собою наші краєві (центральні) установи економічні та постановили згідно й солідарно обнизити процентову стопу від вкладок до обороту, складаних у всіх наших установах економічних, бож цього вимагає засада суспільної справедливости. Як складаючому гроші до обороту забезпечується повну вартість його майна коштом позичаючого довжника, то від так обезпеченого капіталу повинен віритель побирати менші відсотки. Оцей розважний крок наших установ краєвих узнати треба доцільним в цім значінню, що цим способом наступить значне обниження процентової стопи від уділюваних кредитів,

Та це тим конечнійше, що повоєнний час приніс нездорову тенденцію спекуляції на високі відсотки, а це не може удержатися на довшу мету і тому уздоровлення відносних завдань являється конечне і на часі.

З неминучих питань нашої національної економії підносимо цим разом це питання під розвагу нашої суспільности, щоби вона не шукала чужих богів, а добре зрозуміла значіння економічної тези нації, — що свій гріш має служити свому народові. Це наш обовязок супроти себе самих.

Від Адміністрації.

З нинішним числом висилаємо почтові складанки, котрими просимо покористуватися для прислання передплати на наш часопис.

Передплатників, які **залягають** *з передплатою, просимо о* **вирівнання залеглостей,** *бо інакше вже в найблизшім часі* **здержимо** *їм висилку часопису.*

Просимо також о **відновлення** *передплати на II. квартал. Тому, що складанки долучується до всіх висиланих почтою примірників, просимо тих передплатників, котрі мають часопис наперед заплачений, заховати їх для пізнійшої пересилки передплати.*

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НОВИНКИ.

Переслідування церкви в Мексику. В Мексику проголошено націоналізацію всего церковного майна. Приказано арештувати і депортувати всіх священиків, які не є мексиканськими підданими. Арештовано священиків, коли ті відправляли богослуження в церквах і не дозволено їм навіть перебратись або взяти накриття і гроші. Між арештованими є богато іспанських священиків і трьох ірляндських, які від давна жили в Мексику. Всіх відіслано залізницею до Вера Круз, звідки мають їх депортувати.

Не вільно забирати хатної обстанови за податки. Як відомо доси вивозили з мешкань і бюр обстанову податників, що залягали з податками до державних складів. Тепер, як доносять із Варшави, могтимуть рухомости тільки значити печатками та віддавати в опіку чи самого власника, чи довіреної особи. Звоження меблів до держав-

них складів можливе тільки тоді, коли сконстатовано злобу в неплаченні податків громадянами, що мають готівку потрібну на податки.

Морози і сніги в Америці. В половині минулого місяця навістили східні стейти (держави) північної Америки великі морози. Були також сильні опади снігу. Жертвою сніговиці впало 14 людей. В часі снігової бурі в перших днях лютого згинуло 32 людей. В Ню Йорку є занятих 22.000 людей чищенням улиць від снігу, а потрібно є 2 тижні часу до цілковитого очищення. Кошта цього виносять 2,000.000 долярів. Наслідком сніговиці рух залізниць, трамваїв і автомобілів зазнав перешкод.

Рокфелєр ставить церков за 4 міліони долярів. „Нафтовий король“ Рокфелєр буде ставити баптиську церков на Риверсайд-Драйв в Ню-Йорку, яка буде коштувати 4,000.000 долярів. Вежа цеї святині має бути висока 400 стіп. Стиль церкви буде готицький. На будову дав вже сам Рокфелєр 1,750.000 долярів. — (Riverside-Drive це одна з найкращих улиць Ню-Йорку, тягнеться над рікою „Hudson“).

В Римі для злагодження мешкальної кризи, яку і там остро відчувають, приступають до будови кооперативного мешкального дому. Св. Отець дав поручення професорови Бартоломео Ногара, директорови Ватиканського музею, приступити до кооперативи з паєм двох міліонів лір.

Бувші союзники. В перших трьох роках світової війни Англія захопила і сконфіскувала також деякі американські кораблі, які всупереч бльокаді намагалися доставити товар до Німеччини. Сими днями, як доносить париський „Le Temps“, американський сенатор Бораг, голова сенатської комісії для заграничних справ Сполучених Держав, поставив внесок, щоби американський уряд домагався відшкодовання від Англії за сконфісковані кораблі. Шкоду обчисляють на кількадесять міліонів фунтів стерлінгів. В англійській пресі з цього приводу невдоволення.

Із жалібної хроніки.

О. Анастасій Лотоцький, парох села Тростянця, бережанського деканату, довголітній декан і дійсний крилошанин, помер 11. березня ц. р., в 79. р. життя, а в 45. священства. Зараз по висвяченні покійний о. Анастасій повдовів і небаром став сотрудником у свойому родинному селі, Тростянці, де його батько о. Антін був парохом 41 літ. По смерти батька став він там парохом і остав у свойому родинному селі аж до смерти. Там і на сільському цвинтарі похоронений біля могил батька й матері, брата й сестри. Похорон відбувся дня 13. березня. Мимо дощевої днини випав величаво. Покійного, за його товариську й веселу вдачу любили свої й чужі, а за совісну працю цінили. В часі світової війни старенький уже о. Анастасій пережив усі її страхіття, бо Тростянець ураз із сусідними селами сливе ввесь час був на фронтовій лінії. Та він не піддавався. Хоч старий уже, сам сповняв усі повинности священика. І помер, як жертва обовязку, бо при посвяченні нової хати в селі замочив ноги й набавився запалення легких. Це й забрало його з поміж живих у кращий світ. В. Й. П.

ДОПИСИ.

С. МОЛОДЯТИН, пов. Печеніжин. В нашім селі є чимало таких мудрих що „просвічені з св. Письма“ (очевидно єретицького видання) через агітацію чужих а то і ворожих нам людей, відреклося св. Віри і Церкви прадідів, та перейшло до байбелників — або як унас кажуть на „сабаш“.— Люде ті, не тільки стоять осторонь від всякої культурної і просвітньої праці на селі, але ще вносять неспокій і кириню до громади — байдужі на це що вороги руки затирають з радости. Доказом нехай послужить такий факт:

Дня 12. II. урядили сабашники похорон помершої збаламученої ними Анни Джіґренюк. — На сей похорон приїхали з Коломиї пани „пастори“: Федів, Крат, ще якийсь третий (кажуть що Сташинський) і враз з місцевим „прічером“ Бучаком, повбирані в дивоглядні халати і шапочки повели тіло помершої — без хреста без ніякої християнської ознаки на католицький цвинтар. — Місцевий парох о. радник К. Балицький приказав очевидно браму цвинтаря замкнути, бо померша відступниця, померла в єреси і без покаяння, та через се не мала права до похорону на католицькім цвинтари. Мимо заказу о. пароха наказний „вуйт“ поручив викопати гріб на нашім цвинтари.

Коли сабашники доходили до цвинтаря, збіглися люде, засипали гріб і стали коло брами, щоби не дати її виломати. Крат почав толкувати що вони євангелики-християне і що громада повинна їх впустити на цвинтар. Тоді з соток грудей понеслося „Знаєм ми вас „ангеликів“!! Геть звідси туди, відки прийшли“. Жінка Христина Гриньків спокійно стала коло замкненої брами та спитала відступників: „Коли ви християне, то деж ваш хрест, з якого ви все насміваєтеся?“ Коли кількох сабашників хотіло браму насильно виломити, люде не дали, а тоді Крат підніс руки і закляв: „Боже — спусти огонь і спали це сміття — що нас не пускає на цвинтар“! Викликавши тим велике обурення у народа, сектанти розійшлися, лишаючи трупа під брамою. На другий день по вечірні приїхав комісар поліції з поліцаями та зібраним коло церкви людям вигрожував криміналом за те, що не пустили сабашників на цвинтар, а о. парохови заявив що тут: „Nie ma nic do gadania ani ksiądz ani biskup tylko starostwo“ (!!) Справу віддано духовним Властям. — Честь громаді, що постояла чинно за віру і святе місце, ганьба відступникам за їх юдину роботу. *Син Церкви.*

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1·50 зол.
Річно за границею 3 ам. доляри.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.